

73
W

Inc
1373

Inc.

~~1199~~

~~PPAT~~

SW

[Faded Latin text, likely a legal or ecclesiastical document]

[Faded Latin text, likely a detailed legal or ecclesiastical document]

Palau - VII - 192

Burway - V - 1228

~~Jmc.~~

~~1199~~
1393

Comig.

Regimen sanitatis salernitanū necnō ⁊
 m̄gri Arnoldi ⁊ noua uilla Feliciter icipit
 ⁊ Agloruz regi scripsit scola to
 ta salerni. Si uis incolumē si
 uis te reddere sanū Curas tol
 le graues. irasci crede pphanū

Parce mero. cenato parū. nō sit tibi vanū
 Surgere pꝛ epulas. sōnū fuge meridia /
 nū ⁊ hō uictū retie nec ⁊ prime fortiter anū
 Nec bene si sezes tu lōgo tēpore uiues.

Iste est libellus editus a doctoribꝫ salerniensibus
 in quo inscribunt multa ⁊ diuersa pro conseruatiōe
 sanitatis humane. ⁊ editus est iste liber ad usum regis
 anglie. Et in textu lecto auctor ponit octo documen/
 ta generalia pro conseruatione sanitatis. de quibus
 postea specialiter per ordinem determinabit. Prīmū
 ergo documentum est qꝫ homo sanus uolēs uiuere de
 bet ab eo remouere graues curas. nam cure exsiccant
 corpora. ex quo tristificānt spiritus uitaes. mō spi
 ritus tristes exsiccant ossa. Et sub isto documento eti
 am comprehendī debent tristicie que similiter corpo
 ra exsiccant ⁊ in frigidant. in aciem ⁊ extenuationem i
 ducunt. cor constringunt. ⁊ spiritum obtenebrant. in
 genium ebetant. ⁊ rationem impediunt. iudicium ob
 scurant. ⁊ memoriam obtundunt. Verumtamen ali
 qui pingues ⁊ carnosi sunt spiritus adeo mobiles

⁊ calidos habentesqueis interdum bonum est trīstari
 ut spiritus calor ebitet ⁊ corpus aliquoaliter maceret
 Secundum documentum ē non irasci. Primo qz ira
 similiter corpora exsiccac. cuꝫ ipsa summe singula mē
 bra supercalefaciat. nimia autem calefactio siccitateꝫ
 inducit teste Auicenna prima primi. doctrina tertia.
 capitulo primo. Secundo quia ira propter feruorem
 cordis omnes actus rationis confundit Aduertendū
 tamen ē qꝫ quidam frigidi sunt ⁊ maleficiati quibus
 interdum irasci prodest in regimine sanitatis. ut ī eis
 calor excitet Tercium est parce uti potu uini Nimia
 enim repletio uini somnolentiam. pigriciam. debilita
 tem membrorum. debilitatem stomachi. ⁊ multa alia
 his similia inducit de quibus posterius magis pate
 bit. Quartum est parum cenare quia nimia nocturna
 repletio dolorem in uentre inducit ac inquietudinem
 insomneitatem ⁊ angustiaz prout manifesta patet ex
 perientia ⁊ inferius magis declarabit. Quintum est
 surgere post cibum sumptum quod facit ad digestio
 nem. propterea qꝫ cibum sumptuz facit descendere ad
 fundum stomachi in quo uiget uirtus digestiua. Sex
 tum est non dormire post prandium cuius nocumen
 ta postea tangunt in textu ibi. Febris pigricies. Sep
 timum est non diu retinere urinam. Ex nimia enim u
 rine retentione aliquando sequit difficultas mingen
 gendi aut omnino prohibitio a mictu ut testatur A/
 uicenna decimanona terti tractatu secundo. capitulo
 de difficultate urine. Similiter ex nimia retentione fe
 cali plura proueniunt nocumenta. Indurantur enim
 feces in intestinis propter continuā suctionē uenaruz

meseraicaz cum intestinis continuatarum omnes hu
miditatem a fecibus suggentium ⁊ sic remanent sicce.

Difficilis exitus intestina opilantes ad quam opilati
onem propter ventositatum educationis prohibito
nem ⁊ altorum fecum aceruationem sequuntur nocumē
ta in textu posterius posita ibi. Spasms ⁊ drops ⁊c
Dc̄taum est non forciter comprimere anum. ex hoc e
nim sequit̄ tenasim non siue exit⁹ longaonis. Ulterius
subdic̄ autor q̄ omnia ista debite conseruans longo
tempore sanus uiuere poterit.

**Si tibi deficient medici. medici tibi fiat
Hec tria mēs leta requies moderata diēta**

Autor in hoc passu tangit tria remedia generalia
pro cōseruatione sanitatis nature bñane ⁊ p̄cipue ip/
soꝝ nobiliū. Primū ē q̄ anim⁹ hominis dz eē letus ⁊
gaudens cū leticia siue gaudiū etatem floridam facit
hominem in iuuentute cōseruat. uirtutē cōfortat. uitā
prolongat. ingeniū acuit. ⁊ ad singulos actus homi/
nē abiliore reddit. Et dz istud gaudiū in regimine sa
nitatis conueniens eē temperatum ⁊ non excessiuū qz
excessiuū sincopim ⁊ mortem inducit. Et maxime gau
dium competit bis qui multum curant ⁊ sollicitudi
nib⁹ destruunt. Et potest in ipis de nouo acquiri p
usum cibi ⁊ uini delectabilium ⁊ dimissione corū que
tristitiam inducunt ⁊ inhabitare cum sibi dilectis ec
similibus quibus uirtus confortat̄ teste Auicenna vii
decima tercii. capitulo de casu uirtutis subito sic dicē
te. Et scias q̄ uirtus augmentatur cibo et uino.

subtili conuenientibus 7 odoribus bonis 7 trāquilli-
tate 7 gaudio 7 dimissione eoz que contristant 7 rix/
ari faciunt 7 renouatione rez amabiliuz 7 habitatio-
ne cum dilectis. Secundum ē trāquillitas animi. Ho-
biles enī propter nimis magnas 7 diuersas curas q̄s
habent plus ledunt ceteris paribus q̄ qui mediocres
sunt. Inquietatio uero mentis somnum maxime ipe-
dit qui nobilibus summe utilis ē qui communiter na-
ture sicce sunt atq; colerice quibus permaxime somnū
est ualis. Tercium est moderata dieta id ē mode-
rata sumptio cibi 7 potus. Documenta uero supflui
cibi 7 potus postea dicemus.

Lumīa mane manq; surgēs gelīda lauz aq̄
Hac illac modicū p̄gat modicū sua m̄bra
Extendat crines pectat. dentes fricet. ista
Cōfortāt cerebrū cōfortant cetera mēbra
Lote cale. ista pasce vel i. frigesse minute.

In hoc textu autor ponit sex documenta quibus
cerebrū confortat 7 similiter singula corporis mēbra. pri-
mum est q̄ postq̄ homo de inane surrexerit debet la-
uare oculos in aqua frigida. Adundari enim debent
ut ab eis remoueant immundities palpebris adberē-
tes 7 circa oculos existentes ne ab ipsis oculi corro-
dant. Et istud satis innuit Auicenna tercia tercia. trac-
tatu primo. ca. de rememoratione conseruationis sa-
nitatis oculi 7 rememoratione eoz que nocent ipsi v-
bi dicit. Ex eis autem que abstergunt oculum 7
acuunt ipsum est submergi in aqa clara 7 aperire

oculum in ea. Et idem vult tractatu quarto. capitu/
lo de cura debilitatis visus dicens. Et ingredi aqua;
claram uiridem ⁊ submergi in ea ⁊ aperire ambos ocu/
los in ea s̄m quantitatem qua possibile est. ē ex eis q̄
seruant sanitatem oculi ⁊ confortant ip̄m ⁊ pprie in
iuuentute. Causa autem quare oculi magis debent la/
uari in aqua frigida q̄ calida est quia vnumquodq;
seruat suo simili ut dicit Auicēna quarta primi. ca.
primo. Et idem vult Galien⁹ tercia regni canone illo.
Calidiora calidioribus indigent adiutoris. frigidiora
frigidioribus. sed sic est q̄ oculi sunt frigide na/
ture. ergo potius debent lauari aqua frigida q̄ cali/
da. Secundum est q̄ homo debet lauare man⁹ qz
sunt instrumenta quibus mundant organa per q̄ exe/
unt superfluitates cerebri ut sunt aures oculi nares. et
ergo ob hoc manus debent eē munde. plus tamen de/
bent lauari in aqua frigida q̄ in aqua calida quia lo/
tio manuum in aqua calida generat uermes in uentre
⁊ hoc specialiter dummō manus ī aqua calida lauā/
tur post sumptionem cibi ut innuit Auicēna decimas e/
xta tercia tractatu quinto. ca. primo ubi agit de ver/
mibus in uentre genicis. Et ratio est. quia per lotio/
nem manuum in aqua calida post sumptionem cibi
trahit calor naturalis quo complectur digestio ī sto/
macho ad extra quare imperfecta fit digestio que po/
tissima causa est uermium. Tertium est q̄ postq̄ ho/
mo surrexerit a somno debet paulatim incedere siue se
mouere. Cuius causa est ut superfluitates prime ⁊ se/
cunde digestionum que sunt feces in urina descendāt
⁊ preparari sur faciliori euacuacioni. Quartum est

propter bonitatem
in aqua calida
lauatur
et mō in aqua

q̄ postq̄ homo surrexerit a somno debet extendere
manus ⁊ pedes ⁊ alia membra. Cui⁹ cā ē ut trabant̄
uicales spūs ad membra exteriora ⁊ per hoc subtiliā
tur spūs cerebri. Quintum ē q̄ debet crines pectere.
Cui⁹ causa ē ut aperiant̄ pori per hoc capitis ut exe
ant uapores cerebri derelicti post somnum ⁊ subtiliē
tur eius spūs. Vnde usus pectinis multuz̄ ofert uisui
⁊ maxime senibus prodest. Vnde dicit Auicenna ter/
cia tercii. tractatu quarto. c. de cura debilitatis uisus
Administratio pectinis super caput iuuatiua ē ⁊ con
fert proprie senibus quare oportet q̄ administret̄ o/
ni die multotiens quontā attrahit uapores ad supe
riora ⁊ mouet eos a parte oculi. Sextum est q̄ bō
debet mundare ⁊ fricare dentes. Cui⁹ causa est quia
immundities dentium est causa fetoris anhelitus. Si
militer a dentib⁹ immundis spūs immūdi eleuantur
ad cerebrum ipsum perturbantes. Preterea commix/
tio limositatis dentium cum ipso cibo ad stomachū
missō est cā corruptionis cibi in stomacho. Ad oduz̄
autem conseruandi sanitatem dentium ⁊ bonitatez̄ o
doris eoz̄ tangit Auicenna septima tercii. ca. de cōser
uatione dentium sub his uerbis. Et ex his que cōser
uant sanitatem dentiu ē ut colluat̄ os in mense bis cū
uino in quo decocta ē radix citimalli. ē enī pueniens
ad ultimū in faciendo bonū odorē ⁊ nō aduenit faci
enti illud dolor dentiu. Vterius autor in ultimo uer
su subdit aliqua precepta generalia. primū ē q̄ bō lo
tus stupa uel balneo debet se tenere caliduz̄ quia tūc
pori sunt aperti ⁊ sic de facili frigus possit sub intrare
⁊ magna nocumenta corpori inferre. Aliud est q̄

modus q̄ fit de sa
tari dicitur

4
postq̄ homo sumpserit cibum d̄z modicum stare ve
cibus perfecte descendat ad fundum stomachi ī quo
complet digestio deinde lente ambulet ⁊ non fortiter
ne propter motum forte calor trahat ad partes exte
riores ⁊ per hoc impediatur tibi digestio Aliud ē q̄ ho
mo frigidus d̄z cauere ne subito se calefaciat s̄z paulatī
mutaciones enī subite naturam ledunt. Nō enī extra
naturam molesta sunt ut dicit Galienus in commento
illius canonis Secundum multum ⁊ repente.

Sit breuis aut nullus tibi sonus meridianus

Febris pigrificies capitis dolor atq; catarrus

Hec tibi proueniunt ex somno meridiano

In hoc textu tangit autor quatuor nocumenta q̄
proueniunt ex somno facto post prandium Quorum
primum est q̄ ex somno meridiano solet sequi febris
Quod aliqui putant uerificari de febre proueniente
ex opilatione causam istius febris reddentes quia tē
pore diei calor ⁊ spūs mouent ad exteriora ⁊ sic uir
tus digestiua in die est debilis digestio enim perfecta
est quādo calor ⁊ spūs ad interiora mouent propter
quorum motum calor naturalis intendit ⁊ sic tempus
noctis est tempus perfectioris digestionis. Indigesti
o enim ⁊ cruditas humorum est cā opilationis que opi
lacio ē cā febris s̄m Auicēnam prima quarti in pluri
bus passibus. Secundū nocumentū ē pigrificies q̄ ex ea
dem cā uidetur oriri. Ex materia enī indigesta ⁊ grossa
grossi eleuant spūs qui moti ad mēbra corporis gra
uedinem corpori inducunt quemadmodum spiritus
subtiles ⁊ leues leuitatem animi ⁊ corporis inducunt

Tercium est dolor capitis qui etiam ex eadem causa
puenire uidet. Ex cibo enim indigesto in stomacho
elevant grossi spūs cerebrum p̄turbantes q̄ spūs sunt
cā discolorationis etiā faciei q̄n ad cutē mouētur qz
ubi est materia grossa necesse est quicq̄d ex tali mate
ria dissoluit eē grossum ut innuit Galien⁹ in commen
to illius amphorismi. Et qui crescunt sic inquit q̄c
quid enim de qualibet re dissoluit ei vnde dissoluit
necesse est ut assimulet. Quartum nocumentū est ca
tarrus qui similiter ex eadem causa uidet oriri scz ex
reumate. Reuma enim dicit̄ omnis fluxus materie de
membro ad membrum in quacūq̄ parte corporis fu
erit. sed secundum q̄ ad diuersas partes corporis flu
it diuersa sortit̄ nomina quādo enim mouet̄ ad pec
tus siue ad membra spiritalia uidelicet ad pulmo
nem dicit̄ catarr⁹. Sz q̄n fluit ad fauces siue ad cola
rum palati dicit̄ brancus. Et q̄n fluit ad nares di
cit̄ coriza ut habet̄ in istis uersibus. Si fluat ad pec
tus dicat̄ reuma catarrus. Ad fauces brancus ad na
res dico corizam. Preter tamen predictorū nocumē
torum causas narratas alie possunt assignari magis
efficaces. Cā nanq̄ primi nocumēti scz febris que ali
q̄n est effimera aliq̄n putrida ē. febris quidē effimere
recentio fuliginū in somno diurno quarum resolutio
nē uigilia facere consueuerat quibus acruatis ⁊ spiri
tibus admixtis in eis accendit̄ calor extraneus cau
sans febrem effimerā. Febris uero putride putrefac
tio būditacum multiplicatarū ex somno diurno ad
cor effumantium. Secūdu uero nocumentū s. pigricia
coningit p̄pter būditates per somnū diurnū rētas

circa musculos cordas ⁊ iuncturas quibus torpescunt
 ⁊ tarde reddunt ad solitos motus. Tercium uero no-
 cumentum ex simili causa orit scz ex humiditatibz et
 uaporibus per somnum meridianum retentis qz motu
 uersy caput ⁊ cerebrum ei dolorem ingerunt. Quarum
 uero nocumentum uidelicet catarrus quo uniuersali-
 ter omne reuma significatur contingit preterea quia
 uapores ⁊ fumi qui vndiqz per cutem hora uigilia-
 rum resolui solent in somno diurno ad caput tendunt
 ubi inspissati recidunt inferius reumatizantes. Quicqz
 na autem tertia primi. doctrina secunda. capitulo no-
 no alia superaddit nocumenta somni diurni. quorum
 primum est generare egritudines humiditas ut guttas
 ⁊ paralyses ex retentionibus humiditatum que de die
 magis resolui solent. Secundum est corruptio col-
 loris faciei propter humiditates aquosas urine simi-
 les in sanguine multiplicatas ex somno diurno resolu-
 ti solitas tempore uigiliarum que ad faciei cutem cum
 sanguine expulsa reddunt eam tumidam ⁊ declinante
 ad citrinitatem. Tercium est generatio splenis id e
 splenetice passionis in dispositis ad eam. Cuius cau-
 sa est retentio humoris grossi melancholici in splene ex
 somno diurno. sicut enim iuuant uigilie motum ⁊ libe-
 rum transicum huius grossi humoris per canales strictos
 cum calore diei uias aperiere. sic somnus impedit ma-
 xime diurnus cum tunc instet hora secundum pluri-
 mum transicus melancholie per canales suos ⁊ maxime
 per illum canalem qui a splene transiit ad orificium sto-
 machi gratia prouocationis appetitus per que sple-
 nis superfluitas emundari solet non enim consuevit ut

pp somn meridiana
 color faciei copu
 tur / e ad citrini
 p dicit /

de nocte prouocet sed de die potius appetitum cibi .
Quartum est relaxatio neruorum seu remollicio eorū
Cuius causa est prohibitio resolutionis humiditatū
quā facere solent vigiliae diurne que interius retēte ner
uos imbibunt. Quintum est debilitatio appetitus. cui
ius cā ē prohibitio resolutionis que ē prima cā famis
Alia cā est repletio stomachi ex fumis vaporibus et
humiditatibus remollientibus et saturantibus orificiū
stomachi. Sextum ē generatio apostematū. Cuius cau
sa ē quia superfluitates per somnū diurnū multipli
cate colligunt sepe in aliquo membrorum et ipm inu
mescere faciūt. Et ulterius dicit Auicēna q̄ due de poti
oribus causis p̄pter quas nocet somnū diurnū sunt
prima quidē quia cito interrūpit p̄pterea q̄ calor di
ei trahit uersū exteriora calorem corporis et contra
somnia ad interiora unde motus prouenit agitatus
et ideo consiliū tūc dormire uolentibus q̄ i umbra dor
miant et in tenebroso loco. secūda uero p̄pterea q̄ f̄d
dit naturā stupidā et quasi p̄teritā retrahēt se ab eo
in quo erat sc̄z a digestionē cibi. Attendendū tñ ē q̄ li
cet somnus diurnus generaliter uituperet et nocturnū
commendet. ex diurno tñ ille minus uituperat qui a
mane est usq̄ ad terciā sc̄z ab ortu solis usq̄ ad terciā
post ipsum iuxta illud Hippocratis pronosticoꝝ secū
da dicentis. Somnus ut moris est conueniens et natu
ralis ut noctem non effugiat et idem non impediatur
est laudabilis contrarius uero est improbandus mi
nus tamen si a mane usq̄ ad terciā tenuerit. Quam
q̄ tamen somnus diurnus et meridianus in tantum a
primis medicine inuētoribus detestetur. moderno tñ tpe

nō omnis somnus diurnus ē uicuperandus ⁊ proprie
si in eo quinque conditiones obseruentur ut uult Bartru
cius. Prima ē ut sit consuetus. secunda ut nō sit illico
supra cibum. tertia ut non sit capite depresso. quarta
ut non sit longus. quinta ut non fiat ab eo subito stu
pida ⁊ repentina expergestio sed morosa

atq; si ē her pba
& sic bene p
mire/

**Quattuor ex uento ueniūt in uētre retēto
Spasmodropica colica vertigo quatuor ista**

In hoc textu autor ponit quatuor nocumenta p
uenientia ex retentione uentositatis in corpore nostro
Quorum primū ē spasmodus Cuius causa ē quia uentositas re
tenta sepe capit raptum ad iuncturas ⁊ neruos ipsos
replentes ex quorum repletione sequitur ipsorum contractio quae
uocat spasmodus Et ab Aulicena secunda tertia. c. d. spasm
o. spasmodus sic diffinit. Spasmodus ē egritudo neruosa
qua mouentur lacerti ad principia sua ⁊ inobedientes
sunt in dilatione eorum Et iste spasmodus ē duplex Nam
quidam ē ex repletione in quo membri abbreviatur ⁊ in
grossatur propter rem implentem sicut corium aut cori
gia cum ē res implens abbreviatur ⁊ ingrossatur ⁊ iste spasm
us fit subito. Alius ē ex inanitione in quo contrahi
tur longitudo ⁊ latitudo ⁊ minoratur membrum secun
dum longum ⁊ latum ⁊ ut in pgameno cum appōit igni
fit contractio sicut longum ⁊ latum. iste spasmodus fit paulatiue
Secundum nocumentum est ydropisis que est mor
bus materialis causatus ex re frigida plurime egres
siente ⁊ inflante membra aut loca partium in quibus
bus regimen id est digestio ciborum fit. et

humorum ut dicit Bartrucius. Ydropisis enim non generat nisi cum sanguis non generat ut dicit Galienus sexta particula aphorismoꝝ in cōmento illius Emorroydes sananti antiquas. Et ē triplex ydropisis. scz ypozarcha asclites ⁊ tympanites. Et de tympanite intelligit istud secundum nocumentū. Tympanites enim ut dicit Bartrucius fit a mala complexionē frigida stomachi ⁊ epatis prohibente cibum trāsmutare in ebilum ⁊ humorem benignum aut sanguineuz quare conuertit in rem uentosam que dum non expellit per eructuationem aut aliunde opilatione uiaruz prohibente uel uirtute expulsua uel sequestratiua seu supfluitacū debili existente colligit inter cypac ⁊ mirach uentris ⁊ causat ydropisim. Tercium nocumentū est colica que est egritudo multum dolorosa facta in intestino dicto colon quod est unū de intestinis grossis quemadmodū yliaca est egritudo dolorosa facta in intestino gracili dicto ylion. Et fiunt dicte egritudines sepe ex uentositate inclusa in dictis intestinis. Quartum nocumentum est uertigo ⁊ ē egritudo cū q̄ uidet hominē q̄ omnia uolunt in girum. Cuius egritudinis causa est uentositas ad cerebrum mota q̄ ppter eius in cerebro motionem uertiginem facit. Et ista quatuor nocumenta cum quibusdam aliis pulcre commemorat Auicenna decimasexta tercii tractatu quarto capitulo de rebus que nocent colicis dicens. Et scias q̄ retentio uentositatis multoties facit accidere colicam propterea q̄ subleuat eaz ⁊ exprimit ipsam ita ut aggregetur res una ⁊ q̄ facit accidere debilitatem in intestinis. Et quandoq; perducit illud

ad ydropisim. Et quoniam generat tenebrositatem uisus
et uertiginem et epilepsiam. Et quoniam retinet in iuncturis
et facie accidere spasmodum.

Ex magna cena stomacho fit marcia p̄ca
Et si nocte leuis sit tibi cena breuis

In hoc textu auctor ponit unum documentum pro conseruatione sanitatis dicens quod homo in cena debet esse sobrius et se non multum cibo replere quia nimia repletio nocturna inducit impedimentum somni / torcionem uentris / inquietudinem corporis / pustulas in facie grauitatem capitis in mane et malitiam oris. Dubium tam incidit utrum maior quantitas cibi sit sumenda in prandio quam cena. Pro cuius decisione aduertendum est quod secundum diuersitatem corporum maior aut minor quantitas cibi sumenda est in prandio quam cena quia corpora aut sunt in morbum decidenda aut sub latitudine sanitatis. Si in morbum deciderint aut humoris uicio. aut sine humoris uicio. Si sine humoris uicio sic est magis cenandum. Cuius ratio aut quod natura in talibus solum est ciborum digestionem intenta non autem superfluitati maturacioni caret enim eis. Quod si cum humoris uicio patiantur conuenientius est prandium maiorem unum prima tertia tractatu quinto. ca. de cura epilepsie. Ille cuius consuetudo non tolerat ut semel reficiatur diuidat cibum suum quod est minor refectio sua in tribus partibus et sumat duas tertias in prandio et tertiam in cena post exercitium subtile. Ratio sic persuadet quoniam illo tempore quo natura debilis inuat in digestionem calore solari uiuifico et resoluuntur amplius superfluitates amplius sumendum est cibum

utrum maior
quantitas
si sit sumenda
in prandio
quam in cena

hoc autē magis fit in prādio q̄ cena ergo n̄ . Bre-
tēra in die calor utalis adest solaris ⁊ lucis diges-
tius cum sit uite principium quare ad digestionem
tunc duplex operabit̄ calidum nocte uero non . Et
etiā nocte natura magis ē circa superfluoꝝ digestio-
nem in talibus intenta/nō est ergo impediēda multa
ciboꝝ exhibitioe . Quāuis enim calor in plerisq; For-
tificetur in nocte spirituoꝝ retractione et somni redu-
ctione nō tñ potest huiusmodi calor duo ut alimen-
tum ⁊ superfluitates digerere . Conuenit itaq; in his
cenā breuiare . Si uero huiusmodi corpora sub laci-
tudine fuerint sanicatis . Aut sunt sufficienter sana ro-
busta superfluitatibus sensibilibus carentia cum om-
nes expellant sua uia ut athlete ⁊ hos expedie cenam
maiorare . Tū quia natura eoꝝ nocte solū ē digestio-
ni iboꝝ intenta ⁊ nō superfluoꝝ maturacioni cum
illis fere careant . Tum quia solum robur corporis in-
tendunt quod ⁊ nocte acquirūt magis cum amplior
fiat sanguificatio distributio ⁊ spirituum in his gene-
ratio . Si autem corpora fuerint a dicto temperamē-
to ⁊ robore distantia sicut sunt plurima usq; in egri-
tudinem nunc deuenientia talia aut exercitant̄ exerci-
tio forti continuo ⁊ uebementi aut non . si sic ut sunt
uictum manibus querentes melius est eis prandium
super cenam maiorare . Cuius causa ē quia alimentuꝝ
non solum expetit̄ propter nutrire sed propter hume-
ctare mēbra ac irrorare ne arefiant ex forti motu ⁊ re-
sistat̄ resolutioni caloris propter quod oportet plus
cibi exhiberi in prandio . Neq; propter exercitium
talia corpora cessant ab eorum digestionē cum

ita sint consueti usus enim est res preter naturam. Est
 et calor uehemens propter exercitium potēs sup dige/
 stionem in eis. ppter quod uidem⁹ eos ter in die cur
 appetitu comedere et bene digerere. Si autem non utā
 tur forti et laborioso exercitio continue sicut predicti
 dupliciter illud euenit quia aut solum quandoq; utū
 tur exercitio forti laborioso et non continue aut solum
 utuntur exercitio debili cum quo stat multiplicatio su/
 perfluitatum. Si utantur exercitio plurimo forti et
 laborioso propter occupationes necessarias in vi/
 ta et ad salutem sicut ciuiles uiri q̄ plures circa bona
 fortune negociantes et salutem interdum exercitio for/
 ti et laborioso mouentur ut diu equitantur uel itinerātes
 aut aliud quoddam fortius a consueto agentes exer/
 citio. Et bis utilis est cenam super prandium amplius
 augere. Cui⁹ rō est quia si tales prādium augerēt cum
 non sint consueti adeo forti et laborioso exercitio al/
 gitari ut priores ipsorum iam corrumpet digestio ma/
 loꝝ humorum generatiua. Item ppter motum sup/
 fluum calor horum disseminatione est debilitat⁹ cuius
 quidē unio que magis nocte fit q̄ die potissima est
 fortitudinis et digestionis cā quare in cena instāte no/
 cte alimentum amplius potest administrari. Item isti p
 us nō laborioso utebantur exercitio et sic corp⁹ eorū
 humiditatibus plenum est quib⁹ et paruo cibo suffici/
 enter potest resisti resolutioni et exsiccationi factis p
 motum in die occurrentem. Si uero paucis debilibus
 exercitiis et paruis occupationibus in vita utantur p/
 cipiendum est ipsis melius prandere q̄ cenare. Et de
 clarat istud sicut in corpib⁹ nūc egrotantib⁹ apparuit

cum enim hi sunt debilis digestionis ut plurimum iu-
uant per calorem solis et lucem ualde uiuificos confor-
tat enim inde spiritus propter suum simile. Ipse enim est
lux aut effigiem habet lucis secundum Auicennam. Iuuatur
etiam quia superfluitates tunc melius expelluntur po-
ris apertis de die quam de nocte. Preterea nocte non o-
portet eos multo cibo sed pauco repleti cum natura
tunc intenta est magis circa digestionem humorum cru-
dorum quos somnus habet maxime digerere ac ad be-
nignum reducere. licet enim nocte digestiua fortificetur
uirtus non tamen adeo quod ualeat cibum et superfluitates
digerere. Aduertendum est insuper quod in exhibitioe ci-
bi maioris aut minoris in prandio quam cena maxime ser-
uandus est usus quia consuetudo est res maxima in
conseruatione sanitatis et egritudine curanda secundo
regiminis acutorum quod ostendit ex eo quod eius mu-
tatio et maxime subita uehementer est lesiua. Unde Da-
mascenus mutare consuetudinem noctuum est et mole-
stum et precipue sensibus. Et ideo prave consuetudines
abolende sunt sed non mox eo quod natura non sustinet
repentinas mutationes. Et sic patet quod uniuersalius
maiorandum est prandium super cenam cum plurime egritu-
dines sunt materiales et plurima corpora lapsa. Si
tamen solum semel in die comedatur melius est cibum
in cena exhibere nisi oculi aut cerebrum patiantur tunc
enim melius est in prandio exhibere cum cena non pa-
rum egrotantis nocet oculis et cerebro. Ulterius cir-
ca textum est notandum quod non solum repletio nocturna
sive in cena nocet stomacho imo omnis repletio cibi generat et

9
9
opilationes febres putredines apostemata ⁊ lepram
quia est causa indigestionis. Quae autē ois repletio no-
citiua est stomacho declarat Auicēna de materia ter-
cii tractatu. i. c. de reb⁹ quaz⁹ usu ledunt⁹ stomachus
⁊ intestina dicēs Et ex rebus magis inimicis stoma-
cho est repletio ⁊ propter illud non auget⁹ corp⁹ gu-
losi. qm̄ cib⁹ ei⁹ nō digerit⁹ quare nō crescit ex eo cor-
p⁹. Illo autē qui cibo abstinet dū tñ remanet aliqd ap-
petit⁹ ei⁹ auget⁹ qm̄ stomach⁹ ei⁹ bene digerit cibum
Et sic ualde cauendū ē ne stōach⁹ torqueat⁹ ⁊ multuz
grauet⁹ ex cibo ita ut anhelit⁹ angustiet⁹ ⁊ puls⁹ uelo-
citet⁹. Et similiter repletio nauseatua ⁊ fastidium iōu-
cēs multū ē euitāda ⁊ specialiter ex malis nutrientib⁹
Nam si fastidium sit ex grossis nutrientibus proue-
niunt iuncturarum dolores ⁊ renū ⁊ podagra ⁊ gros-
sities splenis ⁊ hepatis ⁊ regulariter egritudines fleu-
maticae ⁊ melancolicae. Et si fastidium sit ex nutrienti-
bus subtilibus proueniunt febres acute ⁊ maligne ⁊ a-
postemata inultum acuta igit⁹ euitāda ē repletō nau-
seatua. Non igit⁹ tantum est comedendum quin ī sto-
macho maneat aliquis locus uacuu⁹ nec ex toto dēt
desiderium sopiri sed retineri debēt aliquae reliquie ap-
petitus ⁊ hoc specialiter obseruandum est in habenti-
bus appetitum fortem. sunt enim aliqui quorum ap-
petitus naturaliter multum sopitus est ⁊ isti forte d-
bent plus comedere q̄ appetunt.

**Tu nūq̄ cōedas stomachū nisi noueris añ
Purgatū. vacuū cibo quē sumpleris ante**

Ex desiderio poteris cognoscere certo
Hec tua sunt signa suptilis in ore dicta

In hoc textu ponuntur aliqua precepta que homo taliter cupiens uiuere necessario debet obseruare ante sumptionem cibi. quorum primum est quod homo non debet sumere cibum nisi nouerit stomachum suum esse purgatum a malis humoribus quod fit per uomitum expellendo humores putridos et malos in eo existentes quod si sumeret cibum predictis malis humoribus in stomacho remanentibus ex commixtione talium humorum cum cibo cibum sumptum corrumpet. Secundum preceptum est quod homo non debet sumere cibum de nouo nisi presenserit cibum presumptum in stomacho suo fore digestum et ab eo euacuatum quod nihil est deterius in humano corpore quam intramittere cibum super alium quod non est digestus sed digerere incipit. nam superassumptum cibum prioris digestionis ichorata impedit et digestio poris ante complebitur que transiens ad epas per uenas meseraicas ducet secum cibum superassumptum indigestum unde crudi humores in corpore multiplicabuntur. Ulterius in textu ponuntur duo signa euacuationis stomachi a cibo passumpto primum est desiderium certum. id est uera fames. Et intellectu istius sciendum est quod duplex est fames. scilicet uera et mendosa. uera Galienus describit. id est aphorismorum in commento illius canonis ubi dicitur indigentia non oportet laborare dicens certa fames est cum homo cibo indiget unde imens sequitur appetitus. sed mendosa fames est tibi appetitus corpore non indigente. Et sicut uera fames fit ex obstructione et corrugatione uenarum orificii stomachi precedentibus a suctione membrorum inanitorum cibo indigentium sic mendosa

fames solet ab his fieri que stringunt ut rugant orifici
 um stomachi membris cibo non egencibus ut ab actu
 frigidis stipticis aut acetosis. Et istius signi et secun-
 di precepti precedentis commemorat Avicenna tertia
 primi doctrina secunda capi. de eo quod comeditur sic in-
 quiens.oportet preterea ne aliquis comedat nisi per
 desiderium neque in hoc tradet cum desiderium ebulli-
 erit. i. forte fuerit nisi mendosum fuerit ut ebriorum de-
 siderium et habentium fastidium quam tolerare famem
 stomachum putridis replet humoribus. Et postea e-
 odem capitulo dicit Et neque ipse neque omnes qui sanita-
 tem habere uolunt aliquid comedant nisi desiderium
 fuerit certum et stomachus et superiora intestina a pri-
 mo nutriente euacuata fuerint. quod enim in corpore
 existit deterius est nutriens super nutriens quod non
 est digestum mittere. Secundum signum quod signifi-
 cat super certo desiderio siue certa fame est subtilis di-
 eta precedens. i. parua administratio cibi quam enim il-
 lam sequitur fames significat esse certa et uera Sciendum
 est insuper quod in una et eadem refectione pessimum est
 simul multos et diuersos coniungere cibos ut carnes et
 pisces uel pullos et porcum et postea prolongare tem-
 pus in comedendo qui primus cibus iam digerit in-
 cipit cum aduenit ultimus et sic partes cibi dissimiles
 fiunt indigerendo sic quod preassumpte prius digeste sunt
 quod postremo sumpte sue digestionis medium attrige-
 rint unde fit quod quedam corrumpunt alias. Et istud
 innuit Avicenna tertia primi. doctrina secunda. capi-
 tulo de eo quod comeditur dicens. Et nihil quidem de-
 terius est quam diuersa nutrimenta simul adiungere.

*no sum impedi
 digestio neq
 at q. mshos*

3
Et post hoc in comedendo tempus prolongare cum est
postremum nutriendum aduenit primum iam incipit di-
geri nutriens ergo partes in digerendo non similan-
tur. Sciendum est tamen quod prolongatio in comeden-
do moderate facta fere una hora gratia bone masti-
cationis et transglutionis est laudabilis et plurimum
conferens ad conseruationem sanitatis quia perfecta
tibi masticatio cum morosa transglutione siue inglu-
nie est ueluti media digestio sed mala masticatio vel
digestionē tibi impedit uel uehementer retardat. Sed
prolongatio in comedendo cum interlocutionibus et
pauis duabus uel tribus horis est plurimum nocua
et sequuntur ex ea nocumenta prenarrata.

**Persica poma pira lac caseus et caro salsa
Et caro ceruina leporina caprina bouina
Hec melancolica sunt infirmis inimica.**

In hoc textu tanguntur decem cibi siue alimenta me-
lancoliam generantia aut infirmis inimica. Quorum
primum est comestio persicorum de quibus Galienus
secundo alimentorum capitulo decimonono dicit quod
et horum succus et quod uelut caro facile corruptibilis
est et omnino quidem prauus quare non oportet si-
cut quedam post aliud alimentum offerre corrupuntur
enim supernatantia. Ademinisse autem oportet hu-
ius quod est commune in omnibus quecumque cacocibi-
ma bumida et lubrica et facile subire potentia. Prop-
ter hoc oportet ipsa comedere priora aliis. sic enim ip-
sa celeriter subeunt et illis uiam faciunt. ultimo autem
sumpta simul corrumpunt et alia. Et ita patet

et istud dictum debet intelligi de persicis comestis ap-
 cibum alium quia ipsa sumpta ante cibum bona sunt
 stomacho uentrem lenientia atq; appetitum prouoca-
 tia. Juxta illud Auicenne secundo canonis. capitulo
 de persicis dicentis. Natura sunt bona stomacho et
 in eis est uirtus faciendi appetitum cibi. Et subdit A-
 uicenna. Et oportet quidem ut non comedant post
 alium cibum quonia corrumpuntur per eum sed prece-
 dant ante cibum. Similiter serapion in aggregato
 re capitulo de eis autoritate Dyascoridis ait. Ad al-
 cura ex persicis sunt bona stomacho et molliunt ven-
 trem. immatura uero stringunt et quando desiccantur
 stringunt fortius et decoctio siccorum quando scilicet
 bibitur prohibet fluxum humiditatum ad stoma-
 chum et uentrem et quando trita super locum pulueri-
 zantur unde fluit sanguis abscindunt eum. Et licet per
 narrata habeant iuuamenta quia tamen humores ge-
 nerant putrefactibilem nocitua sunt infirmis et maxi-
 me quando indebite sumuntur. Et sunt persica frigi-
 da in primo gradu et humida in secundo. Secun-
 dum est pira siue comestio pirorum. Et causa eius est
 quia pira et generaliter omnis fructus recens non cor-
 rectus replet sanguinem aquositate ebulliente in cor-
 pore et sic preparant sanguinem ad putrefactionem et
 per consequens nocent egris. Pira similiter ut dicit a-
 uicenna secundo canonis capitulo de eis a propieta-
 te inducunt colicam. Ipsa tamen inter ceteros fructus
 multum impinguant propterea porci ex ipsis piris im-
 pinguant plusquam ab aliquibus aliis fructibus. Et
 quia pira uentositatem generant et sic inducunt colicam

affg. p. sim ma
 ruda. no. debi
 nmedi. post ab
 123. 116. 117. 118
 in. h. h. h. h. h.
 mediolam. 80
 f. 11. 117

aff. de. p. 1215
 in. h. h. h. h. h.
 du. 11. 11. 11. 11. 11.
 f. 11. 117

usus habet q̄ pira ⁊ alii fructus uentositatem facien-
tia cū carminatiuis. i. uentositatem expellentibus cōe-
dunt̄ uel possumus obuiare nocumento ipsorum su-
perbibendo uinum uetus odoriferum ⁊ meliora pira
sunt que magis odorifera sunt ⁊ magis dulcedine p̄ci-
cipātia. Et etiā meliora sunt decocta q̄ cruda ⁊ pos-
sunt decoqui cum aniso feniculo ⁊ succaro. Tertium ē
comestio pomorū de quib⁹ dicit Auicēna. ii. cano-
ca. proprio q̄ assiduatio comestionis eorum facit e-
uenire dolorem neruorum. Et poma etiā malam hñc
proprietatem in generando uentositatē in secūda di-
gestione quare nocentegris ⁊ etiam propter similem
causam illi que dicta est de piris. Et ista dicta de pi-
ris ⁊ pomis maxime intelligenda sunt de ip̄is crudis
⁊ nō de ip̄is coctis. Et nedum isti fruct⁹ ab infirmis
sunt uitandi immo omnes fructus implentes sangui-
nem aquositate ebulliente ut fructus recentes quorū
succus in humano corpore ebullit sicut mustum ⁊ suc-
cus fructuū ebulliunt exterius in uase ⁊ hoc p̄pter ca-
lorem solis derelictum in eis cum maturabant. Isti e-
nim fructus propter ebullitionem succi eorū p̄parāt
sanguinem ad putrefactionez licet pro hora q̄ sumū-
tur iuuamentum prestent humectationis. Et hac de
causa Auicenna febricitantibus prohibuit fruct⁹ ma-
xime recentes prima quarti tractatu secundo. ca. vii.
dicens. Et omnes fructus nocent febricitanti cuz ebul-
litione sua ⁊ corruptione in stomacho. Quartum ē cō-
estio lactis Cuius causa est quia lac de leui corrupi-
tur ⁊ in fumum aut acetositatem conuertit̄ ī stōacho
imundo sicut ut plurimum ē stomach⁹ febricitantis

febre puerida ⁊ ergo febricitantibus febre putrida nō
 concedit. Et similiter malum est habentibus dolorē
 capitis ⁊ sicutulosus ⁊ pluribus alijs de quibus loqui
 tur yprocras quinta particula amphorismorum. am/
 phorismo illo. Lac dare caput dolentibus maluz ⁊ c.
 Verum est tamen q̄ in aliquibus passiōibus conuenit si
 cut in pusi ⁊ ethica ⁊ aliquibus alijs prout dicit etiā
 yprocras amphorismo iam allegato ⁊ etiam inferius
 aliquid dicit ibi. Lac ethicis sanum ⁊ c. Et licet lac ī
 predictis passiōibus utuperet in sanis tamen laudabi
 le est ⁊ hoc si in stomacho ⁊ epate bene digeratur. tūc et
 intestina lauat sua aquositate ⁊ mundificat butirosi
 tate sua humoribus venenosis repugnat membrabu
 meccat. caseitate sua vulnera pectoris iuuat ⁊ pulmo
 nis gutturis renum quoq; ⁊ intestinorum ⁊ uesice mo
 suram acutorum humorum in intestinis mitigat.
 quia uisceribus inuiscatur ⁊ humorum prohibet mor
 sum. Preterea conuenit lac corporibus temperatis
 quorum stomachus mundus est a colericis ⁊ fleuma
 ticis humoribus. In his enim lac bene digestum mē
 cum dat nutrimentuz. laudabilem sanguinem generat
 carnem augmentat. totum corpus laudabiliter bume
 ctat. exteriora pulchra facit ut refert Isaac in dietis
 vniuersalibus. Et ibi etiam autoritate Ruffi di
 cit q̄ lac bibentes ieiunos esse oportet ⁊ bibatur cal
 lidum cum exeat vbera neq; aliquid comedatur quo
 usq; digeratur ⁊ labor ⁊ nimius motus caueatur nō
 est tamen quiescendum omnino a deambulatione.
 sed deambulandum ⁊ spaciandum est suauiter

aff. de latte.

quousq; in stomachi fundum descendisse sentiat. In distemperatis uero corporibus lac non conuenit. In calidis enim corporibus cito mutatur in fumositatem et coleram. In frigidis uero in acetositate et putredinem. In stomacho etiam immundo lac non conuenit quia in eo corrumpitur. Circa electionem autem lactis sciendum est quod magis eligendum est lac mediocre in uia nutrimenti et non subtilissimum sicut lac camelli aut etiam asinum neque pinguisimum et grossissimum sicut lac vaccarum et pecudum. Eligendum est igitur lac capre non enim habet tantam aquositate sicut lac cameli quod non est aptum ad nutriendum ratione nimie humiditatis sed ventris subductiuum nec habet tantam pinguedinis et grossicie seu caseitatis et unctuositate sicut vaccarum et pecudum quod propter grossiciem et unctuositatem est uenarum opilatiuum ventositate generatiuum et difficilius digestionis quam sit necessarium in regimine sanitatis. Eligatur igitur lac capre non nimis propinque partui nec nimis distantis a partu non pinguantis nutrice in bonis pascuis et in tempore quo reperiuntur meliora pascua.

de caseo

Quintum est comestio casei. Et potest intelligi de omni caseo maxime tamen de ueteri. Cuius ratio est quia caseus recens est frigidus et humidus et grosse substantie et difficultis digestionis et opilationis et lapidis generatiuus et non multum competit uia cibi in regimine sanitatis. Et caseus uetus est calidus et siccus propter sal facit cibum digeri et difficulter digeritur parum nutrit et male stomacho nocet et nimis desiccatur et minus competit quam recens. Et si aliquis

caseus est medius inter nouum ⁊ ueterem uiscosum et
 frangibilem durum ⁊ mollem ⁊ parum declinans ad
 aliqualem dulcedinem non nimis salus non lacrimo
 sus cum inciditur saporis delectabilis ⁊ boni odoris
 cuius in stomacho mora non est diuturna ex bono la
 cte conuenienter factus sufficienter unctuosus talis
 utiq; caseus bonus est ⁊ inter alios magis est diligē
 dus ⁊ post cibum sumptus non multa quantitate. mē
 ta uero quantitate sumptus in uia cibi uniuersaliter ē
 malus stomachum grauans ⁊ inobediens digestionē
 ⁊ opilatiuus ⁊ lapidis in renibus ⁊ humorum grossi
 sorum in corpore ⁊ uentositatum generatiuus. Sol
 lum igitur ille caseus est bonus quem dat auara mal
 nus. Sextum est caro salua Caro enim salua siue sal
 le siue fumo exsiccata cuiuscunq; generis aut animalis
 fuerit generat sanguinem grossum ⁊ melancolicum ⁊ p
 consequens nocet infirmis nec est conueniens sanis.
 Et istud innuit Auicenna secunda primi doctrina se
 cunda. capitulo decimoquinto in fine dicens. Et ex
 emplum spissi pauci nutrimenti mali chimi id est ma
 li humoris est caro salua. Septimum est caro cer
 uina que similiter est sanguinem melancolicum gene
 rans teste Rasi tercio almansoris. capitulo de anima
 libus siluestribus ⁊ domesticis. Octauum est caro
 leporina que similiter sanguinis melancolici est ge
 neratiua. Dicit enim Rasis de ea loco preallegato
 Ipsa enim plus aliis melancolie generatiua est. Et d
 ista etiam dicit ysaac in dietis uniuersalibus qd nō o
 uenit in uia cibi sed solum in uia medicine. Et

È sciendū q̄ ista caro leporina ⁊ similiter ceruina cum
peruenerint ad antiquitatem simpliciter sunt euitāde-
si tamen aliquo modo conueniant meliores sunt iste
carnes cum parui sunt propinque ut siccitas earum
obtemperet ab etate ⁊ etiam sunt euitandenisi sine p̄i-
gues nam ex eaz pinguedine obtemperat siccitas.
Bonum est caro caprina. Decimum est caro bouina.
quia iste carnes etiam sunt carnes melancolice. Nam
ysaac in dietis vniuersalibus de eis dicit. Caro ca-
prina ⁊ bouina sunt pessima dura in digestiōe tarda
⁊ digesta grossum generant sanguinē ⁊ melancolicum.
Et Auicenna secundo canonis de carne caprina dicit
Caprina uero non est bona multuz ⁊ eius humor for-
tasse est malus ualde. Et sub istis etiam intellige car-
nem hircinam ⁊ vaccinam que peiores sunt predictis
carnibus scz caprinis ⁊ bouinis. Nam de eis dicit A-
uicenna secundo canonis capitulo de carne Caro uac-
cina ⁊ ceruorum ⁊ hircorum siluestrium ⁊ magnarū a-
uium facit euenire febres quartanas. Et de carne vac-
cina adhuc dicit q̄ caro vaccina plurimi nutrimenti ē
grossa melancolica generans egritudines melancoli-
cas. Et ulterius dicit q̄ caro uaccina generat lepram.
Et de carne hircina dicit q̄ ē mala absolute. Quia iā
textus locutus est de carnibus uicandis ⁊ maxime a-
nimalium quadrupedum. Videndum est ulterius de
carnibus eligendis animalium quadrupeduz. Et quia
circa electionem carniū animalium q̄drupedū contro-
uersia uidetur inter auctores medicine. quidam enī di-
cunt carnes porcinas eē meliores sicut Galienus ⁊ qui-
dā alii. Alii vō dicūt carnes ediasē meliōs sicut ras-

*carne bouine
⁊ caprine
sine*

Avicenna ⁊ Averroys licet Averroys quinto colliget
 imponat Avicenne q̄ dixerit carnes porcinas esse me-
 liores quod tamen non dicit autoritate pp̄ria s̄ au-
 toritate xp̄ianorum. Alio uero uiculas laudant pre
 aliis carnibus. Secundū est q̄ electio ⁊ melioritas car-
 nium animalium quadrupedum potest multipliciter
 attendi. primo modo ex parte maioris nutrimenti et
 irresolubilitatis ⁊ carnibus humanis similioris. Et is-
 to modo caro porcina ceteris est melior. primo pp̄-
 ter maximam similitudinem cum carnibus humanis.
 teste Galieno tercio alimentorum ubi dicit porcine au-
 tem carnis similitudinem ad homines addiscere ē ex
 eo q̄ quidam comederunt humanas carnes ut porci-
 nas nullam suspicionem habentes secundum gustum
 ipsarum ⁊ odorem. Et Avicenna secundo canonis. ca-
 pitulo de sanguine ait. sanguis hominis ⁊ sanguis por-
 ci sunt similes in omni re ita ut quidam fuerunt q̄ v̄-
 debant carnem hominis ac si esset caro porci ⁊ occul-
 ratum fuerat illud usq̄quo inueni fuerant in ea digi-
 ti hominis. Et istud idem sentit satis Averroys quē-
 to colliget capitulo de carne. Secūdo quia caro por-
 cina ualde nutritiua est. Nam dicit Galienus tercio a-
 limentorum. Omnium eduliorum caro porcorum est
 maxime nutritiua ⁊ huius experientiam euidentissimā
 habent athlete. Et postea eodem libro ait porcorum
 carne nullum aliud amplioris nutrimenti habebis su-
 mere. Tercio quia generat alimentum stabile forti-
 ter resistens resolutioni. Et ista fuit mens Galieni in
 passibus ubi non parum preferit porcinas carnes ce-
 teris carnibus scilicet in octauo de ingenio

de x̄ij m̄ b̄j porcinis
 pp̄ sint bone sed qu
 toritate xp̄ianoy
 tū. est

ubi dicit ceteris carnibus porcina est laudabilior si
porcus montana incoluerit post porcum edus. Et si
militer in quinto terapentice ubi dicit quadrupedum
caro laudabilior est porcina in calore ⁊ humiditate
temperata eiusq; cibus plurimus ⁊ sanguis ab ea ge
neratus omni melior est sanguine. Et istud ueritatem
habet de carne porcorum non antiquorum quia eo
rum caro indigestibilis est nec iuuenum siue lactanciu
quia caro eorum humidissima est sed etate mediocri
um puta unius anni uel duorum tam domesticorum
q̄ siluestrium uerisimilius tamen estimandum est q̄
porci siluestres sunt domesticis meliores quia carnes
porcorum domesticorum sunt plus debito uiscosio
res Et de carnibus porci siluestris siue apri dicit Au
cenna secundo canonis. capitulo de carne. Xpiani ue
ro dixerunt ⁊ qui eos imitant q̄ melior caro siluest
tris est caro porci siluestris nam cum hoc q̄ est leui
or carnibus domestici porci ē fortis nutrimenti ⁊ plu
rum ⁊ est uelocis digestionis. ⁊ est melior q̄ esse po
test in hyeme. Et ex isto ulterius sequitur q̄ predictae
carnes porcine multum laudabiles sunt corporib; iu
uenibus sanis fortibus laborantibus non dispositis
ad opilationes ⁊ his qui impinguari querunt. quia
talia corpora indigent plurimo nutrimento ⁊ diffi
culter resolubili. Et ergo dicit Rasis tercio almanso
rum capitulo de uirtute carniū. Caro uero gros
sa multum laborantibus conueniens est subtilis uero
his qui predictis sunt contrarii cōuenit. Et idē uult
Aucenna tercia primi. capitulo de regimine eius qd̄
comeditur dicens exercitati preterea ⁊ multi

laboris magis sunt tolerantes nutritia grossa. Alio modo potest attendi melioritas et electio carnum ex parte temperate complexionis earum facilis digestionis et sanguinis ex ipsis generati temperantiam ut scilicet illa caro dicatur melior que temperate est complexionis facilis digestionis sanguinem generans temperatum in caliditate et frigiditate subtilitate et grossicie. Et isto modo caro edulina est melior et laudabilior ceteris ut vult Rasis Avicenna et Averroys. Nam dicit Rasis tercio almanforis de animalibus siluestribus et domesticis. Edulina caro est temperata nullam in se habens malicie admixtionem que licet temperatum generet sanguinem laborantibus tamen non congruit cui nulla alia caro preferenda est. Non est enim adeo debilis ut ex ea virtus minuat neque eius nutrimentum adeo multum est et grossum ut ex eo proveniat repletio et grossus generet sanguis. Sanguis quoque qui ex ea generatur inter subtilem et grossum ac inter calidum et frigidum existit. Et ista caro non convenit multum laborantibus sed iuvenibus temperatis exercitio mediocri utentibus quia ista caro generat sanguinem forte exercitio vel labore faciliter resolvablem licet non exercitio mediocri. Et sicut quo ad istam intentionem caro edulina inter carnes domesticas ita caro capreoli inter carnes siluestres est melior. Et post istam carnem edulinam pluri mi medicorum sicut Rasis et Averroys ponunt carnem arietinam. Et dicit Averroys quinto colligitur capi. Quod carne que hec est opinio maioris partis medicorum preter Galienum qui abominatur carnes arietum.

aff de carne eduli

aff de carne arie
hinc

3

117 de carne
vitulorum

Et uidet sibi quod caro uiculorum est melioris nutrimenti quam arietina. Et forsan Galenus hic attendit melioritatem nutrimenti ex eo quod est plurimum nutrire et nutrimentum dare magis irresolubile quod magis uidetur conuenire carnibus uiculinis quam arietinis cum arietine magis humide sint. Tercio modo potest attendi melioritas et electio carnum ex parte minoris uiscositatis et melioris odoris earum. Et sic carnes uiculine sunt meliores ceteris carnibus. Et istud innuit Auerroys quinto colliget capitulo de carne dicens. Et carnes uiculorum sunt bone carnes ideo quia non habent illam uiscositatem frigiditatem et siccitatem quam habent carnes boune ueteres et carnes eorum sunt magis odorifere aliis carnibus et quantum est in hoc meliores sunt carnibus edulinis quia in carnibus edulinis manifestatur quedam mulcollago. id est uiscositas antequam coquantur sed carnes eduline sunt meliores uiculinis quia meliores generant humores. Et ex isto patet quomodo non est tanta controuersia inter autores medicine super electione carnum quanta prima facie apparet. Notandum est insuper quod carnes animalium sicce complexionis meliores sunt circa partum quam distantes multum a partu et ergo edule et lactantes uiculi meliores sunt hircis et bobus quia sua siccitas prime etatis humiditate corrigitur. Sed carnes animalium complexionis humide sunt meliores distantes a partu et circa partum deteriores quia sua nimia humiditas processu etatis exsiccantis scilicet iuuentutis corrigitur aut tollitur et ab humiditate prime etatis crescit. Et ideo iuuenes castrati arietes scilicet unus

anni sunt meliores ⁊ minus uiscosi lactantibus agnis
 ⁊ porci vnius anni uel duorum meliores lactantibus
 porcellis. Et ergo bene dicit Auicenna tertia primi. c.
 de regimine eius quod comedit.oportet autem ut cib
 bus supple sanitatis conseruatiu⁹ sit talis quales sũt
 carnes ⁊ proprie carnes edorum ⁊ uiculorũ lactantiũ
 paruoz ⁊ agnoz annaliũ. Et ex istis omnib⁹ concludi
 tur qd carnes bircoz capraz ⁊ arietũ ⁊ bouum ⁊ por
 coz antiquoz ⁊ specialiter nõ castratoz ⁊ porcello
 rũ lactantiũ ⁊ agnoz lactantiũ nõ sunt multũ oueni
 entes in regie sanitatis s; carnes uiculorũ iuuenũ ⁊ a
 rietũ añaliũ ⁊ porcoz duoz annoz uel vnius et cas
 tratorum sufficienter ouenientes sunt esui in regimine
 sanitatis. Et est diligenter notandum qd carnes decli
 nantes ad siccitatem debent elixari ⁊ declinantes ad
 humiditatem debent assari ut earum humiditas tem
 peret. ⁊ iõ carnes cuniculoz leporũ ceruorũ uiculorũ
 ⁊ capriolorũ dũt elixari ⁊ carnes porcellorũ ⁊ castra
 torũ arietũ assari elixatio enĩ obtẽperat siccitatẽ. Et
 ex hoc patet qd in temporibus ⁊ complexionibus humi
 dis magis competunt carnes declinantes ad siccitatẽ
 ⁊ assent. In tẽporibus siccis ⁊ complexione ⁊ etate sic
 cis magis oueniũt carnes declinãtes ad bũiditatem.

ap de carib⁹ nõ
 mencantib⁹
 tẽstimonij sanij

ap carib⁹ p tẽ
 Symone sanij

ap

g. bide in gom
 nat alby - albe
 mag. u. dicit q
 razib⁹ affe. ⁊
 mydiorẽ pũt. ⁊
 mydiorẽ pũt. ⁊
 elipe. pũt. ⁊
 sũt pũt. ⁊
 q. mactoz

**Qua recentia. vna rubentia. piguis iura
 Cum simula pura nature sunt valitura**

In hoc textu ponunt tria alimenta que in modica
 quantitate multum nutriunt. . Quorum primum est
 oua recentia . quia sunt de his que in modica

1190. ouis. quantitate multum nutriunt ut innuit Auicenna secun-
do canonis. ca. de ouis. Et idem vult quarta primi-
ca. primo ubi dicit nutriens uero parue quantitas
et multi nutrimenti sunt oua et gallorum testiculi. Et
illud idem in multis aliis locis reperit Circa electio-
nem ouorum sciendum est quod oua gallinarum et perdi-
cum et fasanorum iuuenum et pinguium sunt bona in
sanitatis regimine et aliusouis simpliciter meliora. un-
de oua paruula longa sunt bona unde. Filia presbi-
teri iubet pro lege teneri. Quae bona sunt oua candida
longa noua. Amplius oua tremula. i. per decoctionem
aliquaqualiter inspissata ut in manu tenentis si cortice suo
uideantur tremere sunt meliora duris et sorbilibus et sunt
multi nutrimenti et faciles et bone digestionis et gene-
rant sanguinem maxime cordi proportionalem unde
de conualescentibus senibus et debilibus maxime con-
ueniunt et maxime uicella. unde Auicenna in tractatu
de uiribus cordis vult quod uicella ouorum animalium
bone carnis sicut gallinarum perdicum et fasanorum li-
cet non sint medicine cordi multum tamen cor confort-
tant. Et postea subdit quod cito in sanguinem ouerunt et
post ouersionem paucam habent superfluitatem et generant san-
guinem subtilem et clarum et ergo maxime confortant
cor generando sanguinem ei proportionalem Et ulte-
rius dicit quod multum ualent in dissolutione substantie
spiritus et diminutione sanguinis cordis Sorbilia ue-
ro oua faciles sunt digestionis et leniunt pulmonem
et pectus et ventrem lubricant et minus nutriunt quam tre-
mula. Dura uero oua per decoctionem facta ad

17

digerendū sunt difficilia ⁊ nutrimentum exhibēt gros-
sum ⁊ tarde a stomacho descendens ⁊ tarde penetrati-
uus. Notandū ē insuper q̄ ex diuersitate preparatio-
nis ouorum etiam acquirūt eis bonitas uel malicia.
Nuc enim sunt assata aut elixa aut frixa aut in iure
sunt cocta. Assata elixis grossiora sunt ⁊ ad digeren-
dum duriora quia focus substantialem eorum humi-
ditatem desiccāt. Et fiunt duobus modis. Nūc enī cū
corticibus inter calidos cineres ponunt̄ aut in testis
franguntur. In testis fracta peiora sunt aliis. Illa autē
que cum corticibus inter calidos cineres ponunt̄ du-
obus fiunt modis. aut inter cineres ponunt̄ tota aut
super carbones parim discooperta. Sive in cinerib⁹
ponunt̄ tota sunt peiora quia cum calor foci circueat
fumositates retinet. Discooperta super carbones posi-
ta fumositatem emittunt ⁊ munda fiunt. Elixa in aq̄
meliora sunt q̄ assata quia aque humiditas calori
foci in humiditate desiccanda repugnat. Et fiūt duo-
bus modis. Nūc enim cum corticibus elixant̄. aut intra
aquam franguntur. Cum corticibus peiora sunt ali-
is quia cortices prohibent dissolutionem fumosita-
tum ⁊ grossifici. In aqua fracta calor aque temperate
penetrat ⁊ grossiciem suam subtiliat ⁊ aufert sibi gra-
uitatem sui odoris. Unde huiusmodi laudabiliora
sunt ceteris omnibus. Frixa ceteris peiora sunt qz
pessimos generant humores ⁊ sunt in stomacho mo-
rancia fumositatem ⁊ corruptionem inducentia ⁊ fal-
tidium facientia. In iure cocta inter assata ⁊ in aq̄
qua fracta sunt mediocria. Et ista colliguntur ex
Psaac in dietis vniuersalibus. Sciendum est

etiam q̄ ouū diuersificat̄ s̄m eius partes componētes
Nam vitellum in caliditate temperatum existit. Album
men uero frigidum est ⁊ uiscosum dure digerit̄ ⁊ san
guis etiam ex eo generatus non est bonus ut habetur
ex Rasi tercio almanforis. capitulo de uirtutib9 ouo
rum. Et sicut oua predicta s̄z gallinaz pardicum ⁊
fascianorum sunt conueniētia in regimine sanitatis ita
oua anatum anserū sturcionum ⁊ similitum uolatiū
minus conueniētia sunt in regimine sanitatis uel sim
pliciter euitanda. Secundum est uinum rubeum pro
quo sciendum q̄ uina diuersificant̄ in colore. Nam
quedam sunt alba. quedam rubea clara. quedam cūri
na ⁊ quedam nigra. Uina enī alba debiliora sunt ce
teris minus calida ⁊ minus nutritiua uerum sunt mi
nus ledentia caput ⁊ magis urine prouocatiua ⁊ ap
tūa. ⁊ s̄unt debiliora ceteris patet. quia s̄m Galien
num super primo canone tercie particule regiminis a
cutorum debile uinū est quod minus calefacit ⁊ mi
nus replet caput cum ergo uina alba minus calefaci
unt ⁊ minus replent caput ceteris ut patebit debilio
ra erunt ceteris. ⁊ autem uina alba sunt ceteris mi
nus calida patet per Galienum in commento illi9 cal
nonis tercie particule regiminis acutorum de uino ete
nim albo dicentem. Non est possibile alicui ex uinis
albis ut calefaciat calefactione uehementi. Et postea
subdit Uinum autem album est minoris calefactiōis
omnibus uinis Et istud est uerū sparādo uina eius
dem territorii adinuicem ⁊ nō aliter qm̄ uina rubea ⁊
ruffa gallicana n̄ sūt ita fortia nec ita calida sicut sūt

aff. de uin
ff. 23. fo. 2

multa vina alba que reperiuntur in aliis territoriis de/
 bet igitur fieri comparatio inter vina eiusdem manerie
 et territori. Quod autem sint ceteris minus nutritiva per
 Galienum in commento illius amphorismi secunde
 particule amphorismorum. Facile est repleri potu quod ci/
 bo dicentem vinum enim aquosum subtile atque album vasa
 liter aque est vicinum et illius virtuti uicinant ad nutriem
 dum unde urina puocat nec corpus inde nutrit. Et sicut
 in commento illius amphorismi eiusdem particule Forum
 qui nutriunt dicit Galienus vinum aquosum minus dat
 corpori nutrimentum cuius liquor est sicut aqua subtilis/
 sima et color albus. quod autem minus ledunt caput per
 Nicenam tertia prima doctrina secunda. ca. de regimine
 aque et vini dicentem. Vinum uero album et subtile calefac
 tis est melius non enim capitis efficit dolorem sed fortas
 se humectabit et capitis dolorem alleuabit. Et idem eti
 am vult Galienus in commento illius canonis tertiae p
 ticule regiminis acutorum. potus autem dulcis. Ratio autem
 quare minus ledunt caput est quia minus fumosa et uapo
 rosa sunt ceteris. quod autem magis sunt urine puocativa
 et aptiua per Hippocratem in canone illo tertiae partic
 le regiminis acutorum de uino etenim albo dicentem sed tran
 situs eius sed uini albi in uesica est facilius quam cuiuslibet al
 terius potus cum quo etiam uim aptiuam habere dinosci
 tur. Et ex isto sequitur quod ista uina alba subtilia plerumque con
 ueniunt quam alia uina calefactis siue a natura sicut col
 lericis et sanguineis naturalibus siue ab accidente si
 cut calefactis ex ira uel mora in sole. Et similiter ma
 gis conueniunt studentibus quam dicitur uti uino non turbante
 cerebrum. Et similiter conueniunt habentibus cerebrum debile

sive naturaliter sive accidentaliter quia habentes cere
brum debile ex forti uino facilliter inebriantur ut habz
Alicenna tertia primi loco preallegato. Et ergo si u
ti uelint uinis fortibus necesse est ea fortiter limphare.
Et similiter conueniunt habentibus epar calidum et sto/a
chum calidum et habitantibus in regione calida quia ca/
lida uina in istis facerent estuationem. Vina uero rubea
clara sicut beluesia calidiora sunt ceteris ut uult Galie
nus in omento illius canonis supra allegati de uino
etenim albo ubi dicit. ueritamen cuius calefactio ex ui
nis est uehemens eius calor est ruber et clarus. Et ista uina
est nutritiora sunt ceteris ut habet Galienus in omen
to illius amphorismi preallegati. Facile est repleti ubi di
cit grossum uero et rubrum uinum nutritiuum est ceteris in
plens corpora cito obnoxia inanitioni. Et circa istud
est intelligendum quod uina rubea dicuntur nutritiora eo quod
plus eorum in substantiam membrorum conuertitur. Vina
tamen nigra possunt dici nutritiora ceteris quia con
stantius dant nutrimentum et tardius a membris resolu
bile. Et isto modo dicit Galienus in omento illius am
phorismi preallegati. Eorum qui nutriuntur quod uina grossa
et rubea nutritiora sunt quam aquosa minus tamen quam nigra.
Et isto modo etiam intelligitur dictum Isaac in diebus parti
cularibus ubi uult quod uinum nigrum plus nutrit quam ru
beum. Et ista uina rubea magis ledunt caput quam alba
et minus urine sunt prouocatiua. Et hinc est quod ista ui
na quia fortia sunt habentibus debile cerebrum non
conueniunt ut dictum est sed bene conueniunt habentibus forte
cerebrum cum forte cerebrum uapores eluatos ad ipsum non
suscipit ut dicit Alicenna tertia primi ca. preallegato.

Et circa istud ē sciendum q̄ ingeniuū hominis fortis
cerebri magis clarificat̄ ⁊ acuit̄ si bibat unum bonū
q̄ si non biberet ut uult Auicēna tertia primi. c. p̄al-
legato. Et rō ē q̄ ex bono uino plusq̄ ex quocunq̄
alio potu generant̄ ⁊ multiplicant̄ spūs subtiles cla-
ri ⁊ puii. Et inde ē q̄ theologi cōtemplari soliti circa
altissima bona uina diligunt. Et s̄m Auicennam ibi.
Ista uina ualent hominibus frigide cōplexiōis ⁊ fleu-
maticis. Talia nanq̄ uina corrigunt lapsum frigiditatis
complexionis ⁊ aperiunt opilationes euenire so-
litas frigidis fleumaticis ⁊ digerūt fleumata coope-
rācia ad cōuersionē eorū in sanguinē ⁊ digerūt facili-
ter ⁊ cito penetrāt ⁊ prebēt alimentū muudu ⁊ spūs
plurimos. Uina uero citrina minoris calefactionis
sunt q̄ rubea clara ut uult Galienus in cōmento illius
canonis p̄allegati. de uino etenī albo. maioris tñ ca-
lefactionis sunt q̄ alba ut ergo etiam magis sunt
caput ledentia q̄ alba. ut uult Galienus ī cōmento illi-
us canōis p̄allegati. Notū āt dulcis. Et ista uina etiā
min⁹ nutritiua sunt q̄ rubea magistn̄ q̄ alba. Et apd
quosdā ista uina etiam uocāt̄ alba. Et hic ē q̄ aliqui
dicunt q̄ uina alba cito calefaciūt multum. Uina ue-
ro nigra sunt minoris calefactionis q̄ citrina ⁊ ergo
etiam minus ledunt caput q̄ citrina. S; quia tardio-
ris descensus sunt in uentrem ⁊ min⁹ urine puocatiua
q̄ alba magis ledūt caput q̄ alba ut h; Galienus ī cō-
mēto illius canonis p̄allegati. Notū āt dulcis. Et sunt
ista uina ēc plus nutritiua q̄ alba ⁊ citrina min⁹ tñ q̄
rubea ut. predictum ē. Tercium ē sorbilia facta ex ui-
ribus carniū ⁊ maxime ex brodio pallorum

ad hunc am-
pugnus

Talia enī brodia nature humane sunt amica ex quo
facillime in sanguinē sunt mutabilia ⁊ bonuz sangui-
nem generant Et maxime dū fiunt ex simula. i. ex sub-
tilissima parte farine quia simula ⁊ maxime tritici in-
tum nutritiua est ⁊ bonū nutrimentū affert ut haberi
pōt ex Rasi tercio almāforis Et ista tria p̄dicta po-
nit Auicēna secūda primi doctrina secūda. summa p̄
ma. c. xv. in fine ubi dicit. Exemplū subtilis mulci nu-
trimenti boni chim. i. hūoris ē ouorum utelli ⁊ uinuz
⁊ aqua carnis. Et ex isto concludit̄ q̄ ista tria sunt de
genere naturā hūanā maxime confortantium

**Alutrit ⁊ ipinguat triticū. lac caseꝝ ifans
Testiculi porcina caro cerebella. medulle
Dulcia vīna. cibus gustu iocūdiōr. oua
Sorbilla. matre ficus. vneqꝫ recentes**

In hoc textu tangunt̄ duodecim res corpꝝ hūanū
nutrientes ac ipinguātes. Quaz̄ prima ē triticū. i. pa-
nis ex tritico de quo dicit Auicenna secundo canonis
ca. de pane q̄ ipinguat uelociter ⁊ maxime de frumen-
to nouo Rasis uero tercio almāforis de tritico dicit
Triticū tēperamēto uicinū ē licet caliditati paz̄ atti-
neat. Sed at̄ pōderosiz ⁊ solidiz inuenit̄ maioris ē nu-
trimenti. Omnibꝫ quoqꝫ hōibꝫ aliis granis p̄ficiēs
magis propriū inuenit̄. Sanguis ēt ex eo generatus o-
mni sanguine q̄ ex aliis generat̄ granis tēperatiōr ē ⁊ se-
quēti ca. dicit. Panis qui ex tritico fit pluribꝫ hoīm
oueniētior ē Circa electionē at̄ tritici sciēdū ē q̄ electō
eꝫ p̄t sumi uno mō ex pte substācie ip̄iz alio mō ex

pte pparatiōis ei9. Electionē at ei9 ex pte substantie
 ip9 pōit Auicēna secūdo canōis. c. de frumēto dicēs
 Melius est illud quod est medium inter duriciē ⁊ ra
 ritatē magnū pingue recēs. i. nō nimis ātiquū planuz
 qđ ē inter rubedinē ⁊ albedinē. frumentū uero nigruz
 mali ē nutrimenti. Rasis uero sup addit ponderosica
 tē ei9 sup electione ei9. Circa electionē uero ei9 ex pte
 pparationis ei9 sciēdū ē qđ oīa q̄ sunt ex farina tritici
 frixa tarde a stomacho descendūt generāt grossosbu
 mores opilāt uias epatis augmentāt splenē ⁊ generāt
 calculū multū nutriūt si digerant. Triticiū uero elixū ē
 cib9 grauis ⁊ idigestibilis s; si digerat fortiter nutre
 ⁊ roborat uirtutē. S; triticiū sub forma panis bñ fer/
 mentari ⁊ affari in dibano moderato igne ē electus ci
 bus. Et oīa ista colligunt ex Galieno primo alimēto
 rum. Secūda res ē lac. Et pōt istud intelligi de lacte
 ebucirato qđ apud medicos edoc dicit ⁊ apđ cōes
 balbuca. Balbuca enim recēs si comedat cum pane re
 centi siue calido ei iposito maxime ipinguat. Pōt eti
 am intelligi de lacte caprino quod etiam mulcum nu
 tric de quo prius latius dictuz est ibi. ⁊ Persica poma
 pira. Tercia res est caseus infans siue recēs de quo di
 cit Auicēna secundo canonis. ca. de caseo qđ est nutri/
 tiuus ⁊ impinguatius. Et licet caseus recens nutriat
 ⁊ impinguet in regimine tamē sanctatis non conuenit
 quia sequuntur ex eo nocumenta prius dicta ibi. per
 sica poma pira. Quarta res est testiculi. Et istud ma
 xime intelligendum est de testiculis gallorum impin/
 guatorum de quibus Auicenna secundo canonis. c. d
 testiculo dicit qđ sunt ualde boni nutrimenti ⁊ plurimi

Et quarta primi ca. primo de eis dicit q̄ in modica
quantitate mulcum nutriunt. Et potest istud etiaꝫ in
telligi de testiculis porcorum mulcum p̄nguium non
dum coeantium sicut enim porcorū caro ea que alio/
rum animalū quadrupedū melior existit ⁊ hoc quo
ad hoc quod ē nutrimentū p̄bere maiꝫ irresolubilius ⁊
corpori hūano similis sic ē ⁊ porcorū testiculi respec
tu testiculorū aliorū animalū quadrupedū Et ē hic dili
genter notandum q̄ testiculi animalium prouectorū in
quibꝫ ē iā fermentatū semen ⁊ generatum nō sunt bo
ni nutrimenti sed testiculi animalium iuuenum adhuc
nō coire potentium quibus adhuc nō est sperma fer
mentatum sunt satis laudabilis nutrimenti si bñ di
gerant ⁊ de istis etiam intelligit dictum prius. Guin
ta est caro porcina de cuius electione ⁊ effectu satis ā
ple dictum ē prius ibi ꝑversica poma pira. Sexta est
comestio cerebrorum. ꝑro quo sciendum ē q̄ cerebrū
est stomacho malū nauseatium delectiuum appetitꝫ
⁊ grossi humoris generatiuum ueꝫ est tñ q̄ si bene di
gerat̄ alimentum dat corpori notabile sed nullo mo
do comedi debet post alios cibos. Bonum autem est
q̄ cum origano uel calamento uel cū aliquibꝫ obtem
perantibꝫ eius uiscositatē ⁊ frigiditatem in quibus sit
uirtus inasua ⁊ calefactiua pareꝫ. Et cauendū est q̄
si comedatur q̄ primitus affet̄ super carbones. Et ē
aduertendū q̄ non confert illis quibus frigide solēt
aduenire egritudines sed bñ habentibꝫ oꝑlexionē ca
lidā ut uult Rasis tercio almāforis. c. de uirtutibꝫ mē
brorū animalium. Et breuiter parū ouent̄ i regie sani
tatis sꝫ aliquādo bene ouēt̄ uia medicie sicut cerebrū

21
caprioloꝝ ōueniens est contra uenena ⁊ contra morſuꝝ
uenenosoꝝ ⁊ cerebrum leporis contra tremorem ⁊ ſe/
cundum quosdam cerebrum pulloꝝ ⁊ caponū ad me/
moriā ⁊ ſubtiliatiōē ingeniū conferunt. Circa electi/
onem tñ cerebroꝝ ſciendū ē q̄ meliora eoz ſunt cere/
bra uolatilium ⁊ proprie montanorum ⁊ ex cerebris
quadrupedum cerebrum arietis deinde uituli ut uult
ſuicenna ſecūdo canonis c. de cerebro. Septima ē me/
dulle q̄ multi ſunt nutrimentū ſi bñ digerant prout di/
cit ſuicēna ſecūdo canonis c. de medulla. Et ē facile
in ſanguinē ōuertunt. Hoc tamen malū faciūt q̄ deici/
unt appetitum atq; nauſeā inducūt ⁊ ergo ſuicēna do/
cet eas comedere cum piperibus. Et etiam aliqui eas
preparant cū citonis ⁊ paſtillis ut faciunt leccardi.
Et pro electione earum dicit ſuicenna q̄ ōueniētor
eſt medulla uitulorū ⁊ cerui deinde tauri ⁊ poſtea ca/
prarum deinde ouium. Et ſm aliquos medulle tauro/
rū iuuenū ⁊ pinguiū multum ōueniētes ſunt. Octaua ē
dulcia uina de quibꝫ poſterius dicit ibi. Sunt nutri/
tiua. Nonā ē abus gūſtu iocundior quia talis maxi/
me nutrit. Juxta illud ypoſocratis ſecunda particula. ā/
pboriſmorum dicentis Parum deterior abus ⁊ po/
tus delectabilior quidem melioribus magis delecta/
bilis eſt appetendus. Et Galienꝫ in cōmento illuſſait
Omnis enī abus ſapidus in quo quiſq; delectat̄ cuꝝ
accipit a ſtomacho complexꝫ retinet ⁊ cuꝝ magna de/
lectatione digerit̄ pluſq; quilibet alius qui ſi ſit abbo/
minabilis fugit unde uomitus ſaſtidū inſtatio rugi/
tus generant̄. Et hinc ē q̄ aliq; meliꝫ ualēt cū malo ci/
bo q̄ cū bono qz maiorē delectatiōē habēt ī malo

Decima ē ona sorbilia que in modica quantitate etiā
multū nutriunt. de quib9 etiā dictū ē supra ibi. Qua-
recencia. Undecima est fic9 mature que ppter suā dul-
cedinem multū nutriūt 7 impinguant. Circa istud ca-
mē sciendū ē qd licet nutrimentū ficus nō existat in ro-
bore nutrimenti carnis 7 granorū ē tñ uebementioris
roboris q̄ nutrimentū omnium fructuū ut uult Auicēna
secūdo canōis. ca. de ficub9. Et ibidē etiā dicit.
q̄ fic9 est nutritibilior ceteris fructibus. Et idē uult Auicēna
tercia primi. c. de regie ei9 qd comedit dicens.
q̄ inter fructus. fructus magis nutritiui 7 similiores 7
propinquiores carnib9 in nutrēdo sunt ficus 7 uue
ualde mature 7 dactili. Circa electionē uero eaz sciē-
dum ē qd s̄m Auicēnā secūdo canonis ca. de ficub9. me-
lior est alba qz leuior deīde rubea siue cītina 7 dein-
de nigra. Et q̄ uebemēter matura est melior ē p̄xima
ad hoc ut non noceat. Itē bumide 7 recentes fic9 ma-
gis 7 ueloci9 nutritiue sunt q̄ sicce 7 citius trāsūt de
stomacho ad epar 7 magis bumectant epar 7 magis
lenificāt q̄ sicce. Verum sicce sunt min9 inflatiue 7 ma-
gis stomacho ouenientes q̄ bumide. Et de siccis di-
cit Auicenna loco preallegato. Sicca quidē in suis o-
perationibus ē laudabilis uez sanguis ex ea genera-
tus non est bonus 7 ppter hoc facit pediculos uerū
si sit cum nuce tunc eius chimus. i. humor fit bonus 7
post nucem cum amigdala. Et postea dicit qd admi-
nistratio sicce cum ieiunium adest est mirabilis iuuā-
menti in aperiendo uias cibi 7 proprie cū nuce 7 amig-
dala cū tñ ei9 nutrimentū cū nuce sit pl9 q̄ cū amigda-
la. Et oueniūt utreq9 fic9 in hoc qd i ipsis est inflatio

7 lenificatio 7 expulsio superfluitatum ad cutem 7 p
 uocatio sudoris 7 remotio asperitatis gutturis 7 mu
 dificatio 7 lenitio pectoris pulmonis 7 canne eius 7
 apertio opilationum epatis renum 7 splenis. Duode
 cima res est uua recens. i. uua dulcis 7 bene matura.
 Pro quo sciendum qd uua est triplex. Nam quedam
 est immatura 7 acerbata 7 fit ex ea agresta 7 ista strin
 git uentrem 7 coleram rubeam reprimat atq; sanguine
 Et multum ualet in fluxu uentris colerico. Alia e ma
 tura uiridis 7 recens ex qua fit uinum. Et ista specia
 liter quando est alba 7 sine nucleis 7 cortice uentres la
 xat 7 ceteris fructibus plurimi 7 melioris nutrimenti
 existit sicut 7 ficus minoris tamen nutrimenti qm ficus
 ut habet Auicenna secundo canonis capitulo de uua
 Verum est tamen qd uentositatem generat 7 inflatiōes
 7 uentris dolorem. Et si remanserit per duos dies ul
 tres post collectionez suspensa donec cortex detumes
 cat melius nutrit 7 minus laxat nec tantum inflat. Et
 habentes stomachum plenum cibo 7 immundum ma
 lis humoribus nullo modo comedant uuas 7 specia
 liter recentes 7 sine arillis uelociter enim in stomacho
 immundo corrumpuntur 7 in stomacho pleno cibis
 quia nimis cito digeruntur. 7 non poterunt exire de
 stomacho post earum digestionem propter cibuz no
 dum digestum quare tunc in stomacho corrumpunt
 7 alium cibum corrumpunt. Et similiter etiam intel
 ligendum est de alijs fructibus laxatiuis. Et si aliqs
 uelit sumere uuam uiridem 7 recentem bonum e qd p
 mitus infundatur in aqua feruenti per horam 7 dein
 de ponatur in aquam frigidam 7 post sumatur

Rasis uero terció almansoris de uua recenti ⁊ specialiter dulci dicit q̄ cito corpus impinguat ⁊ augmentat erectionem uirge. Et ulterius dicit q̄ illa uua que est subtilioris corii. i. corticis citius descendit a stomacho. Illa uero que est grossioris cardius illa ē uua sicca que passula vocat⁹ ⁊ ista licet ponat⁹ ⁊ numeret⁹ inter equalia parum tamen caliditati attinet ⁊ bene nutrit secundum Rasis loco preallegato ⁊ confortat stomachum ⁊ epar s̄m Auicennam loco preallegato. ⁊ opilaciones remouet. Et dicit q̄ epar impinguatur ex eis ⁊ maxime si mundent⁹ ab arillis Et sic text⁹ p̄dictus p̄t intelligi de uua matura recenti ⁊ de uua sicca que passula dicit⁹.

**Uina probant odor. sapore. nitore colore
Si bōa uina cupis hec quib⁹ probant ī illis
Fortia. formosa. fragrantia. frigida frisca**

In hoc textu ponunt⁹ quatuor generalia quib⁹ uina probantur. Primum ē odor. Vinū enī boni odoris siue redolens multiplicatiuū ē spiritūū subtiliū Et secundum Constantinū quinto theorice bene nutrit ⁊ bonum sanguinem generat Vinum uero fetidum abhōinabile est nature humane spūs grossos ⁊ melancolicos generans ⁊ s̄m Constantinū quinto theorice malum sanguinem ⁊ capitis dolorem ex malo fumo caliditate ascendente generat. Galienus uero tercia regimis acutorum cōmento primo loquens de diuersitate uinorum ex odore dicit. quod ex uino ē boni odoris est melioris chimi. i. hūoris ⁊ s̄m illud ē multitudo que implet ex eo caput quod ē q̄r ē subtilius ⁊ calidius

de uina. p̄ 18. ff.

quod autem ex eis est mali odoris s̄m maliciam ebi
mi generati ab eo erit paucitas lesionis eius in capite
quod est quia ē frigidus ⁊ grossus. Illud autē cui peni
tus non est odor. nō facit omnino aliquid accidere ī
capite quia ē uehementer grossum. Secundum est sa
por. sicut enim cibus sapidior melius nutrit ⁊ melius
a stomacho amplectit̄ ut dictum est in sententia pre
cedenti ita ⁊ uinum. Circa istud tñ sciendū ē q̄ uina
in sapore diuersificant. quedam enim sunt dulcia ali
is nutritiora grossum sanguinem facientia ⁊ uentrē
humectantia ad digerendū dura ⁊ s̄cim generātia. Al
ia sunt pontica siue stiptica stomachū confortātia uē
trē costipātia pectori ⁊ sue pertinētie sc̄z pulmoni ⁊ cā
ne eius nocua intestinis congrua ad digerendū dura
Alia sunt acerbā que sunt diuretica. i. urine puocatia
grossos humores nō generantia s̄z dissoluētia. Alia a
mara minus calida ut h̄z Costantinus quito theorice.
Tertium ē nitor siue resplēdentia q̄ indicat sup subti
litate uini ⁊ sic ex consequēti sup subtilitate spirituum
ex ip̄o generatorū Quartū ē color Ex pte enī coloris
uina diuersificant in nutritiōe Vina enim rubicundi
ora ceteris paribus magis nutritiora sunt albis ⁊ iō
plus conueniunt macris q̄ alba Alba tñ plus cōueni
unt pinguibz. Et de ista diuersitate uini ex colore dic
tū ē pri⁹ ibi. Qua recentia. Deinde in textu ponuntur
quicq̄ specialia qbz pbat bonitas uini. Primum tā
gitur cum dicitur fortia. Fortitudo enī uini cognos
citur ex effectū. Vinū enim forte est quod calefacit
corpus uehementer replens caput secundum Galienū
commento primo tertiē parūcūle regim̄is acutorum

¶ Istud enim uinum maxime spirituum est multiplicatum
et multum nutritiuum. Cauent tamen ab illo nisi
si sit limphacum qui sunt debiles cerebri quia magna
effumatio ab ipso ad cerebrum ipsorum perueniret et
ipsum lederet. Secundum tangitur cum dicitur Formo/
sa. Vinum enim formosum siue pulchrum quia cum
maiori appetitu sumitur melius digeritur et melius nutrit
Tertium tangitur cum dicitur fragrantia. Vinum enim fra-
grans siue bene redolens maxime confortatiuum est.
et spirituum subtilium generatiuum ut dictum est. Quar/
tum tangitur cum dicitur frigida. Nam uinum debet esse
frigidum quo ad tactum non autem quo ad effectum.
Vinum enim calefactum cum sit rarius et subeliquius citi-
us inebriat nervos debilitat et caput ledit nisi in mo-
dica quantitate sumptum fuerit. Quintum tangitur cum
dicitur frusca. Vinum enim bonum debet esse fruscum si-
ue leue quod spumando sonum facit et habet spumam
tenuem de facili labilem et in medio existentem siue quoniam
in eo mouentur aethomi. Vinum enim non istius dis-
positionis pendulum dici debet et maxime si non so-
nat uel corpora aethomalia non habeat. Vel debet di-
ci debile uel limphacum si spumam habeat cum mag-
nis ampulis uel ad latus clypei spuma diu maneat.

Sunt nutritiua plus dulcia candida uina

In hoc textu ponitur unum documentum de uini-
nis. Et est quod uina candida et dulcia ceteris partibus
plus nutriunt reliquis uinis. Et istud uoluit Costantini-
nus loco preallegato. et idem uult Auicenna tertia primi
capi. de regimine aque et uini ubi dicit. uinum quoque

grossum quod est dulce ē meli9 illi qui vult eē piguis
 Et rō ē quia uina dulcia uehementer a membris ac/
 trahunt ppter eorum dulcedinem cui natura cōgau/
 det. Nā dicit Auicenna secūdo canonis tractatu p̄rio
 ca. iii. Operationes ac dulcis sunt digestio ⁊ lenifica/
 tio ⁊ multiplicatio nutrimenti ⁊ natura diligit ipsuz
 ⁊ uirt9 attractatiua attrahit ipm. Et licet iste textus
 uerificet de omni uino dulci eligibile tñ ē uinū mode/
 rate dulcedinis ⁊ nō dulce in summo sicut uinum qđ
 vulgo muscadellū siue muscadetū dicit qui a tale cor/
 rumpit sanguinē. Cui9 rō ē quia natura rapit auide/
 tale uinū a stomacho ad epar priusq̄ digerat quod
 in eo est utile chulificationi ⁊ anteq̄ maturet ei9 super/
 fluitas propter delectationē ei9 maximā in cōnatura/
 litate dulcium ⁊ sic replet sanguinem aquositate in dē/
 gesta ex qua reddit apt9 ebullitioni ⁊ putrefactioni
 Et istud etiā intelligendū est de aliis cibis dulcibus
 in summo. Pro maiori noticia sciendum est qđ ex usu
 uini dulcis ⁊ aliorum nutrimentum dulcium tria timē/
 tur nocumenta ⁊ maxime his qđ ad ea proni sunt. Pri/
 mum est fastidium ppterea qđ dulcia suis caliditate
 ⁊ humiditate leniunt ⁊ applanāt orificium stomachi
 inducencia illic dispositionem contrariā inanitioni et
 corrugationi illi9 qđ sunt cā famis. Secundū ē ueloci/
 tas inflāmatiōis eoz ⁊ cōuersionis in colerā. Nā res
 dulces ouenētissime sunt ī generatiōe colere. Et prop/
 ter hoc mel plus dñib9 reb9 generat colerā qm ipm ē
 dulci9 oib9 reb9 ⁊ p9 ipm uinū dulce ut h3 Valeni9 in
 cōmēto illi9 canonis terciē peicule regimīs acutorum
 adentem leni9 percutit. Et hinc est qđ inducat sitiz nec

cōuenit febricitantibus nec ēt colericis ut ibidem dicit
Galienus. Tercium ē opilatio epatis ⁊ splenis qz dul/
cia trahunt ab eis cum fece sua propter magnam de/
lectationē quā hnt in eis ⁊ maxime epar anteq̄ dige/
rant quare illic leuiter iducūt opilatiōes cooperante
ad hoc substācia grossa in qua fundat̄ sapor dulcis
s̄m Auicēnā secūdo canōis. tractatu priō. c. iiii. Et hīc
ē q̄ uinū dulce min⁹ ē urine puocatiuū q̄ alia uina.
Et contra ista tria nocumēta summe ualēt acetosa qz
arctetum sua acetositate prouocāt ⁊ sua frigiditate
inflammationem prohibent ⁊ subtilitate sue substan/
tie opilationes aperiuunt. Notandū insuper q̄ licet uī/
na dulcia ⁊ alia nutriētia dulcia opulēt epar ⁊ splenē
deopilant tamē ipsum pulmonē. Et ratio quare non
opilant pulmonem sicut epar ⁊ splenē est quia a dul/
cibus in transitu suo per mery nil nisi subtile ad ip̄m
resudat ⁊ sanguis genit⁹ ex rebus dulcib⁹ ad pulmo/
nem uenit iam purificat⁹ in epate pri⁹ ⁊ in corde sub/
tilianis. ⁊ istud uult Galienus in cōmento illius cano/
nis tercie particule regiminis acutorū dulcis potus.
Item uina dulcia min⁹ inebriant s̄m Ppocratem ter/
cia particula regiminis acutorum canone illo. Aden/
tem lenius percunt q̄ reliqua fortiora uina Ex predi/
ctis cōcludi p̄t q̄ si bibat̄ uinū rōne nutritiōis corpo/
ris restaurationis ⁊ impinguationis sicut contingit ē/
his qui macri sunt siue naturaliter siue accidentaliter
tunc competunt uina dulcia ⁊ grossa sufficienter colo/
rata talia enim uina sunt sufficienter nutritiua ⁊ dep/
diti restauratiua ⁊ corporum impinguatiua unde cō/
uenientiora sunt ad impinguandum corpora macra

Et per oppositum si intendamus non nutritionē nec
 deperditoz restauracionem nec impinguationem ve
 contingit in his qui sunt multū carnosi ⁊ pingues tūc
 vina subtilia non dulcia sed sapore amabilia odo
 rife ad albedinem declinantiā sufficienter fortia eli
 genda sunt. Si uero detur vinum ad sitis extincōnez
 tunc vinum album subtile debile ē eligibilius tale enī
 vinum magis humectat ⁊ in frigidat ⁊ p cōsequēse
 lius extinguit sitim ⁊ quāto sitis ē maior tāto tale ut
 nū ē uenientius. Si uero uinum detur ad spiritū con
 fortationem ⁊ reparacionē ⁊ uirtutis cōfortationem
 tūc dicitur dari uinum subtile odoriferum saporis delect
 tabilis mediocri coloris sufficientis fortitudinis ⁊
 tale uinum debet sumi cum paucō cibo ⁊ debet eē de
 puratum ab utraq; superfluitate ⁊ debet sumi in pau
 ca quantitate. Si uero intendam⁹ pectoris ⁊ pulmo
 nis mundificacionē ⁊ uentris laxacionē tūc vina me
 diocri substantie sapore dulcia sunt magis eligibilia

**Si uinū rubeum nimīū quādoq; bibatur
 Elenter stipatur vox limpida turbificatur**

In hoc passu ponūt duo nocumēta nimie potaci
 onis uini rubei. Primuz ē qd nimia bibitio uini rubei
 cōstipat uentrē. i. duros facit secess⁹ seu difficulter hē
 egestionē. Cuius cā h̄m aliquos ē qd tale uinū rubeū
 plus ceteris parib⁹ ē calefactiuū ⁊ magis nutritiuū.
 In quātū enī pl⁹ ē calidū magis exsiccāt ⁊ in quantū
 magis nutritiuum auidius a natura retinet. ⁊ docet
 tamen textus intelligi de nimia potatione uini rubei

Stiptici aut pontici ex qua stipticat^r et ostipat^r uenter
propter stipticitatē aut ponticitatē uini. Circa istud tñ
sciendum ē qd si exhibeat^r unum ad stomachi et uisce
rum ostētiue fortificationē eligem⁹ uina grossa pon
tica uel stiptica rubea uel nigra sicut contingit in hñtē
bus fluxū uentris propter debilitatē ostētiue stomachi
et istud uale. *U*procras tertia particula regiminis acu
toꝝ canone illo. palme⁹ quidē et niger. et similiter *G*a/
lienus in omēto illi⁹. Sed si intendam⁹ ostfortationem
digestiue operūt uina subtilia uel mediocria ī substan
tia et colore boni odoris et oueniētis saporis et suffi
cientis uigoris et aliqualis stipticitatis. Secundum ē
exasperatio gutturis siue raucedo quā iducūt aliqua
uina intēse rubedis propter eoꝝ siccitatē et terrestita/
tē. Et istud nocumentū ē ostingit ex uinis rubeis pa
trie brabantie propter eoꝝ stipticitatē et terrestitatez
et maxime qñ musta sunt uina p̄dicta istud nocumen
tum secundū ostingit. Nō tñ primū qz mustū magne
rubedinis solet inducere uētris fluxū propter feces su
as terrestres cū eo mixtas q̄ sui mordicatiōe moridi
tant intestina ex qua mordicatione flux⁹ uentris cau
sat. Et tale uinum nō d̄z bibi mustum id ē q̄ diu fue
rit turbidum et bulliens quia ex quo ip̄m ē mordicā
propter suas feces terrestres ab eo etiam eleuat fum⁹
mordicans qui ad cerebrum ueniens sui mordacitate
mordicat oculos atqz rubificat. Et istud etiam intel
ligendum est de istis mustis patrie brabantie siue ru
beis siue albis propter eorum terrestitatem. Causa
autem quare iste fumus est mordificatiuus ē quia vi
nam a quo dissoluit^r est mordificatiuum. Jā ut dicit

Galenus prima p̄ticula āphorismoꝝ in om̄ēto illis
āphorismi. ⁊ qui crescūt quicquid a qualibet redissol
uit ei vnde dissoluit̄ necesse ē ut assimilet̄

Allea / nux / ruta / p̄ira / raphanꝝ / et t̄iriacā

Hec sunt antidotū cōtra mortale venenū

In hoc textu ponunt̄ sex medicine ualentes contra
uenenum. ⁊ prima ē alliū qđ maxie ualz cōtra nocumen
ta puēire solētia ex mala aqua ⁊ maxie ualz cōtra po
tū male aque de quo dicit Serapion ī aggregatorio
ca. de eo. qđ qnādo sumit̄ alliū ⁊ p̄bibit̄ aqua cor
rupta non nocet aqua illa potanti. Et idē inuit̄ ſui
cēna secūdo canōis ca. de eo. ⁊ tertia primi. ca. de cōser
uatiōe iter agētis a nocumēto diuersaz aquaz. Et istud
idē etiā operat̄ cepe ut uult̄ ſuicēna secūdo cano
nis ca. de eo. ⁊ sic p̄t cōprehēdi sub allio. Et de eo etiā
dicit̄ ſuicēna tertia primi loco p̄allegato qđ cepe ē ue
tyriaca malarū aquarum ⁊ maxie cū aceto qz cepe est
subtiliatuū incisiuū absterſiuū cum ſticticitate ⁊ ape
rit fortiter ut uult̄ ſuicenna secūdo canonis. c. de eo.
Et ē calidū in tercio quare calefacit malas aq̄s p̄hi
bēs ne ſua frigiditate ſtōacho uoceāt ⁊ subtiliat gros
ſas faciens eas cito penetrare. Et acetum huic permix
tum uigorat uirtutē eius in subtiliatione ⁊ penetrati
one aquarum ⁊ prohibet a ſiti quam inducere ſolz ce
pe comestum. Et eadem ratio uerificat̄ d̄ allio ⁊ ergo
etiā dicit̄ ſuicenna tertia primi loco p̄allegato qđ
alliā comedēda ſunt ſuper aquas groſſas ⁊ turbidas
quia subtiliant eas cito descendere faciūt ⁊ prohibēt
ne ſtomacho noceant ⁊ inteſtinis ⁊ ne uenas opilent

Allium preterea comestū añ iter ⁊ post hoc ex melio-
rib⁹ reb⁹ ē conueniētiōrib⁹ illis qui ueniūt ab aere fri-
gido uel qui uadunt ad eum ut inuit Auicenna tertia
primi ca. de regendo iter agentē in frigore ⁊ cōgelatū
Et ex isto sequit⁹ qd alliu multū ualet iter agentib⁹ ⁊ p
diuersas terras euntibus ⁊ diuersis potib⁹ utentib⁹
Juxta illud metricum. Allia qui mane ieiuno sumpse-
rit ore hunc ignotarum nō ledit pot⁹ aquaz. Nec di-
uersorū mutatio facta locorū. Valet preterea allium
ad puncturam uermium uenenosoz ⁊ morsum serpē-
tū qñ bibit⁹ cum uino quod Auicēna scdo canonis c.
de eo se dicit fuisse expertuz. Et confert etiam morsu
canis rabiosi ⁊ quando fit emplastrū ex alio ⁊ folus
ficus ⁊ cimino super morsu mugali confert ut ibidē
dicit Auicēna Cepe uero secundum Auicennā scdo
canonis ca. de eo confert etiā morsu canis rabiosi cū
limē super ipm aqua eius aut emplastrat ex eo cū sa-
le ⁊ ruta. Et cepe quod comedit⁹ expellit nocumentuz
ventosicatis uenenosorum. Et dixerunt quidaz qd ip-
sum generat in stomacho humorem humidum pluri-
mum frangentem nocumentum uenenosorum. Notan-
dum est circa istud qd alliu ⁊ cepe ⁊ similiter etiā por-
rum uia cibi non competunt temperatis corporibus
nec calidis ⁊ specialiter cruda parum enim nutriunt ⁊
male nutriunt ⁊ generant sanguinem acutum ⁊ pungi-
tiuū grossos humores tamen subtiliant ⁊ viscosos
incidunt ⁊ postq̄ decocta sunt perdunt pungitiuita-
tem ⁊ adhuc remanet uirtus incisua ⁊ subtiliatiua.
vnde magis cocta competunt q̄ cruda. Porri eī sunt
calidi ⁊ siccī ⁊ dant corpori alimentum illaudabile et

oculis nocent ⁊ generant sanguinem nigrū ⁊ melanco/
 licū ⁊ somnia terribilia ⁊ nervos ledūt rōe pūginitica
 tis eoz nocēt dentib⁹ ⁊ gingiuis ⁊ nullus coleric⁹ nec
 melancolic⁹ eis utat ⁊ specialiter crudis. Cepe calide
 sunt ⁊ hñt humiditatē superfluam terrestrem cum hu/
 miditate aquosa subtili indigesta. Si cōedant⁹ cruda
 generāt ī stōacho hūores malos ⁊ putrefactibiles ⁊ cor/
 ruptibiles ⁊ iducunt sōnia mala ⁊ terribilia ⁊ dolorē
 capitis. Et nimius usus eaz disponit hominē ad me/
 moriam deperdendam ⁊ perturbat intellectū ⁊ pdu/
 cit ad dementiam. Sed si comedant⁹ coctē cum aqua
 laudabilium carnum laudabiliter iuuāt digestionez
 ⁊ minuent earum nocumenta ⁊ temperāt cibaria fri/
 gida cum quibus decoquunt⁹ sed meli⁹ est eis nō vel
 Allia calida sunt ⁊ declināt ad aliquatē humiditatem
 sed minus q̄ cepe ualent cōtra uentositatē ⁊ ualent inf/
 tussi ⁊ bene scrare faciūt sed nocent uisui ⁊ dolorē ca/
 pitis inducunt ⁊ sunt tyriaca rusticorum. Et sic p̄dic/
 ta solum oueniunt his qui fleumaticum aut grossum
 uiscosum humorem habuerint. Colerici uero a predi/
 ctis abstineant. Secunda est nux de qua dicit Auicen/
 na secundo canonis ea de ea q̄ ipsa cum ficub⁹ ⁊ ru/
 ta est medicina omnibus uenenis ⁊ ex ea cuz cepe ⁊ sa/
 le fit emplastrum super morsuz canis rabiosi. Et istō
 maxime intelligitur de nuce sicca ante cibum sumpta
 modo predicto. Et circa istud ulterius sciendum
 est q̄ nuces sicce peiores sunt recentibus ⁊ humidis.
 quia sicce magis vntuose sunt ratione cuz ī colerā
 ouertunt⁹ ⁊ inducūt capitis dolorem ⁊ oculos turbāt
 ⁊ uertiginem generant ⁊ specialiter sumpte post

*No de cepis
 raris quot
 ⁊ duntur ruy*

cibū ⁊ lingue paralīsim inducēt ⁊ uomitūꝝ ꝑꝛocant
⁊ uescas in ore faciunt. Et hōres stomachū colericūꝝ
maxime dñt euitare nuceꝝ siccaꝝ ⁊ quanto antiquio/
res tanto peiores sunt. Recentes autē min⁹ male sunt
qꝫ nō sunt tante vinctuositas ⁊ iō nō generāt dolo/
rē capreis aut uertiginē ⁊ similia sicut sicce ⁊ rōe hūi/
ditatis lubricāris laxāt uentrē ⁊ si aliquantulū cor
reant ⁊ cōcedāt ꝑꝫ cibū cōprimūt cibū sumptū. Et sic
ꝑꝫ qꝫ nuceꝝ recentes sunt magis ouenientes corpori/
h⁹ sanis qꝫ sicce. Tercia ē ruta de q̄ dicit Auicēna secu/
do canōis. c. de ea. qꝫ resistit uenenis. Et postea sub/
iūgit. Et bibat qui sibi timet ne ī potu sumat uenenū
⁊ ꝑūgi a uenenoꝝ de semīe ei⁹ ꝑōd⁹ ⁊ i cū foliis suis
cū uino ⁊ ꝑꝑrie si bibit cū nuce ⁊ bolo oīb⁹ cōtritis
⁊ omixta. Et dicit Aristoteles ī de aīalib⁹ qꝫ cū mus
tela uult ꝑꝫ mare cū spēte siue cū bufone ip̄a comedit
ruta ut interficiat eū qꝫ odor rute ē inimic⁹ ueneno vn
de comestio rute cū ficibus ⁊ amigdalis dulcibus in
mane preseruat a ueneno. Notandū circa istud qꝫ du/
plex est ruta. quedam domestica ⁊ alia siluestris. Do
mestica melior siluestri est quia siluestris ⁊ maxime sic
ca calida ⁊ sicca ē in quarto gradu quare plurimū su
mere de ea ē perniciosum. Domestica uero humida ca
lida ⁊ sicca ē in secundo gradu. sicca uero in tercio. Et
est incisua resoluciua carminatiua uērositati ⁊ istud
maxime ouenit sicce. Nam dicit Serapion ea. de ea qꝫ
est de reb⁹ magis oferentib⁹ inflationib⁹ i. uentositia
tibus sed in humida ē inflatio ꝫē ruta uebementer a
cuit uisum ⁊ ꝑꝑrie succ⁹ eius cū succo feniculi ⁊ mel
le collirio factō ex ea aut comesta ut dicit Auicēna se/

cundo canonis. c. de ea. Quia tñ in succo rute quedaz
est bauracitas nocens oculo iõ ruta p̄t applicari ocu
lo uencilando ita q̄ solum uapor siue fumalis eua/
poratio ei9 ⁊ non substantia rute ad substantiã oculi
p̄tingat. Quarta ē pira. de quib9 dicit Auicēna. ii. ca
nonis. ca. de eis q̄ sunt cura fungorū mortificantiuū
Et qñ coquūt isti fungi cū piris minorat̄ nocementū
ipsorum. Vel p̄t iste textus uerificari de piris aroma
tatis q̄ sui aromaticitate spūs confortarēt ⁊ sic nocu/
mentum ueneni repellerent. Quinta ē raphan9 de quo
dicit Auicēna. ii. canonis. c. de eo. q̄ confortat morsui
uipere ⁊ cum uino morsui cornute etiã. Et semē ei9 cõ
fert uenenis ⁊ uermib9 uenenosis. Et si ponat̄ frustū
eius sup scorpionē morit̄ ⁊ aqua ei9 est experta i hoc
⁊ ē fortior. Et si momorderit aliquē scorpio qui ra/
phanum comederit non nocbit ei. Et ofert etiã prefo
cationē que fit a fungis mortiferis. vel pōt dici q̄ ra/
phanus ualet contra uenenum quia prouocatiuus ē
uomitum ⁊ sic per uomitum stomachus purgat̄ a ma
lis humoribus si qui in eo sint. Et circa istud sciendū
est de raphano ⁊ radice que sunt p̄p̄inqua i complexion
ne q̄ nocent corporibus colericis. generant enim san/
guinem acutum ⁊ pungitiuum ⁊ raphanus est malus
stomacho faciens eructare ⁊ generat bumorem gros
sum ⁊ si digestiua sit debilis generat bumorem crudū
habet tamen uirtutem subtiliatuam ⁊ incisiuam. Qui
dam autem comedunt radicem ⁊ raphanum post ali
os cibos ad confortandum digestionem de quo ad
miratur Galienus. Unde uerum est q̄ experientia do
cet ⁊ dicunt sapientes medici q̄ si comedat̄ post aliū

cibum iuuat ad digestionē ⁊ descensum ei⁹ ⁊ uentrē la-
xant s; si cōcedāt ante aliū cibū ipellūt cibū ad superi-
ora ⁊ vomitum inducūt Bonū ē autē qd cōcedant cuz
aceto ⁊ sale p⁹ alios cibos ⁊ in pauca quantitate vel
rū ē tñ qd oculis nocēt ⁊ capiti. Rasis uero iiii. almāso-
ris dicit qd raphan⁹ longā faciēdo morā ī stōacho ī-
cidit steuma cui⁹ folia cibū digerūt ⁊ appetitiuā adu-
uāt qñ paz sumit de eis. Sexta est tyriaca q̄ a toto
genere ualet contra uenenū ⁊ iō ualet tam rationabili-
b⁹ q̄ brutis contra uenenum tā frigidum q̄ calidum
Et sub tyriaca potest comprehendī metridatiū qd simi-
le operat. De tyriaca enim dicit Auicenna sexta quar-
ti tractatu tercio. ca. primo. Scias qd canon maxim⁹
in curatione ueneni ē ofortatio caloris innati ⁊ exci-
tatio ipius ad expellendū sicut facit tyriaca. De tyri-
aca uero ⁊ metridato simul dicit Auicēna sexta quar-
ti tractatu priō. ca. de medicinis cōib⁹ ad uenēa. Sūt
medicines q̄ otrarie sunt ueneno q̄re nō pmitrūt ipsuz
puenire ad cor ⁊ sunt sicut tyriaca ⁊ metridatum.

Aer sit mundus habitabilis ac luminos⁹

Hec sit infectus nec olens fetore cloace

In hoc textu notant⁹ quatuor circa electionem ae-
ris habitabilis. quorum primum est qd homo debz e-
ligere aerem mundum id est non infectum uaporibus
qz aer imund⁹ alterat cor s̄m oplexionem illius qd si
bi omisset sicut inuit Hali tertia tegni in cōmento il-
li⁹ canonis. Dia hec enī ⁊c. Secundū ē qd hō dz elige-
re aerē lūinosuz. aer ei turbid⁹ inducit ī corpe tristitiā
⁊ pigritiē qz aer turbat⁹ omisset būores ⁊ turbidus

ad cor puenit quare ex ipso humoribus grossis et turbidi generantur spiritus animam tristificantes et pigritie inducentes. Nihil ergo quod magis iocundum facit hominem atque minus graue quam in claro aere ambulare uel mane surgere. Tercium est quod homo dicitur uitare aerem infectum cuiusmodi est aer in quo sunt strages ceterum enim in locis in quibus precessit maxima hominum interfectio sequitur pestis et in locis vicinis. Aer enim infectus quando inspiratur inficit spiritus in nostro corpore. Quartum est quod homo dicitur uitare fetorem cloace. Et per hoc innuuntur infectiones particulares aeris cuiusmodi est infectio aeris latrinarum uel fouearum coque uel locorum in quibus prouidetur tur cadauera mortua et ossa mortuorum et aeris vicini aque in qua putrescit linum uel canapis. Aer enim taliter infectus inficit spiritus nostri corporis et maxime cerebro nocet. Et hinc est quod dicitur Auenenna secunda primi doctrina secunda. ca. secundo. Et aer quidem dum est temperatus et clarus neque substantia extranea complexi omni spiritus contraria ei admiscetur est sanitatem efficiens et ipsam conseruans et cum mutatur contrarium sue operationis operatur. Et pro maiori declaratione predictorum sciendum est quod aer necessarius est in regimine sanitatis dupliciter. primo quidem propter refrigerationem cordis. secundo propter expulsionem fumosarum superfluitatum tribulantium spiritum et calorem innatum sicut enim in exterioribus nos uidemus quod ignis sine euentatione aeris suffocat et extinguit sic etiam imaginari debemus quod spiritus et calor innatus indigent aere ipsum nutriende conseruante et obtemperante. Obtemperatio uero dicitur caloris innati fieri per aeris attractionem et eius

depuratio fit per aeris expulsionē. Primum quidem fit per motum attractionis ⁊ secundū p motū expulsionis. si igit aer attract⁹ fit fetidus ⁊ impurus corrūpit calor ⁊ spūs innatus. Aer igit dēcē bone substantie cui nō admisceat aliquid ex uaporib⁹ nec fumositate extranea. Nō enī dī eē aer turbid⁹ nec nebulosus nec malis uaporibus admixt⁹ hic enim aer humores concurbat ⁊ animam corrumpit ut dictū ē. Et dī eē discooperatus celo ⁊ non inter parietes ⁊ tecta constrict⁹ ⁊ ut sit ad vnum dicere maxime euitand⁹ est aer inclusus ⁊ non euentatus. Verū est tamen qd tēpore epidemie in quo accidit aeris putrefactio communis eligendus est aer inclusus. Vnde temporibus illis bonum ē manere in dōib⁹ ⁊ tēre fenestras clausas ne aer putrefactus ingrediat. Sed alias aer discooperatus melior existit. Euitandus est preterea in regimine sanitatis aer cui miscentur uapores lacuum ⁊ profunditatum aliquam putridam continentium ⁊ olerū talium qualia sunt caules ⁊ eruca ⁊ similia ⁊ arborum uiscosarū malarum quales sunt ficus ⁊ nuces. Amplius eligendus est aer in quo sufflant uenti ex terra alta uel equali. ⁊ multum etiā sollicitari debemus qd aer non excedat ī aliqua qualitatū primarū scz caliditate frigiditate humiditate ⁊ siccitate qd si forsan contigerit obtemperet per artē quantum possibile ē. Et ista colliguntur ab Auicēna secunda doctrina secunda. ca. diuersis.

Sī tibi serotina noceat potatio. uina

hora matutina rebibas ⁊ erit medicina.

In hoc textu ponit̃ unum documētuz 7 ē q̃ si q̃s
 male ualuerit ex sumptione uini de nocte siue tempo
 re serotino talis ī crastino dz iterato sumere uinū. un
 de potatio uini nocturna potest inducere ebrietatem
 siue situm matutinam uel p̃t inducere supercalefactio
 nē corporis. Si uero iducat supcalefactio nē corpo
 ris tunc maximus error est de mane itēz sumere uinū
 quia ē addere ignē igni. Si uero hō incurrat ebrietatē
 cum aliqua nausea tūc de mane bonuz est sumere ui
 num quia ex sumptione uini de facili tunc prouocat̃
 uomitus ex quo sequit̃ mūdificatio stomachi q̃ mun
 dificatione facta de facili cessat nocumentum ebrieta
 tis 7 nausea. Et propterea consultit̃ Uprocras semel ī
 mense inebriari ut ex ebrietate prouocet̃ uomitus qui
 est maxime preseruatius ab egritudinibus croniciis.
 id ē longis 7 malis. Si etiam ex potatione uini noct
 urna ledat̃ aliquis 7 hoc propter inconsuetudinem
 potādi uinū tūc de mane p̃t cedi uinū ut assuescat 7
 sic mingledit̃ a sumptione uini n̄ cōsueto ei minor fit
 lesio ut uult̃ Uprocras secūda amphorismoꝝ ibi. Et
 multo tpe cōsuetā 7c. Si uero ex potatōe uini noctur
 na sequat̃ sitis matutina illa ē mendosa que curatur
 potatione uini magis tñ sedat̃ potatione aque. Et
 quia iam dictum est de lesione ex sumptiōe uini. Sci
 endum est q̃ hō debilis cerebri 7 etiam cuiuscūq̃ alte
 rius conditionis summopere cauere debet a frequēti
 ebrietate. Frequēs enim ebrietas sm̄ Auicennaz tertia
 primi.ca. de regimine aque 7 uini inducit sex incōmo
 da ī corpore hūano quoz̃ primū ē corruptio oplexi
 onis epatis qz̃ uinū supflue bibitū ad epas ueniēs ut

*q̃d̃ hinc potatio
 irra*

*hō debilis cerebri
 sumoze labere
 dz a frequēti
 ebrietate*

*Nō. sex incōmo
 da q̃ scilicet ab eb
 ritate*

superflue resoluit calorem ipsius unde amittit uirtu-
 tem sanguificā ⁊ loco sanguinis generat aquositates
 efficientes ydropisum uel incēdit epar ⁊ būiores eiꝝ uñ
 generat lepra uel mania. ¶ Secundū ē corruptio cōple-
 xtionis cerebri ppter assiduā eleuationē humorū uini
 ad ipm disponentiū calidū cerebrū manie ⁊ frenesi et
 frigidum epilētie litargie appoplexie ⁊ suberbi. ¶ Terci-
 um ē debilitas neruoꝝ. uidemus enī bibulos inebri-
 ari solitos tremere caput ⁊ membra nō solū in senio
 sed etiā in senectute ⁊ iuuentute quādoqꝫ. ¶ Quartū est
 egritudines neruoꝝ sicut spasmi ⁊ paralisis qꝫ uinū
 superflue acceptū sepe ī stomacho acetū efficit quod
 ualde nocet neruis Sepe quoqꝫ ouertit ex defectu di-
 gestionis in aquositates idigestas q̄ neruos remollit
 unc. Et sepe ducit būiores grossos ad neruos quibus
 distendunt ⁊ strabunt. ¶ Quintū ē appoplexia propter
 būnditates cerebri multiplicatas a uino ita ut totali-
 ter opilet uias spiritū aialū a cerebro ī mēbra. ¶ Sex-
 tū ē mors subitanea dū. s. stertendo ⁊ dormiēdo uie
 ābelitꝝ multitudie uini uel būnditacū ex eo generataꝝ
 claudunt ⁊ ebriꝝ suffocat. Et lz uinū imoderate sum-
 ptū p̄dicta iducat nocamēta moderate tñ sumptū mē-
 ta iducit iuuamēta. Tāgit enī Auicēna ca. p̄allegato.
 quinqꝫ eiꝝ iuuamēta. ¶ Primū ē qꝫ ē bonꝝ cibi penetra-
 tor in toto corpore. i. faciem efficit penetrationeꝝ cū
 bi cui immiscetur ad omnia membra suis calore sub-
 tilitate ⁊ conuenientia in proprietate occulta. ¶ Secun-
 dum est qꝫ incidit fleum a ⁊ hoc suis calore ⁊ subtili-
 tate substātie ⁊ resoluit ipsuz. ipm coaptādo expulsi-
 onē uias aperiēdo ⁊ naturā confortādo ad expulsionē

ca mors subitanea

im moderate sumptū
 ta p̄dicit ad suba
 p̄m

867

3. Tercium est q̄ educit coleram rubeam in vr̄ina ⁊ aliis
 euacuationibus ut sudore egestionē ⁊ resolutione isen
 sibili. Et istud intelligendum ē de uino subcili sub ru
 beo uel albo quod uel debile sit ex natura sui uel for
 titer limphatum. alioquin multiplicaret coleram per
 conuersionem ipsius in eam ⁊ supercalefactionēz epa
 tis ab eo.

4. Quartum ē q̄ facit melancoliam que gros
 sa ē ⁊ cardi motus facili ter labi per canales pprios
 ab epate ad splenem ⁊ a splene ad os stomachi ⁊ tan
 dem a corpore cum fecibus extire ⁊ flectit seu reprimit
 nocumentum melancolie propter contrarietatem in cō
 plexione ⁊ modo substantie ⁊ in effectibz. Nā melan
 colia tristitiam pusillanimitatem ⁊ auariciam partic
 Vinum uero gaudium audaciam magnanimitatē ⁊

5. Quintū ē q̄ resoluit oēs modos seu spe
 cies lassitudinis nisi multa caliditas extranea fuerit e
 is sociata quia uinum resolutos spūs abunde repa
 rat uirtutem confortat humiditates relictas in mus
 culis neruis cordis ⁊ iuncturis collit aut minuit. Et si
 fuerit opus humectatione ut in lassitudie arefactiua
 uinum uelociter humectat dummodo limphet. Pre
 ter autem ista iuuamenta plurima alia inducit. Omni
 um enī uelociter ⁊ subito nutrientiū ē uinum. calores
 ⁊ spiritum naturalem confortat ⁊ eorum corpus cale
 facit ingenium clarificat. irā copestat. tristitiam remo
 uet. libidinē incitat. ⁊ super omnes potus semicrudos
 humores digerit. Et ut sit ad unum dicere uinum red
 dit hominem uirilē ⁊ sm animam ⁊ sm corpus unde
 ceteris paribus non bibentes uinum sunt effeminati
 respectu bibentium uinum.

alia bonos

Signit ⁊ humores meliꝝ uinū meliores
Si fuerit nigrū corpus reddīt tibi pigrū
Elinū sit clarumqꝫ uetus subtile maturuz
Ac bñ limphatū salies moderamie sūptū

Hic primo ponit unum documentum de uino Et est qꝫ uinum melius meliores generat humores Et cā est quia quanto massa humorum est melior tanto humores ex ea geniti meliores eē debent. Deinde subdit qꝫ uinum nigrum inducit pigriciam in corpore Et cā est quia uinum nigrum grossius ⁊ terrestriꝝ ē reliquis ergo spūs ab eo geniti grossi sunt. Juxta illam auctoritatem Galieni prius allegataz Quicquid de aliqua re dissoluit ei unde dissoluit necesse ē ut assimiletur. Spūs autem grossi faciunt corpus graue siue pigruz Deinde ponunt septem documenta circa electionē uini. Primum ē qꝫ debet eligi uinum clarū Tale qꝫ subtile ē spūs subtiles ⁊ claros generat. Secundū ē qꝫ debet eē uetus. i. non nouum. Nouum enī uinū siue mustum ceteris paribus facilius inebriat fluxum uentris prouocat atqꝫ colicam inducit ⁊ cetera accidentia posteriorius dicenda ibi. Impedit urinam. Nec est intelligēdum qꝫ uinum debet esse omnino uetus. Tale enim secundum Auicennam tertia primi. capitulo de regimine aque ⁊ uini est quasi medicina ⁊ non sicut potꝫ id est magis inest ei uirtus alteratiua corporis ad caliditatem ⁊ siccitatem q̄ uirtus alterabilitatis a corpore per opus nutritionis ⁊ est pauci nutrimenti. quia est spoliatum a fece ⁊ uiriditate quam prebabit.

⁊ pene igneum factum propter quod in aggregatore
 scribit. ca. de uite auctoritate Galieni q̄ est calidum et
 siccum in tercio gradu. Terciuū est q̄ vinum debet esse
 subtile. Subtile enim vinum multos spūs p̄creat at/
 q̄ subtiles. grossum autem grossos. Quartum ē q̄ vi/
 num debet eē macurum ⁊ nō stipticū. Vinum enī stipti/
 ticum abscindit omnes species euacuationis vt vult
 Galienus in commento illius canonis. tercie particu/
 le regiminis acutorum. Scienduz etiā r̄. ⁊ ergo nocet
 corporibus indigentibus euacuatione per vrinam et
 omnibus membris superioribus vt ibidem etiam di/
 cit Galienus. Verum est tamen q̄ vinum stipticuz cō/
 ueniens est infirmitatibus accidentib⁹ in intestinis vt
 ibidem dicit Galienus ⁊ etiam superius dictum ē. Re/
 mouet tñ stipticitas a uino per multam omixtionez
 aque vt ibidem etiam vult Galien⁹. Quintuz est q̄ vi/
 num d̄z esse limphatum quia per hoc remittit uinum
 a sua fumositate ⁊ sic min⁹ inebriat. Et istud uerū est
 de uino subtili. Vinum tamen grossum si limphet ci/
 ti⁹ iebriat quia p̄ hoc subtiliat ⁊ magis fumosum ef/
 ficet. Et de isto uino intellexit Auicēna quando dixit
 tercia primi. ca. de regie aque ⁊ uini q̄ uinū limpha/
 tū cit⁹ iebriat q̄ uinū purum. Sextū ē q̄ uinū d̄z esse
 salēs cū propinat ⁊ est vna de cōditionib⁹ boni vi/
 ni pri⁹ dictis Septimū ē sumptū ex cōditiōe bibentē
 ⁊ nō uini ⁊ ē q̄ uinū d̄z temperate sumi quia tēperate
 sumptum acuit ingenium ⁊ inducit iuuamenta prius
 narrata. Ex predictis omnibus cōcludi potest q̄ u/
 num eligibilius ⁊ melius in sanitatis regimine est vi/
 nū medium seu equale inter uetustatem ⁊ nouitatem.

af

af
 bona lim
 tanonez

af

et est clarum ad rubedinem trahens bonum bene odor
rez et equalis saporis quod nec acre nec acutum nec dul
ce sit quod non fumosum nec grossum nec ualde sub
tile sed ad subtilitatem declinans quod etiam inter for
titudinem et debilitatem obtinet mediocritatem quod etiam
am non creuit in saxosis et lapidosis montibus nec in
terra simpliciter plana et arabili sed in terra montuo
sa uersus meridiem discooperta et in regione non ni
mis calida nec nimis frigida. Et ista partim colliguntur
ex Auicenna tertia primi loco preallegato. Circa re
gimen vini quo ad etates notande sunt tres regule quas
ponit Auicenna tertia primi loco preallegato. Prima
est quod dare uinum pueris in potu est sicut non addere ig
ni in lignis debilibus eo quod pueri uehementer rari sunt
et de facili inflammabiles propter abundantiam sui calo
ris innati et sunt debilius neruorum et debilis cerebri qui
re ledit eos multipliciter uinum et inflammatione facili
et percussione cerebri et neruorum sua penetratione fa
cillima et effumatione copiosa. Cum igitur pueris ui
num in potu datur calor eius inflammabilis calori pu
eri inflammabili addit in corpore pueri quod est pau
ce resistentie sicut debile lignum uel arundo sicca et sti
pula arida ante faciem ignis. Secunda regula est quod
seni potest dari uinum in potu quantum tolerare po
test sine nocumento sed quantum appetit appetitu na
turali et regulato. Sicut enim ueteres ocree aride et ru
gante renouantur quando oleo leniuntur et applanan
tur sic corpora senum potu uini electi sicut uini bel
uensis. Senes enim frigidi sunt et a uino calefiunt et
habent spiritum tristem et abundant multum

In quibus locis
debeat plantari
uinea

1111
111111

in melancolius sed vinum exbilarat eos ⁊ melancoli/
 as reprimit. cōiter male dormiunt. vinum uero puo
 cat in eis somnum. Ad opilationes proni sunt quas
 vinum aperit ⁊ eas prohibet. Et sic sicut uinum ē pu
 eris contrariūssimum ita senibus uelissimum. Tercia
 est q̄ vinum tēperate dandū ē iuuenib⁹. tēperate qui
 dē s̄m mensurā quantitātē ⁊ decentem limpbationez
 Licet enim iuuenes sunt calidi sicut pueri tamen ba/
 bent membra solidiora neruos ⁊ cerebrum fortes. q̄
 bus potenter resistunt nocumentis potus uini. Conse
 quunt̄ etiā ex potu uini sobrie sumpti iuuamēta plu
 rima uidelicet educationem colere corporale robur ⁊ ī
 geni acumen/abundantiuz spiritūū subtiliū ⁊ puioꝝ

Non sit acetosa ceruisia sed bene clara

De ualidis cocta granis satis ac ueterata

In isto textu ponunt̄ quinq̄ circa electionem cer/
 uisie quorum primum est q̄ debet eligi ceruisia nō a/
 cetosa. quia acetosa nocet stomacho. Acetū enī nocet
 neruis s̄m auicēnam in plurib⁹ passib⁹. Jā stomach⁹
 est membrū ualde neruosum ⁊ hoc quo ad ei⁹ orifici/
 um. Secundū ē q̄ ceruisia d̄z eē clara q̄ turbida opi
 lat atq̄ calculosis nocet. nimium impinguat ac infla/
 tionem inducit atq̄ breuitatē anhelit⁹ ⁊ ē multorum
 fleumatum generatiua. Tercū ē q̄ d̄z eligi ceruisia de
 bonis granis non corruptis sc̄z de optimo ordeo tri
 tico siue auena. quia quanto grana sunt meliora meli
 or ex eis generatur humor. Quartum est q̄ cerui/
 sia debet esse bene cocta. quia melius digeritur

7 amabilius a natura recipit 7 nocumenta q̄ puenit
unt ex bibitione eius meli9 tolerant. Ceruisia enim non
bene cocta uentositates in uentre inducit torsionē in
flationem atq; colicam. Quintum est qd ceruisia debz
esse antiqua 7 a feebus mundata. non nimii recens.
Recens enim ceruisia inducit eadem nocumēta que ce
uisia non bene cocta 7 cum hoc de se facillime induci
stranguriam.

De qua potet stomachus nō ide grauet.

Hic ponit unum documentum circa usum ceruisie
7 ē qd uet9 ceruisia debet ea uti temperate sic qd nō gra
uet stomachus uel inducat ebrietas. Ebrietas enim
que ex ceruisia prouenit deterior est ea que ex uino ē
7 magis durans cum ex ceruisia fumi 7 uapores ele
uati ad caput sunt grossi quā minus resolubiles sūt
q̄ qui ex uino eleuantur. Et est hic sciendum qd in prī
cipio prandii uel cene ceteris paribus utilius est inci
pere suum potum a ceruisia q̄ a uino. Cuius causa ē.
quia in principio mense corpus est famelicū 7 sic sto
machus ante principium sumptionis cibi famelicus
erat 7 sic traxit superfluitates a membris. Si ergo ui
num in principio mēse daret ex quo natura maxime
trahit uinum quia de se maxime nutritiuum ille sup
fluitates scilicet a stomacho tracte simul cum uino ad
partes corporis traherent s; natura nō ita auide tra
hit ceruisiam. Similiter ceruisia lauat hūiores adberē
tes orificio stomachi. Et ppter illaz cām medici cō
sulunt qd ī maxima fame debeat prius prouocari uo
micus q̄ cibus sumatur ut ille

ad obtemperandum frigiditatem predictoz. Adata
 ria uero salsaz opetētium tēporib9 frigidis sunt si/
 napiū eruca zinziber piper cinamomū gariofili allia
 salua menta serpillum ⁊ petrosilinū uiuū aqua carni
 um acetum nō forte sed propinquum nature uini Ec
 ī tēporib9 mediocrib9 sint mediocris caliditatis ⁊ fri
 giditatis. Secūdo diuersificant rōe cibariorum pro
 quibus fiunt. Nam alia ⁊ alia cibaria indigent aliis
 ⁊ aliis salsis sicut sciunt dominorum coci. Aduronū
 enim ⁊ similiter uitulorum ⁊ capriolorū salsa conue
 niens est salsa uiridis. In estate quidem ex aceto et a/
 gresta cum paucis speciebus ⁊ sine aliis cuz petrosili
 no zinzibere albo ⁊ agresta ⁊ pani affo infuso in ace/
 to uel agresta. In hyeme fit eadē salsa cū plurib9 spe
 ciebus ⁊ pauco allio ⁊ optimo uino ⁊ pauca agresta ꝑ
 potest sufficere sinapium ⁊ eruca. Salsa at pro carni/
 bus bouinis elixis est piper bullitum quod fit ex pi
 pere ⁊ pane affo ⁊ aqua carniū ⁊ pauca agresta ⁊ it
 ta eadem salsa est satis conueniens carnibus porcinis
 in hyeme. Non sunt etiaz carnes porcine comedi ī esta
 te cum aceto ⁊ petrosilino in principio refectionis.
 Si autem predictę carnes pastillent ⁊ specialiter bo/
 uine ⁊ porcine in hyeme quidem apponat cepe albu
 cum puluere specierum dulci in parua quantitate. ī es
 tate uero sine cepis ⁊ cum ueruto ul̄ possunt apponi
 cepe parue ⁊ in pauca quantitate. Si autem pastilla/
 tura sit ex carnibus subtilioribus non apponat cepe
 sed in estate lac amigdalorum cum ueruto ⁊ pauco
 puluere specierum dulcium et in fine potest ap
 poni ouum ualde bene conuassatum cum

ez

egritudinib9 ueris ut uult Auicenna secunda primi lo
co p̄allegato. Et istud qđ dictū ē maxie ueritatē ha/
bet de medio 7 fine ueris 7 non de initio ei9 quia initi
um ei9 byemi assimilat q̄re tūc hō pōt nutriri sicut in
byeme. Et istud etiā intelligendū est qñ uer iuenit cor
pus repletū hūorib9 fleumaticis crudis. Si enī uer ī
ueniat corp9 tēperatū in hūorib9 cib9 ī eo dand9 est
s̄m mensurā caloris inari 7 resolutione9 q̄ fit a corpe
qz tūc ablata ē cā q̄re diminueret cib9. Et istđ uoluit
Ypo. i. āphorismoz dū dixit. uentres byeme 7 uere
calidissimi sunt natura 7 somni lōgissimi. In his igit
tur t̄pib9 oblatiōes plures dāde sunt. etenī inat9 cal
lor ē mult9 nutrimento igit indiget āpliori. Secundo
dicit qđ nimia sumptio tibi nocet in estate. Cui9 cā est
qz tūc t̄pis digestiua uirtus est debilis cū spūs 7 cal
lor innat9 q̄ sunt istrumentū uirtutū multuz sunt debi
les sparsi 7 resoluti p̄pter calorē extrinsecū uehemen
tē trabētē eos ad exteriora 7 ergo mult9 cib9 nō pos
set digeri. Et circa istud sciendū ē qđ p̄pter uehemen
tiā resolutionis būditatū cā substāciāliū q̄ nutrime
talium corporis in estiuo t̄pe grossior 7 maior cib9
exhibendus esset si uirtus sufficeret ad digerendum ta
lem 7 tantū. s̄ qz nō sufficit vna vice multū digerere
cibū paz 7 sepe de eo dandū ē iuxta illud Galieni p̄
ma amphorismorū cōmento ill9 canōis. 7 qbz semel
aut bis dicentis. In estate cibus multotiēs erit dād9
7 parum multotiens quia indiget propter sepiissimā
dissolutionem. parum propter uirtutis defectionem
Et licet in estate parum de cibo sit dandum mul
tum tamen de potu potest dari cum tunc

resolutio maxima fiat et desiccatio corporis et eleva-
 tio caloris sup humidū et plus siciat bō q̄ alio tpe.
 Verum est tñ q̄ potus vini et precipue uinosi puri int̄
 nuendus est quia tale uinū ē facilliter inflāmabile et ca-
 lorem iā acutū estu uiolento excandescere facit et ergo
 si bibat uinum miscenda est multa aqua et dimittatur
 uinum uetus et forte. Tercio dicit q̄ in autumno debe-
 mus cauere a fructibus saltem illius tēporis ut uuis
 persicis ficibus et similibus uel saltem nō multū de e-
 is comedere quia tales fructus generāt sanguinez dis-
 positum ad putrefactionem propter ebullitionē quā
 in corpore et humoribus faciunt et maxie si fuerint in
 stomacho imundo uel i cacochimico corpe recepti q̄
 le corp⁹ i autumno sepius occurrit et sic male tūc acci-
 dūt egritudines. s. uariolę morbilli et pestilentes. Pro-
 matori tñ noticia regis cibi et pot⁹ tpe autūni sciēdū
 est q̄ tpe autūni d̄z euitari fames et sitis et repletio
 multū cibi in una hora ut uult Rasis quarto alman-
 foris. ca. de regimine corporis sm tpa. Vinum prete-
 rea quod bibit tempore autūni uehementer est lim-
 phandum ut corpus humectet et calorē reprimat sed
 nō supflue d̄z limphari in tantū quantū in estate neq̄
 supflue dēt tūc bibi quia tūc natura debilitata nō suf-
 ficeret ipm regere et digerere et nimis limphatū calorē
 obtunderet et multiplicaret uento sitates quibus coli-
 ca generari possēt. Quarto dicit q̄ tēpore byemali de-
 bemus sumere cibū tñ quātum uolum⁹. i. plu⁹ q̄ cere-
 ris tpeib⁹. Et idē uult Auicēna tertia primi loco pal-
 legato. et Galien⁹ in cōmento. illi⁹ āphorismi prime p-
 ticule āphorismoꝝ. Et quib⁹ semel aut bis ubi dicit

In hyeme multus cibus et paulatim est dandus. Et ratio huius est quia calor nostri corporis in hyeme est fortissimus. cum quia unicus. cum quia fortificatus per antiparistasim. i. iuxta positionem sui contrarii videlicet frigiditas aeris nostra corpora circumdantis. Et istud verum est in corporibus robustis et caruosis et non in raris et debilibus quia in talibus corporibus frigus inter sum hyemis non confortat calorem sed magis debilitat. Et istud innuit Hippocrates prima aphorismorum dicens. vltima tres hyeme et vere calidissimi sunt natura et somni longissimi. In his ergo temporibus oblationes plures danda sunt. etenim innatus calor est multus nutrimento igitur ampliori indigent. Et ex isto est sequitur quod nutrimenta grossiora et durioris digestionis conveniunt hyeme quam aliis temporibus quia calor est fortior. Vinum autem quo utendum est hoc tempore dicitur esse roseum non album cum aqua pauca. Notandum hic quod licet consideratione habita ad fortitudinem caloris et digestivae virtutis in hyeme grossiores et densiores cibi conveniant quia tamen corpora tunc disposita sunt ad opilationes et repletiones ex fluxu te plurimo nec ab eis resolutio multa fit a continente tunc est uti tunc mediocribus cibus inter solidum et rarum grossum et subtile sicut carnibus eduli viculi mutonis lucis porci et cancri. Et utentibus grossioribus cibis ut boue porco ceruo conchis ostreis carpibus et similibus expedit ut unica coestione in die contententur vel utantur sepe rebus diureticis et apertivis ut petrosilino nasturcio apio et similibus et forti utantur exercitio

**Salvia cū ruta faciunt tibi pocula tuta
Ad de rose florem mīnuit potēter amorem**

In hoc passu ponunt duo remedia corrigētia po-
tūz mali quoz primū ē salvia cuius folia iposita po-
tūz corrigūt maliciā potūz sua pprietate 7 ēt in se hñt
uirrutem confortandi nervos 7 cerebrum quibz con-
fortatis melius resistunt malis fumis recipiēdis q p-
ueniunt ex malo potū. Secundū est ruta cuius ēt folia
integra absqz eorum alia contricione debent potūz i-
poni quia sua caliditate 7 proprietate corrigūt mali-
ciā potūz. Et de ruta quō ualer oera uenenū prius dic-
tū est ibi Allea nux ruta. Postea subdit textus q istis
duobus predictis potest addi flos rose. Et hoc ma-
xime dēt intelligi de rosa rubea que sua aromaticita-
te existente in eius superficie 7 similiter sua stipticitate
corrigit maliciam potūz

**Nausea nō poterit quēqz vexare marina
Antea cū vino mixta 3 si sumpserit illam**

In hoc textu ponit vnum remediū contra nauseā
sue vomitū pueniētes trāsfretātibz nō osuetis dicēs
q ille q d3 trāsfretari anteqz nauē itret d3 aliquibz di-
ebz miscere aquā marinā suo uino. 7 istd ē remediū p-
diuicibz. Qz si paup fuerit d3 potare aquā marināz
ut facili9 nauseā euetet. Et cā hui9 ē qz aqz maris salse-
dinē h3. 7 sic sua salsedine 7 stipticitate que osequitur
salsedinē orificiū claudit 7 per hoc vomitū impedit

atf
q
de trasfe
tanti bz
vide in
legimine
alio fo. 136.
pte n

Et circa istud ē notandū q̄ sicut vult Auicēna tertia
primi. c. de regimine iter agentis in mari. viator ī ma
ri non d̄ multum conari retinere uel ōpescere a princi
pio nauſeam uel uomitum s̄ dimittat̄ uomitus ip̄s
cōtinuari donec per ip̄m fuerit bene purgat̄ hoc enī
preseruatur a multis egritudinibus ⁊ nedū preseruatur im
mo etiā curatur uel alleuat graues ⁊ magnas egritudi
nes ut lepram ydropisim appoplexiam frigiditatem
stomachi ⁊ eius inflationē prouē vult Auicēna tertia
primi doctrina secunda. ca. ii. Si tamen uomitus vi
atoris in mari superfluxerit sic q̄ uehementer debili
tet ip̄m restringend̄ est comestione fructuū stipticorū
⁊ acetosorum sicut sunt citonia ⁊ maciana acetosa v̄
poma de capenduto ⁊ malagranata acetosa quibus
orificium stomachi confortatū depellit humores īfe
rius ⁊ stomachus etiam ōfortatus ab his humores
repellit effluentes ad eum ex agitatione ab undis. v̄
pōt semē apii torrefactū bibi cū uino uel absintū p̄
comedi aut bibi. Et similiter panis v̄ fact̄ ⁊ infusus in
uino bñ redolence comest̄ ualet ad idē. Et vniuersa
liter ualet nutritio uiatoris in mari ex cibis aceto
sis confortantib̄ os stomachi ⁊ p̄hibentib̄ uapores ⁊
fumos ascēdere ad caput sicut sunt lētes coctē ī aceto
uel in succo uue acerbe.

Salua . sal . uinū . piper . allea . petrosilinū
Ex his fit salsa nisi sit commixtio falsa :

In hoc textu ponit̄ modus faciendi salsamentum
cōmune si in mensa deficiāt salsamēta specialia. Et p̄
illo ponunt̄ quinq̄ ex quib̄ pōt fieri salsamentum

Primum est salvia qua fit condimentum in affatide
 auce siue decoctione. Vniuersaliter enim auce affate si
 ue porcelli salua implentur ut humiditates superflue si
 ue uiscositates extrahantur et odor saluae aucus aut por
 cellis immaneat. Post affationem tamen salua eiici
 debet et non comedi. Similiter ex salua fit condimen
 tum comestibile a rusticis uel comunibus in comesti
 one auce. Terunt enim allium cum salua ad auferen
 dum aliquid saporis allii. Secundum est sal cum ui
 no et est falsamentum diuicum siue nobilem. Ipsi enim
 deficiente sinapio uel uenuto ponunt in falsario uinum
 cui modicum salis admiscunt. Tertium est piper et est sal
 samentum rusticorum. Comiscunt enim piper cum fabis
 et pisib. Similiter etiam ex pane affo cum ceruisia et ui
 no et cum pipere fit falsamentum nigrum ad modum pul
 tis quod piper dicitur et hoc supereffundunt carnibus
 aut piscibus. Quartum est allium ex quo et fit falsamen
 tum rusticorum. miscunt enim cum molli caseo et lacte terendo
 allium et sic comedunt cum cibo siue affo siue elixo siue
 falso siue dulci et cum ouis duris. Quintum est petro
 silinum ex cuius folis concusis cum uenuto uel albo
 uino fit uiridis salsa cum assis comestibilis. Et circa
 istud est notandum quod falsamenta siue falsae diuersificantur
 primo secundum tempora. Temporibus enim calidis decli
 nent falsae ad frigus uel paucam caliditatem. tunc enim fri
 gidis euerterentur. Materiam igitur falsarum in estate sit uenitum
 uel agresta de summitatibus uicis uel acetum. suc
 cus limonum uel citrangulorum uel granatorum cum zucca
 ra et aqua rosarum. Et interdum in falsis que fiunt in es
 tate potest addi aliquantulum serpilli et petrosilini

superfluitates a stomacho famelico tracte euacuet ne
cōmisceat cū chilo. Si r̄ timēs sici ex nimia potatiōe
uini d̄z bibere ceruisiā. 7 p̄a ei sici mēdosaz reprimit.
Tēporibz veris modicū prādere iuberis
Sed calor estatis dapibz nocz imoderatū
Autumni fructz caueas ne sint tibi luctz.

De mēsa sume quātū vis tempore brume

In hoc passu determinat de quātitate cibi sumēdi
s̄m diuersitatē temporuz quatuor anni q̄ sunt ver. et
tas. autumnus. 7 hyēs. 7 dicit textz p̄rio qz tpe veris
dēmz modicū prandere. i. paucū sumere cibū. Et idez
vult Auicēna secūda primi. doctrina. ii. c. vi. 7 tertia
primi. doctrina. v. c. de regie tēpoz cū rectificatiōe ae
ris. Et rō hui9 ē ut ibidē ēt vult Auicē. qz tpe hyēis
p̄pter gulositatē. exercitiū puitatē 7 resolutiōis p̄hi
bitionē multiplicant hūores crudi 7 maxie fleumatici
ei q̄ p̄pter proportionalitatē t̄pis tūc maxie generāt
7 isti in interioribz corporis coadunāt propter frigus
circūstās. Ver̄ at supueniēs istos hūores crudos i in
terioribz coadunatos eliquat 7 facit eos currere p̄ to
tū corpz q̄re natura tūc multum occupat circa diges
tionē coz. Si ergo tpe veris daret magna quātitas ci
bi natura a digestionē talū hūoz fleumaticoz impe
diret 7 diuerteret quia p̄ istos humores 7 magnā q̄
titatē ciboꝝ nimii grauaret. Et sic tales hūores i cor
pore manerēt indigesti. 7 currētes ad aliqđ membruz
illic egreditur inducerēt. Et ergo summope cauere de
bemus a magna q̄titate ciborū in vere qz diminutiō
ciborū tali tpe ē vnum de maxime preseruātibus ad

agresta sed in hyeme loco agreste ponit' uinum ⁊ pl⁹
 de speciebus assature autem cuniculorum ⁊ pullorum
 iuuenim conueniens ē salsa in qua est cinamomum ⁊
 mica panis cum agresta quidem in estate ⁊ cum uino
 in hyeme. Assature autē porci salsa conueniens est li/
 quor descendens conquassatus cum optimo uino et
 cepis in hyeme ⁊ in estate uiridis salsa superius noīa
 ta. Assature autem fasianorum ⁊ columbarum ⁊ tur/
 curum nulla alia salsa indigent nisi sale. Caponum ⁊ au/
 tem ⁊ gallinarum elixatorū conueniens salsa ē aqua
 decoctionis eorum cum aliquātulo pulueris specierū
 dulcū ⁊ precise si in predicta decoctione addat' sal/
 uia yfopus petroselinum ⁊ hoc in hyeme ⁊ in estate
 sufficit sola aqua cum aliquantulo succi summitatū
 uitis Sed pro salsa caponum ⁊ gallinarum pinguiū
 pastillandorum nihil penitus ē apponendum nisi ali
 quantulum pulueris specierum ⁊ in fine agresta supra
 dicta in estate. optimum uinum in hyeme. Nisces ue/
 ro quanto sunt grossioris carnis ⁊ difficilioris dige/
 stionis ⁊ maioris superfluitatis ⁊ humidioris natu/
 re tanto indigent salsis calidioribus ⁊ acutioribus et
 hoc etiā uerū ē in carnibus.

Si fore vis sanq. abluere sepe manq.

**Lotio post mensā tibi confert munera bina
 Mundificat palmas ⁊ lumina reddit acuta**

In hoc textu ponunt' due omoditates pronenien/
 tes ex lotionē manuum p⁹ cibū sumptū. priā ē q³ p
 hoc palme manq mundant'. secūda est quia reddit lu/
 mina acuta. i. prodest oculis ⁊ hoc maxie p accidens

quia manus sunt instrumenta mundandi oculos que multum offert eas esse mundas. Et de istis commoditatibus dictum est etiam prius ibi Lumina mane manus.

Panis non calidus nec sit nimis iueteratus
Sed fermentatus. oculatus. sit bene coctus.

Modice salatus. frugibus ualidis sit electus
Non comedas crustam coleram quia gignit adustam

Panis salatus. fermentatus. bene coctus.

Purus sit sanus. qui non ita sit tibi uanus.

In hoc textu ponuntur duo uitanda circa electionem panis. primum est caliditas. Non enim dicitur panis comedi calidus. Panis enim calidus est humane nature nocuus. Juxta illud Auicenne secundo canonis ca. de pane dicentis. Non comedat calidus sicut est. Panis enim calidus non est apud naturam receptibilis et acceptio eius qui est de furno et reliquorum sibi similitum est mala. Et ratio est quia talis panis multum opilat. Et postea itez dicit Auicenna. Panis calidus sitis facit sua caliditate et natat propter suam humiditatem uaporosam et est uelocis digestionis et tarde descensionis. Et quamuis iste panis calidus non conueniat in regimine sanitatis quo ad esum. odor tamen panis calidi multum confert. resuscitat enim sincopizantem et possibile est aliquos homines uiuere ex odore panis calidi. Secundum est quod non debemus comedere panem dum pistum siue muscidum quia talis panis non est conueniens pro nutrimento nature humane exsiccatur enim corpus ac humores melancholicos generat. Et ex isto requiritur quod panis non debet esse calidus

nec uetustate induratus sed priori die coctus. Postea
 in textu ponunt quinque conditiones panis electi qua-
 rum prima est quod panis debet esse fermentatus bene et
 istud uult Galienus primo alimentorum. ca. ii. dicens
 Optimi autem panum pro digestionem sunt qui maxi-
 me fermentati et qui affationem habuerunt a mensurato ig-
 ne in cubano. Et iterum eodem. ca. dicit. qui uero penitus in
 fermentatus est nulli utilis est. Et secundum Auicennam. ii. cano-
 nis ca. de pane. Panis huiusmodi panis fermenti plurimi est
 nutrimenti sed eius nutrimentum opilat nisi illos qui sunt
 plurimi exercitii. Secunda est quod panis dicitur esse oculatus. i. po-
 rosus et per hoc denotatur quod uiscositas eius est ablata. ve-
 rum est tamen quod iste panis secundum Auicennam loco preallegato
 uelocis est penetrationis et minoris nutrimenti et dete-
 rioris sicut est panis opirus qui est plurimi furfuris.
 Tercia est quod panis dicitur esse bene coctus quia panis male
 coctus male digestionis est et stomacho grauedinem
 affert. Et Auicenna secundo canonis loco preallegato di-
 cit. Et ille qui non bene decoquitur est plurimi nutrimenti sed
 eius nutrimentum opilat nisi illos qui sunt plurimi ex-
 erciti. Et panis de patella est huius generis. eius namque
 pars interior raro decoquitur bene. Quarta est quod panis dicitur
 esse temperate salicus. Nimirum enim dulcis opilat et nimium
 salus exsiccat. Moderata tamen salus optimum nutrimentum
 prebet. dum tamen cetera conditiones assint. Quinta est quod sic factus
 ex optimis granis uel ex optimo tritico et sana messe col-
 lecto. Deum subdit textus quod nos debemus cauere ab esu cru-
 ste panis quia illa generat coleram adustam siue humorem
 melancolicum ex quo enim ipsa adusta et sicca est humor ab
 ea generatur adustus erit et sicca propter nobiles qui natura

colerici sunt deponere faciunt superiorem crustam pa-
nis ac inferiorem quos imitant' prelati ac deliciofi.
Eligat' igit' mica panis que est melioris maioris & ve-
locioris nutrimenti q̄ crusta. Verum ē tñ q̄ aliquñ cō-
uenit sanis hñcibus stomachū humidū ⁊ uolentibus
demacerari ⁊ in fine comestionis pl⁹ appetit. ⁊ uuat cū
cibi descensum ⁊ confortat orificiū stomachi. ⁊ Postea
in duobus ultimis uersibus innuit' q̄ panis bon⁹ de-
bet habere istas quinque condiciones scz q̄ sit saluus.
fermentatus. bene coctus. purus id est de mundis gra-
nis. ⁊ sanus. i. de granis sana messe collectis. Et istas
condiciones partim innuit Auicenna loco preallega-
to dicens. ⁊ potest ut sit panis mundus saluus mas-
sam habens confectam fermentatus coctus bene ⁊ u-
na nocte permanens. Et circa istud ē sciendum q̄ si q̄-
rat' nutritio maior ⁊ prior mundificet' panis a fur-
fure ⁊ si uelimus uentris subductionem aliquatē di-
mittamus aliquam partem furfuris. furfur enim pa-
rum nutrit ⁊ uentrē subducit ⁊ farina econuerso .

Est caro porcina sine uino peior ouina.

Si tribuis uina tunc ē cib⁹ ⁊ medicina. 1

In hoc textu cōparat autor carnem porcina[m] car-
ni ouine dicens q̄ caro porcina sine uino minus sana
est ouina tamen si caro porcina sumat' cum uino ipa
est optimum nutrimentum ⁊ medicinā prebēs. quia
multū humectat ⁊ hoc intelligendū ē maxime de por-
cellis assis siue de apris optime preparatis. Et circa
istud est sciendum q̄ carnes porcine quibus rustici

7 communes utunt' qñ uidelicet sunt false uel sole uel fumo exsiccate nullo modo saniores sunt carnib9 o/ uinis ceteris paribus siue cum uino siue sine uino su/ mant'. Sed istud dictum ueritatem h3 de carnib9 porcelloz affatorum uel de carnibus aprinis modo pre dicto.

ylia porcoz bona sunt mala reliquorū

In hoc textu comparant' omasa porcoz omasis reliquorum brutorum 7 dicit textus 7 omasa porcorum. i. intestina preualēt quo ad esum intestinis aliorum brutoz. Cui9 rō p̄t eē ista qz pauca ītestina cōe/ dim9 nisi illa q̄ replent sanguine uel q̄ sunt animaliuū multū pinguiū cuiusmōi sunt porci. Jā sol9 sanguis porci p̄pter suā cōplexionē 7 similitudinem cōplexi/ onis cū natura hūana ē sanguis quo omasa siue int/ estina implent'. Et similiter porci faciliter īpinguant' q̄ aliquod alioz brutoz iō magis sumim9 ītestinā porci q̄ alioz brutoz

Impedit urina mustū soluit cito uentres.

Epatis emfraxi. Splenis generat lapidēqz

Hic ponunt' quinqz nocumēta pueniētia ex pota/ tione noui uini uel musti. J̄rimū ē qz mustū impedit urinam 7 hoc pōt intelligi dupliciter. primo quia mu/ stum grossum propter suā grossitudinē ex fece admi/ xta opilat ipm epar siue ipos renes sic qz urina de fa/ cili nō p̄t habere suū cursum. secūdo impedit urinam quo ad debitū ei9 modū sicut facit mustū renēse ali/ qd 7 qdā alia uina subtilia sifr qz ē aliqd mustū renē se cuius feces sunt mordicantes 7 dum ipsum uenit in

vesica ille partes terrestres nitrose mordicant vesicaz
7 cogunt urinare sine ordine debito 7 mō consueto.
Secundum est q̄ soluit uentrem. Et ratio ē qz abster-
git uiscera nitrositate siue salsedine siue fecis 7 stimu-
lat ea ad expulsionē priō p̄pter mordicationē fecis
secundo propter multitudinē uentositatis quā indu-
cit tale uinū siue mustū. tercio lubricādo cito inferiuf
p̄ uia indigestibilitatis 7 grauaminis stomachi quā
stōachy se relaxat 7 porta narum oppressy aperit.
Tercium ē q̄ mustū nocet bone complexionī epatis q̄
opilat idē p̄pter imixtionē plurimā siue fecis 7 pdu-
cit ad dissinteriam epaticā propter inflationē eiq̄
debilitat epar. Et istud uult Auicēna tertia primi .c.
de regimie aque 7 uini. 7 sic etiā inducit cachectiaz siue
malam dispositionem coloris 7 malas inducit egri-
tudes epatis scz diuersas species ydropisis. Quar-
tum est q̄ mustum nocet spleni 7 dispositioni ei9 p̄p-
ter eandem causam que dicta ē de epate quia opilat
splenem 7 sic inducit duriciem eius. Quintum ē q̄ mu-
stum generat lapidem 7 maxime illum qui in renibus
est qui rubeus est de facili frangibilis cā opilationis
quam facit 7 grossitudine siue substantie. Et istud ue-
rum est de musto uinoꝝ multum dulcium non habentē
feces nitrosas 7 mordicantes. Mustum enī habentē
feces nitrosas 7 mordicantes magis impedit lapidē
quia multum facit urinare sicut mustum aliquod re-
nense facit apparere arenulas in urina siue grauellā qz
facit multum urinare. Multa enim urina sua lotionē
abstergit arenulas adhērentes que cum ea expellunt.

Potes aque sumptus fit edenti ualde nocius
 Infrigidat stoma cumq; cibum nisi fore crudum

Hic ponunt duo nocimenta proueniētia ex potu
 aque ⁊ hoc quo ad edentem. Primum ē qd potus aq no
 cet stomacho edentis. Cuius rō ē qd ipm infrigidat ⁊
 relaxat ⁊ maxie deicit appetitū cibi. Secundū ē qd potus
 aq cū sumit cib⁹ ipedit digestionē cū cibū sumptū
 crudet. Et istud uult Auicēna tertia primi. c. de regie
 ei⁹ qd cōedit dicēs. neq; p⁹ ipm. s. cibū multa bibe
 da est aqua inter ipsum scilicet cibum ⁊ corp⁹ stōa/
 cbi separationem faciat ⁊ ipm natate faciat. Et. c. de re
 gie aq ⁊ uini dicit. Et cū natura in digerēdo nutriēs
 studeat satietate aque iā pcedēte sufficiēter. i. si pcesse
 rit satietas aque sufficiēs ad bonā cibi pmixtionē aq
 uebemēter est impediēs supple digestionē inchoata;
 Et idē uult Auicēna secūda cātice tractatu. i. c. iiii. di
 cēs. Est ēt uitandus potus aque in mensa nisi ratione
 adherētie ⁊ tarditatis descēs⁹ buccelle. Non ē etiā su
 menda aqua cum cibo. Et Auerroys in cōmento ait.
 Causa quidē hui⁹ est qm cum sumit aqua super cibū
 priusq; stomachus calefecerit ipsum infrigidat ipm
 ⁊ incrudat. Est etiā causa quare supernatet cib⁹ sum/
 ptus in stomacho ⁊ quare ēt non adherat ⁊ uniat ei
 dem qd conerac ipsum sicut exigite. Actio nanq; stōa
 cbi super sumptum cibum fit conerendo coquendo
 simul. unde sicut cum infundit simul ⁊ in magna quā
 titate aqua in olla propter quod tardat cibi decoci
 o in eadem sic etiam contingit idem ipsi stomacho

Et istud maxime uerificat de potu multe aque. Ad
dica enim quantitas aque frigide suggendo sumpta
potest concedi an descensum cibi ut per ea compleat
cibi descensus ad inferiora et hoc si sitis infestauerit et
bibere coegerit. Nam modica quantitas aque frigi-
de predicto modo sumpta stomachu, alleuiat et col-
ligit. Alleuiat quidem a siti, alleuiat etiam cooperando ad
descensum cibi. Colligit aut sua frigiditate condunas
partes stomachi Et istud colligit ab Auicena locis pre-
allegatis. Notandum quod quous in sitis extinctione aqua
sit conuenientior potus quam uinum tamen omnibus con-
sideratis uinum est potus conuenientior in regimine
sanitatis quam aqua. Nam dato quod in sitis repressioe que
est appetitus frigidi et humidi aqua uniuersaliter me-
lior sit quia frigida et humida naturaliter: tamen in ci-
bi permixtione et eiusdem delatione ad partes corpo-
ris extremas: uinum preualet aqua. Nam uinum ra-
tione sue subtilitatis in substantia et actione subtilius
cibus permiscet et specialiter quia natura magis in eo
delectat ideo citius attrahit ipsum et aliis cibus permis-
cet et specialiter quia hec mixtio fit per uiam cuiusdam
ebullitionis quam uinum magis iuuat ratione virtu-
alis caliditatis et aqua impedit ratione frigiditatis.
Et sic patet quod uinum preualet aqua in ciborum per-
mixtione. Et similiter preualet in eorundem delatione.
Nam uinum est optimus penetrator quod ei debet
ratione subtilitatis sue substantie et ratione calidita-
tis virtualis. Subtilia enim et calida multum sunt pe-
netratiua et per consequens uinum est magis delati-
uum quam aqua in qua nihil est virtualiter calidum.

nec substantie aereitatis nec igneitatís unde aque mo-
 ra transeundo impedit omnem cursum. Amplius aq̄
 ex alio non est potus ita conueniens sicut uinuz quia
 aqua impedit alimentum nutrire eo q̄ non nutrit q̄/
 re illud utiq; minus nutrit Unde quanto cibus ē ma-
 gis aquaticus tanto est minus nutritiuus. Bonum ē
 igit̄ q̄ uinum permisceat̄ cum cibo quod solum non
 impedit nutritionem immo multum iuuat quia uinū
 est maxime nutritiuū ⁊ maxime restauratiuum ⁊ ue-
 locissime nutrit ut prius dictum est. Notanduz insu-
 per q̄ non solum nocius ē pot⁹ aque edenti siue sumē-
 ti cibum immo in pluribus aliis casibus nocius est
 quos narrat Auicēna tertia primi ca. de regimie aque
 ⁊ uini. Primo enī incōueniēs est in homīe ieiuno tūc
 enim libere penetrat aqua bibita nullo retinaculo im-
 pedita usq; ad intima membroꝝ principalium mor-
 tificans suum calorē innatū. Et istud ē uerū de hoīe
 uere ieiuno ebrio cui qñq; p̄ficit neq; ledit̄ ip̄e si ieu-
 n⁹ bibat aquā quia ieiun⁹ ebri⁹ nō ē oīo ieiun⁹ nec ē
 ī stomacho uacuo i; adhuc h; reliquias aliquas he-
 sterne crapule quaz nitrositas aqua mitigat̄ ⁊ stōa-
 chus ab his per aquā abluic̄ ⁊ repressis uaporib; et
 fumis p̄parat̄ stomach⁹ ad receptionē noui nutrien-
 tis. Secundo inconueniens ē in hoīe exercitato forti
 exercitio ⁊ similiter statim post coitum. Nam tūc po-
 ri corporis sunt multum aperti quare penetrat aqua
 in p̄funda mēbroꝝ mortificās calorē innatum q̄
 p̄ coitum etiam debilitat⁹ est Tercio incōueniēs est
 p̄ balneationē maxie cū fit hec balneatō uētre uacuo
 tunc enī uie sunt uehemēter aperte q̄re ledēs penetrat

aqua ut dictū ē. De isto potu aque dicit Auicēna sex
ta quarti summa. ii. ca. ultimo. Ex potu illiꝝ in ieiū/
nio ⁊ post balneum ⁊ pꝛ coitū tunc corruptio com
plexionis ⁊ ydropisis. Quarto incōueniēs ē bibere a
quā frigidā cā obediēdi sici nocturne mendose q̄ ac/
cidit in crapulatis ⁊ ebriis. Nā per potū aque frigidꝝ
prohibentꝝ resolutio ⁊ digestio humoris salis uel for
tis uini uel alterius acuti facientis sici ⁊ sic cito post
potum reuertitꝝ sici ita fortis ut ante Sz si uehementꝝ
affuerit sici nimium uexās ⁊ inquietās nec sufficiat
aeris inspirati frigiditas nec ablutio oris cum aqua
frigida bibat sicibundus aquā frigidam cū uase stri
cti orificii siue gracilis rostri quatenꝝ aqua prolixiꝝ
detꝝ super orificium stomachi fortiꝝ sici mitiget ⁊ d
ea minus sumatꝝ ne digerendoꝝ digestiōē penitꝝ im
pediat Quinto generaliter malum est sanis bibere mꝛ
tam aquam frigidā qꝫ extinguit calorē innatū ⁊ pec/
ty offendit ⁊ stomachi appetitū deicit ⁊ mēbris omni
bꝝ neruosis obest. Vexꝝ ē tñ qꝫ aqua temperate frigi/
da aliquādo p accidēs appetitū excitat ⁊ stomachuz
fortē efficit coadunādo ipm ⁊ stringēdo villos eius

Sunt nutritiue multum carnes vituline.

In hoc passu autor laudat carnes vitulinas di/
cens qꝫ carnes vituline multum sunt nutritiue. Et istꝝ
innuit Auicenna tertia primi. ca. de regimine eiꝝ quod
comeditur ubi uult qꝫ cibus sanitatis conseruatiuus
debet esse talis quales sunt carnes quia sunt similis
nature prius apte fieri sanguis ⁊ maxime carnes

edoz 7 vitulorum paruoꝝ lactancium 7 agnoꝝ an/ naliu. Et istas carnes uiculinas summe laudat Gali/ enus tercio alimentorum ubi vult qd carnes uiculi la/ ctantis sex ebdomadaꝝ uel octo affate saniores sũt mutoninis facilis enim digestionis 7 multum nutriti ue sunt. Et de istis carnibus uiculinis etiam prius di ctum est.

*maximè in
q. bovinis*

Sũt bõa gallia. cap o. turf. sturna. colũba.

capitulum

**Quiscula. uel merula. phascanq. etigoneta
Pardix. frigellq. orex. tremulq. amarellus.**

In hoc passu ponunt carnes elegibiliores pro nu trimento nature humane animalium uolatilium 7 enu merant quatuordecim aues quarum carnes bone sunt pro nutrimento hominis. Prima auis est gallina cu ius esus siue comestio nature humane conueniens est. Naly enim Auenzoar Auerroys 7 ADesue ut dicit cõ siliator pre ceteris laudant que pulloꝝ carnes 7 max ime galline que nondũ peperit 7 galli qui nondũ cal cauit. Sunt enim facilis conuersionis in sanguinem 7 superfluitatum paucarum proprietatem mirabilem habentes in tẽperando oplexioneꝝ 7 hũores cuiusbro diũ optia leprosis ẽ medicia. Et de carne gallinarum dicit Auicena secundo canõis ca. de gallinis 7 gallo. qd caro gallinaꝝ que sunt pulle in intellectu augmen tũ efficit clarificat uocẽ 7 augmentat sperma. Et meli or gallina sm eũ ibi ẽ que nondũ parit oua. Secũda auis est capo siue gallus castratus cuius carnes po/ nit consiliator differentia sexagesimo octaua iter lau dabiliores carnes. Et carnes istas 7 similiter priores

capitulum

digerit stomachus a proprietate. Tercia avis est tur-
tur que etiã est boni nutrimenti ⁊ bonuz generãs hũo-
rem. Cuius carnem Auicēna secũdo canõis ca. de car-
ne summe laudat dicēs. Volucris quidē caro melior
nō ē q̃ alduragi. i. turturis ⁊ gallinaz ⁊ subtilior ea/
rum ⁊ nō sunt cum nutrimento carniū alcubegi. i. p-
dicum ⁊c. Quarta avis ē sm aliquos sturn⁹ ⁊ ista a/
uis debet comedi in iuuentute ⁊ est avis nota teutbo-
nice een spreuwe. Secundũ alios ē starna quã Rasis
tercio almanforis p̃ ceteris uolatilib⁹ laudat dicens.
starne caro omni carne auium leuior inuenit̃ atq̃ his
q̃ subtili uolũt̃ custodiri regimine ouenientior. Et p̃e-
per starnã intelligi auis magna uelut anser grisea cine-
rea cuius caro laudabilis est maxime cũ iuuenis fue-
rit. ⁊ isto modo intelligit almanfor preferens istã car-
nem aliis. Vel potest per starnam intelligi maneries
perdicis parue quam Moyses uidet̃ intelligere iude-
is inquens similiter starne non uident̃ pro dño nrõ
quia uentrem constringunt. Et istam proprietatem a-
lii acerbunt perdicibus. carnes enim ipsarũ uentrem
constringunt teste Rasi tercio almanforis. Quinta avis ē
columba que ē auis nota cui⁹ caro ē colerica. Et de
columbis dicit Rasis loco preallegato. Columbe uel-
hemētis sunt caliditatisque sanguinẽ inflãmātũ gene-
rãt ⁊ cito febricitare faciunt. Et ergo aptius columbe
comedi debent in pastillis cum uis acerbis q̃ assa-
ri. Per uas enim acerbis auferit̃ caliditas quã san-
guini inducunt. Et electiores columbe pro esu sunt
columbe iuuenes uolare potentes qz tales sunt leuior-
is digestiõis ⁊ melioris hũoris. Nulli ei nō uolare

potentes caliditatem ⁊ hūiditatē hñt supfluas quare grossos generant hñores ut vult Auicenna secūdo canonis ca. de colūbis. Antiquae uero columbe ⁊ eaz caro propter caliditatem nimiam ⁊ siccitatem ⁊ digestiōnis difficultatē sunt euitāde. Et similiter ēt turtures antiquae. Sexta auis est quiscula que ab aliquib⁹ non nominat⁹ coturnix quia quiscula est nomē onomapopeyon. s. fictū a suo sono. Et caro ista s̄m aliquos est subtilis substantie bonū generās humorem ⁊ inultuz competit sanis cōualescentib⁹. Secundū Placō tñ coturnices ceteris uolatilibus sunt peiores nec nutrimēto nec digestiōni laudabiles quia ex comestione carnis earum timet⁹ spasmus ⁊ tetbanus prout etiā vult Auicenna secūdo canōis ca. de eis subiūgēs rationem scz qz in substantia carniū eaz ē uirt⁹ faciēdi b̄mōi accidētia narrata ⁊ sic nō pueniūt illa accidētia ex eo solū qz coturnices comedunt elleborum. Et hinc ē qd gallici comedunt coturnices cum molli pingui caseo ⁊ inde faciunt pastilla. Potest tamen per coturnicem intelligi alia auis a predicta perdice maior eiusdez fere coloris cum rubeis pedibus ⁊ rostro saporis delectabilis dicta coturnix ytalica lingua. ⁊ isto modo Rasis tercio almansoris accipit coturnicem quando preferit carnes eius post carnes starne aliorum uolatilium carnibus. Septima auis est merula que est eiusdem quantitatē cum sturno. scō est ad nigredinem tendens ⁊ habens rostrum subrubeum. ⁊ similiter debet comedi iuuenis. Octaua auis est p̄basianus. i. gall⁹ siluestris que ab omnibus medicis enūerat⁹

inter aues laudabilis carnis. Caro enim talis auis na-
ture humane est cōuenientissima ⁊ est cibus principū
⁊ magnatum. Consiliator enim loco preallegato di-
cit. siluestrium uero laudabiliores sunt faseani ad sa-
nitatem ⁊ ad robur. Et fortassis etiam uniuersaliter
domestici cum sine gallinis propinquissimi ⁊ eiusdē
fere speciei sintq; illis siccioris aeris ⁊ alimenti ac caer-
citiu amplioris. Nonna auis est etbigoneta que est a/
uis parua ad modum perdicis sed longum rostrum
habens cuius caro est optima. Decima est perdix cu-
ius caro secundum Auicennam. secundo canonis c. d
cubugi est de subtilioribus carnibus impinguans qz
multum nueric cor abstergens ydropisi ⁊ stomacho
conferens ⁊ augmentum in coitu faciens. verum ē ca-
men qz stringit ventrem. Et istam carnem Galien⁹ ter-
tio alimentorum. capitulo decimo septimo ⁊ octauo
de ingenio. ca. secundo prefert omnibus alijs uolatili-
um carnib⁹. Et dicit de ista carne qz si assidue cōcedat
maxime confert memorie. Undecima est frigellus ⁊ ē
auis comedens racemos uelociter uolans similis stur-
no sed est melioris nutrimenti q̄ sturnus ⁊ multe ta-
les inueniunt ubi sunt vinee ⁊ inebriāt ex esu racemo-
rum ⁊ melior est caro earum circa festum omniuꝝ san-
ctorum. Duodecima ē orex ⁊ est sm aliquos galli-
na siluestris siue gallina faseani. Vel secundum alios
est gallina aquatica id est natans in aqua ⁊ siue sic fe-
mina faseani siue gallina aquatica eius caro est boni
nutrimenti. Decimatercia est tremulus ⁊ est a/
uis communiter stans prope mare minor q̄ gallina

sed est avis fusca alte clamans ⁊ uelocissime uolat et
quando ambulat super terram cauda eius semper tre
mit ⁊ ideo dicitur tremulus ⁊ habet supra caput eius lo
gas plumas. Et non est parua avis longam habens
caudam que a medicis uocatur cauda tremula. Ultima
avis est amarellus ⁊ etiam est avis similiter existens in
aquis similis anete sed ea minor Et generaliter loque
do inter aues comestibiles plus laudantur ille que uo
latu uelociores sunt. Et sicut carnes predictarum al
uium sunt laudabilis nutrimenti ⁊ facilis digestiois.
ita etiam reperiuntur carnes aliquarum auium illau
dabilis nutrimenti difficilis digestiois ⁊ inequalis
complexionis sicut sunt carnes anserum ⁊ pauonum
⁊ malardorum ⁊ uniuersaliter auium habentium col
lum longum ⁊ rostrum longum degentium in aquis.
⁊ carnes passerum que sunt calidissime ⁊ a temperamē
to longissime ⁊ multum excitantes coitū. Circa electi
onem uero carnis uolatilium sciendum est quod secundū
diuersas laudabilioris nutrimenti proprietates ac ef
fus quod nutritur sanitatis uel roboris intentionem
carnes laudantur varie. Unde Galienus respiciens fa
cilem alterationem ⁊ subtilitatem in carnibus perdi
cum prefert easdem Rasis uero cum Isaac respiciens
subtilitatem starne ac leuitatem ipsarum ceteris pretulit
Isaac etiam secundum diuersas intentiones carnes uolati
lium laudauit diuersas. Auicenna uero laudauit car
nes curcurum pre ceteris uel quia respexit ad proprie
tatem qua roborat ⁊ confortat intellectū. uel quia in ter
ris eius est ipsarum tanta bonitas que non est in aliis terris

Sciendum insuper q̄ carnes uolatiliū pl̄s ueniūt q̄
carnes q̄drupediū his qui relicto exercicio corporali
uacāt cōsiliis studiis ⁊ cōtemplationib⁹ q̄ digerūt fa
cili⁹ aliis Juxta illud Galieni tercio alimentorū. Di/
gestibilior est tamen hec caro uolatiliū aīaliū ⁊ maxi
me perdicū ⁊ generāt sanguinē clarum mundū spiritu
osuz mentis exercitiis ⁊ eleuationi intellectus aptum

Si pisces molles sūt magno corpore tolle

Si pisces duri parui sunt plus ualitur

Hic ponit̄ duo accidētia ex quoz̄ noticia atten/
dit̄ electio pisciū. Vñ pisces aut sunt duri aut mol/
les. Si molles sunt tūc seniores sunt eligibiliores. Cu
ius cā ē ista q̄ mollicies p̄uenit ex hūiditate q̄ in iu
uene pisce indigesta ē ⁊ in sene plus digesta ⁊ sic i iuue
tute tales pisces sunt generatiui fleumatu⁹ s; senes mi
nus Et sic patet q̄ anguilla senior sanior est iuue
cundum quosdam. Si uero tales pisces sunt duri tūc
iuuenes sunt saniores. i. digestibiliores cuiusmōi sunt
luci ⁊ parce duricies enim in quantum huiusmodi re
sistit digestioni. Et istam sententiam ponit Auicenna
secundo canonis capitulo de piscibus dicens. Et eli/
git̄ quidem ex piscibus duram carnem habentib⁹ il
le qui est minor. Et ex habentibus mollem carnem il
le qui est maior ad terminum aliquem .

Luci⁹ ⁊ parca saxaulis ⁊ albica teuca

Sornus plagicia cū carpa galbio truca .

Hic tanguntur decem pisces eligibiles pro nutrimento nature humane. quorum primus est lucius qui est piscis nocus et dicitur esse tyrannus piscium quia non solum deuorat pisces alterius speciei sed etiam eiusdem speciei cum eo. Unde versus. Lucius est piscis rex et tyrannus aquarum. A quo non differt lucius ipse parum. Est enim piscis dure carnis et natatu uelox. Secundus est parca a parco parcis parcere dicta per contrarium quia nulli pisci parcat. immo irata vulnerat alios pisces suis squamis quas habet supra dorsum nec eam audet inuadere lucius. immo ut narrat Albertus de naturis animalium est naturalis amicitia parce et lucii. Lucius enim lesus ab alio difficulter sanatur sed lesus querit parciam que videns eum lesum tangit et lenit vulnus lucii et sic lucius sanat. Et est parca similiter piscis dure carnis notusteuthonice een baers. Tercius piscis est saxaul' P saxaul' piscis marinus apud gallicos dictus sola. Alii dicunt quod est piscis teuthonice dictus een tonghe. et est piscis multum sanus inter pisces marinos. Quartus est albica teuthonice een wittinch et est piscis marinus. Quintus est teuca que est piscis dulcis aque notus pellem habens lubricam atque uiscosam ad nigredinem cedens sed eius caro est dura. unde ab istis tribus piscibus qui sunt lucius parca et teuca post eorum coctionem auferitur pellis. Et dicitur iste piscis teuthonice een tincke. Sextus est gornus et est piscis minimus marinus albus ad quantitatem medie partis medii digiti quo ad longitudinem qui comeditur cum capite et spinis et

dicunt thetonice een gaernaert. Septimus est plagicia et
est piscis marinus notus lacus habens in una parte sue
pellis maculas rubeas et pellis est tota alba curuum
os habens teuthonice een pladius scol. Octauus est
carpa que est piscis dulcis aque notus multum tamen
de se est viscosus sed a magnatibus decoquitur in vino et
sic ab eo tollitur eius viscositas. Bonus est galbio
et est piscis marinus notus a quibusdam dictus roge
tus teuthonice een roetbaert et est piscis dure carnis et
sanus. Alii textus habent gouio et est piscis parvus
dulcis aque ad longitudinem unius digiti longi et est
rotundus et suauissimus gallice gouion. Ultimus
est truca que est in carne similis salmoni nec tamen est
salmo et est longus et non grossus Et capitur in mag
nis fluuiis et permittit se fricari in aqua et sic capitur
et ex eo fiunt pastilla cum speciebus et est piscis ualde
preciosus gallice truces. Circa electionem uero
piscium Sciendum est primo quod pisces respectu carni
um ceteris partibus minoris sunt nutrimenti et facili
digestionis nutrimentum eorum est plurius super/
fluitatum et fleumaticum et frigidum et humidum et
minus mansuum. Et sunt ad digerendum duri et
longam faciunt moram in stomacho. Et quia in
eorum digestionem laborat stomachus et interdum cor
rumpuntur in stomacho et qualitatem quandam sus
cipiunt putredinalem sicut generant. Et ut sic
ad unum dicere carniu laudabilium nutrimentum
melius est nutrimento piscium. Secundo scien/
dum est quod pisces marini sunt meliores in regimine sa

notedo

nitatis ceteris paribus piscibus aqua dulcis. Eorum enim nutrimentum est minus superfluum et nature carnum magis propinquum. Sed quia ceteris paribus pisces marini sunt durioris carnis piscibus aque dulcis ideo sunt difficilius digestionis et resolutionis et pluris nutrimenti et purioris. Verum est tamen quod in egris magis conferunt pisces aque dulcis propter debilitatem digestionis eorum. Tercio sciendum quod in piscibus tam marinis quam aque dulcis eligendi sunt quorum caro est alba non viscosa sed frangibilis non multum grossa sed subtilis non grauis odoris sed suavis nec cito putrefactionis sed sufficientis durationis non mali coloris sed boni et quorum habitatio non est in lacubus stagnis nec in locis sordidis nec in aquis habentibus malas herbas. Et eligendi sunt non ualde iuuenes nec ualde magni et qui sunt uelocis motus et pauca viscositatis. Et si sint pisces marini eligendi sunt qui capti fuerunt fluminibus multum distantibus a mari et hoc ceteris conditionibus bonis suppositis. Item suppositis predictis conditionibus quanto pisces sunt squamosiores tanto sunt meliores. Et similiter intelligitur de spinis: quia spine multe et squame significant puritatem substantie piscis. Item inter pisces marinos meliores et puriores sunt qui capti et nutriti sunt in mari profundiori et magis agitato ad quod est cursus plurimum fluminum. Et ergo capti in mari septentrionali quod magis est agitato et magis tempestuosum et uelocioris fluxus et refluxus meliores sunt capti in mari mortuo uel meridionali. Et similiter intelligendum est de piscibus dulcis

aque. Nam ceteris paribus quanto aqua est profundior et mobilior tanto piscis in ea nutritus est melior. Et ex his sufficienter eligi potest qui pisces sunt utique/rabiles et qui laudabiles. Pisces enim bestiales sicut porcus marinus canis marinus delphinus et morua non multum competunt in sanitatis regimine. Sunt enim difficilis digestionis et grossi humoris et multe superfluitatis nec in carnibus predictorum piscium apparet conditiones superius numerate puta albedo subtilitas etc. Et si hos pisces et consimiles comedi contingat non statim sunt coquendi et comedendi postquam capti sunt sed obseruandi sunt per aliquos dies quousque eorum carnes mollescant et tremescant sine substantie corruptione. Et etiam predicti pisces meliores sunt semisalsi quam recentes aut perfecte salsi. Inter alios autem pisces marinos consideratis conditionibus supradictis laudabiliores uidentur rogetus et gornatus siue gornus. Nam eorum caro et substantia est purissima. Et post hoc plagitia et sola. sed horum caro est magis viscosa et minus frangibilis et minus alba et magis grossa et minus subtilis nec horum sapor aut odor est ita delectabilis. Et forte piscis merlengus est laudabilior post rogetum. Non est enim tante grossitiei et viscositatis sicut plagitia et sola et eius substantia est satis frangibilis. sed consideratis sapore et odore cum colore et substantie puritate et mobilitate deficit in bonitate a rogeto et gornato. et similiter intelligatur de allece. Et morua iuuenis satis appropinquat predictis in bonitate consideratis predictis conditionibus. est tamen grossior

⁊ uiscosior predictis piscibus. Salmones autē ⁊ tur
 bori ⁊ maquerelli multum deficiunt in bonitate sunt
 enim multum grossiores ⁊ uiscosiores ⁊ ad digerēdū
 difficiliōres ⁊ magis superfluitate pleni unde cōpe
 tunt nisi exercitantibus fortib⁹ iuuenibus cuz quib⁹ ul
 dam falsis eorum uiscositati grossiciei ⁊ frigiditati f̄
 pugnantib⁹. Inter pisces autem dulcis aque conside
 ratis predictis oditionibus parca ⁊ luci⁹ mediocri
 primum gradum bonitatis obtinēt supposito q̄ sine
 pingues. deinde vendosia ⁊ deinde lopia. Et quāuis
 carpa sit squamosior predictis tamen nō h̄z carnem
 adeo albam ⁊ frangibilem ⁊ subtilem sicut lucius et
 parca ⁊ sepius reperit̄ in stagnis. Et vniuersaliter cel
 teris paribus meliores sunt pisces dulcis aque qui ca
 piunt̄ in aqua petrosa currente uersus septētrionem }
 profunda multe agitationis ad quaz non confluunt
 sordicies ciuitatum in qua etiam non sunt herbe ma
 le. Cancri autem fluuiales ⁊ marini multi sunt nutri }
 menti ⁊ non facile in stomacho corrumunt̄ uez sūt }
 difficilis digestionis. Sciendum est insuper q̄ pisces
 recentes corpus humectant ⁊ lac ⁊ sperma multipli }
 eant ⁊ multum competunt colericis. Et non sunt com
 edendi pisces post forte exercitium uel fortem labo
 rem quia tūc de facti in stomacho corrumunt̄. Et
 caueant ab usu piscium habentes stomachū debilem
 uel malis humoribus plenum. Ampli⁹ sciēdum q̄ pis
 ces grossi semisalsi meliores sunt q̄ recentes pisces.
 Et salici multi temporis non sunt boni. Itēz nō sunt }
 comedendi pisces ⁊ carnes simul nec pisces ⁊ lactici
 }
 nia nec sunt comedendi pisces post alios cibos

Item pisces laudabiles parum saliti 7 in pauca quan-
titate sumpti reuocant appetitum 7 ipsum corrobo-
rant si quis habuerit appetitum ad eos.

Elocibus āguille prae sunt si comedant
Qui phisicā nō ignorāt hec testificantur.
Caseus anguilla nimis obsunt si cōedant
Hi tu sepe bibas 7 rebibendo bibas .

Hic autor subdit q̄ anguilla est piscis īsanus max-
ime nocens uocibus. 7 hoc p̄bat sermone medicorū
7 naturalem philosophiam studentū. Et rō ē quia ā-
guilla ē piscis limosū uiscosū 7 maxie opilatiū 7 mul-
tum deficit a conditionib9 boni piscis pri9 narratis
in parte p̄cedēti. Et qd̄ dictū ē de anguilla etiā intel-
ligendū ē de lāpreda licet lamprede parue laudabili-
ores sunt anguillis 7 min9 periculose cū non sint tāte
uiscositatis 7 grossiciei sicut anguille ut patet ad sen-
sū. Vñ salua reuerētia utētū isti pisces sunt ualde pe-
riculosi q̄uis ori sint saporosi. Hoz ei pisciū i aq̄ si-
mil̄ ē generatio generatiōi spentiū i terra. vñ mltū du-
bitandū ē q̄ nō sint uenemosi vñ eoz capita 7 cauda
i qb9 uenenū cōsueuit eē 7 sicut interior spina nullo mō
sunt edēda. Bonū ē ēt p̄pter eaz uiscositatē q̄ sub-
mergant in uino optio uiue 7 dimittāt ibidē quous
q̄ mortue sint 7 deinde p̄parēt cū galentina optimariū
speciez fm q̄ coci magnoz dominoz facere consue-
uerunt. Bonū est tamē q̄ prebulliant primo duabus

ebullitionibus in uino ⁊ aqua ⁊ illa abiecta decoquã
 tur ad perfectionẽ ⁊ fiat galentina uel pastillatura uť
 assatura cum salsamento appropriato uidelicet cum
 salsa uiridi cum fortibus speciebus ⁊ uino in hyeme
 ⁊ cum debilibus speciebus ⁊ agresta ⁊ aceto in estate
 Comodosq; tñ ē maneriem h mōi piscium dimittere.
 Dande subdit textus q̄ caseus ⁊ anguilla multũ no/
 cent si comedant. ⁊ istud intelligendum ē si in magna
 quantitate sumantur. quorum cause dicte sunt de ca
 seo ibi. Persica poma. Et de anguilla nunc dicta est
 causa. Postea dicit textus q̄ si ista sumant cũ frequẽ
 ti potatione uini malicia eorum corrigit. Et istud ñ
 debet intelligi de uino subtili ⁊ penetratiuo nec de ui
 no quod datur uia potus conductiui quia tale non
 debet dari super cibum generatiuũ mali humoris qñ
 comedit nec ate ipm nec postq̄ fuerit digesto ut uult
 Auicenna tertia primi ca. de regimine aque ⁊ uini. q̄a
 tale uinum magnum nocumentũ induceret. penetrare
 enim faceret humorem malum ex hoc cibo genituz us
 q̄ ad extrema corporis qui forte non sufficeret pene
 trare sine uini auxilio ⁊ conductu. Sed intelligenduz
 est istud de uino forti non multum penetratiuo sepe
 ⁊ in parua quantitate dato gratia permutationis cibo
 rum. Tale enim corrigit maliciam ciborum. confor
 tat digestionem ⁊ dirigit fleumaticos humores ⁊ fri
 gidos quare iuuat ad digestionem casei ⁊ anguille q̄
 male digestionis sunt.

Inter prandendũ sit sepe parũq; bibẽdũ.

Si sumas onū molle sit atq; nouū.

7. 34. p. 111

Hic auctor tangit duo documenta quorum primū est q̄ comedens in prandio uel cena debet uicissim cōedere ⁊ bibere multiplicando uices bibitiōis sed pro qualibet uice parum potus sumere. Et facere non d̄z quemadmodum bruta que totum cibum capiunt et postea bibunt quia sic potus melius cibo permiscet ⁊ cibus exinde redditur remollitus ⁊ digestionis capaci- or. Et circa istud est sciendum q̄ triplex ē potus. s. per mixtus delatius ⁊ sitis sedatius. Istud autē qd̄ dictū est intelligendum ē de potu permixto ciboꝝ. Nō e- nī potus d̄z uicissim recipi cum cibo. Et saluo melio- ri iudicio non debet iste potus differri usq; ad finem comestionis nec d̄z expectari sitis. Et iste potus max- ime competit quando sumunt cibaria actualiter sic/ ta uel uirtualiter sicut p̄ in laborantib; cōdentibus panē siccū. Sed potus sitis sedatius regulariter ⁊ i bo/ minibus bñ dispositis d̄z differri usq; ad finem com- estionis tūc enim ē uera sitis p̄pter estuationē cibi ca- lidi ⁊ siccū. Nō enī multū rationale ē q̄ simul urget at sitis ⁊ fames quia sunt appetitus cōtrarioꝝ. Et de- bet iste potus dari s̄m pl; ⁊ min; s̄m q̄ maior ⁊ minor est sitis. Potus uero delatius maxime competit cō/ pleta prima digestionē regulariter ⁊ parum aute bo/ ram suscipiēdi alium cibū sequentem. Et talis potus specialiter competit q̄n cibaria primitus sumpta fue- rint grossa in substantia nec debet expectari sitis ad talē potū suscipiendū. Nā talis potus p̄parat stoma- chū ad suscipiendū cibū sequentē ⁊ iuuat trāsicū cibi.

ad epar a stomacho nec debet talis potus esse magne quantitatis ut cito possit digeri. Ante enim eius digestionem non transit ad epar. Et istud uerum est nisi talis potus delatius fuerit aqua in qua non oportet expectare digestionem ante penetrationem eius ad epar. Regulariter autem potus conueniens delatiuus aut etiam permixtiuus non debet esse aqua sed uinum uel aliquid proportionabile uino puta ceruisia uel cerasarium uel pommerium uel melliciatum uel aliquod simile quibus omnibus uinum est melius. Sciendum secundo quod quanto cibus est grossior et siccior et frigidior tanto potus permixtiuus et delatiuus debet esse maior et e contrario quanto cibus est calidior subtilior et humidior tanto potus delatiuus et permixtiuus debet esse minor. Et quanto cibus est grossior et frigidior et digestio inobedientior tanto uinum permixtiuum uel delatiuum debet esse subtilius et fortius. Et quanto cibus est subtilior calidior et digestibilior potus debet esse debilior uel uinum debilius. Unde fortius uinum bibendum est cum carnibus bouinis quam pullinis et fortius bibendum est cum piscibus quam cum carnibus regulariter. Secundum documentum est quod sumens ouum debet ipsum sumere quoniam est molle et nouum cuius causa dicta est supra

Pisam laudare decreuimus ac reprobare.

Pellibus ablatiis est bona pisa satis.

Est inflatiua cum pellibus atque nociua.

Hic ponitur unum notabile de pisibus et quod pisa aliquo modo laudantur et aliquo modo vituperantur

Laudantur enim quando comedunt ablatiis corticibus

Vituperantur uero quando comedunt cum corticibus

7 pellibus quia tunc sunt inflatiua. Et ergo non ẽ ar
tificiale ea comedere simul cum cortice quia medulla
rum 7 corticum nature discordant. Alterum enĩ labo
rat ut soluat 7 exeat. Alterũ obuiat ut constringat ut
dicit Ysaac in dietis vniuersalibus quare in corpore
fit motus agitatiuus inducens torturaz 7 inflationẽ
Et istud nedum ueritatẽ h3 de pisibz uerum etiã de õ
nibus leguminibus sicut fabis faceolis lentibz 7 simi
libus. 7 specialiter de habentibus multũ corticẽ sicut
fabe 7 cicera nigra. Cortex ẽt in oĩbz ẽ prioris nutri/
menti q̃ medulla. Et circa istud ẽ sciẽdũ q̃ ẽ vna ma
neries pisorz alboz rotũdoz hñtũ corticẽ exteriorẽ
ualde paucũ 7 subtilẽ 7 ista pisa securius pñt cõedi
cũ cortice q̃ alia q̃uis melius sit q̃ depurent a corti
ce. Et quia dictum precedens ueritatẽ h3 de omnibus
leguminibus. Sciendum ẽ q̃ legumina recentia min9
hñt de cortice 7 in eis minor diuersitas est inter corti/
cem 7 medullam 7 facilius digerunt 7 ideo dicunt a/
liqui q̃ magis competunt corporibus sanis sed nõ ẽ
ita quia legumina recentia sunt plurimaz superflua
tum 7 corruptibilioris substantie quare min9 oueni/
unt corporibus sanis. Et ideo pro ueritate tenenduz
est q̃ legumina sicca depilata a cortice exteriori sunt
saniora q̃ recentia non depilata sed uiridia sunt sani
ora siccis non depilatis. Sciendum ulterioz q̃ qz om/
nium leguminũ substãcia est inflatiua 7 difficilis di/
gestionis 7 eorum nutrimentum malum nõ competit
in regimine sanitatis. sed brodiũ siue decoctio iporũ
oueniẽs ẽ qz decoctio eoz uentris ẽ subductiua id ẽ
laxatiua urine prouocatiua 7 uenarum deopilatiua

71
Unde facis ouenit epibus in quibus homines utunt
cibus grossis ⁊ opulatis puta tempore ieiuniorum.
In isto enim brodio siue in ista decoctione conueniē
ter facta nō sunt nocumenta q̄ sunt in substantia vñ i
ea nō ē inflatio nec difficultas nutritiōis ⁊ digestio
nis nec malicia nutrimenti. Fit aut̄ ista decoctio p̄ istū
modū. In sero enī ponunt̄ cicera uel pisa in aqua fer
uenti ⁊ in eadē longo tpe manibus confricant̄ deinde
p̄dicta aqua tota nocte temperet̄ ⁊ in eadez sequenti
ti nocte bulliant duabus uel tribus bullitionibus ⁊
postea colet̄ ⁊ colatura reseruet̄ ⁊ appropinquāte ho
ra refectōis preparet̄ cū cinamomo ⁊ croco ⁊ aliquā
tulum uinum addat̄ ⁊ deinde unico seruore bulliat ⁊
spumet̄ in principio refectiōis. Et brodiū seu pure
ta cicez ⁊ pisorū rotundoz alboz ē meli⁹ ⁊ ouenien
ti⁹ ⁊ nature amabili⁹. ⁊ similiter eoz substantia.

Lac ethicis sanum caprinuz p̄ camelinū

Ac nutritiuū plq̄ omnib⁹ est asininum

Plq̄ nutritiuū uaccinuz sit ⁊ ouinum.

Si febricit caput ⁊ doleat nō ē bñ sanum

Hic ponunt̄ quedā documenta circa electionē lac
tis. primum est q̄ lac caprinū ē sanum ethicis. i. osum
pris ⁊ maceratis uel habentib⁹ febrem ethicam. Et
istud uult Auicēna secundo canonis. c. de lacte dicēs
Lac caprinum ⁊ lac azininū sunt bona ethice. Et idē
uult p̄riā quarti tractatu tertio. c. de rememoratione
medicinaz humectatiū ethicos. Et rō ē q̄ lac ca
prinū est tēperatū s̄m Auic. secūdo canonis. c. de lacte

7 etiã multũ nutrimenti ut vult hic textus. Et post illud
lac ualet camelinum. Istud enim subtile est multe aquosi
tatis 7 humiditatis quare potest humectare eos. Verum
est tamen quod illud lac propter suam nimiam humidi
tatem parum nutrit quare minus eis conuenit quam caprinum
Istud tamen lac camelarum 7 maxime nouiter fetarum con
fert ydropisim ualde 7 patientibus dolorem in epate 7
renouat epas secundum Auicennam secundo canonis. c. de lacte.
Secundum documentum est quod lac asinum plus ceteris
lactibus ethicis conuenit. Et istud uerum est comparando lac
asinum ad lac aliorum brutorum quia lac asine de
clinat ad frigiditatem 7 humiditatem 7 est subtilius 7 citius pe
netrans 7 tardius coagulabile quam lac aliorum brutorum. Sec
undum Galienum septimo de ingenio. ca. septimo. Et
istud idem uult Auicenna prima quarti loco preallega
to dicens. Et non est lac pro lac mulieris sicut lac asine Et
prius dicit. Et proprie lac asine eradicat ethicam si fix
erit ei eradicator. Comparando tamen lac asine ad lac mu
lieris minus conuenit. Lac enim mulieris sugendo sum
ptum conuenientius est omnibus ut uult Auicenna prima quar
ti loco preallegato. Et ratio est quia lac humanum siue mu
liebre subtilius est frigidius 7 humidius 7 nature hu
mane magis simile uelocius penetrans citius digestum
7 magis nutriens. Et dicitur istud lac uandem ethicis quam
tamen possibile est mulgeri magis prope lectum infirmum 7 ei
protinus sine mora administrari ne ab aere corrumpatur.
Et circa istud sciendum est quod non semper conue
nit ethicis lac mulieris aut asine immo in aliquibus ca
sibus lac acetosum siue ebutiratum est utilius ethicis
quam lac mulieris aut asine. quorum primus est quan

do cum ethica est solutio uentris. Secundus est quando est suspitio de coagulatione lactis in stomacho p de ardore uebementi febris uel quia stomacho de se est colericus ut lac in coleram conuertat Tercio e quando cu ethica oplicat putrida precipue qn in interiorib9 non fuerint multe opilationes na lac acetosuz restringit uetere 7 no facilliter colerizat qz priuatiu e butirositate p qua facilliter lac inflamat nec i putrida febre cito putrefit propter eandem cam. Quartus est si stomachus fuerit sordidus tunc eni lac facile in eo corrumpit. Quintus si ethico9 abhominet lac dulce 7 integrum 7 non acetosum siue ebutiratu. Terciu documentum e q lac uaccinum 7 ouinu sunt magis nutritiua quia pinguiora 7 grossiora sunt alijs ut dicit Auicē. secūdo canōis. ca. de lacte. Et ibidē de lacte uaccino dicit. Lac oīs aiātis cui9 pregnatio plixior e pregnatione mulieris e malū quapropter proporcionabile e illud qd e proximū sicut uaccinū. Rasis uero tercio almāforis. c. de lacte dicit. uaccinū enī lac ōni lacte cuiuslibet animalis alteri9 grossi9 iudicat qd ēt oībus sui corporis pinguedinē adipisci uolentib9 ouenientib9 existit. Quartuz documentū est q lac nocz habēti febrē 7 dolorē capitis. cui9 cā dicta e supra ibi. Persica poma pira.

Lenit 7 humectat soluit sine febre butirū

Hic autor ponit tres proprietates butiri quas ipsum inducit in corpore humano. Prima est q butirū lenit uentrē siue mollificat atqz lubricat hāc proprietatē facit sua vinctuositate. Scda ppetas e q butirū e

humectatiuū qz ex meliorib9 ptib9 lactis opositū ē
7 ita sibi conuenit hūctare sicut 7 ipsi lacti a quo ex/
trahit. Tercia ē qz soluit uentrem. i. ē puocatiuū feses
sus 7 hoc facit quia lubricitatem inducit in intestinis
Et istas pprietates ei9 ēt ponit Auicēna secūdo ca
nōis ca. de butiro. Et inducit butirū istas tres ppri
etates in corpore nō febricitāte. Fociuū tñ ē corpori
febrētī quia butirū sola unctuositate de facili infīā/
mat 7 in febrēte calorem augmentat. Circa istud sci/
endū qz licet butirū inducat predictas pprietates ra
tione tñ nimie sue hūiditatis 7 unctuositatis nō com
petit uia cibi specialiter in q̄titate notabili. Prō enī
si quis eo utat in quātitate notabili abhominatio
nē inducit 7 facit cibū supnatate in orificio stomachi
7 uentrē pl9 debito laxat 7 uomitū inducit. Nullo er
go mō butirū ē cōedendū uia cibi in q̄titate notabi
li 7 specialiter nō cōedat p9 alios cibos sed ad cōde
mentū cibarioz satis conuenit.

Incidit atq; lauat pētrat tñ d3 quoq; serū

hic ponit quatuor pprietates seri. i. aque lactis
quaz p̄ria ē qz sez ē incisiuū siue subtiliatiuū. Secun
da ē qz ē lauatiuū. i. abstersiuū. Tercia ē qz ē penetra
tiuū 7 ista sequit ex p̄ria. Quarta ē qz sez ē mundiifi
catiuum. i. solutiuum siue purgatiuū. Et tres istaz p
prietatū narrat Auicēna secūdo canonis. c. de lacte di
cens qz aq̄ ei9. s. lactis est subtiliatua lauatua 7 solu
tina 7 in ipsa non est mordicatio. Rasis uero tercio
almanforis dicit qz serum coleram rubeam expellit.
scabiei quoq; atq; pustulis necnou eis pustulis

53

que in Facie nascunt^r yctericie etiã atq; ei cui fortis ui
ni pot9 nocuit auxilium prebet.

Casē ē frigid9. stipās. gross9 quoq; dur9

Casē ⁊ panis bon9 ē cib9 hīc bene sanis

Sī nō sunt sanī tunc hunc nō iūgīto panī

In hoc textu autor duo facit. primo ponit quatu
or proprietates casei quaz prima ē qd casē ē frigidus
id ē frigide nature Et istud intelligendū ē de caseo rel
centi q ē frigid9 ⁊ būid9 ⁊ nō de ueteri q ē calid9 ⁊ sic
cus ut uult Auicēna secūdo canōis ca. de caseo. vel pōt
intelligi de caseo qui fit ex sola coagulatōe lactis abs
q; alicui9 alteri9 rei commixtione. Reperit^r enim case/
us calide nature calefaciēs stomachuz ac linguā mor
dicans ex commixtione rez sibi admixta9 sicut est a
liquis caseus uiridis qui si in magna quantitate su/
mat multum calefacit corpus. Secunda proprietates ē
qd casē est stipās. i. stipati9 siue durū uentrē effi/
ciēs. Et istud maxime h3 ueritatē de ueteri ⁊ multum
coagulū hñte. Tercia ē qd casē est gross9. i. grossi būo
ris generati9. quod ueritatē h3 de omni caseo quia
oīs caseus ex grossiori ⁊ terrestriori parte lactis fit.
Quarta est qd caseus ē dur9. i. duriciē uentris efficiens
Et ista pōt esse eadem cum secunda. Deinde dicit te
xtus qd caseus quāuis solus sumptus sit insanus ex
quo male digestionis est ut predictum est tamen si in
modica quantitate misceat^r panī cum ipō pane dige/
stibilis fit ⁊ alias non. Et istud ueritatem habet i cor
pore sano. in egro autem non. Et de caseo prius dic
tum est ibi. Nutrit ⁊ impinguat.

Ignari medici me dicunt esse nocuum
Sed tamen ignorant cur nocumeta fera
Languenti stomacho caseus addit opem.
Si pro sumat terminat ille dapes.
Qui phisicam non ignorat hec testificant

In hoc passu autor fingit personam loquentem in specie casei contra dicentes usum casei esse insanum Et dicit loquens in persona casei. Ignari medici. i. medicinam ignorantes dicunt me caseum esse nocuum supple vniuersaliter ignorant cum cur bene ane nature nocere dicor Et post hoc tangit autor duas utilitates simpliciis casei. Prima utilitas est quod caseus confert egrotanti stomacho. Et circa istud est notandum quod non omnis caseus confert opere omni stomacho languenti sed in certis casibus omnis caseus nocet sed stomacho rare texture et omni stomacho debilitato ex longa egrotudine Sed caseus recens et nouus non multe viscositatis opem confert stomacho calido. quia teste Rasi tercio almansoris adustionem et caliditatem eius reprimic. Et stomacho etiam sicco confert propter eius humiditatem. Et talibus stomachis multum nocet caseus antiquus siue multum acutus uel multum coagulatum bene. Sed stomacho humido multa fleumata eius pelliculis adherentia multum confert caseus antiquus per multum coagulum bene quia caliditate sua acuitate fleuma incidit et abstergit. Sed tali stomacho maxime nocet caseus recens et mollis. Et sic patet quod in aliquo casu caseus semper nocet et in aliquo non et quod aliquando caseus recens prodest et aliquando uetus.

Secunda utilitas ē q̄ casey sumptus post cibum ter/
minat ip̄m quia facit cibum descendere ad illum locū
in quo uiget digestio sc̄z ad fundum stomachi. Et istū
tud totum sciunt qui ueram scientiaz medicine habēt
Et de caseo acuto dicit Rasis tercio almansoris. ve/
rūtamen cum post comestionem parua ex ea gustat̄
quantitas os stomachi corroborat satietatez quoq̄
nimiam atq̄ fastidium que ex dulcibus ⁊ unctuosīs
nutrientibus in ore stomachi pueniunt aufert.

**Inter prandendū sit sepe parūq̄ bibēdū
Et minus egrotēs nō iter fercula potes.**

Hic ponit duo documenta quorum primum ē q̄
prandendo. i. comedēdo aliquis debet uicissim post
cibum sumptum parum ⁊ sepe bibere ita q̄ uon debz
primo totum cibum sumere ⁊ postea potum. Et istū
uersum primum aliqui nō hnt̄ quia reuera idem uersū
in forma prius expositus est. Secundum documentū
est q̄ inter duas comestiones sicut prandium ⁊ cenaz
debem⁹ pro posse potū euitare ⁊ hoc si ab⁹ sumptus
in stomacho nōdum fuerit digest⁹ nisi magna necess/
sitas adsit quia talis potus sumpt⁹ ipedit ⁊ interrū/
pit digestionē cibi primo sumpti cibū facit indigestū
destomacho descendere atq̄ appetitum deicit circa a/
bum in cena sumendū ⁊ corp⁹ grauat ⁊ ad dispositō/
nem in qua hō neq̄ san⁹ neq̄ eger ē inclināt siue ad dis/
positionē puenientē febrem.

*Et fo. 60. p̄tēnt
v̄ de g. in alio figo
me fo. 12. p̄
at inf*

Et vites penam de potibus incipe cenā.

Hic autor innuit q̄ cena dz incipi a potu Et aliq̄

exponunt metrum istud Si tu vis uitare penā. i. iſir/
mitatem prius potes in principio cene anteq̄ comel
das. ſed iſta expoſitio non ualet quia ſm medicos re
gularius eſt a cibo cenam incipere q̄ a potu. Et quā
uis iſte liber directus ſit anglicis ipſi tamen hāc ſentē
tiam non obſeruant quia regulariter quacuncq̄ hora
diei potum ſumunt preponunt morſum panis. Ideo
aliter poteſt exponi uerſus iſte accipiendū potū pro
cibo liquido ⁊ facile digeſtibili ſicut accepit. Ppoc
potum ſecunda particula amphoriſmoꝝ ibi. Facile
eſt repleti potu q̄ cibo. ita q̄ ſenſus iſtius uerſus ſit
q̄ melius eſt cenam incipere a potu id ē cibo liquido
⁊ facile digeſtibili q̄ a groſſo ⁊ duro ⁊ difficile digeſ
tibili. Cuiꝝ rō ē quia ſi cibus liquidus ⁊ facile digeſ
tibilis poſt ſumat cum in nocte ſuperuente forciſſi
cet calor digeſtiuus cibus liquidus ⁊ facile digeſtibi
lis longo tempore erit digeſtus ante groſſum ⁊ diffi
culter digeſtibilem. Et cum non poterit habere exitū
propter cibum groſſum nōdum digeſtum nimis ad
uret uel ſi exeat groſſum ſecum rapiet cibum nōdū di
geſtum plene. Adeliꝝ ē ergo ut iſte cibus liquidus ⁊ faci
le digeſtibilis priꝝ ſumat ut tpe quo digeſtus ſit exitū
habeat nullo repugnāte.

Singula poſt oua pocula ſume noua

Poſt piſces nux ſit pꝝ carnes caſeus aſſit

Eunica nux pdeſt nocet altera terciā morſē

Hic autor ponit aliqua documenta. primum ē q̄
poſt ſumptionē cuiuſlibet oui recentis ſupple ⁊ mol
lis debemus ſumere potum. Et maxime hauſtum uni

59

Cuius cā pōt esse qz ouū recēs ⁊ molle ē optimi nutri
menti ⁊ facilis digestionis ⁊ est de his que in modica
quantitate multum nutriūt ⁊ precipue eius vitell⁹ vt
dictum ē prius ibi. Dua recentia. Sic ergo unum qd
est amfcū nature facit qd ouum auidius ad mēbra tra
hit ⁊ ad ei⁹ penetrationem iuuat. Et cā alia etiā pōt
esse quia ouum tarde per mery descendit potus ergo
uel uinum iuuat eius descensum. Secundū documē
tum est qd post comestionē piscium debem⁹ sumere nu
ces loco casei quia nux sua siccitate impedit generatō
nem fleumatis quod generari solz ex piscibus. Et hīc
est qd in quadragesima ultimo danē nuces. Terciū
documentum est qd post comestionem carniū debe
mus sumere caseum ⁊ non nuces quia nuces nimīū ex
siccarent ⁊ caseus non sed facit cibū descendere ad fū
dum stomachi in quo uiget digestio. Et istud est ve
rum de caseo mediocri inter ueterem ⁊ nouum. Deinde
subdit textus in ultimo uersu qd vnica nux scilic⁹ nux
muscata prodest nature humane ⁊ proficua est quia
bonum odorem oris efficit uisum confortat ⁊ simili
ter epar splenem ⁊ stomachum ⁊ maxime os eius se/
cundum Auicennam. secundo canonis capitulo d̄ nu
ce muscata. sed altera nux scz auellana uel cōis nocet.
Auellana quidē quoniā inflatiua est ⁊ generatiua uen
tositatum in uentre inferiori ⁊ facit zoda ⁊ tarde ē di
gestionis ⁊ excitat vomitum ut habet Auicenna scū/
do canonis ca. de ea. Nux uero cōmunis qz etiam fa
cit zoda ⁊ difficilis est digestionis ⁊ mala stomacho
⁊ hoc calido propter ei⁹ caliditatem. Sed tertia nux
scilicet nux baliste est mors id est mortem inferens qz

per balistam boies interficiunt. vel ꝑt istud intelligi
de nuce methel que ꝑm Auicēnam secūdo canonis est
uenum stupefactiuum quare mortifera est.

Adde potū pīro/nux est medicīa ueneno
Fert pīra nrā pīrꝫ/sine uīno sunt pīra uīrꝫ
Sī pīra sunt uīzus sūt maledicta pīrꝫ.

Sī coq̄s ātīdotū pīra sūt sꝫ cruda uenēnū
Cruda grauat̄ stōacū reuelāt pīra cocta gra
uatū ¶ Sꝫ pīra da potū ꝑꝑomū uad̄fecatū
In primo uersu autor dat unum documentum dicēs
qꝫ nos debemus post esum pīrorum sumere potum.
scilicet uinum. Cuius causa sufficiēter dicta ē prius
quia pīra sunt generatiua uentositatis ꝫ de proprie/
tate colicā inducētia ꝫ sanguinem aquositate replen
tia ꝫ ergo cum eis dꝫ potari uinum ꝫ maxime forte ꝫ
calidum quod ē uentositatū carminatiuum ꝫ aquosi
tatum consumptiuum quas inducunt pīra. Secūdo
dicat textus qꝫ nux ē medicina ueneno. i. remediū con
tra uenēnū ut priꝫ dictū ē ibi. Illa nux ruta. Deinde
in secūdo ꝫ tercio uersibꝫ innuit qꝫ pīra sumpta sine
uino sunt uenena. i. nature nocētia ꝫ ꝑꝑter cām dictaz
in primo uersu. Verū ē tñ qꝫ pīra nō sunt uirꝫ. i. uene
num simpliciter quia si sic comestio eoz mortem idu
ceret. Et pīrꝫ ea portans esset maledicta. Deīde in qꝫ
to uersu autor innuit qꝫ pīra cruda sunt uenenum id
est nocumencum inferentia quia faciunt ebullitionem
humorum colicam fleumata ꝫ scabiem si tamen ipsa
coquant̄ sunt antidotum id est medicina modo quo

dictum est sez cum vino ⁊ maxime et pꝛ alios cibos
 sumpta qui a sic iuuat ad expulsionem fecum. Deinde
 in quinto uersu dicit qꝛ pira cruda grauac stomachū
 quia ipm impediūt a digestionē ⁊ inflatiua sunt. sed
 pira cocta releuac stomachū grauacū ⁊ disponūt ip/
 sum ad suā naturalitatē Et in ultio uersu subdit duo
 primum ē qꝛ nos debemꝛ pꝛ pirū sumere potū prop
 ter cām dictā priꝛ. Secundū ē qꝛ pꝛ esum pomī debe/
 mus ire fecatum. i. ad secessū. Et fm Auicennā secun
 do canōis. c. de pomis. Poma dulcia ⁊ acetosa quā
 do in stomacho inueniunt hūorem grossum quādo/
 qꝛ deponunt ipm in egestionē. Ratio tñ textus pꝛ eē
 quia poma multum inflatiua sunt uentositatē gene/
 rātia que in secessū emittit.

**Cerasa si comedastibi ꝑfert grādia dona
 Expurgāt stōacū. nucleꝛ lapidē tibi tollit
 Et de carne sua sanguis erit qꝛ bonus.**

Hic ponunt tria cōmoda ꝑueniētia ex usu ceraso
 rum. primū ē qꝛ cerasa expurgac stomachū Et istud
 fm quosdam ueꝛ ē quādo simul cū eis nuclei terunt
 qꝛ sic simul hñc quandam uim abstersiuā ac mundifi
 caciua. Secundum ē qꝛ nucleus cerasoz. i. arillꝛ bz
 uirtutē frāgendī lapidē renum uel uesice si succꝛ suma
 tur uel ex eo fiat lac. Tercium ē qꝛ caro cerasorum est
 generatiua optimi sanguinis ⁊ confortans ac impin
 guans. Et istud experimento comprobac quia uide/
 mus passerēs qui sunt aues multum comedentes cera
 sa qꝛ tꝛe cerasoz hñc epata multū maiora qꝛ alio tē/
 pore signū ergo est qꝛ magnificac epas ⁊ confortant.

Circa istud tñ est notandum q̄ duplicia sunt cerasa. 7
grossa 7 parua. Grossa autē adhuc duplicia scz dul/
cia 7 pontica. Vñ dulcia 7 parua sunt isana de facili
corruptibilia ac in corporib9 faciētia uermes. Gross/
sa pontica dicit cina 7 illa sunt adhuc duplicia. que
dam sunt rubea 7 mollis carnis 7 talia dñt recētia cō
edi 7 in principio mense 7 hñt vim abstersiuā stoma
chi atq; appetitū incitādi. Alia sunt cina nigra 7 gros
sa facis dure carnis 7 inter cetera maxime pontica 7 is
ta dñt comedi in fine prandii siue cene. Cui9 cā ē quia
ista sua ponticitate qñ in fine mēse sumunt claudunt
orificiū stomachi quo clauso digestio melior ac uelo
cior fit.

Infrigidāt laxant multū p̄sūt tibi pruna

Hic ponunt due utilitates prouenientes ex esu pru
noz. prima ē q̄ pruna infrigidāt corp9 7 iō portega
lenses in calida regiōe existentes in decoctione suarū
carnium semper cōmiscēt pruna 7 maxime damasce/
na. Secūda ē q̄ pruna laxāt uentrē 7 hoc ē p̄pter eo
rum humiditatem 7 uiscositatem s̄m Galienū secūdo
alimentoꝝ. Et istud ē uezz de prunis maturis. In cru
dis enim que non sunt matura ē stipticitas 7 eorum
nutrimentum est paucum ut dicit Auic. ii. canōis. c. de
eis Et ista secūda utilitas licet ēē multū ueniat pru
nis damascenis sicut 7 prima maxie tñ uenit prunis
armenis. i. deportatis ex terra armenia quia meliora
sunt oib9 7 uehementi9 soluētia s̄m Auic. loco palle/
gato. Et pro maiori declaratione istaz utilitatū sci
endū ē q̄ pruna matura sunt in usu 7 non immatura

Prima autem magis nature cōuenientia sunt illa que sunt figure oblonge habentia carnē paucam ⁊ duram ad aliquatē siccitatē declinātia ⁊ corticē exteriorē tenuem ⁊ dñt eē in sapore nō vere dulcedinis s; d; esse eorum dulcedo accinens alicui a credini Et huiusmodi sunt pruna damascena talia eniz pruna infrigidāt ut dictum est. Sūt āt multe alie maneries prunorum quorum usq; nō ē approband; Sūt ēt quedā prunella siluestria parua que crescunt in siluis ⁊ non sunt laxatiua sed uentris restrictiua ⁊ ex his fit aqua q̄ uentris restrictionem facit. Dñt autem pruna que sumūt propter uentris laxationem primo poni in aqua frigida tunc enim perfectius infrigidāt ⁊ bumectāt ⁊ coleserā quam inueniūt lubricādo soluūt ⁊ sic stomachus meli; disponit ad cibū recipiendū. Et ē diligenter notandū q̄ pruna humida recentia sunt magis alteratiua quāuis sint peioris nutrimenti ⁊ plurium superfluitatū. s; pruna sicca magis confortāt ⁊ meli; nutrimentum dant corpori. Et sicut dictum est de cerasis. uerū tñ ē q̄ cerasorū humiditas est subtilior ⁊ min; uiscosa unde min; nutriūt q̄ pruna.

Persica cū musto uobis dat ordīe iusto.

Sumere sic ē mos nucib; sociādo racēos

Passula nō spleni tussī ualet ē bona reni.

In isto passu tria ponunt documēta. primū est q̄ mustū est bibendum cuz persicis. uel psica comedēda sunt cum musto. Causa prime partis est quia mustum est multum calefactiuum ⁊ ebullitionem faciens

In corpore nostro. hāc autē ebullitiōē ⁊ calefactiōē
 ꝑhibent persica sua frigiditate. Cā secunde partis est
 quia persica sunt multū frigida ⁊ corp⁹ multū infrigi
 dantia ergo super ipsa dꝑ bibi illud unū quod plus
 calefacit illud autem ē mustū quod scit experientiā. Et
 de ordine comedendi persica ⁊ multis aliis dictū est
 prius ibi. Persica poma pira. Secundum documen
 tum est ꝓracemi debent comedi quando comeduntur
 nuces ⁊ maxime antique ⁊ sicce. recentes enim nuces sa
 ne sunt per se. Sed antique sicce nīmū exsiccant ⁊ ꝓ
 ter earum vinctuositate de facili inflammatiōē in
 corpore inducunt quare cum eis comedi debent race
 mi qui resistunt inflammationi ⁊ exsiccationi cum hu
 medent. Et de nucibus ample dictū est ibi Allea nux
 ruta. Tercium documentum est ꝓ passula. i. vua pas
 sa nocet spleni quia inducit opilationem eius. Sꝑ v/
 ua passa utilis est renib⁹ quia ex quo ipsa est urine ꝓ
 uocatiua ipsa ē lauatiua renū ex multa enim aquosita
 te ad renes ducta ipsi renes mundificant. Et de vuis
 passis siue passulis etiam dictum ē supra ibi. Nutrit
 ⁊ impinguat.

**Scrofa tūor glādes sicꝓca tꝓplasmate cedit
 ꝑūge papauer ei ꝓfracta foris tenet ossa.**

Hic ponit̄ due utilitates ꝓueniētes ex emplastra
 tiōe ficū. priā ē ꝓ fic⁹ decoctē ī aliquo liquore viz ē
 aq̄ ⁊ tūc suppositē cū hūiditate curāt istas tresegritū
 dies. s. scrofulas glādes ⁊ hūiores. ꝓ scrofulas itelligūt̄
 iflatiōes sub mēto circa collū. ⁊ dī scrofula a scroffa

quod idēz ē qđ sus siue porca uel quia ista egritudo
 multum accidit porcis propter gulositate eoz ul qz
 ei9 figura hm plurimū assimilat porcis ut uult Ani
 cēna tertia quarti tractatu. ii. c. de scrofulis. Per glā
 des uero intelligūt apostēata q cōiter solēt accidere
 sub ascellis 7 in inguinibus. Et per tumore pñe intelli
 gi inflationes ī qualibet parte corporis Vñ p istis
 apostēatib9 curādis 7 maxime maturādis debz deco
 qui ficus in aqua 7 ipsi aque debet cōmiseri modicū
 aceti ut acetum iuuēt penetrationem uirtutis ficus et
 decoctione facta ficus debent teri in mortario 7 dein
 de miseri cum modica aqua cū qua bullite sunt vñ
 cathaplasma proprie est medicina facta ex aliqua re
 7 succo eius. Juxta illud metrum. Tunc cathaplasti
 ma facis cum succum ponis 7 herbam. Secunda vri
 litas est qz ficus cum papauere cathaplasmate recinēt
 ossa fracta 7 debent decoqui insimul cuz aqua absqz
 appositione aceti 7 debent simul teri 7 addi eis aqua
 decoctionis earum 7 tunc superponi. Et causa istius
 potest esse quia papauer est stupefactinum 7 p illud
 tollit dolor qui accidere solet in fractione ossiuz 7 p
 uocat somnum. Ficus similiter facit moueri humidi
 rates ad exteriora quibus humiditatib9 ad ossa mo
 tis ossa possunt retinere ad nascentiam nuncq̄ tamen
 uere continuari. Aliqui tamen textus habent loco tel
 net trahit 7 tunc sensus est melior. Vnde papauer est
 triplex scz album nigrum 7 rubeum. rubeum at ē silue
 stre 7 uenenosum 7 crescit in bladis 7 iuuenes solent te
 rere flores 7 facere incaustū ex ipsis floribus

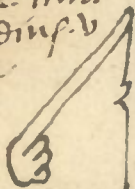
Pediculos venerēq; facit sz cuilibz obstat

Hic ponunt̄ due operationes ficuū. prima ē q̄ ex comestione ficuū sequit̄ multitudo pediculoz in corporibus humanis. Et istud maxie ueritatē h̄z de ficubus siccis ut dicit̄ Auic. secundo canonis. ca. de ficubz. Et cā s̄m eū ibi est propter maliciā ⁊ corruptionē humoris generati ex eis. Et alia cā etiā pōt esse quia ficus prouocant multū sudorē ex quo sequit̄ generatō pediculorum. Secūda operatio ē q̄ ficus incitant appetitū coeundi quia generāt uentositatē que iuuat ad ejectionē uirge ⁊ similiter sunt multaz supfluitatuz ⁊ sperma augmentantes.

Multiplicāt mictū. uētrē dāt escula strictū Escula dura bona: sz mollia sunt meliora

Hic ponunt̄ due utilitates esculoz. prima ē q̄ multiplicant mictū sive urinā. Cuius cā pōt eē quia inducunt feces ⁊ sic aquositas fecum est causa multitudis urine. Vel potest sumi causa similis illi que sumit̄ ex illo amphorismo. urina nocturna multum facta modicum secessum significat in die ⁊ e conuerso qui multas habuerit cameras nocturnas de mane habet paucam urinam. Cuius causa est quia si multa fiat egestio multum de humiditate que transire deberet ad uentricam simul cum ea exit. Et si urina fiat multa multū de humiditatibus que transire deberent cum egestiōe ⁊ eam magnificare cum urina euacuantur. Secunda utilitas est q̄ escula constipant uentrem. ⁊ istud accidit propter eorum porositatem ⁊ stipticitatem. Ex quo infert̄ textus q̄ escula dura sunt bona

in q̄ induza
tio. fere est
tamē mult
titudo inf. v
zine

7 hoc quia constringunt uentrē 7 ergo profunt uentri
 nimium laxato. Sed mollia escula sunt meliora du/
 ris quia melius nutriunt 7 minus uentrem constipant
 Et circa istud est sciendum qd escula min9 competunt
 nutrimento q̄ poma pira p̄fica fic9 7 similia qd satis
 ostendit austeritas saporis eoz 7 duricies substātie e
 oz postq̄ in arbore maturata sunt 7 ergo ex his pa
 ri d3 comedi 7 magis recipi debent uia medicine q̄
 cibi. Et quia uirtus eorum est stupefica ualde satis cō
 petunt in fluxu uentris. Et quia escula in arbore non
 mollescunt mollicie sufficiente ad esum. iō anteq̄ com
 edant remolliant 7 tunc sunt magis delectabilia gus
 cui 7 minus stupefica.

Prrouocat urinā mustū. cito soluit 7 inflat

Hic ponunt tres pprietates musti. quaz prima
 est qd mustum prouocat urinā. Cuius cā est quia in u
 stro sunt partes terrestres nitrosē mordicantes uesicaz
 cum ad eam ueniunt 7 propter earum mordicationē
 uesica cit9 nit9 eas expellere 7 ipsum mustuz. Et ista
 pprietas intelligenda est de mustis habentibus fel
 ces mordicantes sicut musta plurima renensia qz mu
 sta habentia feces grossas non mordicantes sed ma
 gis opilantes impediunt urinam sicut prius dictum
 est ibi. Impedit urinam. Secunda est qd mustum cito
 soluit uel laxat uentrem propter eandem causam dic
 tam in prima pprietate. Tercia est qd est inflatum
 propter ebullitionem quam facit in corpore ex qua
 proueniunt ventositates. Et cause istarum duarum
 pprietatum dicte sunt prius ibi. Impedit urinam

Grossos hūores nutrit ceruisia vires .
Prestat. ⁊ augmētat carnē gñratq; cruorē
Prouocat vrinā vētrē quoz mollit ⁊ iflat
Infrigidat modicū. s; pl9 desiccāt acetū.
ifrigidat macerat melāc dat spina miorat
Siccōs infestat. neruos ⁊ pinguia siccāt.

In hoc textu autor duo facit. primo ponit octo proprietates ceruisie quaz prima est qd ceruisia facit in corpore nrō grossos hūores. Et istud maxie hz ueritatem respectu uini. Et diuersificat ceruisia in genere rādo grossos hūores ex parte suoz sponētū. Nam ceruisia ex grossiori substācia grossiores hūores generat ⁊ ex min9 grossā min9 grossos. Secūda ē qd ceruisia augmentat vires. Et istud ē intelligendū de ceruisia ex optimis granis sposita ⁊ que plurime decoctiōnis est cuiusmōi ē ceruisia oestrēsis. Tsta enī multuz nutritiua est ⁊ ergo uires augmētat. Tercia ē qd augmentat carnem Et istud prouenit ppter multā eignutritionē. Quarta ē qd multiplicat sanguinē eadē de cā Et iste tres ultime proprietates hnt ueritatem de ceruisia antiqua multū decocta ⁊ de optimis granis cōposita. Quinta est qd prouocat urinam. Sexta est qd laxat ventrem. Et iste due proprietates maxime habent ueritatem de ceruisia clara multum lupulenta. i. ē qua plurimū lupuli imponit cuiusmodi est ceruisia āburgensis que puocat urinam ⁊ laxat propter lupulū. Tpa tñ nō ualet debilia cerebra habentib9 quia tales de facili inebriat propter multitudinem lupuli

Septima est q̄ inflat uentrem. Et istud habet ueritatē de ceruisia modica decoctiōe cocta cuiusmōi ē coyta hollādie q̄ maxie inflat 7 opilat 7 propterea plurimū impinguat. Octaua ē q̄ ceruisia modicū infrigidat. cuiusmōi est ceruisia hollandie brabācie bānonie 7 flandrie 7 illa qua cōis hō utit̄. Et ista proprietates maxime ueritatē hz respectu uini. Et circa istud est sciendum q̄ ceruisia p̄t fieri ex auena 7 ordeo 7 ex frumēto. Et s̄u q̄ fit ex alio 7 alio grano est alterius 7 aliterius complexionis. Que enim fit ex ordeo plus attinget frigiditati qz ordeū est frigidū. Que at̄ fit ex ordeo 7 auena minus opilat 7 minus generat uentositates 7 minus nutrit. Et que fit ex frumento plus attinget caliditati 7 magis nutrit 7 magis opilat. Et quāto ceruisia est grossior tanto est deterior. 7 quāto subtilior tanto melior. Et ulterius ē sciendum q̄ pessima ceruisia est que fit ex rebus iebriantibus puta grano quod nominat̄ lolium quia ista maxime dolorem capitis generat 7 nervos ledit. Deinde ponit textus quin q̄ proprietates aceti. quarum prima est q̄ acetum exsiccat. dicit enim Auicenna de eo secūdo canōis q̄ est fortis exsiccationis. Et preterea medici precipiunt tēpore pestis uti aceto cum cibo 7 similiter cum potu. Dicit enim Auicēna. tertia primi in. ca. unico doctrīne quince. Aceto preterea in cibo 7 potu uti in pestilentia est nocumēti ip̄is securatio. Secūda ē q̄ acetum infrigidat proprietate q̄ in eo est. Tercia ē q̄ macerac. i. facit hoīez macrū. 7 rō ē qz exsiccat. 7 istud maxie uez ē de aceto in ieiuno stōacho sumpto ut uult Aui. tertia primi. doctrīna. iiii. c. v. d̄ extenuatiōe crassi

Verum est tñ q̄ assiduus usq̄ aceti maxie i ieiunio m̄p
ta inducit incōmoda. visum debilitat. pectus offen/
dit. tussim omouet. stomachum ⁊ ep̄ar ledit. neruos
⁊ iuncturas uehementer opprimit. Has arteticis do/
loribus tremoribus ⁊ paralysibus vexās. Quarta est
q̄ acetū generat melancoliā eo q̄ hūores infrigidat ⁊
exsiccat. Quinta ē q̄ acetū m̄iorat sp̄ma p̄pterea qz
exsiccat infrigidat ⁊ macerat. Et istas proprietates a
ceti ponit Rasis tercio almansoris dicens. Acetuz fri
gidum est ⁊ siccu qd ⁊ maciē efficit ⁊ uires destruit sp̄
ma quoqz minuit. ⁊ coleram corroborat nigram. ru/
beam uero colerā ⁊ sanguinem debilitat cibosqz qui/
bz admiscet subtiliat. Deinde in ultimo uersu autor
subdit tria. primū ē q̄ acetū nocet macris Et rō ē qz
acetū exsiccat ⁊ sic addit in macredinē. simile enī addi
tū suo simili facit ip̄m furere Et etiā oīs cōplexio lap
sa per contrarium medicat. ⁊ p̄ simile deteriorat. Sec/
cundū ē q̄ acetū nocet neruis ut dicit Au. ii. canōis. c.
de eo. Tercū ē q̄ acetū macerat ut dictū est

**Rapa iuuat stōachū. nouit p̄ducere vētū
Prouocat vrinā faciet quoqz dēte ruinā.
Si male cocta dat hinc tortio tūc generat**

In hoc passu ponunt̄ p̄rio tres utilitates rape tē
perate cocte ⁊ unū ei⁹ nocumentū. prima utilitas est.
q̄ rapa iuuat stomachū qz bene degerit a stomacho
nec ipse ea grauat. Secūda est q̄ rapa est prouocati/
ua uenci quod patet experimento. Tercia est q̄ rapa
ē prouocatiua vrine. Preter tñ istas p̄prietates uule
Auerroys q̄ magnā p̄prietatē bz i cōfortādo visum

68. videt
3

Documentum uero rapaz̄ ē q̄ assiduatio rapaz̄ nocet dentibus. In ultimo at̄ uersu subdit̄ q̄ rapa male cocta tortiones facit in corpore quia multiplicat uē tositates. Juxta illud. Ventum sepe rapis si tu vis uī uere rapis. 7 ē sciendū q̄ caude rapaz̄ fortiter ventrē laxant. Pro maiori noticia sciendum est q̄ rape inter radices magis conueniunt ad corporis nutritionem. qd̄ satis ostendit̄ ex amicitate sui saporis. Nec eī complexio est omnibz̄ edulis q̄ amara 7 pungitiua minus alimentū dāt corpori 7 dulcia magis. quia ergo rape radicibus aliis sunt dulciores 7 minus pūgi tue magis competunt uia cibi sed generant sanguinē grossum melancolicū si digestiua sit debilis. Et bonū est q̄ depurentur a prima aqua 7 nullo mō dñt comedi crude. Et incitant ad coitum 7 uias mundificant urinales.

Egerit̄ tarde cor digerit̄ quoq̄ dure.
Siliter stōachz̄ melior sit in extremitates.
Reddit̄ lingua bonū nutrimentū medicīe
Digerit̄ facile pulmo cito labit̄ ipse
Est melius cerebrum gallinaz̄ reliquoz̄uz

In isto passu notant̄ quinqz̄ primū ē q̄ cor aialium comestum tarde digerit̄ 7 tarde etiam egerit̄. Et rō ē quia caro cordis est caro melancolica que difficulter digerit̄ 7 tarde descendit. Et non est caro bona s̄m Auicennam secundo canōis. ca. de carne. 7 non mltum nutrit ut dicit Rasis tercio almansoris. Secūdū ē q̄ stōachz̄ siliter ē male digestiōis 7 tarde descētōis

Cuius rō est qz stomach⁹ ē membrū neruosum cartil
laginosum quare difficile digerit. Et ergo etiam non
generat bonum sanguinem Deinde subdit text⁹ qz sto
mach⁹ in ei⁹ extremitatib⁹ scz quo ad ei⁹ fundū rori
ficiū meli⁹ digerit. Cui⁹ rō ē quia in illis partib⁹ ma
gis carnosus ē ⁊ magis pinguis. Terciū ē qz lingua ē
boni nutrimenti ⁊ hoc quo ad eius radicez ut uult A
uicēna. ii. canōis. c. de carne. Et rō ē qz ē facilis dige
stionis ⁊ carnosā. Et inter reliquas linguas lingua
porcelli que ablata eius pelle equiparat carnī apri.
ut sciunt scindentes ante principes. Lingua tamen bo
uis non est multum sana propter ei⁹ nimīā humidita
tē. Leccatores tñ linguas urī uolētes añ eaz affatio
nē iponūt gariosilos quib⁹ hūiditas linguaz minui
tūr ⁊ sic aptiores sunt esui. Quartū ē qz pulmo facile
digerit ⁊ facile egerit. Et istud ē propter ei⁹ raritatez
⁊ mollitiē. Verū ē tñ qz ei⁹ nutrimentū nō ē ueniēs
uature hūane quia paruum ē ⁊ fleumaticum ut dicit
Auicēna secūdo canonis. c. de eo. Et circa istud scien
dum qz pulmo arietis quāuis non sit bonus cibus ē
tamen bona medicina quia sanat excoriationem cal
canē ex calciamento si ponat super ipsam calidus ut
dicit Auicēna loco preallegato. Quintum est qz cere
brum galline inter omnia cerebra est meli⁹ de quo di
cit Auicēna secundo canonis qz prohibet fluxuz san
guinis narium. d. tñ cum sale aut cum speciebus com
edi quia de se uomitum prouocat. Et circa istud scien
dum est qz de cerebro pullorū dicunt medici qz aug
mentat memoriā. Cerebra uero porcorū nature non
sunt cōuenientia s; cerebrū ouis leporis uel cuniculi.

cum sale uel speciebus comedi pot. Et de cerebro apli
us dictū ē ibi. Nutrit ⁊ impinguat

Semē feniculi fugat ⁊ spiracula cult.

Hic ponit vnum documentum ⁊ ē qd semen fenicu
li quod dicitur maratrum expellit uerocitates aut eas dis
soluit. Et rō ē qd ē calidū ⁊ siccū ⁊ carminatiuū Et cir
ca istud ē sciendum qd a cōibus quatuor tangunt v/
tilitates puenientes ex esu maratri siue seminis fenicu
li. prima est qd confert febrib⁹. secunda est qd pellit ve
nenum. tertia est qd mundificat stomachū. quarta ē qd
acut uisum. Et de isto solent dari isti uersus cōes.
Bis duo dat maratrum febres fugat atq; uenū. Et
purgat stomachum lumen quoq; reddit acutum. Et
istas quatuor utilitates tangit etiā Auicenna secun
do canonis loquens de feniculo Et circa quartam u
tilitatē nota qd Auicēna loco preallegato de semē fe/
niculi dicit. Democrit⁹ quidem existimauit qd ueneno
si vermes pascūt feniculi recentis semē ⁊ eoz uis⁹ con
fortet ⁊ uipere ⁊ serpentes fricant oculos suos cū egre
diunt de cauernis suis post hyemē sup ipm ut illumi
nent oculi. Sciendum ulterius qd feniculus tarde dige
rit. male nutrit ⁊ parum. ⁊ ergo non competit via ci
bi sed magis via medicine. Non igitur utendum ē eo
in regimine sanitatis nisi ad correctionē malicie quo
rundam aliorum ciborum sicut interdum cum lactu
ca comedimus petroselinum ad resistendum frigidita
ti ⁊ humiditati lactuce. sic etiam cum cucurbitis pot
decoqui feniculus ⁊ similiter cū rapis ad corrigendū
maliciam earum.

**Emendat uisum Stōachū confortat anisum
Copia dulcoris anisi sit melioris.**

Hic ponuntur due utilitates anisi quaz prima est qd anisum confortat uisum. Secunda est qd anisum confortat stomachū. Cuius causa est qd anisum mundat stomachū a fleumatibus et ipsum calefacit. Et propterea est confortat uisui qd nihil est quod uisui magis nocet quam immundicia stomachi quia a stomacho immundo eleuantur fumi imundi qui oculis nocent perturbando spiritus uisuos. et ista duo iuuamenta facit anisum dulce. Et propter istas utilitates Auicenna in canonis. c. de aniso plures alias utilitates anisi ponit. vult enim ibi quod anisum est aperitiuum. dolorum sedatiuum. et uentositatum resolutiuum sedatiuum sitis causate ex humiditatibus falsis. aperitiuum opilationum epatis et splenis generatarum ex humiditatibus et similiter renū uesicę et matricis puocatiuum urine et menstruoꝝ et mundat matricem a fluxu humiditatum albarum et est motiuum coitus.

Si cruor emanat spodiū sūptū cito sanat

Hic ponitur unum iuuamentum spodii. Et est quod spodium sumptum sanat fluxum sanguinis. Cuius causa potest esse quod spodium habet uirtutez propriam confortandi epas et sic fortificato epate quod est fons et origo sanguinis. Sanguis melius ab eo retinetur. Et dicit Auicenna secundo canonis capitulo de spodio quod spodium est radices cannarum aduste. Dicit enim quod ipse aduruntur propter frictionem suarum extremitatum cum ventus eas perflat. Symon tamen ianuelensis dicit quod spodium est res cuius origo nos latec

res tñ adusta uidet' 7 diuisiones' cannaꝝ adustarum
 Et nedum spodium ofert in nimio fluxu sanguinis .
 Immo etiam in nimio fluxu ueneris 7 uomitu ut dicie
 Rasis tercio almansoris . Et confert etiam in febribꝝ
 acutis . confortat cor 7 tremori eius 7 sincopi facte ex
 effusione colere ad stomachum auxiliat' ut uult Auī
 cēna loco p̄allegato . Et ē sciendū circa predicta q' si/
 cut spodium habet aspectum ad epar 7 pprietatem
 cōfortādi ipm ita sunt alique medicine que hñt simi/
 lē aspectū 7 similem proprietatem ofortandi aliqua
 alia membra specialia sicut macis cor muscꝝ cerebruz
 liquiritia pulmonem capperes splenē 7 galāga stōa/
 chū ut pꝝ in his uersibus . Gaudet epar spodio . mace
 cor . cerebrum quoqꝝ musco . Pulmo liquiritia . splen
 cap . stomachusqꝝ galanga .

Elas condimentū preponi debet edenti
Sal virꝝ refugat . 7 nō sapidūqꝝ saporat
Hā sapit esca male que dat absqꝝ sale:
Elrūt perzalsa vssum . spermaqꝝ minorāt .
Et generant scabiem pruritū siue vigorez

In hoc textu tria sūt . p̄rio ponit' unū documen/
 tū generale qd̄ obseruat' apd̄ oēs 7 ē q' uas odimēti
 scꝝ salis qd̄ cōt' noīe salinū dī dꝝ sp̄oi ī mēsa ipi edē
 ti Juxta illd̄ cōe metꝝ . Sal p̄rio poni dꝝ p̄rioqꝝ sp̄o
 ni . Dis mēsa male ponit' absqꝝ sale . Secūdo tangunt'
 duo iuamēta salis . primū ē q' sal resistit uenēo Cuiꝝ
 duplex pōt' esse causa . vna est quia sal exsiccatiuum ē

⁊ sic sua siccitate exsiccat humiditates ex quib⁹ p̄t se/
qui corruptio. Alia causa est quia sal exsiccat ⁊ cōpri
mit humiditates a corpore extrahendo ⁊ sic claudie
poros ⁊ per consequens prohibet penetrationem ve
neni que fieri deberet per poros. Secundum iuuamen
tum salis est q̄ sal inducit saporem in cibariis Nam
cōmuniter uidemus ad sensum q̄ nulla cibaria sapi
unt sine cōmixtione salis ut dicit tercius uersus. Ter
cio ponuntur quatuor nocumenta salis siue cibario
rum ualde salforum. primum est q̄ cibaria ualde sal
sa vrunt uisum id est deperdūt uisum uel nocēt uisui
Cuius causa potest esse duplex. prima est quia res ni
mium salse inducunt nimiam siccitatem que est cōtra
ria oculis qui sunt instrumenta uisus cum oculi sine
de natura aque ut dicit in de sensu ⁊ sensato. Secūda
causa est quia cibaria multum salsa sunt pruritiua ⁊
mordicatiua modo ut superius dictum est a cibari
is mordicatiuis in stomacho existentibus eleuantur
fumi mordicatiui qui sui mordicatione oculis nocēt
ac ipsos multum rubificant. Et ergo uidemus q̄ bul
lientes sal rubeos cōiter habent oculos. Secundū no
cumentum est q̄ cibaria multum salsa minorant sper
ma. Et ratio est quia cibaria multum salsa multum
exsiccant omnes humiditates corporis quare etiam
sperma exsiccat ⁊ sic minoratur. Tercium nocu
mentum est q̄ generant scabiem. Cuius ratio est quia
sal generat humorem acutum mordicatiuum adustū
qui est causa scabiei. Quartum nocumentum est.
q̄ augent pruritum. Et ratio est. quia generant
humorem mordicatiuum ⁊ pruritiuum.

Et ista quatuor nocumenta commemorat Rasis tercio
almanforis de sale dicēs. Eoz preterea sanguinē qui
multam ex eo sumpserint quantitatē adurit uisum
quoq; debilitat atq; minuit sp̄ma ⁊ generat prurituꝝ
⁊ scabiem. Et preter ista nocumenta persalsa. i. multū
falsa inducunt serpigines impetigines morpbeam le/
pram in dispositis ⁊ vias vrine excoriāt cum diu cō
tinuant. Adoderate tamen falsa fastidium auferunt ⁊
appetitū excitant atq; acuit

Hī feruore nigēt tres. falsq. amarq. acutq.

Alget acetosq sic stipans ponticus atq;

Enctq ⁊ insipidq dulcis dāt tēperamentuz

In hoc textu ponunt qualitates cuiuslibet sapor/
ris. Et primo dicit q̄ isti tres saporē scz salzus ama
rus ⁊ acutus calefaciunt corpus sumentis ipsos. Se/
cūdo dicit q̄ isti tres saporē scz acetosus stipticus ⁊
ponticus infrigidant. Tercio dicitur q̄ isti tres sapo
rē scz unctuosus insipidus ⁊ dulcis sunt temperati
nec inducunt in corpore caliditatem aut frigiditatem
Et p̄ intellectu āpliori sciēdū ē q̄ s̄m Auic. ii. canonis
tractatu. i. c. iii. octo sunt ueri saporē qui sequunt̄ in
insipiduz. Et sunt dulcedo amaritudo acuitas salcedo
acetositas ponticitas stipticitas ⁊ unctuositas. Enu
merando tamen insipiditatē pro sapore sicut textus
facit hic tunc sunt nouem saporē. ⁊ tunc capit̄ sapor
pro ōni eo quod gustu iudicat̄ Et iter istos saporē
tres sunt calidi ut dicit hic textus scz salzus amarus ⁊
acutus. Et secundum Auicennam loco preallegato.
Acutum est calidius. deinde amarum. ⁊ deinde saluz

qm̄ amarū ē fortius ad resoluendum incidendū ⁊ ab
stergendū q̄ amazz. ⁊ deinde salsum ē sicut amarū cō
fractum cum humiditate frigida. Et tres de istis sa/
poribus sunt frigidi scz acetosus stipās .i. stiptic⁹ et
ponticus. Pontic⁹ tñ ceteris frigidior ē deinde stipti/
cus ⁊ postea acetosus. Et ppter istud in omnib⁹ fru/
ctibus qui dulcescūt prius est ponticitas uehemētis
infrigidationis. deinde postq̄ p calorē solis digesti/
uum aliquo mō digesti sunt fruct⁹ apparet ī eis stipti/
citas ⁊ deinde declināt ad acetositatē sicut agresta ⁊
postea dulcescunt. Et licet acetosum sit min⁹ frigidū
q̄ stipticum tñ ppter sui subtilitatē ⁊ penetrationez
in plurib⁹ ē maioris infrigidationis. Et sm̄ Auic. lo
co p̄allegato ponticū ⁊ stipticum sunt in sapore pro
pinqua s; stipticū nō strahit linguā nisi quo ad sup
ficiē apparentē s; ponticū strahit ⁊ exasperat quod
apparet in linguā scz supficiē ⁊ occultū scz interiora e
ius. Et tres de istis saporibus sunt tēperati .i. nō exce
dētis caliditatis uel frigiditatis sicut dulcis vnctuo/
s⁹ ⁊ insipid⁹. Licet enim dulce sit calidū tñ ī eo nō ap
paret fortitudo caliditatis sicut dicit Rasus tercio al
mansoris. Et ē sciendū ulteris q̄ unicuiq; saporī p/
prie debent operationes ut uolūt Auic. ⁊ Rasus locis
p̄allegatis. Operationes enim dulcis sm̄ Auicē. sunt
digestio ⁊ lenificatio ⁊ multiplicatio nutrimenti ⁊ na
tura diligit ipsum ⁊ uirtus attractiua attrahit ipsuz
Et secundum Rasum dulce est generatiuum m̄lte co/
lere rubee ⁊ opilationum in epate ⁊ splene ⁊ pulmōis
precipue si predicta membra ad hoc fuerint appara/
ta. Et ventris fluxus ex ipso sequitur ⁊ mollificat

Stomachum. et confert pectori et pulmoni. corpus im-
 pinguat et augmentum spermatis tribuit. Operaciones ve-
 ro amari sunt abstergio et exasperatio. Et se-
 cundum Rasim amarum calefacit et desiccatur fortiter. ci-
 to sanguinem ad adustionem et maliciam perducit cole-
 ram quoque rubeam in sanguine augmentat. Operatio
 uero pontici sunt Auicennam est contractio si potestas sit
 debilis aut expressio si sit fortis. Et sunt Rasim pon-
 ticum corpus infrigidat et desiccatur. carnis et sanguinis
 minorationem facit si multoties aliquis eo utatur. Sto-
 machum quoque confortat et frequenter ventrem con-
 stringit. et sanguinem generat melancolicum. Operaciones
 uero stiptici sunt Auicennam sunt contractio inspissatio
 induratio et retentio. Et sunt Rasim operaciones eius
 sunt sicut pontici licet debiliores quia ipse uidetur com-
 prehendere stipticum sub pontico quia de stiptico ni-
 hil dicit expresse. Operaciones uero unctuositatis se-
 cundum Auicennam sunt lenificatio lubricatio et coctio. i. di-
 gestio pura. Et sunt Rasim unctuosus stomachum mol-
 lificat et uentris facit fluxum et satietatem antequam homo cibi
 quantitate sibi necessariam assumat adducit et calefacit
 maxime tamen febricitantes et hunces epas et stomachum calidum
 Corpore est humectat et lenit. fleuma uero auget et cogi-
 tatione hebetem reddit et auget somnum. Operaciones ue-
 ro acuti sunt resolutio incisio et putrefactio sunt Auic-
 Et sunt Rasim acutum calorem auget et corpus cito in
 flamat et sanguinem adurit et ipsum prius in coleram rubeam
 mutat et postea in nigram. Operaciones salis sunt Auic-
 abstergio ablutio exsiccatio et prohibicio putrefactionis
 Et sunt Rasim dicte sunt in textu immediate precedenti

Operationes uero acetose sunt s̄m Auicennam. infrigi-
dacio ⁊ incisio. Et s̄m Rasim acetosum colerā rubeā
⁊ sanguinē reprimat ⁊ uentrē strigit si stōach⁹ ⁊ intesti-
tina munda fuerit. Si autē fleumaticis in eis fuerit mulci-
tudo uentris facit fluxū. ⁊ corp⁹ infrigidat. uirtutez
quoq; digestiuā debilitat ⁊ proprie in epate Heruis
uero ⁊ neruosis mēbris nocuentū affert ⁊ corp⁹ de-
siccatur. uirtutē autē appetitiuā excitat. De operationib⁹
uero insipidi dicit Rasim qd aliqd ē insipidū qd magis
nutrit. s. qd eq̄litati magis uicinū ē. Aliud ē qd epate
calefacit ⁊ aliud qd epate infrigidat ⁊ si cū ipō fuerit m̄-
ta hūiditas hūectabit si uero siccū fuerit desiccabit

**Bis duo uipa facit mundat detes dat acutiū
Elisū qd min⁹ ē implet minuit qd abūdat**

Hic ponunt quatuor inuamenta uipe. primum ē
q; uipa mundat dentes. Cui⁹ cā est q; propter hanē
diutius iherentē detib⁹ q̄ uinū solū sine p̄ae limositas
illa dentibus adherens a qua dentes luridi dicūt a ui-
no meli⁹ osumit ⁊ abstergit. Secundū ē q; acuit uisuz
quia prohibet malos fumos ad cerebrum ascendere
qui offuscarent spūs uisuos per eorum immixtionē
Et istud facit ex eo quia digerit materias malas in
stomacho existentes. Tercium est q; minus digestū
facit digeri quia facit clausionem orificii stomachi ⁊
confortat digestionem. Quartum est q; superflue
digestum ad medium reducit. Et totum istud maxi-
me ueritatem habet de uipa panis cum uino dū mo-
do panis primo ass⁹ sit aut supra prunas exsiccatus

Omnibꝫ assinetā iubeo seruare dietam
 Approbo sic eē nī sit mutare necesse
 Est ypocras testis qm̄ sequit̄ mala pestis
 Fortior ē metha medicine certa dieta
 Quā si nō curas fatue regis ⁊ male curas

Hic ponunt aliqua documenta quozꝫ primum est
 qꝫ omnibus bonū est seruare dietā consuetā. Et p̄ die
 tam intelligit̄ administratio cibi ⁊ potꝫ. Et ratio hu
 ius documenti est quia transgressio a cōsuetudine no
 cet nocumento magno. Consuetudo enī est altera na
 tura sicut igit̄ naturam custodire oportet sic ⁊ cōsue
 tudinem ⁊ specialiter si consuetudo fuerit laudabilis
 Et sicut oportet seruare consuetam administratiōē
 cibi ⁊ potus ita etiam oportet seruare cōsuetudinem
 in aliis rebus nō naturalibus propter eandē ratiōē
 Vñ si aliquis fuerit cōsuetꝫ multum laborare ⁊ uelit
 hāc cōsuetudinē omiteere ⁊ in ocio uiuere n̄ multo mi
 nus laborare uel aliā speciē laboris assumere ⁊ aliud
 tempus uel aliū modum proculdubio multꝫ ex hoc
 debilitabit̄. Et similit̄ intelligit̄ in cibis ⁊ potibus
 somno ⁊ uigiliis ⁊ euacuationibus ⁊ anime accidenti
 bus. In omnibus enim multum obseruanda ē cōsue
 tudo si sit laudabilis uel parum laudabilis. uel iūcti
 ferens in bonitate ⁊ malicia respectu huius ad qd̄ de
 bet fieri permutatio. Et circa istud sciendum est qꝫ ass
 ueti exercitare uel laborare quibusdam laboribꝫ eu
 suetis dato qꝫ tales sint debiles uel senes minus leuū
 tur ⁊ fortius laborant q̄ si essent iuuenes inconsumti

Et istud vult *Ulocras* secunda *amphorismorum* di-
cens. Assueti assuetos ferre labores & si fuerint *ibecill-*
les aut senes inconsuetis fortibus & iuuenibus facili9
ferunt. Et ratio est quia isti habent maiorem inclina-
tionem & consuetudinem ad istos labores iaz consue-
tudo prius habita leuior est ut dicit in commento p̄
dicti *amphorismi*. Et ista est causa quare uidem9 ho-
mines debiles uel senes qui ex consuetudine aliquod
exercent opus mechanicum facere aliqua que facere
non possent eis fortiores aut iuniores & minus ab eis
leduntur sicut uidemus multo rem debilem facili9 sac-
cum eleuare q̄ eo fortio rem & fabrum antiquum mi-
nus ledi malleatione q̄ iuuenē fortem non osuetum.
Secundum documentum ē q̄ mala pestis. i. magnum
nocumentum sequit̄ ex permutatione dicte osuete ut
vult *Ulocras* nisi fuerit necesse eam pmutare. Est at̄
necessarium eam pmutare. primo qm̄ ē illaudabilis
sic q̄ ex ea perueniret̄ ad pessimas egritudines sicut os-
suetudo comedendi malos cibos in fine ex necessitate
perducentes ad malas egritudines. Talem enim osue-
tudinem & similes necesse est corrigere & pmutare uel
totaliter uel saltem infra terminos latitudinis earum
sed hoc debet fieri paulatim & s̄m quēdam ordinem.
Nā omnis subita mutatio uebementer nocet & specia-
liter a consueto ad inconsuetum. Secundo necesse ē eā
pmutare ut aliquis minus ledat̄ ex iconsueta si po-
stea ad eam se transtulerit. Si enim quis ad omnes di-
etam se assuescat minus ab omni ledetur cum se ad e-
am transtulerit. Et istud etiam intelligendum est in a-
liis rebus non naturalibus. Et istud est quod dicit

Vpocras secunda ampborismoꝝ. Ex multo tpe cō/
 sueta ⁊ si fuerint deteriora insuetis minꝰ molistare cō/
 suerunt oportet igitꝰ ad non consueta transmittere.
 Et circa istud est sciendum qꝰ quisqꝰ debet sibi cauere
 ne vnus rei quantūcunqꝰ bona sit sibi consuetudinē
 faciat quā ipsum seruare sit necessārium verbi gra /
 tia si quis vno cibo consueto semper vteat uel aliquo
 potu uel totaliter ab eis absteineat uel dormire pmo /
 ueri uel coire totaliter assuescat ⁊ ad hoc grauiter as /
 stringat. maximum enim incurret nocumencum si iter
 dum ab eisdem oporteat abstinere sic igitꝰ quodlibet
 corpus se disponere debet ut calorem ⁊ frigus pati
 possit ⁊ ad motiones ⁊ quelibet nutrientia aptus red
 dat ⁊ ut somni ⁊ uigiliaꝝ horas mānsiones ⁊ domos
 lectos ⁊ indumenta sine lesione permutare possit qđ
 quidem poterit fieri si consuetudo non obseruetꝰ ad
 vnguem sed interdum ad inconsueta trāsiamꝰ. Dpor
 ter igitꝰ ad inconsueta aliquando permutare. Et istđ
 vult Rasis quarto almansoris capitulo de conserva
 tione consuetudinum. Tercium documentū est qꝰ for
 tior ⁊ potior metba in medicando egrum est admini
 strare dietam certam quam si medicus non curauerit
 ⁊ aliam indebitam administrauerit fatue regit egrum
 ⁊ male eum curat. Et circa istud est sciendū qꝰ triplex
 est dieta scꝰ grossā que est quasi dieta sanoꝝ ⁊ tenuis
 sima que est nihil dare uel quasi ⁊ media que absolu
 tē tenuis dicitur. Et ista diuiditur in dietam tenuem
 declinantem ad latus grossē sicut aqua carnis oua
 sorbilia ⁊ pulli parui ⁊ declinantem ad tenuissimam.

sicut aqua ordei mellicratum ⁊ uinum granatorum ⁊
mediã que certa nominat̃ ut pitisana non colata ⁊ ex
tremitates pullorum ⁊ ista dieta certa in pluribus cõ
uenit egritudinibus nõ tñ in omnibus. Nõ enim con
uenit in egritudinibus longis quia in talibus oportet
uirtutem longo tpe eẽ anteq̃ pueniat ad uictoriaz et
uirus cũ dieta certa tãto tempore non posset pdura
re sine magna debilitate oportet ergo in tali egritudi
ne cibũ ingrossare. Similiter non conuenit in acutissi/
mis egritudinibus sed in illis que terminant̃ in quar/
to die uel ante quia in talibus conuenit dieta tenuis/
sima ut uult Hippoc. priã aphorismoz ibi ad ultias
egritudines ultie curatiõis ad pfectionẽ sunt potetes

**Quale. qd. ⁊ qñ q̃tu. quoties ubi dando
ista notare cibo debet medicus dictado.**

In isto textu ponunt̃ sex a medico consideranda
i administratiõẽ diete. Primum est quale. i. cuiusqua
litatis debet esse cibus quia in egritudine calida dẽ/
mus egrum dietare frigido cibo ⁊ in frigida calido.
in humida sicco. in sicca humido. Verum est tamen
q̃ naturalis complexio diete sibi simili conseruari d̃
bet ut uult Galienus tertia tegni ibi calidiora calidi/
oribus indigent adiutoris. frigidiora frigidioribus
q̃. Secundum est quid id est cuius substantie de/
bet esse cibus. quia athlete ⁊ rustici fortibus exercis
suppositi debent dietari cibo grosso quia in eis vis
digestiua est fortis ⁊ sic non debent uti cibus subtili/

p. grinz in
infirmitate
H. ut S. 61.

bus. ut pullis caponibus carnibus vitulinis seu
 bedinis quia iste carnes in eis adurerentur aut nimis
 cito digererent. quare necesse esset eis sepe comedere.
 Nobiles uero et in ocio uiuentes debent ueti dieta sub
 tili substantie quia in eis uirtus digestiua e debilis
 non potens in grossos cibos cuiusmodi sunt carnes
 porcane false et bouine et pisces sole exsiccati. Similiter
 in egris egrotantes egritudinibus acutis dñe ueti sub
 tiliore dieta q̄ egrotates egritudib⁹ croniciis id e lon
 gis sicut quartanis. Tercium est quando id est quo
 tempore dieta debet dari quia in sanis maxime debz
 attendi cōsuetudo. Unde in estate homines mane sur
 gentes et consueti bis solum in die comedere. debēt cō
 edere hora decima uel modicum ante et non expecta
 re medium diei propter nimium diei calorem. Simi
 liter debent cenare hora sexta uel modicum post. In
 hyeme uero debent prandere hora undecima uel du
 odecima propter longitudinem somni et deinde cena
 re hora septima uel modicum post. Et maxime seruā
 da est consuetudo. In egris uero etiam considerandū
 est tempus quia in febribus in poxismo uel statiz an
 te poximum uel statim post nō est danda dieta quia
 si statim ante poximum uel in poxismo det natura
 diuertit a digestionem materie febris per hoc q̄ d̄z di
 gestioni cibi eē intenta. Et nō d̄z dari statim p̄ poximi
 mū quia uirtus adhuc multum debilitata est ex pox
 ismo immediate precedenti. Debet igit dari dieta an
 te poximum tanto tempore q̄ possit digeri ante ad
 uentum paroxismi uel debet dari aliquo tempore p̄
 poximum. Et istud est uerum nisi timeatur magna

debilitas uirtutis tunc enim dandus est cibus quo/
cumq; tempore. Accidentibus enim uirtutem dissoluē.
tibus cib9 illico dandus ē ut uult Galien9 in omēto
illis āphorismi prime pticule cōtemplari āt oportet.
Suartū ē quantū .i. quātitas cibi sumendi. qz ut dic/
tū ē pri9 quātitas cibi estate comedendi p q̄libet ui
ce dz eē pauca quia calor naturalis tūc debilis ē pp
ter nimias resolutiōes. In hyeme uero cib9 una vice
sumendus dz eē mult9 quia uirt9 digestiua tūc fortis
est cū calor naturalis sit vnites propter frīg9 circūstās
ut dictū ē prius ibi. Temporibus ueris. Quintuz est
quotiens .i. quotiens in die sit cibus dand9 quia in e
state dz sepius dari q̄ in hyeme autumno uel uere li/
cet modicum pro qualibet uice ut etiam prius dictū
est. Similiter uirtute digestiua existēte debili sepe mo
dicum 7 de cibo est dandum. uirtute uero existēte for
ti potest multum dari 7 paucis uicibus. Sextum est
ubi .i. in quo loco quia cibus nō ē sumend9 ī loco fri
gido multum nec multū calido s; magis ī loco tpatō

jus caulis soluit cui9 substātia stringit.
Etraq; qñ dat venter laxare paratur.

In hoc textu auctor dicit tria. primum ē q̄ ius cau
lis id est aqua 7 maxime prime ebullitionis caulium
si bulliantur soluit uentrem. Cuius causa est quia ī so
luis 7 partib9 exterioribus caulium est uirtus quedā
nitrosa absterfua debiliter inherens 7 facile separabi
lis per modicam decoctionem siue ebullitionem que
sperla per aquam ipsam laxatiuam reddit

Et hinc etiam est quod prima aqua decoctionis caulium magis laxat quam secunda quia ista uirtus nitrosa abster sua per primam decoctionem plurimum separat. Secundum quod dicitur est quod substantia caulium et hoc per decoctionem eorum stringit uentrem. Et causa est quia omnis uirtus qua laxaret per decoctionem ab ea ablata est et manet substantia terrea sicca que uentrem stringit. Tercium quod dicitur est quod utraque simul sumpta scilicet aqua decoctionis caulium et substantia eorum laxant uentrem. Et ratio est quia uirtus abstersiua et nitrosa in aqua manet gratia cuius totum laxat. Pro maiori noticia sciendum est primo quod caules generant humorem melancholicum et somnia mala. mali sunt stomacho. parum nutriunt. uisum obtenebrant. somnum inducunt. menstrua et urinam prouocant. ut partim ab Auicenna secundo canonis et partim a Rasis tertio almansoris colligitur. Secundo sciendum quod comestio caulium siue decoctionis siue seminis eius prohibet et retardat ebrietatem ut uideatur inuere Aristoteles tertia particula problematum querens propter quod caulis soluit crapulam et idem uolunt Rasis et Auicenna locis preallegatis. Cuius causa potest esse ista scilicet aliquos quia propter coctionem caulium eleuantur fumi ualde grossi ingrossantes fumositates uini que ingrossate impediunt penetrare ad cerebrum propter earum grossitudinem. Philosophus uero problemate predicto aliam dat causam istam scilicet quia omne quod trahit humidum uinosum ad se ac a corpore expellit et corpus refrigerat curat crapulam sed caulis est huiusmodi ergo curat crapulam

¶ autē caulis sic hmōi probat quia per succum cau-
lis qui est diuretic⁹ trahunt humiditates uinose idi-
geste a toto corpore ⁊ in uesicam deferunt ⁊ per sub-
stantiam eius frigidam stipticam ⁊ terream in stoma-
cho relictam non potentem penetrare infrigidat totū
corpus. Et per consequens curat crapulam hoc mō-
quoniam superfluitates subtiles que non poterant de-
orsum tendere propter caliditatem uini mouentē eas
ad superiora ut ad cerebrum. ferunt repressē deorsuz
⁊ uirtute succi trahunt ad uesicā. Est enim diureticus
⁊ menstruorum prouocatiuus ut dictum est.

Dixerūt maluā ueteres quia molliat aluū
Malue radices rase dedere feces.

Malue mouerunt ⁊ fluxum sepe dederunt

Hic ponunt tres proprietates siue effectus malue
quorum primus est q̄ malua mollicat uentres quia
est unum de remolitiuis. Sunt enim quatuor remol-
litia scz malua bismalua branca ursina ⁊ mercuria/
lis ex quibus cōter fit clistere lenitiuum ⁊ mollicati-
uum quod ualet ad fecum indurataz educationem.

Et est duplex malua. Quedam enim est habens san-
guineos flores ⁊ alia est habens albos flores. Et in
ista est maior proprietas mollicandi q̄ in prima.

Secūdus effectus est q̄ radices malue abraſe educūt
feces ⁊ hoc est quando ex ipsis fiunt suppositoria si-
cut solent fieri de radice mercurialis. Tercius effec-
tus est q̄ malua facit fluxum menstrui in mulieribus
⁊ hoc est propter nimiam eius humectationem

*off. ep. g. b. romm
et sic dicitur
compositum*

7 lubricationez qua uene matricis Facili9 a sanguine acuto findunt. Et dicit Plateari9 qd certo experimen to menstrua prouocat.

Mentit̄ menta si sit depellere lenta.

Elētris lūbricos stōachi vmesq; nociuos

not qd vmbry

Hic ponit autor vnum documentum de menta di cens qd menta non debet denominari hoc nomine mē ta si non habeat vim statim auferendi uermes vētris 7 stomachi. Mentā enī magne 7 fortis est aromati ci tatis 7 magne amaritudinis. 7 ideo quemadmodum absintū uermes interficit sic 7 menta Et debz dari de coctio eius sicut 7 absinthii 7 non substantia. Aduer/ tendum tamen quia multum calida est 7 sicca sangui nem adurens non competit uia tibi in regimine sani/ tatis. bene tamen ouenit uia medicine quia stomachū confortat 7 ipm calefacit 7 sedat singultum 7 digerit 7 prohibet vomitū pleumaticum 7 sanguineum 7 ad coitum incitat propter inflationem que est in ipsa et humiditatem ortulanā 7 phibet sputum sanguinis Et confert ad morsum canis rabiosi 7 est propria ad illud. Et si frustra ipsi9 in lacte dimittunt nō caseat ut colligit̄ ex Auicenna secūdo canonis capitulo de menta.

Cur moriat̄ hō cui saluā crescit in orto.

Cōtra vī mortis nō ē medicamē in ortis

Saluā cōfortat neruos. manuūq; trēorē

Tollit. 7 ei9 ope febris acuta fugit.

Saluia. castozeu. lauedula: pmula veris
Thastur. athanasia sanāt paralitica mēbra
Saluia saluatrix nature consiliatrix.

In hoc textu autor principaliter tria facit. primo innuit magnam utilitatē saluie querens per modū dubi. Cur homo moriat̄ ī cuius orto crescit saluia. Ad hoc responder̄ in secūdo uersu sic q̄ nulla ē medicina crescens in ortis que prohibeat mortē quāuis ī ortis bene crescat medicina prohibēs putrefactionem corporis ⁊ humiditatem naturalē defendens ne cito dissoluat̄. Et istud innuit Auicenna tertia prima. singulari dicens. Et ars quidem sanitatem custodiendi non est ars que a morte securos nos faciat neq̄ corp⁹ ab extrinsecis nocumētis muniat neq̄ vnumquodq̄ corp⁹ ad ultimā uite longitudinē perducatur que ē s̄m hominem absolute sed de duabus rebus securitatem prebet putrefactionis penitus prohibitionē ⁊ defentionē humiditatis ne cito dissoluat̄. Secundo ponit tres effectus saluie quorum primus est q̄ saluia confortat neruos quia exsiccatur humiditates quibus impediunt̄ ⁊ relaxantur nerui. Secundus est q̄ remouet tremorem manuum. Cuius cā est quia confortat neruos ut dictum ē. Jam omne confortās neruos tremorem remouet cum tremor causetur ex debilitate neruorum. Et propterea senes aliqui ⁊ vetule specialiter imponunt potui siue cibo eorum folia saluie. Tercius est q̄ remouet febrem acutam id est impedit eā ne cōtingat. cui⁹ cā pōt eē quia exsiccando humores impedit eorū putrefactionē ad quā possēt seq̄ febris acuta

Et pro maiori noticia sciendum ē q̄ salvia ē calida
 ⁊ sicca ⁊ ideo non multuz competit per se uia tibi. qz
 tñ ipsa salvia multū confortat neruos hoīes in sanita
 te multum utunt salvia dupliciter. primo quidē com
 ponendo ex ea vinū saluatū quo uino hoies in lati
 tudine sanitatis utunt specialiter in p̄ncipio mense et
 op̄tet h̄mōi vinū paraliticis ⁊ epilepticis moderate
 sumptū ⁊ precedēte purgatione antecedentis medicīe
 Secundo utunt salvia in salsis. Nā excicat appetituz
 ⁊ specialiter cum stomachus fuerit repletus malis hu
 moribus crudis ⁊ indigestis Et est duplex salvia scz
 domestica ⁊ habet lata folia ⁊ magna. Alia ē q̄ vul
 gariter nobilis dicit ⁊ habet minora ⁊ strictiora fo
 lia. Et apud medicos dicitur lulifagus. Tercio enume
 rat autor sex res medicinales ualentes ī curatione pa
 ralis. Et dicitur q̄ salvia castoreum. lauendula pre
 mula ueris. nasturcium. ⁊ athanasia curāt ⁊ sanāt mē
 bra paralitica id est paralisi tacta siue debilitata. De
 salvia autem causa patet ex dictis quia ut dictum ē
 salvia confortat neruos qui ī paralisi debilitati sunt
 Et etiam quia salvia calida est ⁊ sicca consumit ma
 teriam fleumaticam inbibitam neruis ex qua fit pa
 ralis. De castoreo patet quia castoreum est max
 ime confortatiuum calefactiuum ⁊ exsiccatiuum ner
 uorum. Dicit enim Auicenna secundo canonis ca
 pitulo de eo. q̄ est subtilius ⁊ fortius omni quod ca
 lesfacit ⁊ exsiccāt. Et postea dicit q̄ confert neruis et
 calefacit ⁊ confert tremori ⁊ spasmo humido ⁊ stupo
 ri ⁊ paralisi. Et postea ad huc subdit q̄ non est a
 liquid magis iuuatiuum uentositati in aure q̄

ipsum cum ex castoreo accipit quantum est lens una
et dissoluit in oleo nardino et distillatur in eam. Plu-
res alios effectus habet castoreus quos Auicenna nar-
rat loco preallegato. et est castoreum testiculus cuius-
dam animalis marini quod dicitur castor. et oleum de
castoreo etiam multum ualet in paralisi sicut castore-
um post euacuationem materie quia tunc illam mate-
riam que residua est consumit et nervos confortat De
lauedula etiam patet quia sua aromaticitate confor-
tat nervos et sua calefactione consumit materiam pa-
ralisis. De premula ueris et patet quia sua aromatici-
tate et calefactione confortat nervos. Et dicitur premu-
la uers quia est de primis aromaticis in uere cresce-
tibus. De nasturcio patet quia nasturcium est calidum
et siccum subtiliatuum et incisuum et resolutiuum qua-
re auferit materiam paralisis. Et dicitur Auicenna secu-
do canonis ca. de eo. quod confortat omni molliificationi ner-
uorum quia calefacit et educit fleumata et mundificat ner-
uos a fleumate. Et ideo consulunt medici ut nasturci-
um in quadragesima edat propterea quia cibi qua-
dragenales sunt fleumatici. Et est nasturcium herba
communis crescens in locis frigidissimis sed in locis spe-
tiosis et aquosis ubi sunt multi fontes De athanasia
uero que alio nomine dicitur tenacetum teuthonice ten-
te uel reynuaen patet quia ista herba habet uirtutem
purgandi fleumata et sua caliditate exsiccat nervos.
Et etiam habet uirtutem purgandi vermes et materi-
am ex qua generantur. Et ideo gallici communiter in
diebus paschalis utuntur athanasia fixa cum ouis
ad purgandum fleumata ex piscibus in quadragesima

generata ex quibus facile generant uermes in dispositis. Et in fine textus autor subdit qd saluia dicitur quasi saluatrix.

Hobilis ē ruta quia lumina reddit acuta
Auxilio rute uir quippe uidebis acute
Ruta uiris coitū minuit / mulieribus auget
Ruta facit castū dat lumē et īgerit astū
Decocta facit ruta de pulicibus loca tuta

Hic ponit autor quatuor effectus rute. primus est qd acuit uisum. et proprie succus eius ut dicit Auicenna secundo canōis ca. de ea. et prius dictum est ibi. Allea nux ruta. Secundo ē qd ruta minuit desiderium coeundi in uiris sed in mulieribus auget. Cuius causa potest esse ista qd ruta sua caliditate et exsiccatione spuma in uiris minorat quod subtile est et aereū sed in mulieribus subtiliat et calefacit quia in eis sperma est aquosius et frigidum et ergo eas magis ad coitū incitat propter subtiliationem et caliditatem spermatis ex ruta. Tertius effectus eius qd ruta facit astutiā. i. facile apprehensionē et inuentionem alicuius mediū in causa subtili qd propter calefactionem et exsiccationem subtiliat spūs et sic ingenium clarificat. Quartus effectus est qd decoctio rute effugat pulices et hoc si ex ea irroretur domus qd interficet eas secundum qd cōmuniter dicunt medici. Et sicut Auicennam sexta quarti tractatu tercio. capit. de effugatione pulicū. Quando aspergitur domus cū infusione coloquintide saluunt pulices et fugiunt. et similiter ex decoctione rubi. Et postea subdit Auicenna

*ad ruta amoy
yuyuz*

ad pulicibus

Et dixerunt quidam quando ponit' sanguis byrci i
fouea in domo aggregant' pulices apud eum deinde
moriunt'. Et similiter aggregant' super lignum linitū
ex adipe erici ⁊ effugunt ex odore caulis ⁊ folioruz
oleandri. Et sm aliquos nihil magis deiectiuū ē pu
licum q̄ res fortis odoris ⁊ ergo rura ualeat mēta mē
castrum lupulus ⁊ super omnia feces uel urina equi.
Item domus irrorata ex decoctione seminis rape oc
cidit pulices. Et si fumiget' domus ex cornu taurino
fugient pulices. Idro captione tamen eaz nihil meli9
est q̄ impositio pauci bombacis in lecto quia in illo
aggregant'.

De cepis medici nō cōsentire vident'
Colericis non eē bonas dicit Galienus. ⁊
Fleumaticis uero multū docz eē salubres
Presertī stōacho pulchrūq; creare colores
Contritīs cepis loca denudata capillis.

Sepe fricās poteris capitis reparare decorē
Hic loquit' autor de cepis. ⁊ dicit quinq; primum
est q̄ medici dissentunt de natura cepaz quia aliqui
bus uidet' q̄ cepe bone sunt fleumaticis. Aliqui uero
q̄ eis non ualent sicut forsan Rasis uult quia dicit e
as tercio almanforis generare humores superfluos i
stomacho ⁊ fleumaticos. Secundum est q̄ Galien9
dicit cepas multum obesse colericis. Cuius causa est
quia ut dicit Auicenna secundo canonis. capitulo de
cepe. Cepe est calidum in tercio ⁊ ergo nocet calidis. ⁊
ut sunt colerici. Tercium est q̄ cepe multum ualent

fleumaticis quia sunt calide icisue subtiliatiue abster
 siue ⁊ aperitiue quare fleumaticos humores ⁊ uisco/
 sos in fleumaticis multiplicatos digerunt incidunt sub
 tiliant ⁊ abstergunt. Quarcum ē q̄ cepe ualent stoma/
 cho quia mundificant ip̄m a fleumatib⁹ ⁊ ip̄m calefa
 ciūt. ⁊ ergo dicit Auicenna loco preallegato q̄ illd̄ qd̄
 ex cepe comedit ꝑpter suam caliditatem confortat
 stomachum debilem. Et ꝑpter istud etiā decorāt co
 lorem faciei quia non est possibile colorem faciei esse
 uiuidū stōacho existēte multū fleumatico aut repleto
 malis humoribus crudis ⁊ fleumaticis. Quintū ē q̄
 loca depilata. i. loca pilis priuata pilos siue crines re
 cuperāt si oterantꝑ cepe cocte ⁊ ex eis fricentꝑ loca del
 pilata. Et istud uerū ē q̄n depilatio accidit ꝑpter o/
 pilationem poroz ⁊ corruptionē materie sub cute qz
 cepe aperitꝑ poros et resoluunt materiā malaz q̄ sub
 cute ē ⁊ bonam ad locum attrahūt. Et ergo fricatio
 cum cepis ualet in alopecia multū ut uult Auic. ii. ca
 nonis. c. allegato. ⁊ septima quarti. ca. de cura alopi
 cie. Et propter istud infert text⁹ q̄ capitis decor po
 terit reparari per istam fricationem cum cepis qz ca
 pitis decor pili sunt. ⁊ pro uaiori noticia effectūū cel
 parum sciendum est q̄ cepe excitant coitum. appetitū
 prouocant. faciem rubificant. cum melle verrucas era
 dicant. sitim faciunt. intellectui nocent quia humorē
 malum grossum generant. saliuā multiplicant. ⁊ succ⁹
 earum confert aque descēdenti in oculū ⁊ abstergit vi
 sum sicut colligitur ex Auicenna secundo canonis ca/
 pitulo allegato Sciendum ulterius q̄ cepe trite cū
 melle ⁊ aceto conferunt morsui canis rabiosi. ⁊ ergo

quidam superaddunt textui precedenti istos duos v
sus. Appositas perhibent morsus curare caninos. Si
cite cum melle pri9 fuerit ⁊ aceto. Et de isto etiā pri9
dictū ē ibi. Allea nux ruta

**Est modicū granū siccū calidūq; sinapis
Dat lacrimas purgatq; caput tollitq; venū**

Hic autor duo facit. primo ponit complexionē ip
si9 granū sinapis dicens q; granū sinapis ē modicum
granū calidum ⁊ siccū. quod uerū est quia ē calidum
⁊ siccū usq; ad quartū gradū s; m. Auicennam secundo
canonis capitulo de sinapi. Secūdo ponit tres p; pri
etates siue effectus granū sinapis. prim9 effect9 est q;
commouet lacrimas. Cuius causā est quia sua calidi
tate nimia subtiliat ⁊ dissoluit humiditates cerebri ex
quibus tunc propter earum fluxum proueniunt lacri
me. Secundus effectus seminis sinapis ē q; expurgat
caput id ē cerebrum mundificando ⁊ abstergendo hu
miditates fleumaticas a capite. Expurgat etiam ca
put naribus impositum puocando sternutationem
sua mordicatione ⁊ ideo imponit naribus appoplecti
coz. Per sternutationem at expellunt nocumēta cere
bri. Et similiter semen sinapis sua caliditate subtiliat
fleumata ⁊ dissoluit illa que opilant meat9 cerebri ex
quorum opilatione sequit apoplexia. ⁊ sic relinquit
q; semē sinapis ē ualde insisiuū fleumatis ⁊ osumpti
uū ⁊ mūdificatiuū. Terc9 effect9 ē q; tollit uenenum.
Et istud o; cordat cū dicto Auic. loco preallegato scz
q; fugiunt ex fumo eius vermes uenenosī.

**Erapla discutit capitis dolor atzgrauedo
Surpuream dicunt uiola curare caducos**

Hic ponunt tres proprietates siue effectus viole
mus effectus est qd uiola h3 proprietatem sedandi ebri
etatem. Cuius causa potest esse quia uiola odorē ha
bet temperatum atqz suauem ⁊ talis maxime est cōfor
tatiuus cerebri. forte enim cerebrum non patit cito el
brietatem sed debile. Et etiam uiola est frigida quare
cerebrum infrigidat ⁊ sic ineptificat ipm ad recipien
dum fumum calidum. Secundus effectus eius est qd
uiola est sedatiua doloris capitis atqz grauedinis. et
istud uerum est de dolore capitis ex calida cā ut uult
Alicenna secundo canonis ca. de uiola. ⁊ similiter Ra
sis tercio almāforis ⁊ ADesue. Et rō est quia uiola ē
frigida ⁊ sic repugnat cause calide. Tercius est qd vio
la dicitur curare caducos. ⁊ epilepticos. Et dicitur notan
ter in textu dicunt quia cōes autores non attribuunt
istum effectum uiole. Et ergo si iste effectus conueni
at uiole causa eius potest ēē quia propter aromati
tatem uiole cerebrum confortatur quo existente forti
a modicis nocumentis non ledit ⁊ per consequens eti
am non incurrit epileptiam que dicitur parua apoplex
ia ex opilatione neruorum sensitiuorum contingens.

De urtica

Egris dat sōnū vōitū quoz tollit ad vsū
Compescit tussim veterē. colicisqz medet.
Bellit pulmonis frige uentrisqz tumorez

Omnibꝫ ⁊ morbis subueniet articularoz

Hic ponit̄ septē effectꝫ urticę quoz primꝫ ē qꝫ urtica dat egris somnū qꝫ ē subtiliatiua ⁊ incisua ⁊ abstersiua fleumatis ⁊ grossorū humorū naturā grauantiū ⁊ somnū impediētem. Secundus effectꝫ eius ē qꝫ tollit uomitum ⁊ usum uomitꝫ. Et ratio ē quia uomitꝫ ⁊ nausea multum accidunt ex humore uiscoso cuiꝫ urtica est incisua. Tercꝫ ē qꝫ urtica sedat tussim antiquā ⁊ maxie mel in quo epata fuerit semia urticę. quia urtica de pectore fleuma expellit uiscosum sꝫ Rasiz tercio almansoris. Et similiter eius semen cū maxie sine incisua abstersiua ⁊ subtiliatiua. Et dicit Auicēna secundo canonis. ca. de urtica. qꝫ cum bibit̄ cū aqua ordeī mundificat pectus ⁊ qñ decoquunt̄ folia eiꝫ in aqua ordeī educit humores grossos qui sunt in pectore sed eiꝫ semen ē fortis. Quartꝫ ē qꝫ ouenit colicis id ē colicā patientibꝫ quia urtica ē incisua subtiliatiua ⁊ solutiua ⁊ abstersiua humiditatis fleumaticę aut uentositatis grosse ex quibus ꝑuenit colica plurimum. Et est colica egritudo dolorosa in intestino dicto colon sicut yliaca egritudo dolorosa in intestino dicto yliō Quintꝫ ē qꝫ urtica pellit frigꝫ pulmōis ⁊ hoc ē ꝑpter sui caliditatē. Sextꝫ ē qꝫ urtica ē sedatiua tūoris uētris qꝫ resolutiua ē uētositatis ex qꝫ ut plurimū fit tumor uentris. Septimꝫ ē qꝫ urtica subuenit doloribꝫ articularoz id ē iūcturaz sicut artetice sciaticę ⁊ podagre Et hoc ueꝫ ē qñ ꝑueniūt a materia frigida fleumatica grossa. Cuiꝫ causa est quia urtica est calefactiua incisua subtiliatiua materie fleumaticę grosse

45
N6

Et preter istos effectus s̄m Auicennā secundo cano-
nis ca. de urtica excitat coitū proprie semen eius cuz
uino. ⁊ aperit orificiū matricis. ⁊ soluendo educit fleu-
ma ⁊ humorem crudum sua abstersione ⁊ nō cum vir-
tute solutiua que sit in ipsa. Ne tamen aliquis in que-
ture ex urtica aut eius semine ledat bonum ē q̄ post
eius sumptionem bibat aliquid de oleo rosaceo. Et
est urtica calida in principio terciū gradus ⁊ sicca in se-
cundo s̄m Auicennā loco preallegato.

ysop⁹ est herba purgās a pectore fleuma

Ad pulmoīs op⁹ cū melle coq̄t ysop⁹

Multib⁹ eximū fertur reparare colorem

Hic ponunt effectus ysopi quorum prim⁹ est q̄
ysopus purgat fleuma a pectore. Cui⁹ cā ē q̄ ysop⁹
est herba calida ⁊ sicca in tercio multū abstersiua dis-
solutiua ⁊ consumptiua humiditatis fleumatice ⁊ h̄
respectum singularem sup ptes pectoris ⁊ p̄pterea y-
sop⁹ proprussie dicit purgare fleuma a pectore. Se-
cund⁹ effect⁹ ē q̄ etiam ualet ad purgandum pulmo-
nem a fleumate eadem de cā. Et p̄prie si coquat cum
melle quia mel etiam est abstersiu⁹ ⁊ abstersione mel-
lis augmentat abstersio ysopi. Et istud idē vult Au-
cēna secundo canonis capitulo de ysopo dicens q̄ y-
sopus confert pectori ⁊ pulmoni patitibus adūsina
⁊ tussi antiquis ⁊ eius decoctio cum ficibus ⁊ melle
similiter. Tercius effectus est q̄ facit bonū colorem fa-
ciei. Et istud etiam vult Auicenna loco preallegato di-
cens q̄ eius potus efficit colorem bonum. Et preter

istos effectus soluendo educit fleuma ⁊ vermes de uultu
Alicenna ibidem. Et secundum Platearium uinum de
coctionis eius matricem mundificat a superfluis hu/
moribus ⁊ abstergit.

De cerifolio

Appositum cāczis tritū cū melle medet.

Cum uino potū poterit sedare dolorem.

Sepe solet uomitū uentrēq; tenere solutū

Hic ponunt tres effectus cerifolii. primus ē qd ce/
rifolium tritum cum melle ⁊ superpositum cancro cu/
rat ipsum. Et istud idem dicit Plateari⁹ ca. de cerifo/
lio. Et est cancer apostema melancolicum corrodens
partes corporis tam carnosas q̄ neruosas. Et dicitur
cancer quia procedere uidetur ad modum cancri. Secū/
dus effectus est qd cerifolium bibitum cum uino ab/
scindit dolorem uentris. Cuius causa est. quia uētris
inflationem de grossa uērositate ex qua prouenit do/
lor mitigat cum stomachi uentositatem ⁊ omniū uis/
cerum soluit ⁊ opilationem aperit. Et ad hoc etiā co/
adiuuat uinum. Tercus effectus est qd cerifolium se/
dat uomitum ⁊ fluxum uentris. Cui⁹ cā ē quia cum ce/
rifolium calidum ē in tercio gradu ⁊ siccū en secundo
materiā illā digerit ⁊ exsiccet ex qua prouenit uomi/
tus. Et istud maxime uerū ē qn uomitus aut solutio
uentris proueniūt a materia frigida fleumatica. Et p̄
ter istos effectus prouocat urinā ⁊ menstrua ⁊ soluit
dolorem lateris renum ⁊ vesice ⁊ precipue datum cuz
mellicrato.

**Enula campana reddít precordiá sana.
Cum succo rute sí succus sumít huius
Affirmát ruptis nil eē salubzius istis.**

Hic ponunt duo effectus enule campane. quorum primus est qd enula cāpana confortat precordia. i. orificium stomachi quod pprie p̄cordiū dicitur siue membra spūalia. i. mēbra anhelitus que uicina sunt cordi et specialiter radix eius. Et autē confortet orificiū stōachi patet qz cū radix enule sit odorifera confortat membra neruosa. orificiū autē stomachi membrū neruosum ē. Et autē confortet membra spūalia patet quia uinum factū ex enula qd uocat uinū enulatū mundificat pectus et pulmonem ut uult Auic. secundo canonis. c. de enula. Et enula etiā s̄m ip̄m ibidem deglutita cū melle adiuuat ad expuendū et est ex eis que letificant et confortāt cor. Secūdo effectus ē qd succus enule cū succo rute maxime ualet ruptis. i. patientibus rupturam siue descensum intestinorum ad bursam testiculoꝝ et hoc maxime quando ruptura est ppter uentositatē quia illā dissoluūt succus rute et enule. Et preter istos effectus enula bona ē stomacho malis hūoribz repleto et aperit opilationes epatis et splenis ut uult Rasis tercio almanſoris. Et confert omnibz lesionibz et doloribz frigidis et cōmotionibz uentositatū et inflationis s̄m A uicennā loco preallegato.

De pulegio.

**Cū uino coleram nigram potata repellit
Sic dicunt veterē sūptū curare podagrā.**

Hic ponuntur duo effectus pulegii quorum primus est quod pulegium et principaliter aqua eius sumpta cum uino purgat coleram nigram. Secundus est quod pulegium habet proprietatem curandi podagram ueterem ex quo habet proprietatem liquefaciendi et dissoluendi fleuma ex quo podagra sepius generari solet. Et circa istud est notandum quod ut dicit Platearius pulegium est calidum et siccum in tertio gradu subtilem habet substantiam uirtutem habet confortatiuam ex aromaticitate. aperitiuam ex substantia et qualitatibus. attractiuam ex ignea substantia uel natura. consumptiuam ex calore et siccitate. Et solum uinum decoctionis eius ualet contra dolorem stomachi et intestinorum ex frigiditate uel uentositate.

De nasturcio

Illius succo crines retinere fluentes

Alitus asserit dentibus curare dolorem.

Et squamas succus sanat cum melle punctus

Hic ponuntur tres effectus nasturcii quorum primus est quod nasturcium habet proprietatem retinendi crines defluentes et hoc si caput ungetur cum succo eius uel si aqua uel succus eius bibatur et hunc effectum tangit Auicenna secundo canonis ca. de nasturcio dicens. Retinet capillos cadentes bibicus et linum. Secundus eius effectus est quod curat dolorem dentium et hoc maxime ex causa frigida quia nasturcium est incisuum resolutiuum et calefactiuum ut patuit prius ibi. Cur moriatur homo. Tercius autem effectus eius est quod succus eius habet proprietatem curandi squamas

pelli adherentes qñ sumit̃ cum melle ⁊ ex eo liniē lo/
 cus. Et causa est quia tales squame generant̃ ex fleu/
 mate salso. Nasturcium autem ut predictuz est omne
 fleuma purgat ⁊ ergo per incus sumptum prohibet
 causam squamarum ⁊ ab exterius linicum sua abster/
 sione eas abstergit ⁊ maxime cum melle quia hoc etiã
 abstersiuum est ⁊ sic iuuat abstersionem nasturcii. Et
 preter istos effectus nasturcium exsiccat putredinem
 uacuitatis uentris mundificat pulmonem ⁊ confere
 asmatis ⁊ in medicinis asmatis ponit̃ ppter illud qđ
 est in ipso de incisione ⁊ subulatione. calefacit stoma/
 chum ⁊ epas. ⁊ confert grossicia splenis ⁊ proprie qñ
 ex eo fit implastrum cum melle ⁊ facit euomere colerã
 ⁊ educit eam solutione augmentum. efficit in coitu ⁊
 soluendo educit uermes ⁊ prouocat menstrua ut uult
 Auicenna secundo canonis loco preallegato.

De celidonia.

Execatis pullis hac lumina mater yrundo.
Bliniq̃ ut scribit quãuis sint ezuta reddit

Hic ponit̃ vnum notabile de celidonia. Et est qđ
 quando pulli yrundinis excecati fuerint tunc mater
 affert celidoniam ⁊ cum ea fricat oculos pulli exceca/
 ti ⁊ sic visus restituitur. Et per hoc dat innuere au/
 tor qđ celidonia maxime confortat visum. Et istud
 etiam manifeste patet. quia in medicinis ualentibus
 contra debilitatem visus communiter ponitur. Et
 est celidonia herba nota glaucum habens succum.

Causa autem quare ipsi yrundini data est uirtus cog-
noscendi celidonium pl⁹ q̄ aliis auib⁹ potest eē ista
quia pulli yrundinis sepius cecitate patiunt^r q̄ pulli
aliarum auium quia feces yrundinuz habent vim ex-
cecatiuam oculorum ⁊ sepius patiunt^r a fecibus ma-
trum. Et est sciendum q̄ sm ⁊ latearum celidonia ē
calida ⁊ sicca in tercio gradu. Et ex qualitatibus su-
is ⁊ substantia habet uirtutem dissoluendi consumen-
di ⁊ attrahendi. Et radices ei⁹ trite ⁊ in uino decocte
ualent ad purgandū caput ⁊ uulnā ab humore ffo
⁊ humido si patiens fumuz per os recipiat ⁊ postea
uinum gargari^zet.

De salice.

Auribus infusus uermes succo necat eius
Cortex verrucas in aceto cocta resoluit
Homoz succo flos ptus destruit eius

Hic autor tria dicit de salice. primum ē q̄ succo sa-
licis auri infusus interficit uermes auri. Et istud po-
test prouenire propter stipticitatem ⁊ exsiccationem e-
ius. Et est hic sciendum q̄ sm Auicennam secundo ca-
nonis ca. de salice. Non est aliquid magis ultimuz q̄
succus foliorum eius in cura saniei que currit ex aure.
Secundum est q̄ cortex salicis. i. extrema pars eius i
aceto decocta resoluit uerrucas. Auicēna uero loco p̄
allegato dicit q̄ eius cinis eradica^t uerrucas limit⁹ cū
aceto ⁊ istud est propter uehementem exsiccationez ci-
neris eius. Pro deletionē tamen uerrucarum nō ē ali-
quid magis abscondēs uerrucasq̄ fricatio porcular e

super verrucas. Et facit hoc portulaca sua proprietate
 ⁊ non quod alitate sicut Auicenna in canonis. c. de portulaca.
 Tercium est quod flos salicis ⁊ succus pomorum. i. fructuum eius
 nocent partui quia propter stipticitatem ⁊ exsiccationem
 eorum reddunt partum difficilem.

Confortare crocus dicitur letificando.

Membraque defecta confortat epar reparando.

Hic ponuntur aliqua iuuamenta croci quorum pri-
 mum est quod crocus confortat corpus humanum letificando.
 Et circa istud est sciendum quod crocus tantam proprie-
 tatem habet letificandi quod datus in maiori quantitate quod debe-
 at interficit letificando siue ridendo. Unde dicit Auicenna
 in secundo canonis. c. de croco quod tres aurei de ipso in-
 terficiunt letificando. Et est aureum pondus dragme v-
 nius dragme ⁊ semis. Secundum est quod crocus confortat mem-
 bra defecta ⁊ principaliter cor. Confortat etiam stoma-
 chum propter suam stipticitatem ⁊ caliditatem. Et propter eam-
 dem causam est reparat epar ⁊ maxime propter stipticita-
 tem quam non permittit dissolui epar. Huiusmodi tamen eius inducit
 nauseam ⁊ dicit appetitum. Et istud inuicem dicitur loco pre-
 allegato dicens. Ipse facit nauseam ⁊ dicit appetitum pro-
 pterea quod oppositus est acerositati que est in stomacho ex qua
 est appetitus. Et propter istos effectus est faciens somnum ⁊
 obtenebras sensus ⁊ cum bibit in uino iebriat abstergit
 uisum ⁊ prohibet fluxum ad ipsum. facit anhelitum facilem
 ⁊ confortat instrumenta anhelitus. exsiccatur coitus ⁊ prouo-
 cat urinam ut uult Auicenna loco preallegato.

De porro

**Reddit fecundas per mansu sepe puellas:
Isto stillante poteris retinere cruorem.**

Hic ponuntur duo iuuamenta porri. primum est quod porrum per mansum. id est per comestione eius reddit puellas sepe fecundas. Cuius ratio potest esse quia secundum Avicennam nam secundo canonis causa de porro confert coartatio in matricis et duricie que est in ipsa que potest esse impedimenta conceptionis. Secundum est quod porrum abscindit fluxum sanguinis narium. Idem vult Avicenna loco preallegato. Et plures alii effectus eius dicti sunt prius ibi. Alleanux ruta.

**Quod piper est nigrum non est dissoluere pinguium
Fleumata purgabit digestiuamque iuuabit.
Lencopiper stomacho predest tussisq; dolori.
Utile pueniet motum febrisq; rigorem.**

Hic ponuntur multa iuuamenta piperis et primo tria piperis nigri. quorum primum est quod piper nigrum non est pingrum in dissolendo. id est resoluendo propter fortitudinem eius caliditatem et siccitatem. est enim calidum et siccum in quarto. Secundum est quod purgat fleumata. quia attrahit ex interiori corpore fleuma et ipsum consumit similiter fleuma in pectore et stomacho inuiscatum remouet ipsum calefaciendo subaliando et dissolendo. Tertium est quod est iuuatiuum digestiue. Et istud patet per Avicennam secundo canonis. c. de pipere dicentem quod piper est digestiuum faciens appetitum. Et istud maxime intelligendum est de pipere longo quod est magis conueniens digestionem crudorum humorum quam album vel nigrum.

vt testat Galien⁹ quarto de regimine sanitatis ca. vii
 Secundo ponit quinq; iuuamenta lencopiperis. i. pi
 peris albi quorum primum ē q̄ piper albū cōfortat
 stomachum. Et istud patet per Galienum loco preal
 legato dicentem q̄ ē confortans stomachū super alia
 duo pipera. Et idē vult Auicēna secūdo canōis ca. v
 pipere dicens. Et albū magis oueniēs ē stomacho et
 vehementi⁹ confortat. Secundū ē q̄ pip̄ offert cussi ma
 xime ex materia frigida fleumatica quia illā calefacit
 dissoluit ⁊ incidit. Et istud vult Auicēna loco palle/
 gato dicens q̄ quando administrat piper in electua
 riis ē conueniens cussi ⁊ doloribus pectoris. Terciu⁹
 est q̄ piper album conuenit dolori. Et potest istud ī
 telligi de dolore pectoris sicut ex Auicēna allegatur; ē
 vel de dolore ventoso. Tali enim ouenit omne piper
 quia omne piper sui caliditate carminatiuum est ven
 tositatum ⁊ sic educit uentositates. Auicenna uero lo
 co preallegato dicit piper album ⁊ similiter longum
 cōuenire in dolore uentris pungitiuo si bibat cū mel
 le ⁊ foliis lauri recentibus. Quartum est q̄ utiliter p̄
 preuenire uotum febris id est accessionem siue parox
 ismum febris ⁊ hoc febris frigide quia in tali piper
 aliquo modo materiam calefacit ⁊ digerit. Quintum
 est q̄ piper album ualet in rigore febrium. Cuius cau
 sa est quia piper sua caliditate cōfortat nervos ⁊ ma
 teriam sparsam super eos consumit. Et Auicēna dicit
 q̄ fricando fit inunctio ex ipso cum unguēto ⁊ offert
 rigori. Et ista iuuamenta quinq; etiāz possunt conue
 nire aliis geueribus piperum ut patet ex. Auicenna lo
 co preallegato. Et preter istos effectus piper calefacit

neruos ⁊ lacertos adeo q̄ in hoc non est aliud ei par
mundificat pulmonem prouocat urinam paucam ⁊
ipso sed multum de ipso soluit uentrem ut colligitur
ex Auicenna loco preallegato. Et circa istud sciendū
est q̄ triplex est piper sc̄z piper album quod dicit̄ lē
copiper. piper longum quod dicit̄ macropiper. ⁊ pi/
per nigrum quod dicit̄ melanopiper. ⁊ piper albū di/
cit̄ quod est uiride multum humidum. Et quando il
lud ē desiccacū aliquāculū ita q̄ apparet quedam dis
continuatio inter ei⁹ partes nō tñ sit perfecte matura
tum dicit̄ piper longum. ⁊ qñ ē perfecte maturacū
tūc dicit̄ piper nigrum.

**Et mox p̄q̄ escā dormire nimisq̄ moueri
⁊ ista grauaze solent auditu sebrietasq̄**

Hic tangunt̄ etia grauedinem auditus induentia
primum est immediatus somnus post cibum sump/
tum ⁊ hoc usq̄ ad repletionē. Cuius causa potest eē
ista quia somnus immediate post cibum sumptus fa
cit indigestionem ciborum. cibi autem indigesti gros
sos ac indigestos fumos procreant qui sua grossicie
meatus auditus opilant ⁊ etiam spiritus audituos
ingrossant ⁊ perturbant. Secundum est nimius mo
tus post cibum sumptum quia talis etia impediat di
gestionem ⁊ clausionem debitam orificii stomachi. ⁊
liqui tamen text⁹ loco nimis habent min⁹ ⁊ tunc sen/
sus ē q̄ nullus motus post cibū sumptum etiam gra
uat auditum. Cuius ratio est quia tunc orificium sto
machi non ita facile clauditur sicut per paucam deā/
bulacionem qua cibi descendunt ad fundū stomachi

Quia stomacho non existente clauso fumi multi ascendunt
 ad caput grauantes auditum. Tercium est ebrietas quia
 ex ebrietate procreantur fumi multi et uapores qui ascen-
 dunt ad caput et ad organum auditus spiritum eius pertur-
 bantes et auditum grauantes. Et non solum ebrietas in-
 ducit nocentium auditui sed etiam uisui et omnibus sen-
 sibus propter eandem causam ut est prius dictum est. Aui-
 cenna uero quarta terti ca. ii. de conseruatione sanita-
 tis auris etiam dat tria nocentia auribus. et dicit. Et
 ex eis quidem que nocent auri et reliquis sensibus sunt
 fastidium et repletio et proprie somnus super repletio-
 nem. Et est sciendum quod aliqui textus adhuc habent u-
 num uersum continentem adhuc alia inducentia gra-
 uedinem auditus. Et est iste. Balnea sol uomitus affert
 repletio clamor. quia ista inducunt etiam grauedinem
 auditus maxime tamen tinnitum. quod dicit Aui-
 cenna terti. c. de cura tinnitus. Oportet ut omnes iste uitent
 solem et balneum laboriosum et uomitum et clamorem
 et repletionem.

Metus. longa fames. uomitus. percussio. casus
Ebrietas: frigus. tinnitum causat in aure.

Hic tanguntur septem inducentia tinnitum in aure. i. sonum
 quem homo uidetur audire exterius quorum primum est metus et sim-
 alios motus. Cuius est de metu quod in metu spiritus et humores
 mouentur ad interiora scilicet uersus cor subito ex quo
 motu facile generatur uentositas que penetrando ad or-
 ganum auditus tinnitum causat. De motu est prius quia ex
 motu corporali etiam commouentur humores et spiritus
 ex quo commotione est generatur uentositas facile que uenies

ad aures tinnitū causat qz tinnitus causat' ppter ali
quā omotionē uaporis aut uentositatis circa orga
num auditus cōmouentium aerem cōnaturalē ī orga
no auditus existentē. Secundū ē lōga fames Et ratioz
subiungit Auic. quarta terci. c. ix. dicēs. Et illud ē p
pter agitationē cadentē ī hñoribz spsis ī corpe quies/
cētibz ī ipō. 7 cū nō iuenit natura cibū aliquē ouertit'
ad eos 7 resoluit ipos 7 mouet eos Tercū ē uomit'
qz in uomitu qui ē motus laboriosz mouēt' maxime
humores ad caput. In signū cuius oculos 7 faciē uide
my fieri rubeos 7 uis' fieri nocumentum. Et sic etiā fa
cile mouent' in uomitu uapores 7 uentositates ad or
ganum auditus. Quartum ē pcussio spere in capite et
maxime in aure Cuius cā est quia ex tali ēt accidit uebe
mēs omotio acris cōnaturalia in organo auditus exis
tentis quia natura aliquo mēbro leso immediate nu
trit ad ipsum spiritū 7 sanguinem qui sunt instrumen
ta nature ex quibz tunc accidit in aure omotio. Quin
tum ē casz 7 maxime supra caput propter eandē cām
que dicta ē de percussione. Et etiam ex casu quocūqz
uehemens fit cōmotio humorum in corpore. Sextuz
est ebrietas. Cuius cā est quia in ebrietate caput replet'
fumis 7 uaporibus ex quibus ad organum auditus
uenientibz facile omouet' aer cōnaturalis in organo
auditus existens. Septimū ē frigz. ex forti eniz frigo
re debilitat' organum quare ex leui causa facile patit'
uel contingit tinnitus ex forti frigore. quia forte fri
gus causat uentositates. Et non solum ex istis causis
contingit tinnitus aurium. immo ex pluribus aliis.
sicut ex uentositate in capite generata

7 i ipso mota. aut ex sonitu saniei que generat' fortas
 se in ipa 7 ex feruore puris in ptib9 ei9. aut ex motu
 uentositatis' accidentis multociens in meatibus eius
 sicut fit in febribus. aut ex repletione superflua i cor
 pore 7 proprie in capite. aut ex materia uiscosa reso/
 luta in paucam uentositatem. aut ex medicinis quaz
 proprietates est ut retineant humores 7 uentositates i
 partibus cerebri ut colligit' ab Auicenna loco prealle
 gato.

**Balnea. uia: ven9. uet9. pip. allea. fum9
 Norri cum cepis. lens / flet9. faba. sinapif
 Sol. cost9. ignis. labor. ict9. acumia. pluif
 Jsta nocet oculis sed uigilare magis.**

Hic ponunt' xxi. res nociue oculis. Jdrima e balne
 um siue humidum siue siccum quod stupha dicit' pri
 mo quia calefacit eos calefactione multa 7 sic ledit e
 orum complexionem cuz naturaliter sint frigidi de na
 tura aque. Secundo quia exsiccet 7 resoluit humidi/
 tates subtiles oculo9 quibus spiritus uisui qui sunt
 ignei habent refocillari 7 temperari. Et propter istud
 plures reperiunt' ceci supra renum in quibus comuni
 ter utunt' stuphis 7 balneis quemadmodum etia plu
 res reperiunt' leprosi in bolladia qd aliqua alia regio
 ne ppter indebitu regimen. Secunda res e uinu 7 hoc i
 moderate sumptu tale enim debilitat oculos 7 uisum
 qz caput replet fumis 7 uaporib9 7 ergo et ebetat o/
 nes sensus. Tercia res est uenus. i. nimis usus coitus
 qui ab omnibus medicis fert' debilitare multu uisum

Et Aristoteles quarta problematū particula pbleu
mate tercio assignat causam istā. s. quia per coitū au/
ferē quod oportunum est oculis. Oportet enim bū/
dum aqueū subtile eis inesse in quo uisibiles spūs fal
ciant. Nā oculus naturaliter est talis scz būid9. Unde
de sensu 7 sensato. 7 quinto de generatione animalū
dicit oculum eē de natura aque. Sed euulsis humidit
7 euacuatis uenit superiora desiccari propter quod
oculi a sui recedūt natura que humiditate uigebat. 7
merito oculi uigent būiditate qz per spūs igneos qui
sunt in multo motu euanescerent nisi humido susten/
tarent. Et ex isto manifestū est qd coit9 exsiccet par/
tes superiores subtrahendo humidum ad qd sequit
lesio acuitatis uisus. Quarta res ē uent9 7 maxime me
ridionalis d quo dicit Apocras tercia amphorismo
rum amphorismo illo Austrini flat9 qd est caliginos9
id ē caliginē 7 obscuritatem in oculis inducēs qd p
uenit quia talis uentus caput replet humiditatibus
ebetantibus sensus 7 spiritibus offuscantibus. Quin
ta res est piper quod prouenit propter sui acuitatez
qua generat fumos oculos mordicantes. Sexta ē al
lea que ēt nocēt uisui ppter eoꝝ acuitatē 7 uaporo/
sitate ut ēt prius dictū ē ibi. Allea nux ruta. Sep
tima ē fumus qui etiā nocet oculis propter sui mor/
dicationē 7 exsiccationem. Octaua ē porri qz ex esu
ipsorum generant fumi grossi melancolici quibus uī
sus obumbrat ut etiam prius dictū est ibi. Allea nux
ruta. Nonā ē cepe quarum comestio nocet oculis p
pter earum acuitatem. Decima est lens de quo dicit A
uicenna secundo canonis capitulo de lente. qd illius

qui plurimum eius comestione utitur uisus obtenebra-
 tur propter uehementiam exsiccationis eius. Undecima res
 est flecus nimis qui debilitat oculos ex eo quod inducit
 debilitatem retentiu oculorum. Duodecima res est faba
 cuius usus generat fumum grossum melancolicum obtene-
 brantem spiritibus uisus sicut porrum. Et ergo est comestio
 fabarum inducit somnia terribilia. Decimatercia est si-
 napis cuius usus inducit debilitatem uisus propter eius acu-
 itatem. Decimaquarta est aspicere solem et hoc est propter eius ue-
 hementem nitorem et splendorem quibus destruit uisus ut patet
 ad experientiam et hoc ideo quod uehementis sensibile non propor-
 tionatum sensui sicut radii solares corrumpunt sensum
 Decima quinta est coitus et maxime propter nimiam repletionem
 uel magis propter nimiam uacuitatem et inanitionem et de
 ista re dictum est Decimasexta est ignis cuius inspec-
 tus causat siccitatem uehementem in oculis et sic ledit ui-
 sum et etiam ledit propter claritatem eius. Et ergo com-
 muniter uidemus fabros et illos qui continue coram
 igne operantur rubeos aut debiles habere oculos. De-
 cimaseptima nimius labor quia talis etiam uehementer
 exsiccatur. Decima octaua est percussio contra oculos que
 ledit oculos et uisum quia facit sanguinem ad oculos
 fluere spiritum uisuum perturbantem et aliquando apostema ge-
 nerantem. Decimanona est nimis usus repperit acutis uisus uti di-
 uersis salsamentis acutis et hoc propter acuitatem fumo-
 rum ex ipsis generatorum. Vicesima est puluis siue ambulare in
 locis puluerulentis in quibus de facili puluis ad oculos
 puenit et uisus offuscatur. Vicesima prima et iter ce-
 teras magis ledens oculos et uisus est nimium uigilare quod
 uigilie nimie nimiam siccitatem in oculis inducit et generaliter

omnis repletio nocet oculis similiter omne quod ex/
siccatur naturam ⁊ omne quod turbat sanguinem ex re/
bus falsis acutis ⁊ alius ⁊ omnis ebrietas. Vomitus
uero confert ei in quantum purgat stomachus ⁊ nocet
ei in quantum mouet materias cerebri expellendo eas
ad ipsum. Et ergo si fuerit uomitus necessarius debet
fieri post cibum ⁊ cum facilitate. Et similiter somnus su/
perflus nocet uisui ⁊ somnus statim post repletionem
⁊ multitudine fleuorborum ⁊ proprie cum uentosis
continuis. Et istud colligitur ex Auicenna tertia terti/
tractatu quarto. ca. de rememoratione rerum uisui no/
centium ubi etiam Auicenna plures ex causis in textu nar/
ratis exprimit.

Feniculus. uerbena. rosa. celdonia. ruta.

Ex istis fit aqua que lumina reddit acuta

Hic tanguntur quinque res medicinales quarum aqua con/
fert uisui. Prima est feniculus cuius succus in oculo postea
acuit uisum secundum Rasium tertio almansoris. Secunda est
uerbena cuius aqua a comibus medicis ponitur in receptis
ualentibus contra debilitatem uisus. Tercia est rosa cuius aqua
confortando spiritum animalem potest confortare uisum. Quarta est celi/
donia ⁊ est herba huiusmodi succum cicerum. Et dicitur celdonia quod
si celica dona donas. Quinta est ruta ⁊ est herba comibus ⁊ a
que istarum duarum herbarum similiter ualeat ut ex comibus au/
toribus medicine patet. Et de pluribus istarum herbarum
prius in diuersis passibus dictum est amplius.

Sic dentes serua porro collige grana.

Ne careas iure cum iusquiamo simul pre

Sicq̄ p embotū fumū cape dēte remotū.

Hic ponunt aliquē medicine ualentes ad dolorem dentium. Et dicit textus q̄ semina porrorum ⁊ iusquiamus simul uita ualent in dolore dentium. Et debent sic administrari succus iusquiami cum seminib9 porrorum debent simul comburi ⁊ fumus istorū per embotum recipi in illa parte in qua est dolor dentis. In iusquiamo enī est virtus stupefaciendi ⁊ sic ex stupore dolor non percipit. Et in fumo seminis porri ē virtus interficiendi ⁊ eiciendi vermes qui aliquando in concavitatibus dentium existentes intolerabilē faciunt dolorem. Et istud dicit Auicenna secundo canonis ca. de porro. Et est porrū herba nota. Et iusquiamus est herba stupefactiua habens longa folia pingua ⁊ fetida.

*p. iusquiamus
no. areto
talido. bala*

**Itur. oleū. frīg9 capitis. āguillaq̄ potus
Ac pomū crudū faciūt hominē fore raucū**

Hic ponunt sex cause raucedinis uocis. quaz̄ prima est nux id ē comestio nucum quia nuces multum exsiccant ⁊ ergo uocem exasperant ⁊ faciunt eam similem uocibus gruum. Secunda est oleum cui9 us9 potest inducere raucedinem quia partes eius aliquē uis9 cose adherent ipsi canne pulmonis facientes raucedinem. Secundo potest inducere raucedinē in corporibus colericis quia oleum in talibus cito inflammat ⁊ sic inducit ex tali calefactione exasperationē ⁊ raucedinem. prima tñ cā uidet̄ melior. Tercia ē frīg9 capitis. Cuius cā est quia ex frigore capitis fit opressio cerebri ex cuius cōpressionē fluūt humores deorsum

uersus guttur ⁊ cannam pulmonis inducentes rauce/
dinem propter nimiam humectationem canne. Quar
ta est anguilla siue comestio anguille. quia ex esu eius
fleumata uiscosa multiplicantur que ueniētia ad cannā
pulmonis illic adherent inducentes raucedinem. Gu
ta est potus nimius ⁊ maxime quando tertiū dormi/
tum. Cuius causa est quia ex tali canna pulmonis eti
am multum humectat. Jam uehemens humectatio
canne pulmonis potissima est causa raucedinis uocis
secundum omnes medicos. Sexta est pomum crudū
quia in quantum crudum multiplicat fleumata. Et si
sic cum hoc immaturum stipiticum siue ponticum gue
tur exasperat.

Ieiuna. uigila. caleas dape. ualde labora
Inspira calidū. modicū bibe ꝑꝑme flatū
Hec bñ tu serua si uis depellere reuma
Si fluat ad pectꝝ dicat reuma catarrꝝ
Ad fauces brancꝝ. ad nares esto corisa

Hic tanguntur septem quibus curat reuma. primus
est abstinentia siue ieiunium quia per hoc materia reu
matis diminuitur quia abstinentia exsiccat ⁊ materia
melius maturatur ⁊ consumitur quia natura nō habet
materiam cibalem in quam agat agit in materiaꝝ reu
matis ⁊ consumit eam ⁊ caput minus repletur. Et er
go dicit Auicenna quinta terci. tractatu primo. capi
tulo decimotercio. Et propter hoc quidē ne pati
ens catarrum ⁊ corizam replet ventrem cibus quare re
pleatur caput eius. Secundum est uigilia. quia

illa etiam ē exsiccatiua cerebri ⁊ prohibitiua ascensus
 multorum vaporum ad caput. Tercium est cibi cali/
 di qui etiam iuuant in reumate cum est ex materia frī/
 gida quia per illos etiam tunc digerit̄ materia frigi/
 da. Quartum est multum laborare quia per hoc etiā
 consumitur materia reumatis quia labor multus ex/
 siccatur superfluitates corporis. Et loco illius dictiōis
 ualde quidam textus habent ueste ⁊ tunc sensus est.
 q̄ in cura reumatis etiam ualet calere uestibus. ⁊ hoc
 etiam uerum est. maxime tamen quando materia reu/
 matis est frigida. Quintum est inspiratio aeris calidi
 ⁊ hoc maxime in catarro ex materia frigida quia per
 aerem inspiratum calidum tunc calefit̄ materia ⁊ ma/
 turatur. Sextum est modicum bibere ⁊ pati sitis quia
 per hoc etiam materia reumatis consumitur cum sitis
 siue modica bibitio exsiccatur. Et etiam per modicam
 bibitiōē caput non repletur sicut per multum potuz
 Septimum est comprimere flatum id est retinere ābe/
 licum. Istud enim ualde bonum est in catarro maxi/
 me a causa frigida quia per istam retentionem anbeli/
 tus calefiunt pectoralia ⁊ sic melius digeritur materia
 frigida fleumatica faciens catarrum. Et plurima isto
 rum ⁊ alia tangit Auicenna loco preallegato dicens.
 Oportet ut assidue calefactionem capitis ⁊ elonga/
 tionem eius a frigore ⁊ minuatur ipsum a septentrione
 ⁊ proprie post austrum. Auster enim replet ⁊ rarificat
 ⁊ septentrio constringit ⁊ exprimit ⁊ minoret potuz
 aque congelate neq̄ dormiat in die ⁊ sitim ⁊ famem
 patiat̄. uigilet quantum potest.

quoniam sunt initium cure. Rasis uero nono alman/
soris uult q̄ patiens reuma debet cauere ne iaceat su/
pinus. Et ratio est ne per illum decubituꝝ materia flu/
at ad partem posteriorem ⁊ cum pars posterior nō
habet manifestos meatus per quos materia fluat ti/
met̄ ne fluat ad neruos ⁊ faciat spasmus uel parali/
sim. Et similiter debet abstinere omnino a uino quia
uinum est uaporosum. Et cum multum sit calidum
dissoluit materiam ⁊ auget reuma. Et similiter nō de/
bet stare ad solem aut ad ignem quia sol ⁊ ignis dis/
soluendo materiam etiam auget reuma. Deinde tex/
tus in duobus ultimis uersibꝯ ponit differentiã in/
ter ista tria nomina sc̄z catarrus brancus ⁊ coriza.
Et stat differentia in hoc q̄ est fluere materiam ad a/
liam ⁊ aliam partem. Unde reuma est nomen cōmune
ad omnem fluxū materie de uno membro ad aliud.
Et ergo dicit̄ reuma quasi ruens materia. In commu/
ni tamen usu capit̄ solum pro nomine cōmuni ad o/
nem fluxum materie a capite. Et continet sub se istas
tres species sc̄z catarrum brancum ⁊ corisam. Unde si
illa materia fluat ad pectus uel membra uicina dicit̄
catarrus. Si uero ad fauces brancus. Sed si fluat ad
nares dicitur coriza.

Auzipigmentū sulphur miscere memēto:
His decet apponi calcē cōmisce saponi.
Quatuor hec misce cōmixtis quatuor istis
Fistula curat̄ quater ex his si repleat̄.

In hoc textu ponit autor medicinã curatiuã fistule dicens q̄ emplastrum factum ex auripigmento sulphure calce ⁊ sapone simul mixtis curat fistulam. Cuius causa est quia in istis est virtus exsiccatiua ⁊ mundificatiua que intentiones necessario requirunt in curatione fistule. De auripigmento dicit Placarij q̄ est calidum ⁊ siccum in quarto gradu dissoluit attrahit consumit ⁊ mundificat. Et sulphur ⁊ sapo s̄m eũ etiam calida sunt ⁊ sicca sulphur tamen uehementis qz est calidum ⁊ siccum in quarto. Sapo uero non. De calce dicit Auicenna q̄ calx abluta est exsiccatiua sine mor dicatione ⁊ consolidat. Notandum circa istud q̄ fistula est vulnus assidue ⁊ periodice fluens id est secundum diuersa tempora uel secundum diuersas lunationes. Auripigmentum uero est illud quo utuntur sculptores quo faciunt adherere es siue metallum lapidibus Sapo uero id est smigma est illa pinguedo alba siue nigra qua mulieres lauant ⁊ mundant uestes Alia uocabula nota sunt.

Ossibus ex denis bis centenisq; nouenis.
 Eõstat hõ denis bis dentibus ⁊ duodenis
 Ex tricentenis decies sex quinq; q; uenis.

In hoc textu autor ponit numerum ossium dentium ⁊ uenarum humani corporis. Et dicit primo q̄ hõ cõstat ex ducentis ⁊ nouẽdecim ossibus. Secundum tamen solenes medicine doctores ut Hippocratem Galienum Rasum Aueroym ⁊ Auicennam ossa hominis sunt ducenta ⁊ quãdringentoocto licet in particulari

ducenta
 ossa 90
 uenarum

enumeratione ossium discōuentiāt. Et istud uult ille
munisuersus. Vsa ducētena sunt atq; quater duodena
Secundo dicit q; hō d; habere trigintaduos dentes
Et istud intelligendum est cōiter 7 ut plurimum ī ho
minibus pfectis. Aliqñ enim contingit aliquos homi
nes non habere dentes quatuor extremos qui sunt p
molares 7 in talibus dentes sunt uigintiocto tñ. Et
aliqui carent his dentibus ultimis in puericia tñ.
Alii in puericia 7 iuuentute ita q; non eis nascunt do
nec sint senes. Alii tota uita. Circa istud sciendum ē q;
sm Auicennam prima primi doctrina quinta summa
prima capitulo de anathonia dentium. Inter istos
dentes duo uocantur duales 7 sunt duo dentes ante
riores 7 duo quadrupli iuncti duabus a dexteris et
sinistris 7 tam dnales q̄ quadrupli sunt duo in supe
riori mandibula 7 duo in inferiori 7 sunt omnes or
dinati ad incidendum 7 ideo a quibusdam incisio
res uocantur 7 specialiter duales. Et post istos den
tes sunt duo dentes qui uocantur canini superius 7 duo
inferius immediate coniuncti quadruplis 7 officium
eorum est frangere dura. Et post illos sunt quatuor
dentes molares a dexteris 7 a sinistris quatuor taz in
superiori q̄ inferiori mandibula. Et post istos in ali
quibus est dens vnus sensus tam a dexteris q̄ sinis
tris 7 tam in inferiori q̄ superiori mandibula in ali
quibus uero non. Et sunt isti dentes molares 7 den
tes sensus omnes ordinati ad molendum. Et summa
totius numeri dentium ē trigintaduo uel uigintiocto in
nō habentibus dentes sensus scilicet quatuor duales

quatuor quadrupli ⁊ quatuor camini ⁊ sedecim mo/
lares ⁊ quatuor dentes sensus. Tercio dicit q̄ hō ha
bet tricentas ⁊ sexagintaquinque uenas ut posset pace/
re enumerando eas.

Quatuor humores in hūano corpe cōstāt
Sanguis cum colera fleuma melancolia
Terra melā aq̄ fleg ⁊ aer sāguis colerifignis

In hoc textu enumerat primo autor humores qui
sunt necessarii ad constitutionem humani corporis ⁊
dicit q̄ quatuor sunt humores ī humano corpore. s.
sanguis fleuma colera ⁊ melancolia. Secundo osten/
dit naturam ⁊ cōplexionē cuiusq̄ humoris per hoc q̄
cōparat vnum quēq̄ vni elemento: ⁊ Et vult q̄ melā
colia est frigida ⁊ sicca ⁊ sic comparat terre que simi/
lis nature est. Fleuma est frigidum ⁊ humidum ⁊ sic
comparat aque. Sāguis est calidus ⁊ humidus ⁊ sic
comparat aeri. Sed colera est calida ⁊ sicca ⁊ sic com
parat igni. Et iste sensus etiam patet in his uersibus.
Humidus est sanguis calet ē vis aeris illi. Alget hu/
met fleuma sic illi vis sic aquosa Sicca calet colera sic
igni sic similata. Melancolia friget siccatur quasi terra.
Et pro maiori intellectu sciendum est q̄ secundum A
uicennam prima primi. doct̄ia quarta. capitulo pri
mo quatuor sunt humores in corpore hominis scili/
cet sanguis fleuma colera ⁊ melancolia vt dictum est
Inter quos sanguis est melior. primo quia est mate/
ria spirituum in quibus uita consistit ⁊ omnis ope/
ratio vegetatiua vitalis ⁊ animalis. Secundo quia
conformis est cum principis uite. Est enim

calidus et humidus tpe. Tercio quia plus nutrit et
restaurat deperditum ceteris humoribus Et ut ad unum
sit dicere est thesaurus nature ex cuius perditione sequitur
mors statim. Deinde sequitur fleuma in bonitate. primum
quia aptum est ut tpe necessitatis fiat sanguis et ideo
non habet proprium receptaculum sed incedit cum san-
guine. Secundo quia vicinus est radicali humido quod
est velut basis vite. Deinde sequitur colera quia parti-
cipat cum naturali calore quod diu mensuram seruat De-
inde est melancolia velut fex et sordicies elogata a pri-
ncipis vite inimica leticie et liberalitati et connata senio
et morti. Secundo sciendum pro diuisione et diffinici-
one humorum quod sanguinis due sunt species scilicet natu-
ralis et innaturalis. Naturalis est cuius color est rube-
us scilicet venalis rubeus obscurus et arterialis rubeus cla-
rus malo carens odore et est valde dulcis et hoc per re-
spectum ad alios humores. Innaturalis est duplex.
Nam quidam est innaturalis qualitate scilicet qui est mu-
tatus a complexionem bona in se sine alterius humo-
ris commixtione. Alius est innaturalis propter boni-
tatem malum ei admixtum peccantem qualitate substā-
tia vel quantitate vel impropotione alterius ad alte-
rum Et iste est duplex. Nam quidam est non naturalis
ex permixtione mali humoris qui ab extra sibi sup-
uenit. Alius est non naturalis ex permixtione mali hu-
moris generati in ipso met sanguine sicut quando pars
sanguinis putrefacta est et eius subtile conuersum est
in coleram et grossum in melancoliam vel illa colera
vel illa melancolia vel utraqz mansit in illo sanguine.

gignit the-
saurum nature

melancolia

Et iste sanguis non naturalis ex admixtione mali hu-
 mors multipliciter diuersificat a naturali primo in
 substantia quia grossior et turbidior est cum sibi mis-
 ceatur melancolia uel subtilior cum sibi miscetur colera
 citerna uel aquositas Secundo in colore quia est de-
 clinans ad albedinem ex parte fleumatis uel ad nigre-
 dinem ex parte melancolie. Tercio in odore quia feti-
 dior est ex admixtione putridorum humorum et oio
 odore caret ex admixtione crudoz. Quarto in sapore
 quod uergit ad amaritudinem ex admixtione colere uel ad
 acetositatem ex parte melancolie uel ad insipiditatem
 ex parte fleumatis Fleumatis uero etiam due sunt spe-
 cies scilicet naturale et innaturale. Naturale est quod est ap-
 tum ut in aliquo tempore fiat sanguis quoniam est
 sanguis non bene coctus. Et est quidam modus dul-
 cis fleumatis quod non ualde existit frigidus immo
 corporis comparatione est frigiditatis pauca sangui-
 nis uero comparatione et colere rubet est frigidum. et est
 naturaliter album. Et dicitur istud fleuma dulce exten-
 so hoc nomine dulce ad omnes sapores delectantes gus-
 cum quia alio modo illud fleuma naturale non est dulce
 cum sit insipidum aquosum et saporis aque multum pro-
 pinquum. Et non fecit natura istum fleumati proprium rece-
 ptaculum sicut colere et melancolie fecit. sed fecit ipsum
 transire cum sanguine ut tempore necessitatis uertatur
 sanguinem quia habet similitudinem propinquam sanguini.
 Et istis fleumatis due sunt necessitates et una utilitas
 Prima necessitas est ut sit iuxta membra ad hoc ut
 operentur in eo eorum uirtutes et coquant et digerant

*fleum naturalis
 est sanguis non
 bene coctus*

7 nutriantur ex eo cum membra amiserint nutrimentum
quod consuevit uenire ad ipsa quod est sanguis bonus
propter retentionem materie sanguinis que quidem re-
tentio a stomacho 7 epate fit propter aliquas causas
accidentales. Secunda necessitas est ut misceatur cum
sanguine 7 reddat ipsum aptum ad nutriendum mem-
bra fleumaticarum complexionum sicut cerebrum 7 nu-
cham in quorum sanguine ea nutrituro notabilem fleu-
matis partem esse oportet. Utilitas uero eius est ut hu-
medet iuncturas 7 membra que multum mouentur ne
desiccentur propter calorem qui prouenit ex motu 7 con-
fricatione. Fleuma uero innaturale potest diuidi pri-
mo ex parte substantie 7 sic quoddam est muscillagi-
nosum 7 est fleuma secundum sensum diuersum in sub-
tilitate 7 grossicie in suis partibus. Et dicitur muscil-
laginosum propter similitudinem quam habet cum
muscillaginibus extractis a seminibus. Aliud est fleu-
ma grossum quod apparet equale in substantia id est
in subtilitate 7 grossicie secundum iudicium sensus sed
secundum ueritatem diuersum est in suis partibus et
dicitur fleuma crudum. Et istud multiplicatur in stoma-
cho 7 intestinis. Et propter ipsius expulsionem a sto-
macho precepit Hippocrates fieri uomitum in mense bis.
Et ad eius expulsionem ab intestinis statuit natura co-
leram defluere a cista fellis ad intestinum ieiunum 7 o-
sequenter ad alia inferiora quatenus abstergeret illud
fleuma ab officinis intestinorum 7 faceret ipsum des-
cendere cum fecibus. Multiplicatur etiam interdum
in uenis specialiter in semibus propter diminutionem
digestionis 7 illic moram trahens paulatim

augetur et ingrossat et cum ab eo tandem grauetur natura et non possit ipsum per venas expulsionis ordinarias expellere faciens de possibilibus quod melius est elongat ipsum a corde et aliis membris intrinsicis et mittit ad extrema et specialiter ad tibias. quia sua grauedine naturaliter tendit ad inferiora. Est ista est causa quare tibie senum inflantur inflatione relinquente foveam post impressionem digiti specialiter circa noctem et in pinguibus et solitis nutrirum humidis.

Aliud est fleuma ualde subtile et est fleuma aquosum simile aque aliquantulum inspissate et sepe inuenitur in salinis et spuris male digerentium et nimis bibentium et a cerebro ad nares distillare solet in principio corizarum et cum per decoctionem ingrossat conuertitur in fleuma grossum aut muscallaginosum. Aliud est fleuma ualde grossum album uocatum gipseum et est fleuma cuius subtile fuit resolutum propter nimiam moram eius in iuncturis et grossum remansit quasi lapidificatum. Et istud fleuma facit podagram nodosam ferre insanabilem. Aliud est fleuma vitreum. Et est fleuma spissum grossum simile vitro liquefacto in colore uiscositate et pondere. Secundo diuiditur fleuma innaturale ex parte saporis. Nam quoddam est fleuma dulce quod fit ex admixtione sanguinis cum fleumate. Et sub isto etiam continetur fleuma unctuosum quod fit ex admixtione unctuositas sanguinis cum fleumate. Aliud est fleuma insipidum factum ex cruditate sicut quoddam fleuma vitreum. Aliud est fleuma salsum factum ex admixtione colere. Et istud est magis mordax siccius et lenius ceteris speciebus

Fleumatis propter coleram quam suscipit in se que sic
ta existit leuis ⁊ acuta Et hoc fleuma sepe reperitur in
fleumaticorum stomachis potantium sepe vna for
tia ⁊ utentium salis ⁊ acutis ⁊ adherens stomacho
causat interdum sicim clamorosam ⁊ diu currens per
intestina quandoq; excoriat ea ⁊ inducit dissinteriaz
⁊ in ano frequenter inducit fortem tenasmonem. Ali
ud est fleuma acetosum quod fit quandoq; propter
melancoliam acetosam sibi admixtam. Et quādoq;
fit propter ebullitionem que accidit fleumati sicut ac
tidie succie dulcibus fructuum q; primo ebulliunt et
postea acescunt. Et istud fleuma sepius apparet i sto
macho male digerentium q̄ in aliis partibus. Nam
ad os stomachi naturaliter profluit melācolia ad de
siderium suscitandum que deorsum cadens quando
q; fleumati mixta redit ipsam acetosum ⁊ hoc cog
noscit per ructus acidos ⁊ interdum fleuma tale gel
nerat in stomacho per viam ebullitionis a debili ca
lore ex cito. Aliud est fleuma ponticum quod quādo
q; causat propter admixtionem melācolie pontice ⁊
istud raro reperit propter raritatem melācolie ponti
ce q̄q; uero causat ppter uehementē in frigidationē
eius q̄ hūiditas eius ogelat ⁊ aliquo modo ad terrestra
tem alterat ⁊ nō superuenit ei calor debilis qui faciē
do ipsum ebullire ouerrat ipm in acetositate neq; ca
lor fortis qui digerat ipm ⁊ conuertat ipm in sangui
nem. Colere uero species similiter due sunt scz natura
lis innaturalis. Colera naturalis est spuma sangui
nis cuius color est rubeus clarus id est cternus in vl
timo gradu cternitatis sicut capilli safrani

⁊ est leuis acuta ⁊ quāto magis fuerit calida erit ma-
 ioris rubedis. Et ista colera postq̄ generata est ī epa-
 te diuiditur in duas partes quarum vna transit cum
 sanguine ad uenas ⁊ alia pars transmittit ad bursaꝝ
 fellis. Pars autem illa colere que transit cum sangui-
 ne penetrat cum eo causa necessitatis ⁊ causa utilita-
 tis. Necessitas est ut misceat cum sanguine ad nutriē-
 dum membra colerica. Et utilitas est ut subtiliet san-
 guinem ⁊ faciat ipsum penetrare in uenis. Pars au-
 tem illa que transit ad bursaꝝ fellis transit illic etiaꝝ
 propter necessitatem ⁊ utilitatem. Necessitas est du-
 plex. quedam est necessitas corporis totius scz mun-
 dare ipsum a superfluitatibus colericis. Alia est respe-
 ctu bursę fellis ⁊ est nutrire ipsam. Utilitas etiaꝝ ē
 duplex. vna est abluere intestina a fecibus ⁊ fleuma-
 te uiscoso adherente eis. Altera est pun gere intestina
 ⁊ musculos ani vt sentiant quod est eis nocuum ⁊ e-
 mittant egestionem. Et huius rei signum est q̄ col-
 lica sepe accidit propter opilationem factam in fora-
 mine quod procedit a bursa fellis usq; ad intestina.
 Colera uero innaturalis duplex est. Nam vna est in-
 naturalis propter causam extrinsecam que ei admiscet.
 Alia est innaturalis propter causam ī se quia sub-
 stantia eius non ē naturalis. Colera innaturalis pp-
 ter causam extrinsecam alia est scita ⁊ famosa ⁊ est il-
 la cui fleuma admiscetur. Et dicitur famosa siue eti-
 am nota quia sepius generari solet. Et ex hac cole-
 re specie fit terciaria nota. Alia est que est minoris sa-
 me ⁊ est illa cui melancolia est admixta. Colera ve

ro famosa uel est citrina ⁊ generat̃ ex admixtione fleu
maris subtilis cum colera naturali. Vel est uicellina
similis uicellis ouorum ⁊ generat̃ ex admixtione fleu
maris grossi cum colera naturali. Colera uero mino
ris fame fit duobus modis. vnus est quando colera
in se adurit̃ ⁊ fit cinis a quo non separat̃ pars subtri
lis colere sed cum eo miscet̃ ⁊ hec colera est peior. Ali
us est ut melancholia colere de foris adueniens cuz ea
miscet̃ ⁊ hec colera est melior alia ⁊ est eius color ru
beus sed non clarus nec floridus immo ē magis simi
lis sanguini uenali. Colere uero innaturalis in ppria
substantia sine alterius humoris commixtione. Alia
est que sepius generat̃ ī epate per hoc q̃ subtile quod
est in sanguine adurit̃ ⁊ transit in colera ⁊ grossuz
in melancholiam. Alia est que in stomacho magis ge
neratur ex cibis malis non digestis sed corruptis. vel
generat̃ in uenis ex humoribus aliis. Et istius colere
due sunt species. Nam quedam est prassina similis
colori prassii nigri que generatur ex uicellina quan
do adurit̃. Nam adustio facit in colera uicellina
nigredinem qua commixta cum ciceritate generat̃ co
lor uiridis. Alia est eruginosa similis in colore eru
gini eris ⁊ generatur ex prassina quando prassina cā/
cum adurit̃ donec sicetur eius humiditas ⁊ incipi
at redire ad albedinem propter suam siccitatem. Et
iste due ultime colere male sunt ⁊ uenose eruginosa
tamen peior est. Melancholie uero species similiter
due sunt scilicet naturalis ⁊ innaturalis. Naturalis
est fex boni sanguinis ⁊ turbulencia ⁊ superfluitas.

cuius sapor est medius inter dulcedinem ⁊ ponticita-
 tem. Et ista melancolia cum generata est in epate par-
 tit in duas partes. quarum vna penetrat cum sangui-
 ne ⁊ manat cum eo ad venas. Alia transmittitur ad
 splenem. Prima pars penetrat cum sanguine propter
 necessitatem ⁊ utilitatem. necessitas est ut misceat' cū
 sanguine ad nutriendum membra melancolica frigi-
 da ⁊ sicca sicut ossa. Utilitas est ut fluxibilitateꝝ san-
 guinis nimiam coerceat ⁊ vigore corpulentiam eius
 ⁊ condenset donec fiat pars solida membrorum duo-
 rum que debet nutrire. Alia pars qua sanguis non
 indiget vadit ad splenem propter necessitatem ⁊ uti-
 litatem. Necessitas est duplex. vna est secundum totū
 corpus scilicet ipsum a superfluitate melancolica mū-
 dare. Alia est secundum splenem scilicet ipsum nutrire
 Utilitas vero procedit ex ea propter hoc q̄ ipsa ꝑ-
 fluit ad orificium stomachi exprimendo humidita-
 tes quas illic inuenit sicut mulier mulgendo exprimit
 digitis lac ab uberibus vacce. Et hec utilitas est du-
 obus modis vno modo quia ipsa multa cōstringit
 ⁊ inspissat ⁊ confortat orificium stomachi Secundo
 quia facit in ore stomachi commotionem propter a-
 credinem eius ⁊ excitat famem ⁊ facit desiderium.
 Melancolia vero innaturalis est sicut res adusta vel
 cinis respectū aliorum humorum. Et eius quatuor
 sunt species famose licet plures sint non famose.
 Prima est que est cinis colore ⁊ est illud quod aduri-
 tur de colera ⁊ hec species est amara. Secunda est
 que est cinis fleumatis ⁊ illud quod fuit adustum ex
 fleumate. Et si fleuma quod adustum est fuerit

ualde subtile ⁊ aquosum tunc melancolia ex eo geni/
ta erit salsa in sapore Si autem fuerit fleuma grossuz
quod adurit tunc cinis eius aut melancolia ex eo gel/
nerata tendit ad acetositatem aut poncicitatem. Ter/
cia est que est cinis sanguinis ⁊ illud quod adustuz ē
ex sanguine ⁊ hec melancolia est salsa parum trabens
ad dulcedinem. Quarta est que est cinis melancolie na/
turalis. Et si melancolia naturalis ex q̄ fit fuerit sub/
tilis tunc erit multum acetosa ⁊ cum effundit sup ter/
ram ebullit ⁊ eius odor est acris ⁊ ab eo fugiūt mus/
ce ⁊ animalia. Si uero talis melācolia naturalis ex q̄
fit fuerit grossa erit minoris acetositatis cū pauca pō/
ticitate.

De sanguineis

Natura pingues isti sunt atq; iocantes
Semp zomorescupiūt audire frequētes
Nos venq; et bachq; delectant. fercula risq;
Et facit hos hylares ⁊ d'icia vba loquētes
Oibq; hi studiis abiles sunt ⁊ magis apti
Qualibz ex causa nechosleuiter mouz fra
Lazq; amās hylaris ridēs rubeiq; coloris
Cantās carnosq; satis audax atq; benignq;

Hic pōit autor signa per que cognoscere possum⁹
hominem sanguinee complexionis. quorum primum
est q̄ sanguineus est naturaliter pinguis. Et non de
bemus intelligere q̄ sanguineus sit pinguis pinguel/
dine proprie accepta. quia talis significat

super frigiditatem complexionis ut uult Auit. secūda
 primi doctrina tertia ca. tercio. Sed est pinguis pin
 guedine extensa ad multam carnositatem quia ē mul
 tum carnosus. Uult enim Auitenna loco preallegato
 q̄ multitudo carnis rubee cum decena firmitate ⁊ nō
 laxitate eius significat complexionem calidam ⁊ hu
 midam qualis est sanguinea. Et ratio est quia multi
 tudo carnis rubee attestat super fortitudine uirtutis
 assimilatiue ⁊ multitudine sanguinis que uigent ⁊ in
 ualescunt calido ⁊ humido teste Galieno secundo cō/
 plexionum dicente. multitudo autem carnis a multi
 tudine sanguinis generatur. Calidum uero perfecte
 digerens ⁊ assimilans carnis soliditatem operatur.
 Dicit etiam Auitenna loco preallegato q̄ omne cor/
 pus carnosum sine multitudine pinguedinis ⁊ adipis
 est sanguineum. Et idem uult Galienus secunda regni
 canone illo. Humida uero ⁊ calida crasis. Secunduz
 est q̄ est iocosus scz proferens uerba alios ad risum
 prouocantia uel letus Et hoc est propter benignita/
 tem humoris sanguinei puocantis hominē ad letici
 am ⁊ iocunditatem propter spūs claros ⁊ perfectos
 ex sanguine generatos. Tercū ē q̄ libēter audit fabu
 lationes iocosas eadem de causa. Quartum est q̄ in/
 clinatus est ad luxuriā propter caliditatē ⁊ humidi/
 tatē prouocantiū ad coitum. Quintum est q̄ talis li
 benter bonum uinum potat. Sextū est q̄ libenter cō/
 edit bona cibaria quorū causa pōt esse quia talis ap
 petit similia complexioni eius que sunt bona uina
 ⁊ bona cibaria. Septimum est q̄ talis de facili ridet.
 Cuius causa est quia sanguis prouocat ad risum.

Octauum ē q̄ talis est hilaris id est hilarem faciē a/
mabilem ⁊ iocundum habens propter uiuacitateꝝ co/
loris ⁊ formositatem complexionis ex complexionē
sanguinis. Nonum ē q̄ talis profert dulcia uerba ꝑ
pter amicitiam nature sanguinis. Decimum ē q̄
talis est apertus omnibus artibus. i. de facili potest ad
discere quamlibet artem propter uiuacitatem ⁊ ꝑspi/
citateꝝ ingenii eius. Undecimum est q̄ talis non fa/
cile irascit. Et istud prouenit propter humiditateꝝ e/
betantem feruorem calore prouocantis ad iram. Deī
de textus in duobus ultimis uersibus repetit aliqua
signa dicta ⁊ aliqua addit. Primum est q̄ sanguineꝝ
est largus non avarus sed liberalis. Secundum est q̄
talis est amans siue amosus. Tertium est q̄ talis ē
hilaris. i. habens uultum iocundum. Quartum est q̄
talis quasi semper uidet ridere quozꝝ omnium cā ē be/
nignitas sanguinis ad ista prouocantis. Quintum ē
q̄ talis est rubei coloris. Vult enim hinc loco preal/
legato q̄ color cutis rubeus significat multitudinem
sanguinis. Et debet istud intelligi de colore rubeo cū
quodam splendore ⁊ non de rubeo fusco qualis re/
periri solet in uultibus horum qui libenter ⁊ abunde
bibunt fortia uina ⁊ uentꝝ salis ⁊ speciebus acutis.
quia talis significat lepram futuram. Sextum ē q̄ ta/
lis libenter cantat uel audit cantare propter letitꝝ eius
animum. Septimum est q̄ talis est carnosus propter
causam prius dictam. Octauus ē q̄ talis est facis au/
dax propter caliditateꝝ sanguinis q̄ ē cā audacie. No/
num est q̄ talis est benignꝝ propter sanguinei humo/
ris bonitatem.

Est et hūor colere qui cōpetit impetuosis
 Hoc gen⁹ ē hoīm cupiēs precellere cūctos
 Hi leuiter discūt ml'tū cōedūt cito crescūt
 Unde magnanimi sūt largi sūma petētes
 Hirsutus fallax irascens pdig⁹ audax.
 Astutus gracilis siccus croceiq; coloris .

Hic ponit autor quedam signaper que cognoscere
 possumus hominem colerice oplxionis. Prīmū ē q
 colericy est ipetuoso. i. faciēs rē cū ipetu. Cui⁹ cā ē qa
 supfl⁹ calor qui ē in colerico mouet ad impetum Et
 ergo etiam vult Auic. secunda primi. doctrina tercia.
 ca. iii. q operationes excessiui motus significant cali
 ditatem. Secundū ē q talis ē cupid⁹ hōris ⁊ appetit
 esse in primis sedibus ⁊ precellere cunctos alios. Cu/
 ius cā ē quia superfl⁹ calor pñificat aiām ad arro
 gantiā ⁊ temeritatē Tercū ē q isti cito discunt ⁊ hoc
 ppter subtilitatē hūoris colerici ⁊ ei⁹ caliditatē Et
 ergo et dicit Auic. loco palleгато q itellect⁹. i. prōp/
 titudo ⁊ uiuacitas ad itelligentiā significat caliditatē
 oplexionis. Quartū ē q isti multū comedūt quia in
 ipsis fortior est calor digerens ⁊ maior resolutio q̄
 aliis corporibus. Quintum est q isti cito crescunt id
 est perueniunt ad augmentum ⁊ hoc propter fortitu
 dinem caloris naturalis in eis qui causa est angmenci
 Sextum est q illi sunt magnanimi id est non potētes
 tolerare iniurias ⁊ hoc propter caliditatem in eis ⁊ er
 go dicit Auicenna loco preallegato q parū pati ab
 unaquaq; re. i. patiētē se reddere significat caliditatē

hirsutus .i. pilosus

Septimū ē q̄ isti sunt largi ⁊ hoc respecto illoꝝ q̄bꝫ
hōres acciperē p̄nt. Octauū ē q̄ isti appetūt summa-
id ē summas dignitates ⁊ officia p̄pter cām secundī
signi. Nonū ē q̄ colericꝫ ē hirsutus. i. pilosꝫ ⁊ hūis mlt̄
tos crines p̄pter caliditatē aperentē poros ⁊ mouē
tē materiā piloꝝ ad cutē. ⁊ dī hirsutus q̄si hircꝫ seq̄ns
qz iter oīa aīalia bruta hircꝫ hꝫ lōgiores crines Deci-
mū ē q̄ ip̄e ē fallax. i. deceptorꝫ. Undecimū ē q̄ ip̄e
ē irascēs. i. de facili irascit̄ p̄pter caliditatē. Et ergo
dicit Auic. loco p̄allegato q̄ ira frequēs ⁊ a leui cām sig-
nificat caliditatē ⁊ hoc ē propter facilitatē emotio-
nis colere ⁊ ebullitionis sanguinis circa cor. Duode-
cimū ē q̄ ip̄e ē prodigꝫ qz largꝫ ē i exponēdo prop-
ter hōres hūidos. Decimūterciū ē q̄ talis ē audax qa
audacia ēt prouenit propter nimīā caliditatē ⁊ maxi-
me cordis. Decimūquārtū ē q̄ ip̄e ē astucꝫ. i. cautꝫ. Deci-
mūquintū ē q̄ tal̄ ē gracilis. i. nō grossꝫ mēbroꝝ ne-
qz multe carnis propter sup̄flūā caliditatē uehemēter
resolūtē. Decimūsexmū ē q̄ talis ē sicꝫ. i. macer p̄p-
ter siccitatē cōplexiōis. Decimūseptimū ē q̄ talis ē cro-
cei coloris. i. citerni. Et ergo dicit Auic. loco p̄allega-
to q̄ color subruffꝫ significat colore dominium.

Flēuā vires mōica tribuit latosqz breuesqz
Flēuā facit p̄igues s̄āguis ⁊ reddīt mediocres
Ocia nō studio tradūt sed corpora sōno
Sēsꝫ ebes. tardꝫ motꝫ. p̄igrict̄ somnus.
Hic somnolētꝫ. p̄iger. i. sputamie multus
Est huic sensꝫ ebes. p̄iguis facit color albꝫ

Hic ponit autor aliqua signa complexionis flem/
 maticæ. Primum signū ē paucitas viriū. flemmatici eī
 paucas vires habent propter paucitatē caloris natu/
 ralis a quo omnis vis habet exordium. Secundū ē
 q̄ flemmatici sunt lati ⁊ breues qz in eis ē paucy calor
 naturalis non sufficiens extendere corpus in longuz
 extendit igit̄ corpus s̄m latum. Tercū ē q̄ flemmati/
 ci sunt pingues propter eoz frigiditatē ⁊ hūiditatez
 Et ergo dicit Auiē. loco p̄allegato q̄ pinguedo uel a
 deys superflua significat excessum frigiditatis ⁊ hūi/
 ditatis ⁊ complexionem corporis frigidam ⁊ humi/
 daz quia sanguinis vinctuositas que ē utriusq; mate/
 ria cū refudat a uenis ⁊ obuiat mēbris frigidis ul̄ re/
 missē calidis coagulat̄ ab eoz frigiditate uel remissa
 caliditate ⁊ fit piguedo ut uult Galien⁹ secūdo cōple/
 xionū Et postea subdit hic text⁹ q̄ sanguinei sunt me/
 diocres supple in longitudiē ⁊ breuitate. Quartū ē q̄
 flemmatici magis ad ocia inclinant̄ q̄ ad studia p̄p/
 ter frigiditatem mouentē ad ocia ⁊ pigriciā. Quintuz
 est q̄ multum dormiunt ⁊ hoc ē propter multam hu/
 miditatem eorum ⁊ etiam prouenit multus somn⁹ p̄/
 pter frigiditatē ut innuit Auiē. loco p̄allegato. Sextū
 est q̄ flemmatici sunt duri ingenu quia sicut uuacitas
 intellect⁹ ⁊ perspicuitas ingenu proueniunt propter
 naturalem caliditatem ita ebetudo intellectus ⁊ duri/
 ties ingenu propter contrarium scz frigiditatez. Sep/
 timū est q̄ flemmatici sunt tardi motus ⁊ hoc etiā est
 propter frigiditatem que facit motum tardū sicut ca/
 liditas uelocē. Octauū est q̄ sunt pigri. Nonum est q̄
 somn⁹ in eis ē long⁹ quorum cā eadē ē cum predicta

Postea ponit duo alii uersus recolligentes signa p̄dca
 cū quibusdā aliis. Primum ē q̄ pleumaticus est somnolētus
 id ē inclinatus ad multū somnū. Secundū ē q̄ ip̄e ē piger
 i. tardus ad omnē opationē Tercium ē q̄ ē multus sputi
 propter hūiditatē i eo abundantē multiplicatiuā spu
 ri. Quartū ē q̄ talis ē obfuscus in sensibus ⁊ nectū in sensu
 b̄ imo ē in intellectu. Quintū ē q̄ talis ē pinguis Sex
 tū ē q̄ talis ē albus in facie. Albedo enīz cutis ⁊ maxie
 faciei signū ē priuationis sanguinis aut paucitatis ei
 us cum frigiditate ut dicit Auicēna loco p̄ allegato
Restat adhuc tristis colere substātia nigre
Que reddit prauos p̄tristes pauca loq̄ntes
Hī uigilāt studiis. nec mēs ē dedita sōno
Seruāt p̄positū. sibi nil reputāt fore tutū
Inuidus ⁊ tristis. cupidus. dextreꝫ tenacis
Thō exp̄s fraudis. timidus. luteiꝫ coloris

Hic ponit autor aliqua signa cōplexionis melāco
 lie. Primum est prauitas. Melancolia enīz reddit ho
 mines prauos ⁊ malorum morum quemadmodum
 sunt qui seip̄os interficiunt. Secundum est multa tri
 sticia. melancolici enim multum cristes sunt ut pluri
 mum propter spiritus melancolicos turbidos ⁊ tene
 brosos sicut homines leti sunt propter spirituum cla
 ritatem. Tercium est taciturnitas. melancolici enī taci
 di sunt ⁊ paucorum uerborum propter frigiditatē si
 cut nimia garrulitas prouenit propter caliditatem.
 Quartū est q̄ melancolici sunt apti studio q̄ sp̄ cupi
 unt eē soli. Quintū ē q̄ tales sunt insomnolēti nec b̄n̄

dormiunt propter nimiam siccitatem cerebri et propter fu-
 mos melancholicos commouentes in eis somnia horribilia
 quibus excitantur a somno Sextum est quod tales sunt tenacis
 oppositi. i. pertinaces et cum aliquid in mente habent diu retinent
 et difficulter placabiles sunt et hoc prouenit propter
 siccitatem eorum quam non sinit propositum cito mutari. Septi-
 mum est quod melancholici nihil reputant eis esse tutum imo spiritum
 mentis et hoc est propter spirituum turbositatem. Postea in du-
 obus ultis visibus ponuntur aliquid ex signis predictis et aliquid
 addunt. Primum est quod melancholici sunt iudicij. secundum est quod est
 tristis. tertium est quod est auarus. quartum est quod est tenax. i. nihil
 uolens exponere et male solvens. quintum est quod est fraudulo-
 sus simplex et propterea homines melancholici sunt deuoti
 multum legentes ieiunantes et alias multas abstinencias fa-
 cientes. sextum est quod est multum timidus. septimum est quod est lutei co-
 loris. i. terrestris siue fusci coloris. Color enim fuscus
 et maxime si uiriditati approximatur significat dominum me-
 lancholie secundum Rasium secundo almansoris in principio
 Hi sunt humores qui prestant cuiusque colores
 Omnibus in rebus ex fleumate fit color albus
 Sanguine fit rubeus colera rubea quoque ruffus
 Si peccet sanguis, facies rubet extat ocellus.
 Inflantur genes corpus nimiumque grauatur.
 Est pulsusque frequens plenus mollis dolor in genis.
 Maxime fit frontis et constipatio uentris.
 Siccaque lingua sitis et somnia plena rubore.
 Dulcor adest sputi sunt acris dulcia queque

In hoc textu primo ponit colores consequentes
complexiones ⁊ dicit. q̄ fleumaticus est albi coloris.
sed colericus est ruffi coloris. ⁊ sanguineus rubei. ⁊ d̄
melancolico dixit in fine precedentium uersuū. Et d̄
istis omnibus dictum est prius. Secundo ponit tre
decim signa superabundantis sanguinis. quoruꝝ pri
mum ē q̄ facies ē rubea propter ascensum sanguinis
ad caput ⁊ faciē. Secundū ē q̄ oculi pl̄s uident̄ exire
solito propter extensionem quam facit sanguis mul
tiplicatus. Tercū ē q̄ gene inflāt̄ propter similit̄ cau
sam. Quartū ē q̄ corpꝝ totum grauāt̄ qz natura sub
peditat̄ nō sufficiens regere humores ⁊ sustentare de
bite corpus. Quintū ē q̄ pulsꝝ fit frequens. p̄pter ca
liditatem quā inducit sanguis multiplicatꝝ. Sextum
ē q̄ pulsꝝ ē plens p̄pter multitudinē uapozꝝ calidoꝝ
⁊ hūidorū. Septimū ē q̄ pulsꝝ ē mollis propter hūi
ditatem nimā mollificantē arteriā. Octauū ē q̄ do
lor fit in fronte ⁊ hoc propter sanguinē multiplicatū
in rethi mirabili. Nonū ē q̄ uenter ostipāt̄. i. durꝝ fit
nec bene assellans propter caliditatem nimiam exsic
cantem feces. Decimū ē q̄ lingua fit sicca propter sumi
lem cām. Undecimū ē q̄ sitis ē magna p̄pter exsicca
tionē orificii stōachi ex nimia caliditate. Duodecimū
ē q̄ fiunt somnia declinantia ad rubedinem. Et istud
uult Auicenna secunda primi doctrina tertia. capite
lo septimo dicens. Et somnia que illud significāt sci
licz abundantiam sanguinis sunt sicut cū hō in som
nis res uidet rubeas aut sanguineꝝ multū ex suo cor
pore exire aut se in sanguine nataꝝ ⁊ silia. Decimūter
cium ē q̄ sputū ē dulce propter sanguinis dulcedineꝝ

Notandum circa istud q̄ sicut hic ponuntur signa
 superabundantis sanguinis ita quidam etiaz ponunt
 signa superabundantie aliorum humorum sub quibus
 da uersibus Signa quide supabundantis colere sub
 istis uersibz. Accusat coleram dextere dolor aspera
 lingua. Tinnitus. vomitusq̄ frequens uigilantia mul
 ta. Multa sitis. pinguis egestio. tortio uentris. Nau
 sea fit. morsus cordis. languescit orexis. Pulsus adē
 gracilis. durus. ueloxq̄. calescens. Aret. amarescit. in
 cendia somnia fingit. Signa uero superabundantis
 fleumatis sub istis uersibus Fleuma supergrediēs p
 prias in corpore leges. Os facit insipidum. fastidia
 crebra. saliuas. Costarum stomachi simul occipitisq̄
 dolores. Pulsus adest rarus ⁊ tardus mollis inanis
 Precedit fallax fantasmata somnus aquosa. Signa
 uero superabundantis melancolie sub his uersibus .
 humorum pleno dum fex in corpore regnat. Nigra
 cutis. durus pulsy. tenuis ⁊ urina. Sollicitudo timor
 ⁊ tristitia somnia. tempus. Arescet rugitus. sapor ⁊
 sputaminis idē. Leuaq̄ precipue timuit ⁊ sibilat au
 ris.

Denq̄ septenq̄ vix fleubothomū petit añq̄
 Spūs vberior exit per fleubothomiam .
 Spīritus ex potu vini mox multiplicat̄
 Humorūq̄ cibo damnum lente reparat̄ .
 Lumina clarificat sincerat fleubothomia
 Mētes ⁊ cerebrū. calidas facit eē medullas

Viscera purgabit. Nō achū uētrēq; coheret
Suros dat sensq; dat somnū. tedia tollit.
Auditus vocem. vires pducit ⁊ auget.

In hoc textu autor loquitur de fleubothomia ⁊ primo ostendit etatem requisitam ad fleubothomiā dicens q̄ annus decimusseptimus vix petit fleubothomiā. Et pro isto dicit Galienus. xi. de ingenio. q̄ pueri nō debent fleubothomari nisi hēant quatuordecim annos ad minus. Et causa est quia corpora pueroꝝ sunt faciliter resolubilia a calore extraneo ⁊ ideo debilitantur multum ex euacuatione forti facta per fleubothomiam. Item quia indigent nutrimento duplici de causa sc̄z propter nutrimentum ⁊ augmentum. id est minutio sanguinis non competit eis. Item quia facile dissoluuntur a calore extraneo sufficit q̄ ab eis dissoluitur quare non indiget fleubothomia. Et circa istud sciendum q̄ sicut fleubothomia non conuenit pueris predictis sed cauenda est ita etiam est cauenda in magna etate sc̄z seni ut vult Galienus nono methodi quia secundum Galienum ⁊ Haly tertia regni in conualescentibus ⁊ senibus est paucus sanguis bonus ⁊ multus malus. fleubothomia igitur rapit bonum ⁊ dimittet malum ut innuit Auicenna quarta primi. capitulo vicesimo de fleubothomia. Et ideo in talibus non competit fleubothomia. Secundo potest nocumentum fleubothomie ⁊ est q̄ spiritus vberiores exiunt per fleubothomiam. Cuius ratio potest esse q̄ cū multa euacuatione sanguis q̄ fit per fleubothomiā necesse ē etiam multitudinem spirituum euacuare

*Fleubothomia
no fut. m. 14.*

Tercio tangit remedia per quæ spiritus emissi refocillantur et iterato multiplicantur. Et dicit quod ex potu uini subito regenerantur spiritus quia omnium subito nutrientium maximum est uinum ut prius dictum est. Et spiritus etiam regenerantur et refocillantur ex cibo sed hoc fit lente et non subito sicut ex uino. Et cibus qui debet dari erit digestibilis et multæ sanguinis generationis sicut oua sorbilia et similia. Et circa istud sciendum est quod licet cibus regeneret spiritus post febricitationem tamen debent cauere patientes a multo cibo in prima et secunda die. Unde dicit Isaac in dietis cibus est eis minuendus et potus augendus scilicet respectu cibi non tamen respectu sue consuetudinis immo minus debent bibere quam ante febricitationem quia uirtus digestiua debilior est. Quarto ponit autor undecim iuamēta febricitationis debite facte. Primum est quod temperata febricitatio confortat uisum quia minuendo humores etiam minuit effumationem ad caput et repletionem eius offuscantes uisum. Secundum est quod clarificat et sincerat mentem et cerebrum propter similem causam. Tertium est quod calefacit medullam quia minuit superfluitates que ad eam uenientes ipsam in frigidant. Quartum est quod purgat uiscera id est interiora quia exonerata natura a sanguine humores crudos in interioribus contentos melius digerit. Quintum est quod febricitatio restringit vomitum et fluxum uentris quia diuertit humores ab interioribus ad exteriora. Et istud uult Auicenna loco preallegato dicens. Amplius febricitatio propterea quod ad diuersum trahit naturam secundum plurimum retinet

*ms. In alio huius
hinc sumptum
fol. 101. p. 10*

Et istud maxime uerum est quādo fleubothomia fit de uenis brachii. Nam fleubothomia facta de uenis pedum non sic retinet. ¶ Notest tamen per accidens cōtingere q̄ ad fleubothomiam sequatur maior fluxus uentris ⁊ hoc dupliciter. ¶ Primo quia ex fleubothomia facta tollitur onus nature tunc enim uirens confortata aliquando prouocat alias euacuationes. Secundo si fluxus uentris fiat ex multa debilitate uirtutis contentiue tunc enim quia ex fleubothomia debilitatur uirtus magis augebit fluxus uentris. Sextuz est q̄ fleubothomia facit pueros sensus quia minuit euaporationem ad caput vnde turbant sensū. Septimum est q̄ ip̄a iuuat somnū impeditū q̄ p̄ ip̄az euacuant hūores plurimi a quib⁹ eleuant uapores acuti ⁊ diuersi impediētes somnū. Octauum ē q̄ ipsa tollit tedia ⁊ grauitates nimias q̄ per ip̄az uirtū exonerat a suo grauamine. Et ēt educto p̄ ip̄am sanguine educit simul melancolia fex sanguinis que inducit tedia ⁊ grauitates. Nonū ē q̄ ip̄a ofert auditui q̄ p̄ ipsam diminuunt uapores ⁊ humores ascendētes ad caput impediētes auditū. Decimū ē q̄ ip̄a ofert uoci quia per ip̄am diminiūt supfluitates ⁊ hūiditates q̄ possent peruenire ad pectus uel cannā pulmonis ⁊ impedire uocem. Undecimū ē q̄ ipsa auget uires quia per ipsam corpus a suo grauamine exonerat quare uirtus augmentat.

Tres isunt istis Maius Septēber Aprilis
Et sunt lunares sunt uelut ydra dies .

Prima dies primī postremaq; posterioꝝ

Nec sanguis minui nec carnisq̄aseris uti
 In sene uel iuene si uene sanguine plene.
Omní mense bene cōfert inscisio uene.
Hi sunt tres menses mai⁹ septēber april⁹
 In quibus eminuas ut longo tpe uiuas.

In hoc textu autor tria facit. Primo dicit q̄ isti tres menses scz maius september aprilis sunt menses lunares ⁊ in eis sunt dies prohibiti a fleuobothoma videlicz prima dies maii ⁊ ultima septembris ⁊ aprilis. Et istud cōmunes dicunt. Verū tamen est dictū fī cū nec alicuius ualoris immo predicti dies possunt esse ita boni ⁊ electi sicut ⁊ alii secundum q̄ diuersa ⁊ stellatio in eis potest esse. Et sub die autor q̄ ī talibz diebus nulli uesti debent carnis anseris quod etiā falsum est ⁊ erroneum ⁊ magis sortilegio attribuēdū. Et forte istud autor habuit a iudeis qui istum rituz obseruane. Secundo dicit q̄ senex a senectute ⁊ non a senior ⁊ iuuenes uenas plenas habētes sanguine minui possunt omni mense quia istū nō faciliter resolubiles sunt nec in eis solum paucus est sanguis bonus immo multus. Tercio dicit q̄ inscisio uene pro regimine sanitatis custodiende debet fieri in aliquo istoz trium mensium qui sunt maius september ⁊ aprilis differenter tamen quia in aprili ⁊ maio debet iscidi uena epatis propter multitudinem sanguinis eo tempore cuz sit tempus uernale ⁊ in septembri uena splenis p̄pter melancoliā q̄ tūc bz mltiplicari cū sit tēp⁹ autumnale

Frigida natura. frigēs regio. dolor igēs
Post lauachrū. coitū. mior etas atq; senilif
Morbo plixq; repletio potq; 7 esce
Si fragilis uel subtilis sensq; stomachi sic
Et fastiditi tibi nō sunt fleubothomandi

77
Hic autor ponit. xi. que ipediunt fleubothomiaz
Primum est frigiditas complexionis Cū enim secun-
dum Galienū in megategni fleubothomia infrigidat
tūc augmētaret frigiditatē. Cā autē quare fleubotho-
mia infrigidat est qz sm̄ Isaac in urinis sanguis est
fundamentum caloris naturalis. i. illud in quo calor
naturalis seruat̄ 7 quia fleubothomia sanguinez eua-
cuat ideo 7 calorē naturalē 7 tūc p̄ osequēs ifrigidat
Secundū ē regio frigida uehementer sub qua debz o-
prebendi tempus multum frigidum quod etiam p̄-
hibet fleubothomiam quia in regione 7 tpe multum
frigidis sanguis in p̄funditate corporis includit̄ 7 ille
qui circa extremitates existit a frigiditate odenfat̄ 7 i-
eptus fit ad hoc qz fluat. Tercū ē intensus dolor sub
quo etiam potest comprehendi nimia corporis inflā-
matio quia si in istis accidentibus fieret fleubotho-
mia sequerēt̄ motus agitatiu9 qui ē contrari9 nature cū
sit difformis 7 maior inflammatio que etiā est natu-
ram magis debilitās. Et cā motus agitatiui in dolo-
re intenso ē qz fit tract9 ad diuersas ptes. Per fleubo-
thomiā ei fit tractio ad locū fleubothomatū 7 ex do-
lore forti fieret tractio ad locū doloris. Cā uero ma-
ris inflāmatiois ē quia ex flōmia o mouent̄ humores

quare magis inflāmant ex motu. Et istud uezz ē quādo fleubothomia fit parua ⁊ artificialis. Si tamē fiat usq; ad sincopim ꝑdest in ꝑdictis casibꝫ quia ista cū uincit attractionē doloris nō facit motū agitatiuum. Et similiter tollit inflammationē cū nō sint hūo res ibi qui omoueant ⁊ calefiant ⁊ maiorē inflāmatōnem inducunt. Et istud uoluit Galienꝫ in omēto illius amphorismi prime particule āphorismoꝝ que egerunt cum dixit qꝫ non ē melior medicina in apostēate uehementis inflāmatōnis ⁊ similiter in febris ⁊ dolore forti qꝫ fleubothomia. Quartum est balneum ⁊ maxie resolutiuū tale enim ꝑhibet fleubothomiaz quia tale etiā ē euacuatiuum iam natura nō facile colerat euacuationem super euacuationem. Quintum ē coitus immediate precedens. Post talem enim nō statim debet fieri incisio uene quia ex hoc maxima debilitatio nature sequeret cum per coitum prius natura debilitata sit. Sextum est etas maior uel minor qꝫ requirit ad fleubothomiam sicut etas infancie ⁊ etas senū prout declaratum est prius. Et ista impedimenta tangit Auicenna loco preallegato dicēs. Tibi quoq; cauere debet a minutione in complexione uehementis frigiditatis ⁊ in regionibus fortis frigiditatis et in hora fortis doloris ⁊ post balneum resolutiuum ⁊ post coitum ⁊ in etate que est minor duodecim annis ⁊ in etate senū quantomagis poteris nisi in figura confusus fueris ⁊ in soliditate musculorum ⁊ uenarum amplitudine ⁊ earum repletionē ⁊ coloris rubedine. Et ulterius subdit. hos nanq; ex adolescentibus ⁊ senibus fleubothomare audebis

Adolescentes tamen s̄m ordinē ad fleubothomandū
parlatim prouehere debes cum pauca minutione
Septimū ē morbus prolix⁹ quia tūc ex tali fleubo
thomia natura dupliciter debilitatur puta a morbo
prolixo ⁊ a minutione. Et istud est uez s̄m Auicennā
loco preallegato nisi sanguinis affuerit corruptio qz
si sit fleubothomia p̄t ouenire. Octauū ē nimia reple
tio pot⁹. Nonū est nimia repletio cibi sub qua ē cō
prehendit̄ indigestio cibi. Et cā horū ē quia s̄m Auicennā
in primo attrabentia sunt tria scz uacuū calidū
⁊ tota species. Si ergo uenit per fleubothomiaz a san
guine euacuarent̄ cibum indigestum uel superfluum si
ue potum superfluum a stomacho uel epate attrabe
rent qui indigestus ueniens ad membra non corrige
ret̄ quia tertia digestio non corrigit peccatum secun
de sicut nec secunda prime si peccatum sit magnū pp
ter quod in membra non conuerteretur sed ibi rema
nens possit esse causa egritudinis. Decimū ē fragili
tas. i. debilitas uirtutis. fleubothomia enī est fortis
euacuatio s̄m Galienum secunda amphorismoꝝ ī cō
mento illius āphorismi In quo morbo. s̄z uirt⁹ debi
lis non potest pati motū fortem. Undecimū ē subtil̄
sensatio orificii stomachi quod p̄cordiū d̄r quia ex
fleubothomia ī tali facile sequit̄ sincopis Et sub isto
etiam comprehendit̄ debilitas stomachi ⁊ facil̄ flux
us colere ad orificium eius inducens ad vomitum fa
cilem colere. Vnde in habentibus predicta acciden
tia non conuenit fleubothomia. Per fleubothomiam
enim humores commoti ad os stomachi inducerent̄
tanq̄ ad locum consuetum ⁊ quia membrum ē debile

⁊ impotens illi fluxui resistere ideo illis multa mala
 per fleubothomiam accidunt. Et hec est una cā quā
 quōq; aliqui in fleubothomia sincopizāt scz quia co-
 lera ad stomachū fluit que mordicādo stomachū ex
 cōpassione cordis ⁊ stomachi sincopī inducit. Duo/
 decimum ē fastidiū si enī in fastidio fieret fleubotho-
 mia cum vene euacuarentur traherēt ad se materiā ma-
 lam facientē fastidium. Et plurima istoꝝ sex ultimo-
 rū accidentiū cāgit Aui. lo. preal. Et circa istud ist sciē-
 dum qd preter predicta accidētia sunt adhuc aliqua
 alia etiam impediētia fleubothomiā quorū primū
 est alia euacuatio ut quando est fluxus menstruorū
 aut emorroydaz tūc enim non debet fieri fleubotho-
 mia ⁊ hoc ad euacuacionem licet ad diuertendum flu-
 xum seu materiam possit fieri. atq; Secunduꝝ est corporis
 siue compositionis raritas quia a corporibus raris
 multum dissoluitur ⁊ ideo sufficit ista exsolutio nec el-
 uacuacione indigent ut uult Galienꝝ nono megategni
 Tercium est humorum cruditas ⁊ uiscositas. tūc enī
 est cauenda fleubothomia quia augmentaretur crudi-
 tas humorum ⁊ propter hoc in morbis longis non ē
 faciēda fleubothomia quia cruditas humorū aug-
 mentaretur ⁊ uirtus debilitaretur ⁊ morbus prolōgaretur
 ⁊ ideo timendū eēt de casu uirtutis. Et propter hoc
 uult Auienna qd in morbis chronicis faciēda est far-
 nacia ante fleubothomiā ⁊ non est fleubothomia an-
 te faciēda licet utraq; indigeāt patientes. Sed crudi-
 tas hūorū potest accidere duobꝝ de causis. una cā ē pro-
 pter abundantiam hūorū calorem naturalē suffocantiꝝ qd
 debilitat ⁊ suffocat hūores crudos generat ⁊ tūc hū-

competit fleubothomia Vñ fm Alexandrum secūdo lē
bro suo. ca. de ydropisi fleubothomia in principio
ypoꝝ arce competit cū prouenit ex multitudine sangui/
nis menstrualis cū phibeant fluere menstrua ppter
causam aliquā. aut ex multitudine sanguis emorroy
dalis quia sicut ignis paruus sub multa lignoꝝ con
gerie suffocat similiter est de calore innato suffocato
sub humoꝝ multitudine. Secunda cā cruditatis hūo
rū est caloris innati debilitas ut in illis qui sunt debi
lis oplexionis ⁊ qui habuerūt longā egritudine ⁊ in
senibus ⁊ tunc non competit fleubothomia qz p hoc
augeret cruditas qz sanguis in quo calor oseruat ex/
traheret ⁊ ita corpꝝ ifrigidaret ⁊ hūores magis icru
darent. debet ergo sanguis dimitti ut hūoꝝ crudi
tē digerat. Quartū est aeris indebita dispositio ⁊ ni
mia caliditas aut nimia frigiditas quia p caliditatē
multā fortis fit resolutio ⁊ per frigiditatē multaz in
epitificatio humorum ad fluxum

Quid debes facere qñ vis fleubothomari
Etel qñ minuis fueris uel quādo minutz
Unctio siue potus lauachrū l' fascia motꝝ
Debēt non fragili tibi singula mēte teneri

In hoc passu autor ponit quinqꝝ que debent fieri
circa fleubothomiā aliqua quidem ante fleubotho/
miā aliqꝝ in fleubothomia ⁊ aliqꝝ pꝝ fleubothomiam
Primū ē unctio q̄ aliqñ fit ī fleubothomia sicut un
ctio fleubothomi ut dolor leniat aliqñ vō pꝝ flōmiā
ut o solidatio vulneris retardet ad hoc ut pꝝ flōmiāz

hūiores relictī ī uenis aliquā possint h̄re respiratiōē
 ⁊ fumi aliqui mali exalēt. Secundū ē pot⁹ ⁊ maxie vti
 ni qui ualet in flōmia si sincopis accidat ⁊ etiam ua/
 let post flōmiā pro regeneratione nouoz spirituum
 ⁊ noui sanguinis ⁊ isto modo iaz faciunt communes
 Tercū est lauacrū. i. balneum qđ ualet per duos vel
 tres dies ante ⁊ per duos uel tres p⁹ flōmiā ⁊ non eo
 dem die. n̄ntē quidem si quis timeat qđ habeat ī se hu
 mores grossos quia balneū humores dissoluit ⁊ cō/
 mouet eos ⁊ ppter hanc cām etiā opetit añ acceptio
 sirupi acetosi ⁊ motus ut humores dissoluant⁹ ⁊ sub
 tiliēnt⁹. Et ergo quando dī fieri fleuobothomia debet
 fricari brachium ut humores existentes in uenis pro
 pinquis brachio subtilientur ⁊ preparent⁹ ad exeundū
 facilius. Post flōmiā uero ualet ut reliquie humorū
 ⁊ uaporum derelictē resoluant⁹. In die uero flōmie nō
 conuenit quia per balneum cutis lenis fit que lenifica
 ta percussione factam in flōmia fugit ⁊ hoc ē peri
 culum. Quartum est fascia. i. ligatura cum pannis line
 is que ualet post flōmiā immediate ad retinendum
 fluxum ⁊ ante flōmiā ad trahendum humores ad
 locum ubi querit flōmia ut ex eo etiam uene ingros
 sentur ⁊ melius videantur. Quintum est motus siue ā
 bulatio moderata que potest fieri ante ut hūiores dis
 soluant⁹ ⁊ subtilientur ⁊ post ad resoluendum reliqui
 as humorum ex fleuobothomia derelictas. Circa pre
 dicta sciendum qđ communes se faciunt fleuobothoma
 ri leuini sed quibusdam doctoribus melius uidet⁹ ⁊ o
 ueniēti⁹ qđ añ flōmiā primo unum ouū sorbeāt mol
 le cum uno haustu uini circa nonam uel decimam.

hoc recedo in p̄stito
 m̄m̄s ad d. b. h. b.
 ut in libro Legim⁹
 fo. 158.

horā añ prandiū ⁊ statī postea se fleubothomari Fa-
ciāt. Et hui⁹ cā ē quia stōacho uacuo natura fortius
sanguinem retinet ne deficiat in nutrimento. s; cū cib⁹
qui de se multum nutritiuus ē sic in stōacho cuiusmo-
di sunt oua sorbilia ⁊ vinū tūc natura melius sangui-
nem exire permittit.

**Exhilazat tristes iratos placat amātes .
Ite sint amentes fleubothomia facit.**

In hoc passu autor ponit tres effect⁹ fleubotho-
mie. Prim⁹ ē q̄ fleubothomia exhilazat. i. letificat tri-
stē hoīem. Secūdu⁹ ē q̄ flōmia placat iratos. ⁊ cā utri-
usq; ē q̄ i sanguīe qm̄ multa omiscet melācolia fit tri-
sticia ⁊ qm̄ mltā colera fit ira cū melācolia fit cā tristi-
cie ⁊ colera ire. iā uterq; istoz duoz hūoz educit edu-
ctiōe sanguis quia ei omiscet. Terci⁹ ē q̄ phibet al-
mātes ne infamāt quia facit hūores fluere ad partes
exteriores ⁊ a capite diuertit. Pro maiori declaratio-
ne sciendū ē q̄ quīq; sunt cause ppter q̄s d; fieri fleu-
bothomia. quaz prima est directā ⁊ alie quatuor in-
directe. Prima que ē est directā ē ut abundātia san-
guinis euacuet siue abundet sanguis in qualitate siue
quantitate siue utroq; modo. Nam s̄m Auicennā lo-
co preallegato duo genera hominum sunt fleubotho-
māda. quorum vnum ē ille modus hoīm qui iā pa-
raui sunt incidere in egritudines ut qui hñc abūdantiā
sanguis i q̄titate ⁊ reliquū gen⁹ ē gen⁹ illoz hoīm q̄
iā egritudinē inciderunt ppter hūorū siue sanguinis
maiciā. s; differt flōmia ista ⁊ illa q̄ ppter sāguis

abundantiam dicitur fieri multa fleubothomia sed si in qua-
 litate peccet siue sit maliciosus tunc oportet fleubotho-
 mia pauca. Vnde secundum Galienum nono megategni si san-
 guis sit malus in corpore dicitur euacuari paulatine. Et
 ideo peccant multum illi qui quando uident sanguinem malum
 fleubothomant se quousque uideant sanguinem bonum
 exire cum forte prius totus sanguis exiret quam bonus exi-
 ret sed debet fieri pauca euacuatio et tunc secundum Galie-
 num in casu isto priusquam fiat fleubothomia debet die-
 ta bonum sanguinem generans exhiberi ut loco mali
 sanguinis bonus sanguis generetur et postea debet fieri
 post modicum tempus fleubothomia pauca et sic de
 inceps. Ista fleubothomia est directa quia fit per se
 ad euacuationem illius quod per se dicitur per fleubothomiam
 ad euacuari sed ad euacuationem plenitudinis humoris
 siue sanguinis principaliter. tamen secundum quod cum eo sunt
 alii humores. Prima causa indirecta est magnitudo
 morbi et magnitudo apostematis uehementis inflam-
 mationis quia secundum Galienum in omnino illius aphorismi
 que egerunt etc. Non est melior medicina in apostemate
 uehementis inflammationis et in febris et dolore for-
 ti quam fleubothomia ut etiam dictum est ibi. Frigida
 natura. Secunda causa indirecta est ut atrahatur ma-
 teria ad partem illam per quam debet euacuari materia
 unde in retentione menstruum et emorroyda debet
 aperiri sopbena secundum Galienum et Auicennam ut
 trahatur materia sanguinis ad inferius. Tercia causa indirecta
 est ut humores trahantur ad locum contrarium illi loco ad quem
 fluunt humores et hoc ad diuertendum materiam a loco ad
 quem fluunt humores unde in nimio fluxu menstruum dicitur

fieri flōmia de basilica ut trahat materia ad locum
cōtrariū loco ad quē declinat ⁊ diuertat a suo fluxu
Et propter hoc in pleuresi sinistre partis debet fieri
fleuorhomia in pte dextra ut diuertat materia ⁊ at
trahat ad locū contrariū loco ad quē declinat ⁊ simili
tēr si sit in parte dextra d3 fieri fleuorhomia in par
te sinistra. Quarta cā indirecta est ut per fleuorho
miam vna portio materie euacuet ⁊ natura potētor
sit supra residuū ⁊ sic opetit fleuorhomia qñ reple
tio ē in corpe ne fiat apostema qz natura est debilis
respectu regiminis illoꝝ hūoꝝ ideo vna portio illiꝝ
materie ē euacuāda ne ppter impotentiā nature in re
gendo illam materiā illa materia fluat ad aliquē lo
cū debilē in quo aggregetur ⁊ apostema generet .

**Fac plagā largā mediocriter ut cito fumꝝ
Ereat vberius liberiusq; cruor.**

In hoc passu autor ponit vnum documentuz de
quantitate scissure in fleuorhomia. ⁊ dicit q scissu
ra d3 ēē larga mediocriter ut fumꝝ ⁊ grossꝝ sanguis li
berius exeant quia quando scissura est stricta tūc so
luz subtilis sanguis exit ⁊ grossus remanet. Circa istd
est sciendum q aliquando in fleuorhomia debet fie
ri vulnus magnum ⁊ aliquando paruum. Debet au
tem fieri vulnus magnum tribus de causis. Primo
quia humores sunt grossi ⁊ grossus sanguis est eua
cuandus ut per illud vulnus magnum sanguis facilis
possit exire ⁊ ergo in melancolicis faciendum est mag
num vulnus. Secundo propter temporis frigiditatē

quod humores ingrossat ⁊ ergo i hyeme d; fieri uul
 nus magnum. Tercio propter abundantiam humoꝝ
 quia tunc melius fit euacuatio p uulnꝝ magnū q̄ puū
 Sed uulnus paruum fit cū ē uirtus debilis ut de spi
 ritibus ⁊ calore minus euacuet. Et in tempore calido
 eadem de causa ⁊ quando est sanguis subtilis .

Sanguine subtracto sex horis ē vigilāduū
Ne somni fumꝝ ledat sensibile corpus
Ne neruū ledas nō sit tibi plaga pfūda
Sāguine purgatꝝ nō carpas ptinꝝ cscas

In hoc passu autor tāgit tria cōsiderāda circa flu/
 botbomiā. Prīmū ē q̄ fleubothomatꝝ nō d; dormi
 re īmediate pꝝ fleubothomiā nisi ad minꝝ trāsuerine
 sex hore. Et huius subdit autor cām ne fumi qui sez ī
 somno causant motu ad caput ledant cerebrum. Alie
 tamen possunt assignari cause. quarum prima est ne ī
 somno uertat se patiens supra brachiū fleubothoma
 tum ⁊ per hoc ledat. Secūda ē ne humores in somno
 fluant ad membrū lesū in quo ē dolor ppter icūꝝ
 fleubothomi ⁊ fiat apostema. Vnde Galienus secun
 da amphorismoꝝ super illo amphorismo . In quo
 morbo uult q̄ in somno si fiat apostema intra corpꝝ
 aut membrum sit lesū ad ipsum fluant humores .
 Auicenna uero aliam assignat causam scilicet q̄ p ta/
 lem somnum posset accidere contractio membrorum
 Et istius causa potest esse quia sicut secundum Galie
 num sup illo āphorismo. In quo morbo ⁊c. somnꝝ ē

principio paroxysmi nō dēperit quia calor naturalis
 ad interiora regreditur ⁊ exteriora infrigidantur ⁊ fu-
 mi remanēt non consumpti propter quod rigor aug-
 mentat⁹ ⁊ paroxysm⁹ etiam prolongat⁹ sic etiam fumi
 per commotionem humorū in fleubothomia ad ner-
 uos ⁊ ad lacertos eleuant⁹ qui nō dēsumpti remanen-
 tes in somno infrigidant⁹ in exterioribus ⁊ ingrossan-
 tur ⁊ ideo faciunt neruorum ⁊ lacertorū contractionē
 si fiat superdormitio immediate post fleubothomiā
 Alia cā pōt eē quia materiā ingrossans ē faciens con-
 fractionem sicut in quartana in cuius typo fit contra-
 ctio propter frigiditatem ⁊ grossiciem materie s; ner-
 ui ⁊ lacerti sunt frigidi ideo ad ipsos veniens iste fu-
 mus in somno in quo fit retractio caloris ad interio-
 ra infrigidat⁹ ⁊ ingrossatur ⁊ iste fumus infrigidatus
 ⁊ ingrossatus frigiditatem ⁊ ingrossationem inducit
 in membro siue contractionem quia ad membrum cō-
 simile properant egritudine consimiles. Et istud ue-
 rum est de somno fleubothomie vicini ⁊ nō de remo-
 to postq̄ fumi illi fuerint consumpti. Secundum
 quod dicit est q̄ fleubothomans debet cauere ne fa-
 ciat nimis profundam aperturam in minutione ita
 q̄ cum fleubothomo ledat neruum vel arteriam uel
 ne suppositos. Nam ex lesione nerui sequitur spasms⁹
 ex quo ulterius acerbissima mors sequitur uel ad mi-
 nus perditio membri puta brachii uel digiti ⁊ cetera.
 Et ex lesione arterie sequitur fluxus sanguinis arte-
 rialis difficillime curabilis. Tercium autem est q̄
 fleubothomatus non debet illico id est immediate
 post fleubothomiam cibum sumere. sed debet

115 mla qm vint
 ex nima et lazy
 et p fimsa. qm mē
 112 m 10 p m lōsa

expectare quousq; in eo humores fuerint quieti ne ci/
bus ante eius digestionē ad subueniendū mēbro lefo
cum sanguine simul attrahat.

**Omnia de lacte vitabis zite minute
Et vitet potum fleubothomato homo
Frigida vitabisq; sunt inimica minutis
Interdictus erit minutis nubilus aer.**

**Spiritus exultat minutis luce per auras
Omnib; apta quiescē mot; ualde nocu;**

Hic autor ponit quinq; uitāda ab ipso fleubotho
mato. quoz primū ē q; fleubothomato; d; uitare lac
et lacticia Cui; cā ē q; ex omotiōe humoz p flōmi
am sepe fluūt būores aliq; ad stomachū. Si ergo lac
sumeret ex omixtiōe illoz būorum lac in stomacho
corrumperet ex quo de se maxie corruptibile ē. Et ēē
lac propter dulcedinem ei; possēt trahi indigestū ad
venas. Et propter omotionē humorum facile corrū
pi. Secundū ē q; fleubothomato; d; cauere a potu ni
mo. quia propter euacuationē venaz talis pot; tra
beret facile ad venas indigest; prout prius dictū est
Tercū ē q; fleubothomatus debet uitare omnia fri
gida tam intus sumpta q̄ exterius adhibita puta ci
baria multum frigida. aerem frigidum. balneum frigi
dum. tenuitatem vestium. sessionem supra petram. fri
giditatem capitis uel pedum quia cū calor naturalis
per flōmiā debilitatus est corpus facile superflue ifri
gidaret. Quartum est q; fleubothomato; nō debet am
bulare in aere tenebroso nebuloso turbato quia talis

contristat animam ⁊ pigritiam in corporibus inducit
ut prius dictū ē ibi. Nec sic mundus. Jam tristitia cau-
sa est sanguinis melancholici. Sed debet ambulare ī ae-
re claro ⁊ lucido quia in tali aere spūs vitales natura-
les ⁊ animales recreant ⁊ ad extra mouent congaudē-
tes simili. Quintum est q̄ Pleurothomatus debet que-
rere quietem temperatam similiter ⁊ motum excessiuū
uitare. quia motus excessiuus tunc maxime debilitat
⁊ humores commouet. quies uero temperata motum
sedat.

**Principio minuas in acutis pperacutis
Etatis medie multū de sanguine tolle
Sed puez atq; senex tollet vterq; parū.**

Etz tollet duplū reliquū tēp̄ tibi simplū

Hic autor dicit quatuor primū est q̄ Pleurotho-
mia facienda est in principio egritudinum pperacuta-
rū i. maxie acutaz que scz terminant in die quarto qz
tales sunt breues nec dant inducias ⁊ ideo a princi-
pio medicandē sunt. Secundū est q̄ in etate media. s.
que ē a tricesimo anno usq; quadragesimūquintū uel
quingagesimum annum plus de sanguine extrahen-
dum est q̄ in aliqua aliaz etatū quia in tali etate ma-
xime multiplicat sanguis ⁊ eius subtractio non īpe-
dit augmentum nec diminuit uirtus corporis qz cor-
pus in tali etate non auget neq; diminuit sensibiliter
sed stare uidetur. Tercium est q̄ senes ⁊ pueri parum
pleurothomandi sunt quia in pueris sanguis multus
requiritur ppter nutritionem ⁊ augmētationē in eis

Et in senibus uirtus incipit debilitari. Quartū ē q̄ in
 vere dupla quantitas sanguinis abstrahēda ē p̄ fleu
 bothomiam respectu alioꝝ temporum. Cuius rō est
 quia ver ē tempꝰ maxie multiplicatiuū sanguinis s̄m
 omnes autores medicine. Circa primum dictū p̄ ma
 iori declaratione ponēde sunt aliquę regule circa fleu
 bothomiaz. quaz̄ prima est q̄ in principio morbi n̄
 est faciēda flōmia medicus enī ē minister nature s̄m
 Galenum tercia tigni canone illo. Dīm natura ope/
 ratrix medicus uero minister. sed s̄m Galienū quarta
 amp̄ orismorum in commento illius. egritudinibus
 quibuscunq; incipientibus nulla euacuatio in princi/
 pio morbi est naturalis sicut ergo natura in princi/
 pio morbi non euacuat ita nec medicus. Istud tamē
 in tribus casibus habet instantiam. primo in materie
 furiositate. Vnde Auicenna loco sepe allegato uult q̄
 in principio morbi flōmia nō d̄z fieri q̄ flōmia b̄no
 res cōmoueret ⁊ subtilaret ⁊ currere per corpus face
 ret nisi materia sit furiosa. Secundo habet instantiaz
 in materie multitudine. Vnde Galienꝰ super illū am
 p̄borismum. Inchoantibus morbis uult q̄ oportet
 fieri fleubothomiam aut farnaciā ut natura alleuiet
 que sc̄z onerata est propter materie multitudinem
 Tercio habet instantiam in morbi magnitudine ⁊ al
 tuitate ut quando est apostema magnū ⁊ dolorosuz
 licet non sit multa materia sc̄z antecedens in corpore.
 Vnde dicit Galienus d̄ramotercio megategni. Si a/
 postema sit magnum fleubothomet̄ in principio li/
 cet non sit materie multitudo ne crepetur aut aperia/
 tur apostemā ante sui maturationem. Ergo ut mala

synthomata uidentur minutio est faciēda. Secūda regula est q̄ nō fiat flōmia in die moty egritudinis sicut ī crisi nō est faciēda flōmia nec aliqua euacuatio-
ne materia a loco ad quē natura mittit ipam diuertat. Similiter neq̄ in paroxismo unde s̄m Galienū prima amphorismoꝝ. In statu neq̄ flōmia neq̄ pharmacia fieri debet quia in eo fit coctio morbi que melius fit in quiete q̄ motu. Sed sicut se h̄z status ad morbum totalem ita paroxismus respectu dieꝝ interpolationis sicut ergo in statu non est euacuandū ita nec in paroxismo. Tercia regula est q̄ flōmia nō est faciēda in principio morbi cum crisis est remota quia s̄m Isaac in urinis sanguis est fundamentuꝝ caloris naturalis ipsum sc̄z sustinens licet cor sit fundamentum generans ⁊ spiritus fundamentum deportans s̄z sanguis est fundamentum caloris naturalis quia ex eo materialiter generat calor naturalis ⁊ ideo aliquis sāguinem euacuando euacuat calorē qui materiā morbi habet digerere ⁊ per consequens morbus prolongatur ⁊ uirtus debilitat̄ propter q̄d timendū est ne propter longitudinē morbi ⁊ debilitatē uirtutis natura succumbat. Quarta regula ē q̄ in corpore habente feces in intestinis non debet fieri flōmia. Cui⁹ cā ē qz tria sunt attrahentia sc̄z calidum uacuum ⁊ tota species. quia ergo per febricitatiōnē uene euacuant̄ que a mēbris sibi propinquis attrahunt ⁊ ita meserayce a stomacho uenter plus constipatur ⁊ materia contenta in uenis plus inficitur ⁊ meserayce attrahunt humiditatem secum ⁊ feces plus desiccantur. debet ergo uenter primo leniri ut per suppositoria aut distertia nisi

per se laxet. Quinta regula est q̄ non debet fieri fleu
 bothomia multa quia ex hoc malū accidit ī semio. s.
 multi morbi mali sicut epilentia appoplexia, ⁊ paral
 lisis quia propter remotionem sanguinis ⁊ caloris ge
 nerantur multe superfluitates fleumatice que sunt cause
 haz egritudinuz. Sexta regula ē q̄ nō debet fieri fleu
 bothomia in muliere menstruata aut impregnata. In
 impregnata non d̄z fieri quia per hoc calor digerens
 cibum diminueret ⁊ nutrimentum fetus auferet ⁊ ma
 xime quando fetus est magnus cum tunc indiget am
 pliori nutrimento. Et istud dicit Hippocras quinta ā
 phorismorum. In menstruata uero naturaliter sc̄z se
 cundum reuolutionem mensis non d̄z fieri flōmia qz
 in fluxu nimio menstruorum eēt facienda ad diuertē/
 dum materiam sed quando eueniunt naturaliter ⁊ se
 cundum debitum cursum nature tunc non debet fieri
 flōmia cum materia euacuetur sufficienter a natura ⁊ na
 tura non debet diuerri ab operatione. Septima regu
 la est q̄ p̄ colericā passionē nō d̄z fieri flōmia cū enī
 flōmia cōmoueat hūiores per hoc posset humor cole
 ricus ad stomachū fluere ⁊ ip̄m inflāmare nec debet
 fieri post uomitum ne similiter humores fluāt ad sto
 machū neq; post fluxum ventris neq; p̄ vigilias ma
 gnas neq; post motum fortem ⁊ breuiter nec post ul
 lum calefaciens multum aut multum dissolucis quia
 fleubothomia humores plus cōmoueret ⁊ uirtutem
 magis debilitaret. Deinde uidendum est in quib; bo
 minibus competit fleubothomia. Et pro illo ponē
 de sunt aliquę regule quaz p̄ia ē q̄ flōmia competit
 hōib; delicatis ociosis ⁊ quiescētib; multū carnosis

*at nō fiat fleu
 bothomia
 in muliere
 p̄cunūta
 menstruata*

7 cibis multum sanguinē generantib9 utentibus. Sec/ cunda regula est qđ flōmia conuenit illis in quibus est abundantia sanguinis quod cognoscit p̄ urine spissitudinem. abundantia enim sanguinis facit eā spissam s3 colera subtilē. Tercia regula ē qđ flōmia d3 fieri in illis in quib9 melancholia abundat. vñ cum ē mēta melancholia naturalis currēscum sanguine per totū corpus quia sanguis in epate ab ea non mundificat̄ tunc op̄t̄it flōmia siue minutio postea farmacia vñ de duplex est melancholia naturalis 7 innaturalis. Naturalis est fex sanguinis que quādo abundat ip̄a est currens cum sanguine quare cum sanguine p̄ flōmiaz euacuat̄. 7 deo facienda est flōmia ad eius euacuatiōnē cum sanguine. ab eodem enim calore sc3 a calore tēperato fiunt sanguis 7 melancholia que ē t̄y fex 7 postea facienda est farmacia. Quarta regula est qđ i illis in quibus timet̄ humorum ebullitio 7 conturbatio 7 calefactio competit flōmia 7 isti statim quando sentiunt se calefieri debent fleuobombari cum sit timor ebullitionis conturbationis 7 calefactionis propter humorum abundantiam. Aliquando tamen aliqui decipiuntur per istam regulam quia statim quando sentiunt calefactionem 7 timent de humorum ebullitione statim fleuobombant se. Et quando istud est ex colere calefactione 7 incensione per fleuobombiam non cessat calefactio nec ebullitio immo per hoc augmentatur quia fleuobombia humores commouet 7 per corpus currere facit 7 ergo non competit flōmia. nisi hoc fit ex abundantia humorum quod cognoscitur per sudoris multitudinem 7 maxime in mane.

Aliqui enim sunt qui non sudant nisi quando euacuatione indigent. Quinta regula est quod illis dicitur fieri flōmia qui sunt forte uirtute et qui sunt sanguine complexionis non frigide et sicce. Unde Rasius septimo almanfortis. Corpora apta ad flōmiā et que eā plus pati sunt illa que habent venas amplas et manifestas et corpora pilosa et bruna et ex colore rubeo et fusco mixtis sunt colorata et iuuenes et adolescentes et senes non de crepiti sed pueri et infirmi non sunt minuendi nisi magna urgente necessitate. Et plurime istarum regularum colliguntur ex Auicēna quarta primi capitulo de fleubothomia.

**Estas ver dextras autū et hysq; sinistras
Quatuor hec membra cephe corpore parua
cuāda Elercoz. epa: estas ordo seq̄ns reliq̄s**

Hic ponit autor aliqua concernentia membra euacuanda fleubothomia. Et dicit primo quod in vere et estate dicitur euacuari uene dextere ut dextre manus uel dexteri brachii uel pedis. Sed in hyeme et autumno dicitur fleubothomari uene sinistre scilicet sinistre manus uel sinistri brachii uel pedis. Et istius causa potest esse quia uere et estate debent euacuari ille uene in quibus magis abundat sanguis et colera sed ille sunt uene dextre quia in parte dextra corporis situatum est membrum generatiuum sanguinis scilicet epa et receptaculum colere scilicet cista fellis. sed autumnus est generatiuus melancolie que etiam coaceruatur et non resoluitur per hyemem ergo in autumno et hyeme dicitur fleubothomari.

ille vene in quibus magis dominatur melancholia quam sunt
vene sinistre cum in sinistra parte corporis contineatur
splen qui est receptaculum melancholie. Secundo dicitur
quod ista quatuor membra scilicet cephe id est caput cor pes
et epar secundum quatuor partes anni sunt euacuanda. cor quod
dem in vere. epar in estate. caput in hyeme. et pedes in
autumno.

Dat salnatella tibi plurima dona minuta
Purgat epar. splenem pectus. precordia voces
Innaturalē tollit de corde dolorem

Hic autor tangit sex iuuamenta puenientia ex fleu
boethomia vene que dicitur salnatella et est vena in dor
so manus in loco qui est inter auricularē digitū et medi
cum. primū est quod ipsa purgat epar. Secundum est quod ipsa
mundificat splenem. Tercium est quod mundificat pectus
Quartum est quod preseruat precordia. id est. orificium stoma
chi a nocumento. Quintum est quod aufert nocumēta vo
cis. Sextū est quod aufert dolorem innaturalē cordis. Et
ratio omnium iuuamentorum est quod predicta vena ab
omnibus istis locis sanguinem euacuat ut postea citā pa
tebit. Pro maiori declaratione predictorum sciendum est
quod in fleuboethomia aliquādo aperuntur vene et aliquā
do arterie. In apertione autē arterie est tumor. Et hu
ius causa potissima est nimis fluxus sanguinis qui du
plici de causa habet fieri in fleuboethomia arterie. vna
causa est caliditas nehemēs sanguis arterialis. Cali
dū enim et facile mobile et arteriā dilatās et aperies et id
iuuat multum ad euacuationem sanguinis in flōmia ar
terie. Secūda cā est arterie mobilitas et ideo tardius in

ea vulnus curat quia vulnera non sanant nisi quiescant. Prodest tamen ista flōmia tripliciter primo cū est in corpore sanguinis subtilis abundantia. secūdo quando uaporosi. tercio quando calidissimi sanguinis enim subtilis ex quo calor naturalis et spūs fiunt habitat in arteria sed sanguis grossus ex quo mēbra nutriunt in uenis. Similiter sanguis uaporosus in arteria continet et sanguis sanguineus in uenis Sanguis etiā calidissimus qui a corde efficitur et digeritur quod est calidissimum membrum etiā continet in arteria. Alius autem sanguis in uenis. Secundo sciendū quod uenarū apertio est in multis membris. Aliquā in brachio siue māu magna. Aliquā in parua. Aliquā in pede. Aliquādo in naso. Aliquā in fronte. Aliquā in labiis. Aliquā sub lingua siue in palato. Aliquādo in angulis oculorum uersus frontem. In manu maiori que est ab ascillis usque ad cubitos sunt quinque uene apertende secundum Rasiū septio almansoris et Auicennā loco preallegato. Una uocatur cephalica que est uena capitis. Secunda basilica que est uena epatica. Tercia mediana siue cordiaca siue nigra secundum quod uocatur ab Auicenna siue matrix sicut uocatur a Rasi. Quarta axillaris. Et quinta funis brachii. In manu minori est scelles siue sarnatella et ita in brachio secundum quod continet maiorem manum et minorem sunt apertende sex uene. Cephalica a partibus que sunt supra collum euacuat et ideo passionibus capitis ualeat ut in emigrania mania et in aliis calidis passionibus siue ex materia calida. Vnde et ista incipit siue oritur ab humero et cedit usque parte siluestre brachii. basilica euacuat

immediate a partibus sub collo ut a pectore ⁊ epate
Vnde in passionibus pectoris epatis ⁊ similibus va
let. vnde ualet in pleuresi. Et incipit ista ab assellari ⁊
tendit ad partem domesticam brachii ad curuaturaz
brachii. Mediana uero est media inter duas predic
tas in situ ⁊ in compositione quia ex eis componitur
Est enim ramus utriusq;. Et est etiam media in eua
cuatione quia undiq; euacuat ⁊ ab inferioribus par
tibus sub collo ⁊ a collo ⁊ supra collum Vnde ē uni
uersalis toti corpori in euacuando. Non uniuersalis
sicut dicunt quidam quia a corde orit̄ sed quia ramus
est cephalice ⁊ basilice. Et ergo cum uolumus fleuob
thomare de cephalica ⁊ non apparet debemus accepe
re magis medianam q̄ basilicam ⁊ similiter cum uolu
mus fleuobthomare basilicam ⁊ non apparet magis
debemus fleuobthomare medianam q̄ cephalicam.
quia magis conuenit cum utraq; q̄ una cum alia cui
sit ramus istarum ⁊ iste extrema. Scites siue salnatella
est uena que est inter auricularem ⁊ medicum tendens
plus uersus medicum digitum ⁊ oritur a basilica ⁊ is
ta aperitur in dextra manu in opilatiōe epatis ⁊ in
sinistra manu in opilatiōe splenis. Et quare hoc sic
necatur ratione sicut dicit Auicenna sed experiētia.
Hanc enim inuenit Galenus per somnium ut ipse di
cit quia habebat quendam in cura habentem opilati
onem epatis ⁊ splenis ⁊ somniabat se fleuobthoma
re paciētez de illa uena ⁊ sic fecit ⁊ curatus ē. De ista
fit fleuobthomia ponendo manum in aqua calida.
quia subtilis est ideo ut ingrosset ⁊ dilatecur ⁊ ne vul

nus claudatur citius debito ⁊ ut sanguis grossus sub/
tilietur *Affellaris* est illa que posita est sub basilica et
illa apparet in ligatura brachii ⁊ de ista idem est iudi-
cium cum basilica *Funis brachii* est illa que est supra
cephalicam siue os ultimum siue altius brachii uersus
partem siluestrem. Et est idem iudicium de ista ⁊ de
cephalica. Licet ergo secundum *Auicennam* ⁊ *Galie-*
num in aperitione uene fit euacuatio vniuersalis a to-
to corpore non tamen ab omnibus uenis equaliter-
ut uisum est. Licet etiam uene a toto corpore eua-
cuent non tamen in eis est timor equalis immo cepha-
lica secundum *Rasim* septimo *almanforis* est securi-
or. Et basilica est magis timenda ⁊ cardiaca etiam
multum est timenda licet minus quam basilica. Cepha-
lica est securior quia neque iuxta eam est neruus neque
arteria neque supra eam. Sed sub cardiaca est ner-
uus ⁊ altius supra eam est neruus subtilis ideo timen-
dum est ne insidatur neruus. Basilica est periculo-
sa ualde quia est sub ea arteria ⁊ iuxta eam est neruus
⁊ musculus ideo est timenda ualde. *Seles* siue sal-
natella non est periculosa sed tamen subtilis est ⁊ ideo
ut aperiat melius est quam ponatur in aqua calida.

In pede sunt tres uene scilicet sciatica *sophena* et
uena *poplicis*. Et hec aperuntur cum uolumus
trahere sanguinem ad partes inferiores ut in prouo-
catione menstruorum ⁊ illa que est in poplice secun-
dum *Auicennam* magis ualet quam *sophena* aut *sciati-*
ca quia propinquior est matri ⁊ ideo melius potest
ab ea trahere. *Sophena* uero a uirga testiculis ⁊

a matrice sanguinē attrahit Sed sciatica ab ancbis re
nibus ⁊ membris que sunt sicuata uersus partez silue
strem melius trahit. Sophena uero a matrice ⁊ a mēf
bris possicis uersus partem domesticaꝝ licet sint rami
unius uene. In medio frontis est uena una que aperiē
da est in antiquatis passionibus faciei ut ī morphea
⁊ impetigine scabie ⁊ in passionibus oculorum prius
tamen debet fieri minutio de cephalica. Et similiter ē
una uena in naso. Et in utriusqꝫ apertione debet colli
lum ligari ⁊ postea aperiri una ante aliam per ligati
onem enim colli melius manifestant. In labiis etiam
sunt uene que aperiuntꝫ propter apostemata existētia
in ore aut gingiuis cephalica tamen prius minuta In
palato sunt quatuor uene que si aperiuntur ualēt flu
xui reumatis ad dentes in eis facientis dolorem. Et
iste uene sunt manifeste ⁊ debent aperiri materia di
gesta. Item quedam sunt uene in angulis oculorū
uersus frontem ⁊ aperiuntur in passionibus oculorū
cephalica prius minuta. Item quedam sunt uene
sub lingua que aperiuntur in squinancia cephalica p
us minuta. Item uene que sunt in temporibus insci
duntur propter emigraneam ⁊ propter dolorem ma
gnum capitis ⁊ egritudinem capitis diuturnam. Et
iste sunt quas uocat Ppocras ⁊ Auicenna iuueniles.
quarum inscisio reddit hominem impotentem genera
re. Item in collo etiam sunt uene que uocantur gui
des que minuende sunt in principio lepre ⁊ maxime
tamen anbelicus angustatur. Vnde ⁊ in squinancia
impediente anbelicum minuuntur.

Si dolor ē capitis ex potu līmp̄ha bibat
 Ex potu nīmīo nā febr̄is acuta creatur
 Si uertex capitis uel frōsestu tribulentur
 Tēpora frōsq; sil' moderate sepe fricent
 Morella cocta necnon calīdaq; lauentur

In hoc passu autor duo notat. Primum est qd si
 dolor capitis accidat ex potu nimio ⁊ maxime uini ꝑ
 alicuiꝫ alteriꝫ potꝫ quo ꝑtingit homines iebriari tūc
 superbibi dꝫ aqua frigida que sui frigiditate atq; in
 grossatione impedit ne fumi ex tali potu eleuati cere/
 brū ledāt uel ad ipm eleuent. Secundū ē qd si summi/
 tas capitis uel frons nimio calore ueretur tunc debent
 tēpora ⁊ frons moderate fricari ⁊ postea debent ex
 aqua decoctionis morelle calīda lauari quia morella
 que a cōibꝫ medicis solatrū dicitur habet infrigidare
 quia frigida est.

Tempor̄is estīuī īciunīa corpora siccant
 Quolibet ī mēse ꝑfert uōitꝫ quoq; purgat
 Hūores nocuos stōachi lauat ābitꝫ oīs
 Eler autūnus hyems estas dñat in anno
 Tēpore uernalī calīdus sit aer humidusq;
 Et nullum tēpus meliꝫ sit fleubothomiē
 Usus tunc hōī ueneriscōfert moderatus
 Corporis ⁊ motꝫ. uētrīsq; solutio sudor

Balnea. purgant tūc corpa cū medicinis
Estas more calet siccatur noscat in illa
Tūc quoq; precipue colerā rubeam dñari
Hūida frigida fercula dēt/ sit uenq; extra
Balnea nō psunt. sint raze fleubothomte
Etilis est requies sit cū moderamie potq.

In hoc passu autor plura notat. Primus est qd iunare multum exsiccatur corpora in estate quia ex quo estas de natura sua est calida et sicca ipsa resoluit humiditates corporis que etiam resoluuntur per sudores in estate multiplicatos et sic superueniente ieiunio corpora plus exsiccantur quia absente humido ab ali calor nostri corporis agit in humiditates proprias ipsas exsiccando. Et ergo bene dixit Ppocras septima particula aphorismorum. Corporibus humidis carnes habentibus famē adhibere uenit. Fames enim corpora exsiccatur. Secundū est qd uomitus offertur quolibet mense quia per uomitum euacuatur humores nocui contenti in toto ambitu stomachi. Et istud etiam uoluit Aui. quarta primi. ca. decimotercio de iuuenitibus que affert uomitus cum dixit qd Ppocras precepit uomitum fieri bis in unoquoque mense scilicet duobus diebus continuis ut secundo die expellatur illud quod primo die non potuit expelli. Et per hoc secundum Ppocratem conseruatur sanctas cum talis uomitus mundificat stomachum euacuando fleuma et coleram. Stomachus enim non habet aliquid quod mudet ipsum sicut intestina habent colerā rubeā ipsa mundificantē.

Et postea Auicenna loco preallegato ponit plura alia iuuamenta vomitus bene facti quorum primum est q̄ confert grauitati capitis ⁊ hoc uerum est quando illa grauitas accidit ex materia humoralis uaporoſa perueniente a ſtomacho ⁊ membris inferioribus ad caput. Si enim grauitas capitis fieret a nocumēto proprio ipſius cerebri tūc uomit⁹ magis noceret q̄ oſferret. Secundū ē q̄ clarificat uisum ⁊ hoc quādo obſcuratio uis⁹ puenit ex materia uaporalis pueniēte a ſtōacho ad ipſos oculos alias at nō. Tercū ē q̄ affert faſtidii. i. nauſeā ⁊ abhominatiōem remouēdo ⁊ euacuādo humorē a ſtomacho qui eſt cā faſtidii. Quar- tū ē q̄ oſfert ei ad cui⁹ ſtōachū descendit colera corru- pta eius cibū. Quincū ē q̄ remouet abhominatiōem q̄ fit ppter vinctuſitatē. Sextū ē q̄ remouet caſum deſiderii ⁊ illud quod facit deſiderare acutum ponit cum aut acetosum quia uomitus remouet cauſam o- mniū iſtarum diſpoſitionū iam remota cauſa remo- uetur effectus. Septimum eſt q̄ confert laxitati. i. ca- checie que pcedit ydropiſi euacuando materiaz cal- laxitatis ⁊ mundando ſtomachū. Octauū eſt q̄ oſfert ulceribus in renibus ⁊ ueſica diuertēdo materiaz cur- rentes ad illa loca ad partem oppoſitam. Nonum ē q̄ etiam oſfert lepre maxie quādo fit tū uomitu forti ſicut eleboro quia talis uomit⁹ euacuat materiaſque ſunt in locis remotis ⁊ difficilis eradicationis ex q̄b⁹ fit lepra. Etia uomit⁹ corrigit digeſtionē primā ex q̄ alie digeſtiones meli⁹ fiūt vñ lepra peccat in corrup- tione digeſtiue. Decimū eſt q̄ confert malicie coloris in cute ex aliquo humore diuertendo ipſum a cute.

Undecimum est q̄ ofert epilentie stomatice euacuan-
do hūorem contentum in stōacho ex cui9 effumatio-
ne causat̄ epilentia. Duodecimū est q̄ ofert yctericę
maxime illi q̄ ē ex opilationē nā propter mortū fortem
in uomitu materia opilās omouet̄ ⁊ remouet̄ a loco
in quo faciebat opilationē. Similiter euacuat̄ mate-
ria fleumatica per uomitū q̄ cōiter ē cā istū opilati-
onis. Decimūterciū ē q̄ ofert asmati euacuādo mate-
riā antecedentē ex stomacho que fouebat materiā as-
matis. Et ēt calefaciendo membra spūalia ⁊ pulmo-
nem ex quoꝝ calefactione sequit̄ ofumptio superflu-
itarum facientium asma. Decimūquartum est q̄ ofert
tremori ⁊ paralisi euacuando materiam istarum pas-
sionum. Decimumquintum est q̄ confert habentibus
ulcera nigra magna super partes extremas diuertē-
do humores a partibus extremis. Et licet vomit9 de-
bite administratus ista conferat iuuamenta superflue
tamen factus multa inducit nocumenta quia debili-
tat stomachum ⁊ resoluit ipsum ⁊ facit eum apertū ut
materie fluant ad ipm ⁊ obest pectori ⁊ uisui ⁊ denti-
bus ⁊ antiquis capitis doloribus ⁊c. Prout dicit A-
uicenna quarta primi. capitulo decimoquarto. Terci-
um quod notat hic textus est q̄ quatuor sunt tēpo-
ra anni. scilicet ver. estas. autumnus ⁊ hyems prout
manifestum est. Et inter ista tempora ver est calidū ⁊
humidū ⁊ hoc respectu aliorum tempoꝝ licz in se sic
tēp9 t̄pamento attinēs ut uult Galien9 in de comple-
xionibus. Et ex isto sequit̄ q̄ istud tēpus magis ap-
tū est fleuobochomie quia magis est multiplicatiuū
humorum q̄ alia tempora. Et ergo etiam isto tēpore

pōt ōuenire moderat⁹ usus coitus ⁊ motus tempera-
tus ⁊ uentris solutio siue fluxus ⁊ sudor temperatus
⁊ similiter balnea temperata ad diminuendum repleti-
onem. Et ergo etiam istud temp⁹ aptū est ad purga-
tionē corporis cum medicinis. Quartum est qd estas
calescit ⁊ exsiccatur ⁊ ergo in ip̄a etiā multiplicat⁹ cole-
ra rubea que calida est ⁊ sicca. Et propter hoc etiā in
estate fercula debent esse frigida ⁊ humida ad remo-
uendum dispanctiam caliditatis ⁊ siccitatis ex oplexi-
one estatis inductā. Et dicitur fieri abstinentia coitus cum
talis etiam exsiccet. Et abstinentia a multis balneis si-
mili de cā. Et rara fleuborbomia eadem de cā uisi ne-
cessitas hominem opellat. Et debet fieri quies ⁊ pau-
cus motus quia quies humectat ⁊ multus motus ni-
mum exsiccatur. Et debet homo predicto tempore uti
potu cum moderamine ⁊ maxime frigido quia ex su-
perflua sumptione potus frigidi propter apertionez
porrorum aliquādo sequit⁹ subita ifrigidatio corpo-
ris uel paralisia siue laxitas membrorū uel mors sub-
ita. ⁊ qua nos defendat qui eternaliter uiuit ⁊ regnat

*Para fleu. bothomy
in state*

Doc op⁹ optat quod flos medicie uocat

Incipit liber de conseruatione corporis seu de regi-
mine sanitatis compositus per magistrum Arnolduz
de villa noua.

Quinta pars uel consideratio sanitatis con-
seruande pertinet aeris electioni. nã inter ea
que necessario approximãt bumão corpo-
ri. nihil est quod imutet fortit9 ipm q̃ aer
cum per os ⁊ nares ad cor ⁊ arterias inspirando per-
uenit cum qualitatibus suis. ⁊ per omnes arterias im-
miscet spiritibus corporis per quos omnes actiões
uite corporalis perficiunt. Ideo regalis prudentia q̃
ad proprie sanitatis conseruationem studere d3 pp-
ter salutem regni nunq̃ negligat quantum facultas o-
cedit eligere aerem tam in partibus regni q̃ in mansi-
onibus locorum ad que inhabitando declinat.

De electione aeris.

Am cum in parte regni elegerit diuiti9 habita-
re iuxta differentias partium anni in qua sa-
lubrior ⁊ purior uiget aer dupliciter p̃uideat
utilitati cõi. Primo quidem in conseruatione pprie/
salutis a qua deriuat̃ salus totius multitudis cui p̃-
est. Secundo uero quoniã prouidet multitudini quo-
ad eius presentiam non solũ autẽ corpori est accom-
modus aer purus sed etiam menti. Nam oĩa mētis o-
pera siue in apprehẽdendo siue in iudicando claris et
p̃fectius exercent̃ in aere puriori. Ex qua considerati-
one non modice regis prudentia sublimatur. cuz per
hoc publice utilitati prouideat valde in procurãdo

3

claritatem cognitionis ⁊ industrie naturalis nō solū
 mente propria sed totius consilii unde manat guber
 nationis influenza toti regno ad quod bonum pro
 creandum quantū ei possibile fuerit ipse rex obligat
 ex proprio maiestatis officio. cum nō tm naturalib9
 documentis sed quotidianis constet experientisq; a
 eris impuritas atq; grossities ingenium eberat appre
 hensionem obtundit iudicium obscurat. cognitiōes ī
 fatuat ⁊ obligat affectiones. Ea igit pars ad habi
 tandum diutius eligat ubi fuerit in substantia pur9
 aer. ⁊ in qualitatibus temperatus iuxta differentiam
 temporis. Nam in estate querendus ē purus ⁊ ex cir
 cūstantis habitationis declinās ad moderatam fri
 giditatē ⁊ contrario in hyeme. ubi at pur9 ē aer. ibi
 ver ⁊ autumn9 existunt in qualitatib9 temperati Sz
 quia frequenter contingit qd ubi prius ē aer subitis
 uentorum flatibus agitat. Ideo tunc corp9 rarum d
 facili ledit alterationib9 repentinis cū leuiter ad eius
 interiora penetret uentus. maxime si flauerit ueluti p
 canalē propter quod expedit in locis uentosis uesti
 bus operiri. Sed colericis ⁊ sanguineis congruit uesti
 tis ex lino uel serico interdusa bombace. naz talis ue
 stis sanguinem non inflammat nec estuare facit ⁊ a uē
 torum ingressū partes protegit circumtectas ⁊c In
 mansione uero que precipue deputabitur ad iacendū
 cauebitur ne sit aer conclusus ⁊ non habens libera sex
 pirationes sicut in aliquibus domibus testudinosis
 que pauca ⁊ parua habent spiracula uel reumaticis.
 sicut in subsolaris quorum solum non est pauimen
 tatam. In talibus enim mansionibus aer est nimis

grossus ⁊ iacentes maxime dormientes in eis multuz
grauat in capite ⁊ in pectore facit enim eos obtusos
pigros ⁊ somnolentos cor constringit anhelicum idu
rat faciendo respirationem difficilem ⁊ uocem ampu
tat ⁊ obscurat. Preterea si necessitas urgeret in tali do
mo iacere subtiliter in hyeme depuret aer cuz igne ma
xime facto de vitibus siccis aut rore marino uel brus
co uel similibus lignis non fumantibus sed faciētibꝫ
flammam claram. In estate uero cuucta spiracula te
neant aperta ut solum irriget ⁊ in ea parte iaceat per
quam liberius gredi potest aer. Et si sterni debuerit
uirentibus plantis caueatur ne sint aquose ut iuncus
grossus sed bona ⁊ mollis herba scz mirto uel salice
aut similibus. ⁊ talis domus poterit in hyeme cū lig
no aloes aut tbure subfumigari aut ligno iuniperi uel
sypressi. Estate uero cum sandalo aut foliis miri sic
cis aut uirgis eius uel rosis siccis quibus etiam si co
pia suppetat solum sternet aut sacelli repleantur ex ei
is ⁊ collocentur circa puluinar lecti. Cum autem Fri
gora cogent uri beneficio ignis cauēdum est ne nimis
approximetur aut diu sedeat ad ipsum ⁊ maxie sum
pto cibo ⁊ vultu appposito. nam rara corpora depau
perat spiritu ⁊ eorum impedit digestionem ⁊ tbtat
uisum ⁊ acuit sanguinem ⁊ causat uertiginem. Sz dor
so ad ignem conuerso eius beneficium moderate su
matur. Si uero fuerit coram oculis ⁊ maxime pro
pe conuenit aliquid propter oculos interponi.

De exercitio corporis

Est considerationem acris ideo consideratō
 sequit' exercitiū quoniam naturaliter debet re
 fectionem precedere propter duo. quorum v
 num est quia calorem excitat naturalem per quem est
 cibi digestio celebranda. Vñ expedit q̄d cibus qui su
 mit' eū inueniat excitatū ⁊ non sopitū. aliud ē quia su
 perfluitates corporis resoluit ⁊ preparat expulsioni
 quibus in corpore manentibus natura nequit suas p
 ficere actiones. Etenim calorem naturalem obtundit
 ⁊ meatus impediunt per quos debet alimentum iran
 sire. Vnde natura corporis impedita manet donec su
 perfluitates cibi preteriti fuerint excluse perfecte. Quā
 uis autem grosse superfluitates ut intestinales ⁊ vesi
 cales ab aliquibus corporibus egrediantur absq; ex
 ercitiū tamen subtiles que per poros cutis habent ex
 pelli ⁊ que plurimum aggregant' inter lacertos mem
 brorum ⁊ inter cutem ⁊ carnem raro nisi per exercitiū
 educunt' a corpore sano. tum quia raro sudat. tuz qz
 rarissimum est q̄d aliquis ita parce uiuat sine cibetur.
 q̄d calor naturalis possit membrorum superfluitates
 propter paucitatem consumere uel q̄d ita sit fortis q̄d
 possit quantascunq; superfluitates uastare cognouit
 enim ante cibum exercitari. sed comedentibus parum
 sufficit exercitiū modicum. His autem qui co
 piose reficiuntur magis est necessarium ⁊ e conuerso.
 Nam his qui parum exercitant' sufficit modica leuis
 q; refectio. His ergo attentis in prandio ⁊ cena pre
 mittat' exercitiū moderatū ⁊ uniforme. Moderatū
 quidem est ex quo alacrior quis efficit' ⁊ mēbra ēt le
 uiora. nā si doluerit F in fatigata pmāserit pculdubio

fuit immoderatio. ideo cum fatigatio immoderata cessan-
dum est ab eodem. Uniforme uero dicitur quando infe-
riora et superiora proportionaliter excitantur siue pe-
ditando siue equitando uel aliter exercitium peragatur.
Vnde qui peditando exercitatur dicitur aliquando inclina-
ri ad colligendum manibus aliquid placidum uel o-
perandum. Equitans uero siue ascendendo uel descen-
dendo mouendo equum non solum pedum colunas
sed dorsum moueat et manus et brachia maxime si ue-
nitioni operam dederit. Illa tamen in proposito spe-
cies motus uel exercitium eligi debet per quam semp-
illese permaneat regalis maturitas et honestas. Quae
propter ludus pile aut lucte cum coctam nullo mo-
do regi congruit quoniam personam ipsius contem-
nibilem reddit. Illud etiam publice utilitati nimium
derogat.

De balneo.

Est consideratione exercitii. consideratio bal-
nei sequitur. Ideo quia defectum supplet ipsi
nam in regimine sanitatis illi solum balneant in quibus
propter omissionem exercitii et copiosam refectionem
multitudo superfluitatum aggregatur in lacertis et inter-
cutaneis regionibus aut quibus post multitudinem
sudoris in exercitio uel alia causa lotio corporis est
necessaria. Et ideo balneum stupide competit primis ad
prouocandum sudorem. Aliis uero balneum aquae ad ablu-
endum. Sed in proposito neutrum balneum locum habet nisi corpi
trahatur per sanguinem abundanti si moderate abest et exercitetur
nec congruit sudare. nec necessarium est abluere propter sudoris
uestigia. quod si propter eius exercitium sudoris prouocatiuum

aliquando sequeretur necessitas abluendi. Cauendum est ne corpus mergatur in aqua notabiliter calida. sed sit tepida uelut illa que solis feruoribus estate calescit. et rose unico feruore bullite proiciantur in balneo. Columne tamen pedum ad conseruationem sanitatis uisus et audicus atque memorie sepelauentur et fomententur cum aqua tepore caliditatis. et talis lotio fit in sero circa interitum lecti diebus illis in quibus non cenare contingit lotio uero capitis non tardetur ultra. xx. dies nec inter hebdomada plus quam semel fiat. nec unquam stomacho repleto. sed ante prandium uel post ipsum et ante cenam si proponatur cenare.

De refectionibus

Est considerationem exercitii sequitur consideratio refectionis duplici ratione. quare prima quam exercitium corporis inanit. et inuito corpori debet refectio. Secunda uero est quam exercitium inaniendo prouocat appetitum cibi qui nominatur fames que nihil aliud est quam prece nature ad iudicandum necessitate cibationis. de corpore namque sano tunc est certum quod indiget cibo quam manifeste famefcit. Et ideo specialiter habentibus temperatum corpus et sanguinem abundantibus pre aliis non expedit sumere cibum donec esuriant. natura enim membrorum non amplectitur sed respuit ipsum. Et ideo cibis qui sumitur absque appetitu nature uelut grauis sarcina fertur in stomacho et aliis membris. Preterea magis corrumpitur in eis quam conuertatur in ea. nam respuit ipsum uel conantur tepide in substantiam suam ouertere. Quare patet ex eis quod sanis corporibus in qualibet parte animi. nulla secundum naturam est alia congrua

hora cibationis siue in prandio siue in cena. nisi quādo natura comedere appetit. Et hoc testat̄ q̄ vulgaris obseruancia tēpestiue cenandi nō habet ī sanis existentiā rationis. Sed ex leui conceptu manauit imperitorum. ⁊ obseruat̄ ex indiscreta consuetudine populari. Sumendus est ergo cibus appetente natura nec diu etiam post esuriem debet sumptio tardari. nisi q̄ sancte constitutionis ecclesie. uel hōesta occupatio aut religiosa deuotio quandoq̄ suggerunt ipsam esuriē tolerare. debet etiam caliter mensurari cibatio ne stomachus tentione grauet̄. Sicut enim nocet cibus sumptus ante tempus predictum sic etiam nocet si sumat̄ imoderate. ad quod uitandum expedit ut duo uicent̄ primum est imperfecta masticatio per quam magna fit nature iniuria cum non reddat̄ ei quod ex prima instructione debet̄. Ad hoc enim dentes a natura sunt ordinati ut perfecte omninuat̄ cibum anteq̄ trāsmittat̄ ī locum digestionis. Cum enī cibus nō est liquidus aut per arat̄ quā omniuit̄ ualde naturam sui corporis defraudat qui suis dentibus perfecte nō sterit. nam appetendo sterēdi nec stomacho nec ceteris membris iterioribus est concessa. Quapropter necesse est ut ledantur a cibo imperfecte masticato dupliciter. primo q̄ pl̄s inde sumit̄ ex quadam deglutitiēdi uoracitate. Secundo qm̄ deglutit̄ imperfecte digerit̄. ⁊ per consequēs corpus ad multas preparat passiones. ⁊ ideo uoraces frequenter egrotant̄ ⁊ nunq̄ ad naturalem pueniunt senecturē. Secūdu āt q̄ metu refectionis imoderate d̄z uitariē uarietas ferculoꝝ ī vna mēsa ⁊ maxie si fuerit delicata. citi⁹ ei lassat̄ ⁊ deficit appetit⁹ ī sumptione

unius cibi q̄ diuersorum qm̄ blādimenta saporis p
 uocant eū ad plus sumendū q̄ stomacho possit dige
 rere ppter hoc etiā qm̄ difformitas ferculoꝝ ē tanta
 q̄ vnū ē facilis reliquū uero difficilis digestionis ne
 cesse ē ut debita nutritio membroꝝ impediatur qz cuz
 peius digeratur vnū q̄ aliud ⁊ commisceantur adinuicem
 aut cum digesto illabitur idigestū aut si usq; ad p
 fectā digestionem alterius remanserit corrūpetur ueluti
 si carnes pulloꝝ ⁊ uaccine insimul decoquerentur Acci
 dit etiā q̄ qm̄ fercula uaria multa sunt numero duo
 bus modis impeditur pfectio digestionis. p̄mo qz cōel
 dens ad frequentius potandum inducit frequēs autē
 potus digestionē impedit. quē admodū frequēter sup̄
 dere aquā olle impedit eius feruorē Secūdo quia inter
 primū ferculū ⁊ ultimū magnū ē interuallū. ppter qd
 inchoata digestio primi a cruditate supuenientū im
 peditur que oīa nocumēta uitantur p̄ sumptionē unius
 ferculi aut duoz ad pl̄ tamē inter ea non cadit nota
 bile interuallū ⁊ q̄ non sunt ualde difformia quantū
 ad abilitatem digestionis. Et idō qui paucis uescuntur
 ad extremam ⁊ mundam pueniūt senectutē. Sui uero
 student ad multitudinē ciboꝝ incarcerationā uel ante
 senectutem extingunt. uel eoz senectus itēpestiua e
 rit ⁊ ualde immunda sicut in habitationibus septem
 trionis frequēter occurrit. ⁊ nō solū hora refectionis
 ⁊ quātitas s; etiā q̄litas ciboꝝ d; attendi sic s; ut illi
 sumantur qui corpori congruunt s̄m exigentiam natu
 re ipsius ⁊ temporis. ⁊ qui non congruunt euitentur.
 Unde qui naturaliter dispositus est ad patiendū flu
 entes emorroydas ⁊ pulsantes euitare debet acuta.

aff. g.

7 falsa nimium 7 dulcia quecumq; constipāt de quibus
infra dicitur.

De regimine potus.

Unc autem ouenit de regimine potus i gene
rali tractare circa quod breuē natura prebet
sanis corporibus regulā scz ut potet qñ ipa
requirit. hoc est quādo uerā sitis aliqs patiet. Tūc
āc ē uera sitis quādo in ore stomachi percipit estua/
tio quod nunq; in sanis corporibus nisi sumpto ci/
bo contingit. Unde cuz talis sitis est manifesta sumē
dus est potus 7 sobrie qualis nature corporis 7 tem
pori debet. Est enī in proposito cauendū ne sit uinuz
acutum uel igneum aut grossum 7 dulce. sed in estate
album uel roseum. in hyeme subrubeum 7 in substan/
tia semper clarum atq; subtile cuius sapor sit simplex
7 amabilis 7 odor suauis 7 ex calibus eligant sem
per debiliora que minus tolerare possint aque mixtu
ram. Corporibus enim temperatis sanguineis 7 cole
ricis utilius est uinum debile naturaliter cum modico
aque q̄ uinosum fractum cum multa aqua. Sic igit
in proposito patet q̄ expediat omnino vitare quecum
q; uina que conficiunt gypso uel calce. uel que conser/
uantur in uasis pice linitis 7 eadem ratione vitanduz
est nectar nisi conficeretur secundum formam inferius
scriptam. patet etiam ex predictis q̄ uinum nouuz p
fecte clarificatum est in proposito ueteri semper utili
us In siti uero mendosa in qua non estuat orificium
stomachi s; arefcit uel os aut palatum propter pul/
uertem aut motum aut aeris calorem 7 siccitatem non
expedit bibere sed sufficit gargariando uinum bene

9. In. alio fe
S. In. me. mag
m. m. fo. 13.
P. K. n. 13.

limphatum aut aquã partes predictas humefacere & emundare uel si magis placeret succosos fructus masticare & abicere. uel modicum succi deglutire propter gutturis ariditatem erit expediens.

De quiete & dormitione.

Est refectionem ordine naturali quiescere cõuenit atq; dormire Cibus enim ad hoc recipitur ut digeratur & digestus conuertatur in mēbroꝝ substantiã. Digestio uero cibi & maxime in stõacho ubi recipitur cũ totalitate sue difformitatis ad mēbra nequit compleri nisi calor naturalis per quem digestio celebratur quanta possibile est coadunetur circa locũ digestionis. Quapropter immoderate non conuenit relictis ambulare sumpto cibo uel uigilare uel laborare. maxime si corpus eorum non abundauerit naturali calore quoniã in motu & labore distrahitur calor ad membra que motu exercent. similiter in uigilantibus dato qd nō moueant colūnas pedum & manuum nihilominus ad organa sensuum ut auditus & uisus & ad ipm cerebrũ ubi meditationis operatio exercetur calor naturalis distrahi qm̄ sine ipso nulla uite opa pnt in coope perfici. Sive oĩa recte considerates pbisici dixerunt cõcorditer qd potior hora maioris refectionis ad obseruandam sanitatem ẽ uespertina. propterea quia nox refectioni succedit. Et qua multa bona pueniunt necessaria digestiõis pficienda. Primum ẽ frigiditas aeris etenim in aere frigido fortior ẽ digestio qm̄ in calido qm̄ per frigiditatem aeris coadunatur calor naturalis in cibis corporis & per calorem ipsius aeris disgregatur usus exteriora

propter quod ut plurimum comedunt amplius i frigidis habitacionibus in byeme. Secundum est tranquillitas mentis ⁊ corporis quoniã de nocte cessant meditationes ⁊ occupationes diurne. Terciu est somnus quietus. nã sub silentio noctis nec strepitu ⁊ clamoribus interrumpit nec occupationibus impedit nec luce feriente oculos breuiat. Ergo qui moderate reficit sumpto cibo sedeat ⁊ quiescat tam mente q̃ corpore. sededo autem diat non amara nec subtilia s̃ placida q̃ fuerit facit intellectus ut sunt regum ⁊ sanctorum historie ⁊ musice melodie. Cum autem somnus aduenerit. p̃tinens dormiat sed de die maxime in estate dormiat in loco frigidiori ⁊ obscuriori ⁊ maxie tranquillo dũ tũ nõ sit reumaticus. Pedes quoq̃ discalcientur ⁊ cooperiantur nam dormire calcatis pedibus ⁊ tibiis maxime i estate sumos reflectit ⁊ corpus estuare facit ⁊ inquietari propter quod impedit digestio. visus obscurat ⁊ mens ebreat. cooperiendi uero sunt ne nimium infrigidentur ⁊ similiter caput in somno plusq̃ in uigiliis cooperiendum. nam cum calor naturalis in eo coadunetur circa mediam corporis regionem. extrema remanent modico calore munita. Et ideo tunc facilius potest a frigore ledi maxime si aer frigidus quasi per canalem pulsus a uentis penetrat membra. Cauendum est etiam ne indirecto capitis fenestra uel spiraculum sit aperta. Sui uero sunt corpore debent in primo somno super dextrum latens dormire ut epar quod circa corpus abũdat naturali calore subiaceat stõacho tanq̃ ignis suppositus lebeti. Cũ at fuerit p̃m̃ somnus expletus

impeditur de die
calentis pedibus

3

19

nō ē necessariū his qui temperate reficiunt āplis dor/
 mire. Sed si qñ plus debito sumeret aut aliquid qđ
 eēt graue ad digerendum tūc dormiēs non excitaret a
 primo somno propter perfectionem digestionis sed
 propter stimulum superfluitatis aggregate in mēbris
 sicut vrine in uesica uel fumorum in lacertis uel screa/
 tus in pectore aut similibus. quibus expulsis urinan/
 do uel tussiendo uel membra tendendo aduocexpedi
 ens erit ad somnum redire quod perpendet ex pōde
 rositate capitis ⁊ grauedine palpebrarum. Et tunc ne
 fumis conclusis epar supercalestcat conuenit iacere su/
 per latus sinistrum nam cibo fere digesto multo mi/
 nor calor sufficit ad perficiendum digestionē qđ cru/
 do. Supinus autem nunq̄ debet sanus dormire ne su
 perfluitates que fluunt ad palatum ⁊ nares refluant
 ad cerebrum ⁊ subiungant memoriā. Sed excitatus
 potest expandidari supinus ⁊ parum quiescere ad mē
 brorum equationem ⁊ maxime iuncturanū spinaliuz
 Similiter sanis ⁊ stomachū habentib9 calidum ⁊ tem
 peratum nō expedit supra uentrē dormire ppter cer
 uicis contortionem ⁊ stomachi compressionem. Illis
 quibus propter stomachi frigiditatem necessarium p̄
 cipit ut super mollissima puluinaria uentrez collocēt
 ⁊ ingement quantum minus poterunt collum torque
 re licet melius esset uentri cervical mollissimum ⁊ cali
 dum applicare ac brachis amplecti. uel cum lata fas
 cia lini superfirmare ut in sōpno adhereat. Si au
 tem his qui moderate reficiuntur non expedit sump
 to cibo deambulare. Sic immoderate reffectis erit ex
 pediens priusq̄ dormiant deambulare suauiter ⁊

into in ligno de
 iacere ad s.

at p te

3
vina quousq; depressum fuerit pondus orificii stoma-
chi. Et cum ois refectus debeat in somno tenere caput
et pectus ceteris partibus altiora. magis tamen hoc
expedit in moderate repletis ne regurgitatione cibi gra-
uet orificium stomachi. et per consequens caput et membra
superiora. Somno itaq; completo studendum est diligenter e-
mundare corpus a superfluitatibus multiplicatis in eo
non solum per secessum aut urinando sed et per alias par-
tes ut cussiendo et screando et nares mungendo. caput
pectinando. et faciem et mentum aqua tepida lauando.
Coitus etiam qui ad nature commodum ordinatur exer-
ceri debet expleto somno et corpore temperato. His
autem quorum iuncturae sunt debiles aut quos emor-
royde sepe vexat siue fluentes fuerit siue surde cauendum
est diligenter ne famelici coeant. uel immediate post re-
pletionem et maxime si stimulus uoluntarius excitaret
ad hoc studiose natura semper enim spectanda est ut ipsa
sponte requirat et ex debitis interuallis ut natura pos-
sit effundere semen absque dissolutione corporis et tor-
mento uolentis enim coitus est a cunctis hominibus cum ter-
rore uitandus. quoniam omnes uires corporis amputat et in
extremam precipitat senectutem.

De ira et tristitia.

Upradictis igitur per ordinem obseruatis sci-
re conuenit insuper quod accidentia corporis effica-
citer mutant seu alterant. et in operibus mentis
faciunt manifestam impressionem. et ideo que nociua sunt debent
studiose uitari et specialiter ira et tristitia quoniam ira

supercalefacit omnia membra ⁊ propter feruorē cor-
 dis omnes actus rationis confundit. Et ideo cauende
 sunt eius occasiones nisi quantum ex precepto ratio-
 nis aduersus illata concitat. Tristitia uero corpus in
 frigidat ⁊ exsiccatur ⁊ propterea maxime exterminatio-
 nem inducit quia cor constringit ⁊ spiritū obtenebrat
 ⁊ ingrossat ingenium ebetat apprehensionem impedit
 iudicium obscurat ⁊ obtundit memoriā Et tō uicā
 da sunt eius obiecta nisi quantū ratio persuaserit ad
 detestationem uiciorum ⁊ mentis pulchritudinē refor-
 mandam. Sui uero multis curis ⁊ sollicitudinib⁹ dis-
 trahunt ⁊ crebro pungunt gaudio sepe uacare debēt
 ⁊ honestis solacijs ut animus refloreat ⁊ spūs recre-
 entur.

De nutrimentis scz cibis ⁊ potib⁹

Ust generalia conuenit specialiter loqui d̄ nu-
 trimentis ⁊ remedijs contra laps⁹ ⁊ intermittē

Primo de cibis. Secundo de potibus. Sed

quia ciborum quidam sumuntur in alimentum qui-
 dam uero in sapore ⁊ condimentum. Ideo prius erit
 sermo de alimentis. Quaedam enī sumunt ex terrenas-
 centibus quedam uero ex animalibus. Et licet anima-
 lia dignitate priora sint plantis tamen quia materia
 sunt animalium in eo q̄ nutriuntur ex eis. ideo terre-
 nascencia priora sunt animalibus p̄ naturam ⁊ ratio-
 nem nutritionis Ex terre uero nascentibus assumun-
 tur in alimentum quinq; per ordinē. s. Primo grana
 panifica ut frumentum ordeum ⁊ siligo milium aue-
 na panicum ⁊ risi. Secundo legumina. Tercio fru-
 ctus. Quarto folia scilicet olerum et herbarum.

Quinto radices ut sunt porri ⁊ cepe ⁊ cetera q̄ sub ter
ra suscipiunt incrementum. Frumentum ac coctuz fre
quentari non debet quoniam lumbricos multiplicat
⁊ opilationes generat ⁊ disponit ad calculum in reni
bus ⁊ uesica. Et similiter pultes de farina frumēti ⁊ qc
quid fit de pasta frixa uel elixa. Et idem est iudiciuz
de tritico quod vulgariter dicitur alatera ⁊ amido li
cet sic leuius ceteris temperato tamen corpori non ex
pediat istis uti. Et si forte diebus ieiuniorum interdū
placuerit sumere condiantur cum multo lacte amigda
lorum ⁊ prius forte coquantur. Simula uero omni
bus predictis minus est nociua. Et adhuc minus co
latur a furfuribus que si prius cuz multa decoquat̄ aq̄
deinde cum lacte amigdalorum erit in diebus ieiuni
orum paratis atq; colericis cibus leuissimus ⁊ utilis
Utillus tamen erit ferculum ex ordeo factum munda
to prius cocto usq; ad rupturam. Deinde loco cum a
qua frigida postmodum pistato ⁊ cocto cum multo
lacte amigdalorum usq; ad mediocrem densitatem.
Talis cibus est ualde conueniens patientibus emor
roydas pulsantes. Et simili modo debet fieri fercu
lum ex auena mundata si magis placuerit licet sic mi
nus utile q̄ predictum. ferculum autē ex risi si fiat cū
multo lacte amigdalorum semper est utile corporibus
temperatis ad uitandum tamen constipationē ulci
mo debet sumi. Etiam in omnibus est cauendum ne
uetustate corrupta sint. uel appropinquent corruptio
ni ⁊ ideo farina ⁊ furfur ⁊ simula ⁊ triticum que plus
q̄ sex mensibus fuerint reseruata uitari debent a

corporibus temporatis atq̄ colericis. Et am̄dum si plusq̄. xii. menses habuerit ⁊ r̄si si plus octo mensib⁹ fuerit extra corticem reseruatum ⁊ maxime in regionibus calidis. Generaliter uero tenendum est q̄ si predicta omnia fumosi odoris percipiant̄ uel acuti saporis aut terrei semper sunt euitanda.

De pane.

Anis autem semper debet esse mediocriter fermentatus ⁊ parum salsus ⁊ nequaq̄ farina ībutus ⁊ ad uitandum ostipationē prodessec ut sextam uel septimā partē surfuris contineat. Cauē dum tamen est ne sumat̄ calidus aut induratus Si uero necessitas urgeret aliquando uesci bis cocto sumatur a principio remollitum in pingui brodio siue fuerit pinguedo carniū siue fuerit dulcis olei oliuarum aut amigdalorum ⁊ in diebus carniū frusta lardi baconis cum eo sumantur uel aliqua uentrem humectātia seu mollificancia de quibus infra dicitur.

De leguminibus.

Legumina autē nunq̄ congruunt temperatis corporibus q̄diu manent in sanitate propterea conuenit in proposito ut eorum substantia uitet̄ ⁊ maxime siccorum. Sed si de recentibus aliquando placuerit sumere gratia nouitatis expedit ut coquat̄ cum zinzibere ⁊ croco ⁊ in fine condiant̄ cum lacte amigdalorum nisi cum pinguib⁹ carniib⁹ coquerent̄ quia tunc non oportet addere lac amigdalorū

Et inter cetera legumina minus sunt nociua sanis cor-
poribus pisa rotunda ⁊ cicera ⁊ fabe. Et istoruz etiã
trium minus nociua sunt pisa rotunda ⁊ alba. Gene-
raliter autem quando cõq; legumina sicca sine carbo-
nibus preparantur debet cepe rotundum ⁊ album cõ-
minutũ fruxari cum multo ⁊ dulci oleo ⁊ eis adiungi
⁊ ultimo lac amigdaloz ⁊ hoc est maxime necessariũ
si faba debeat comedi ⁊ precipue si fuerit de faba fra-
cta. Legumina uero que cum lacte animalũ pparãt
omnino uitanda sunt in proposito s; in q̄dragesima
quãdo diurnus est opulantium usus alimentoz ut
piscium ⁊ palentarium utile est ad conseruationem sa-
nitatis in principio refectionis interdum sumere pu-
retam cicerum aut pisorum. Et hec est illa aqua quaz
sapientes comedunt s; ut pisa uel cicera in aqua dul-
ci remolliantur per noctem ⁊ in eadem aqua sequenti
die bulliantur duabus aut tribus feruoribus ⁊ tunc
colentur ⁊ colatura reseruet ⁊ appropinquante hora
refectionis addatur ei parum uini albi ⁊ modicũ de
puluere spicenardi ⁊ croco ⁊ sale in moderata quanti-
tate deinde unico feruore bulliantur ⁊ propinẽtũ p̄
cipio refectionis uel ad pacandum uel si magis pla-
cuerit stant offe-tale nanq; brodium mundificat ve-
nas capillares epatis ⁊ uias urinales. ⁊ ideo prefer-
uat acalculo in uesica ⁊ in renibus precipue si pisa uel
cicera remolliantur ⁊ coquantur in aqua predicta cũ
petrosilino. Vulgares autem nimis decipiuntur i eo
q; credunt hanc utilitatem inesse brodio cicerum re-
mollicorum in luxurio nam tota substantia subtilis ⁊
apertua per primam remolitionem separat exinde

De usu fructuum.

Vnus fructuum tpatō corpori non ɔgruit in
uia tibi s; poti9 medicine videlic; ad p̄seruā
dum ip̄m ab aliquo accidente nociuo qđ ex
occurrentib9 p̄t timeri. Et iō moderate 7 ordinate con
uenit ut eis utat̄. cōsiderata semper utilitate q̄ sperat̄
acquiri p̄ sumptionē ip̄oz. nō enī ad uolūtate sumē
di sunt sed ad euidētē utilitatē. Nā uti fructib9 ad
uoluntate ɔseruationē impedit sanitatis. Est igit̄ ad
uertendū qđ corpora que fructib9 nō utunt̄ p̄ alimē
to debent in qualibet parte anni considerare qualia
possint accētia nociua icurrere P̄ ex q̄litatib9 aeris P̄
ex nutrimentis illis temporis 7 sm hoc fructib9 ma
gis uti congruit ad obuandū accidentibus illis me
liori modo. Quoniam igit̄ in estate sanguis feruore
aeris inflammat̄ in ipsa uero 7 autumno siccitate acu
itur. Ideo tunc expedit ad temperandum sanguinem
uti frigidis 7 humidis fructibus. Similiter qñ estiuo
feruore membra rancificant̄ 7 facilius ab eis de; exalāt
calores naturales 7 spūs. Ideo tunc expedit uti fruc
tibus constringentibus poros quales sunt stiptici. si
militer tunc competit usus acetorum ad frangendum
coleraz acūmē. Siccitas etiā t̄pis q̄ uentrē constipac
sepe requirit frequenter estate 7 autumno usum ip̄orū
Et similiter quoq; profunt ad somnum prouocandū
ubi a siccitate temporis impedit̄. vel ad sitim compes
cendam uel ad estuationem cordis 7 hepatis 7 orificiū
stomachi mitigandum. Quibus omnibus diligenter
consideratis facile quisq; poterit estate 7 autumno u
sum fructuum moderare ad regimen sanitatis

Quicumq; ad conseruationem sanicatis intendit debz
 hanc regulā generaliter obseruare scz qd nunq; utatur
 fructibus tam coctis q̄ crudis donec in arbore fue-
 rint consecuti perfectam maturitatē exceptis morisq;
 bus utendum nō ē postq; ex perfecta maturitate ni-
 grescunt. quoniam sunt cibus araniarum ⁊ sanguinez
 inficiunt ac putredini preparant ⁊ bubones ⁊ carbū
 culos ⁊ antraces multiplicant. Et ideo in regionibus
 calidis anno quo talium mororum copiosus est vsq;
 epidimia regnat nisi per fluxum ueneris impediatur
 Secunda uero regula ē qd abstinendum est a fructibz
 quandocunq; multiplicant in eis uermes aut interius
 tabescunt quod in vulgari cathalanoꝝ dicitur endecar
 ⁊ cognoscit per hoc quia fructus exterius non est na-
 turaliter coloratus nec habet naturalem medullam.
 Tales enim fructus generant cōtinuas febres nisi for-
 te superfluitates eorum per fluxum ueneris aut forte
 laborem ⁊ copiosos sudores a corpore resoluantur.
 Tercia uero regula precipit ne fructus diuersi suman-
 tur simul quantumcunq; sint in naturis uel effectibus
 propinqui. uerbi gratia si debuerit praua sumi ad uē-
 trem mollificandum non expedit cum ciscerata sume-
 re simul. sed sufficit ut hec uel illa sumant in p̄ncipio
 refectionis. Similiter quoq; tempore quo ficus ⁊ u/
 ue reperunt non expedit ut simul sumant licet utraq;
 profint ad uentrem mollificandum s; sufficit alteruz
 ⁊ maxime ficus. Quibus ad hoc ut efficaciter mollifi-
 cent debet brodium superbibi uel alius liquor. Sed
 hñcibus ep̄ar ⁊ stomachuz calidū ⁊ cunctis colericis

qd (2) bna me sup
 qd refectionis simul
 imede/

quales sunt habitatores affrice ⁊ libre turis est aquā
 frigidam superbibere. Ceteris autem uinum limpha/
 tum. Si uero debuerit uua sumi propter uentris solu
 tionem cauendum erit ne sumat' in mensa sed lōge an
 te. maxime si fuerit recens. quoniam non solum gene/
 rat uentositatem sed etiam facit bullitionem Et ideo
 subuertit cibum ⁊ perturbat digestionē. Et uuis sum
 ptis nullo modo uinum superbibat' sed brodiuz tm̄
 uel aqua frigida. Si tamen in mēsa debuerint uue su
 mi conuenit ut multis diebus post collectionem fue/
 rint referuate uel cum aqua feruenci superfundāe pri
 mo ⁊ secundo cum aqua frigida. Idem quoq; de pē
 cis ⁊ antepersicis comparatis ficibus ⁊ uuis d; intel
 ligi. nam persica sumuntur interdum in p̄cipio p̄ā
 dii ad uentris solutionem ab his maxime quorum el
 par calidum est ⁊ siccum sed non expedit ut tūc ficus
 sumantur ⁊ multo minus uue. sed sufficit ut anteper/
 sica uel persica tantum sumant' ⁊ maxime duratiua q̄
 matori abundant aquositate. Et e conuerso uero in
 his quorum uiscera frigida sunt ⁊ humida quia plus
 eis molliora competunt ⁊ si predicta necessitate cogā
 tur aliquando duratiua sumere prius remolliant' i. uē
 no puro maxime si fuerint ip̄o die collecta. nam que
 post collectionem soli biduo uel triduo exponuntur
 sapidiuz ⁊ salubriuz tunc sumunt'. Si tamen habētes
 uiscera calida deberent sumere ficus in notabili quan
 titate tunc expedit eis premittere persica uel anteper
 sica ficibus uel poma bene matura ⁊ aromatica cru
 da estate ⁊ cocta in hyeme uel saltem elegāt ficus mu
 zas scilicet quarum sapor participat manifestam

da mōsa i bna m
 nyo comestione

acredinem per naturam. Electissime nanq̄ sunt ficus
quarum rubea est medulla ⁊ sapor muzus ⁊ tales cō
petunt maxime iuuenibus ⁊ quoruz est complexio ca
lida uel temperata. Predicta uero regula similiter lo
cum habet in fructibus qui sumuntur ad mitigandum
feruorem sanguinis ut sunt cucumeres ⁊ melones uel
citrulli uel ad frangendum acumen caloris ut sunt a
cetosi fructus. Nam cucumeres melones uel citrullus
simul non conuenit sumere ⁊ si in mensa sumantur pa
rum debet sumi ex eis. Et in cucumeribus sola medul
la. Et ante cibum iuuenibus dico ⁊ habentibus uisce
ra calida uerumtamen estiuis temporibus non incō
grue sumuntur ab eis in fine cene ut diafragmati ⁊ supe
rioribus membris estuantibus propter p̄cedentis diei
feruorem ⁊ ariditatem efficacius mitigium prebeat
maxime cum somnus debeat subsequi ⁊ ex hinc patz
ratio propter quā persica ⁊ malagranata dulcia plz
conferunt sumpta in fine cene cum moderamine q̄ in
principio licet sint fructus aquosi nam ariditatem et
estuacionem superiorum partium efficaciter mitigant
⁊ suauem procurant somnum. In his etiam qui acu
tis ⁊ crudis uescuntur in cena ut assaturis obundant
fumoris acumen. Tamen si longe ante cenam sumeret
medulla cucumeris aut melonis ad mitigandum san
guinis feruorem utilius esset. In fine uero cene suman
tur persica uel malagranata uel poma electa cruda ul
assata ⁊ infrigidata cum modico panis. Acetosus quo
q̄ fructus qui sumuntur ad coleram obtundendam et
excitandum appetitum longe ante prandiuꝝ sumi dñt

*ira ⁊ malagranata
dina in fine cene
hina sumi*

ut malagranata vel in principio sicut cerasa tantum
 aut mora imperfecte matura. Siue tamē in principio
 siue longe ante nihil superbibendum est nisi forsitan
 timeret in his qui longe ante sumunt q̄ eorum aceto
 sitas offenderet guttur ⁊ orificiū stomachi uel spūa/
 lia tunc enim expedie parum brodi uel uini bene lim
 phati aut zucaram puram immediate post sumere. et
 ideo tales si sumpserint in ieiunio acetositatem mala
 granati aut citranguli uel limonis debent cum suca/
 ro sumere. ⁊ Predicta similiter regula tenet in fructib⁹
 quibus qui comprimunt uel constringunt quia muci
 simul non debent sumi. Et ideo sumptis sarmeneis n̄
 debent pira sumi ⁊ sumptis piris est abstinendum a
 coctanis ⁊ sumptis coctanis respuenda sunt sorba ⁊
 mespula ⁊ conuerso. Sed circa fructus comprimen/
 tes multe occurrunt diuersitates. nam quidam cōpri
 munt sola grossicie atq; grauitate substantie sicut al
 uellane crude. Suidam uero comprimunt quia potē
 tiam habent constringendi ⁊ istorum comprimentiuz
 quedam sunt que debiliter constringunt ⁊ uocantur
 stiptica ⁊ sarmenea ⁊ pira. quedaz uero fortiter ut co
 ctana sorba ⁊ huiusmodi pontica nominant. Item
 istorum omnium quedam sunt aromatica quedā nō
 ⁊ quedam dulcia ⁊ quedam non dulcia. De oprimen
 tibus ergo datur regula generalis q̄ si sola grauitate
 compresserint ⁊ nullam habeant potentiam constrin/
 gendi uel aggregandi partes membri cui obuiāt. nec
 aromaticitatem aut dulcedinem nullo modo sumi de
 bent. maxime a corporibus temperatis. ⁊ iō auellane

recentes vitande sunt. licet possint cibum sumptū cō/
primere quia nec dulcedinem habent que placeat ori
stomachi nec aromaticitatem qua confortent ⁊ foue
ant spūm eius nec stipticitatem aut potentiam q̄ cor
roborent aggregando partes ipsius. Et ideo genera
liter sunt nociue ori stomachi q̄ sua grauitate ⁊ fr/
giditate percutiunt nullum conferendo iuuamen. Sic
ce uero minus frigide sunt. ⁊ ideo minus nocent Et si
aliquantulum correat minus nocebunt ⁊ acquirunt
stipticitatem atq̄ dulcedinem per quam possunt p/
desse. Sicut ⁊ castanee quando assant. nā stipticitas
⁊ dulcedo uigorant in eis. Et ideo sumpte post cibū
comprimunt ipsum orificium stomachi confortādo
maxime si in uino aromatico calide immergant. De
constringentibus autem dant regule plures. Et pria
est q̄ si sumant ante cibum constipant. si uero post cī
bum laxant. nam quando precedunt cibum constrin/
gunt partes inferiores quibus obuiant ⁊ feces ciboꝝ
per meatus constrictos difficilius expelluntur. Quan
do uero sequuntur cibum quia constringunt meatum
super feces exprimunt eas per partem inferiorem.
Secunda regula est q̄ constringentia pontica nunq̄
sumenda sunt cruda nisi fuerint condita uel per diu/
turnam moram ponticitatem amiserint. Omnia enim
pontica ledunt immediate panniculos pectoris. Et
ideo coctana debent priusq̄ sumant in pingui bro/
dio carniū decoqui. uel in pastillis cum carniibus
aut si magis placerent assari sub prunis aut in furno
quod est melius. uel coquantur in uino puro sed assa

uel in uino puro cocta fortius stringunt q̄ que cū p̄
 gueidine carnum coquunt. Sorba uero ⁊ mespula q̄
 raro maturescunt in arbore per diuturnam morā p̄
 collectionem amittunt ponticitatem. Et ideo tunc si
 predicta necessitas urgeat ut sumant uel ipsa mespu-
 la que carent notabili amaritudine possunt assari uel
 coquant cum mero. Illi uero fructus pontici qui cō-
 diunt per condimentum amittunt nociuam pontici-
 tatem sicut nuces que cum cortice condiuntur ⁊ oliue
 insulso. ⁊ ideo hec moderate stringunt plus tamen o-
 liue q̄ nuces. quoniam condiuntur absq̄ melle uel zu-
 chara ⁊ ideo parcius debent sumi. quoniam lederent
 spiritualia. Tercia regula est q̄ constringentia succo-
 sa ut pira magis congruunt siccis temporibus ut est a-
 te ⁊ autumno q̄ hyeme. Succo uero carentia ⁊ maxi-
 me si fuerint dulcia hyeme ⁊ uere plus competūt sicut
 castanee ⁊ dactili. Omnes enim dactili habent aliquā
 stipticitatem sed manifestior est in dactilis insulari-
 bus ⁊ affricis q̄ alexandrinis. Et hyeme ⁊ uere si ne-
 cessitas urgeat uel fructibus ad laxandum uentrē cō-
 uenienter sumūtur post cibū sicut uue passe cum suis
 granis dum tamen nihil superbibat ⁊ efficacius ven-
 ter mollificat si ficus sicce sumantur in principio abs-
 q̄ pane. In fine uero uel dactili uel oliue ⁊ post o-
 liuas poterunt absq̄ pocu sumi aliquę uue passe.
 Sed si fructus succosi magis placerent illis tempori-
 bus vitari debēt magis nociui sicut sunt uue bruma-
 les que ualde nocent intestinis reibus ⁊ uesice. Vnde
 si sumere placuerit in principio refectionis uentris

aff q̄ uue passe d
 bon in fine
 n̄br comed
 fins. p̄ j̄

mollificatiua succosa melius est ut pomum aromati-
cum assum ꝛ frigidatum sumatꝛ uel coctum in uino.
aut uue uineales maxime albe ꝛ abiciantꝛ cortex ꝛ gra-
na. Si uero necessitas urgeret sumere brumales imer/
gantꝛ prius in aqua feruenti deinde superfundantur
cum frigida ꝛ parum inde sumantur. Si uero ostrin/
gentia uel comprimentiua succosa in fine placuerit su-
mere sicut pira sumantꝛ cum caseo ueteri electo ꝛ assen-
tur ꝛ in uino ponantur. Caueant tamen ab eis qui fre-
quenter patiuntur torsiones aut iuncturarum dolo-
res. Ultima uero consideratio que de fructibus e ha-
benda pertinet ad fructus oleaginosos ut sunt amig-
dala auellane nuces pinee fistici de quibus due regule
dantur. Et prima est de crudis. Secunda de coctis.
De crudis quidem sciendum est qꝛ omnes offendunt
stomachum. sed amigdale ꝛ nuces ꝛ fistici minus of-
fendunt in sua recentia ꝛ teneritate. Auellane uero ꝛ pi-
nee tunc plusqꝛ sunt mediocriter exsiccate. Unde cor-
poribus temperatis ꝛ quorum complexio ad calidi-
tatem declinat non expedit his fructibus crudis uti
Amigdale nanqꝛ recentes ꝛ tenere possunt aliqualiter
estuacionem stomachi temperare. Sicce uero ꝛ remol-
lite non prosunt nisi ad prohibendum ascensum va-
poris uini ad caput. Nuces autem tenere ꝛ indurate
nou solum stomachum sed caput ꝛ uisum offendunt
ꝛ solum a uenositate piscium tuentur. quia multu
nocere possunt sed parum prodesse. Auellane pa-
rum epar confortant sua proprietate sed stomacho
nocent ꝛ capiti. Pinee uero inter cetera grana

plus stomacho inimicantur sed profunt palicitis habentibus sicutum fumosum in pectore. Fistici vero efficaciter profunt epati frigido et stomachum ceteris minus offendunt sed capiti nocent. Si vero predicti fructus condiantur cum melle uel zucharo sicut pineatum uel nucatum stomacho quidem minus nocebunt predictis tamen corporibus non expedit eis uti precipue cum magis ad uoluntatem condiantur quam ad utilitatem.

De oleribus.

¶ sub oleribus comprehenduntur largo nomine quoque nascencia super terram ex quibus coquina seu ferculum preparatur. sicut sint herbe ut caules et spinargia et similia sive fructus herbarum ut cucurbita et melongene que vulgariter albergine nominantur. De oleribus uero breuiter est sciendum quod nunquam expedit corpori temperato quod cruda sumantur exceptis lactucis et porculacis temporibus feruidis ad compescendum sanguinis feruorem et estuacionem in stomacho et in epate. ita quod ante cibum cum modico limphato aceto sumantur. Nam tamen lactuce sunt omnino uitande a corporibus temperatis. et quorum complexio ad caliditatem declinat. Fercula uero possunt ex his omnibus fieri exceptis melongenis quarum usus nullo modo prodest illis. sed in ceteris cadit distinctio. Nam borago et buglossa domestica propter sui temperamentum omni tempore congruunt maxime quibus uenter est stipticus

lactuce ante cibum sunt sumende.

quibus ad tollēdū asperitatem possunt adiungi sem-
per spinargia uel bliti tenerum ⁊ non rubei ⁊ in estate
lactuce uel etiam atriplices aut blete. In hyeme uero
creffones aut petrosilinū ⁊ pauca folia mente uel oca-
li caulium alborum. Spinargia uero ⁊ bliti supradic-
ti qui uicinant temperamento possunt mixtum uel se-
paratim sumi qualibet parte anni ⁊ cetera que tēpo-
ri congruunt adiungi. Estati enī congruunt lactuce dul-
ces ⁊ portulace blete atriplices ⁊ cucurbite. Hyeme ue-
ro creffones ⁊ turtica tenera ⁊ petrosilinum ⁊ caules ru-
bei aut crispī ⁊ uirides. Albi uero quorum casta ē la-
ta ⁊ folium leue maxime si creuerint in solo irriguo et
umbroso ut aliter sumuntur interdum estate ⁊ autumno
abiectis magnis ⁊ extremis foliis ⁊ oculis prepara-
tis. In uere autem teneritates speragoruz possunt ad-
iungi uel per se preparari postq̄ fuerint prebulliti.
In usu tamen predictorum tria conuenit obseruare.
Primum est ut cum spicata fuerint respuantur. Secū-
dum est ne cum lacte animalium condiantur quoniam
nimia fumositate lederent corpora supradicta sc̄z tē-
perata uel calida sed cum brodio carnum maxie gal-
linarum aut cum lacte amigdalorum uel oleo dulci ⁊
maxime recenti. In cucurbitis uero specialiter conue-
nit obseruare ut pro lacte animalium lac ponatur a/
migdalorum ne renibus noceant ⁊ vesice. Similiter
quoq̄ ne noceant intestinis conuenit eis aliquas ce-
pas albas ⁊ rotundas adiungere sed ut non obfine
stomacho debent eis adiungi oculi caulium uel ī scu-
tella conspergi cum cinamomo. Tercium est q̄ an-
te omnia fercula debent sumi. Exceptis

In hyeme in de 3
folia sunt
quoniam

caulibus que p̄nc̄ ultimo sumi p̄oꝑter stipticitatem
 quā h̄nt ⁊ maxime crispī ⁊ uirides siue rubei Si tamē
 sumeret̄ cōm̄ eoꝝ brodiū cōuenit ut primo sumat̄ p̄p
 ter uim quam habet apertiuam ut brodium ciceꝝ su
 pradictum. nā p̄p̄ter eoꝝ repugnantā uexat̄ stoma
 chus ⁊ impedit̄ digestio si sumant̄ sil̄ sc̄z substantia
 cicerum ⁊ predictorum caulium ⁊ brodiū ip̄oꝝ. Quā
 obrem expedie ad uitandum hoc icōueniēs. q̄ aut p̄
 bulliant̄ ⁊ postmodū coquant̄ cū p̄dictis aut feruen
 ti aqua diu superfundātur aut q̄ coquant̄ usq̄ ad dē
 sitatē ad hoc ut brodiū resoluat̄ uel q̄ brodiū ī prin
 cipio sumat̄ ⁊ in fine substantia.

De radicibus.

Radices quibus cōmuniter utimur sunt porri
 cepe ⁊ allia ⁊ rafanus napi ⁊ rape pastinate
 ⁊ cberinie. Et a primis quatuor debent om
 nia corpora temperata ⁊ calida penitus abstinere ma
 xime si fuerint calores. sed in algoribus hyemis pos
 sunt interdum fieri fercula ex porris aut cepis. Dat̄
 entibus tamen fluentes emorroydes ⁊ pulsantes con
 uenit semper uitare porros allia rafanum cepas lon
 gas que vulgariter dicuntur scalumne. Et simiditer ro
 tundas si fuerint rubee sed si fuerint albe potest ex ei
 is prebullitis fieri cepulatum cum carnibus aut dul
 ci oleo ⁊ siue sic siue non debet eis lac amigdalorum
 semper adiungi. Et q̄z tale ferculū uentrē mollificat d̄
 bet ergo ante oīa fercula sumi Rape quoq̄z dulces et
 napi tenerrimi si cum carnibꝝ coquant̄ ⁊ melle ⁊ pipē

Handwritten signature or note in the bottom right corner.

Exps
Et cimini congruunt predictis corporibus. Et etiam dato qd nullo sapore cōdiant. si tñ placuerit sufficite ut coquantur cum gariofilis conuassatis uel cum zinzibere ⁊ croco ⁊ cinamomo uenerem etiā mollificant ⁊ uias urinales mundificant ⁊ uisui profunt. ⁊ Astina/te quoq; si fuerint albe poterunt assari uel cum carnibus aliquādo sumi quoniam eadē iuuamenta ueneri ⁊ uis uirinalibus conferunt sed expedie ut p̄dicte radices primo sumant. Eberinie uero possunt a predictis in hyeme ⁊ uere sumi si moderate assentur tamē si caput ⁊ pulmonem uel pectus reumat sinus uexaret non sumerent quoniā nocent humido pulmōni ⁊ capiti.

De carnibus

Alimenta que sumuntur ex animalibus aut sumuntur ex eorum substantia ut ex membris ⁊ ex humiditatibus eorundem sicut ex lacte et ouis. Animalia uero uel gressibilia sunt ut quadrupes ⁊ aues uel natabilia ut pisces. gressibilia uero uel domestica sunt uel siluestria Et tam de his q̄ de illis semper ea sumenda sunt in alimentum que uiciniora sunt temperamento uel que magis congruunt qualitatibus temporis. Unde gallina que parere incipit ⁊ capro sex uel octo mensum ad plus. ⁊ cumulus quatuor uel sex mensum. ⁊ capriolus decem uel duodecimum modo in suo genere sint mediocriter pingua possunt conuenienter sumi qualibet parte anni. ⁊ similiter cōgruunt omni tempore corporibus temperatis aut calidis carnes eduli lactantis aut uituli si possint haberi quibus pte anni. s; porci ⁊ porcelli p̄gruunt estati

7 autumnno. 7 Sulli quoq; pardicum eodez tempore cō
 gruunt. sed quia solum in autumnno reperiuntur sicut
 etiam 7 iuuenes coturnices 7 turtures q; ideo tunc ma
 gis congruunt sicut pulli etiam columbini. Sed galli
 ne ueteres 7 agiones 7 grues ueteres pauones 7 pardi
 ces cuniculi annales 7 lepores. anseres 7 carnes biden
 tis arietis castrati 7 auicule que capiunt i breto 7 pa
 lumbi sexelli turdones 7 gallina cuncta magis cōgru
 unt hyemi. Et similiter carnes salse 7 quecuq; sunt
 dure digestionis vacine 7 apri. Sed que de facili di
 gerunt propter laxitatem 7 raritatem 7 tamē sunt fri
 gide 7 sicce complexionis ut carnes cerui capreoli quo
 cunq; tempore possunt sumi dummodo fuerint ania
 lis bone habitudinis. Anates uero 7 fulce magis au
 tumno conueniūt. Sed corporibus temperatis nūq̄
 expedit anatibus uti uel fulcis. Eis etiam quos emor
 royde crebro uexant 7 maxime pulsantes expedit ut
 diligenter euitent grues 7 agiones 7 anseres ueteres pa
 uones turdos merulas sturnellos turtures turdones
 7 coturnices. His tamen corporibus maior vis faci
 enda est in artificio preparādi carnes p̄dictas. Dñt e
 nī galline p̄ occasionē euiscerari 7 suspendi a mane us
 q; ad cenā p̄ ecōuerso priusq̄ coquant. 7 Pardices autē
 ueteres 7 cuniculi debent ad minus p̄ diē naturalē p̄
 occasionem seruari. Grues uero 7 fasiliani biduo i esta
 te 7 in hyeme triduo. 7 Dauo quoq; oī t̄p̄ edz seruari
 post occisionē diebus duob; 7 si pl; q; annū habue
 rit dieb; trib; ad min; ēc dñt frequētare elixas l̄ coc
 cas in pastillis q̄ assas frixas uero debent omnino
 vitare. Sistr 7 cuniculos assos 7 auiculas q̄ capiūt in

atp

porci vitandus

breco uel similes assas ⁊ in estate mutonem assum ⁊ o-
 nis assatura sumatur in fine preter assaturam porci ⁊
 eduli. Sorcellus etiam assus uitandus est semper. sed
 de condico insulso tempore estiuo potest aliquando
 sumi. Est etiam obseruanduz in ouum assatura ⁊ spe-
 cialiter in pardicibus ne marcescant. nam si nimis as-
 sent sunt nociue. Quod etiam de assaturis fuerit i su-
 perficie. corridum semper in proposito est uitanduz
 ⁊ ideo cutis ⁊ pinguedo assature porci debent uitari
 fercula uero que fuerint ex carnibus comminutis ⁊ cu
 pinguedine colligatis atq; densatis ut morceroluz ui-
 tanda sunt ⁊ maxime in proposito. Sed alba comest-
 tio de pulpis gallinarum poterit frequenter duz ta-
 men non fiat ex pulpis epulatis sed ex transuerso ge-
 neraliter incisis ⁊ postmodum contritis ⁊ ligatis cuz
 lacte amigdalorum tantummodo. uel si amiduz aut
 farina risi iungatur quod si valde modicum. Mem-
 brorum etiam diuersitas debet attendi. nam licet par-
 tes uiciniores cordi sint puriores propter beneficiauz
 copiosum naturalis caloris quod ab ipso recipiunt
 ipsum tamen cor in uia cibi non competit temperatis
 atq; colentis uel habentibus debilem digestiuam cu
 sit dure digestionis ⁊ grossum generans sanguinem.
 Epar quoq; similiter debet uitari maxime si fuerit p-
 fecte coctum quoniam constipat ⁊ terreum ac melan-
 colicum generat sanguinem. Solum autem epar eduli
 competit interdum predictis dum tamen moderate
 sit assum. Et similiter cerebrū ipsius tantummodo si
 perfecte assetur. Cor autem ceruz ⁊ cerebrum leporis
 aut cuniculi si sumat p sunt ppter uirtutē tiriacalez

Sed ceterorum quadrupedum cerebra et cunctorum animalium intestina stomachus renes et splenes debent vitari preter stomachum gallinarum anseris atque gruis. Extrema uero sicut rostra et pedes quadrupedum ex paucis animalibus debent in usu aliquando sumi a predictis sicut ex porco et edulo naz colericis prodesse usus ipsorum et temperatis in feruido tempore maxime si condiantur in sulso. et idem debet de pulmone intelligi dum tamen ab edulo accipiat. nam aliorum animalium pulmones sunt eis inutiles. Lingua uero ex utculo uel ceruo tantummodo accipiat. Ubera uero spirituant nisi deberent cum fame sumi et absque aliis ferulis.

De lacticiinis et ouis.

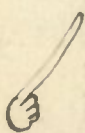
Umiditates animalium que coiciter maxime sumuntur in alimentis sunt lac iumentorum et oua gallinarum et ea que ex lacte fiunt. Sanguis enim nullius animalis congruit alimento precipue corporibus temperate complexionis aut calide. In proposito uero salubris est usus ouorum recentium fractorum in aqua et semper mollium. Ex quibus a medio autumni usque ad medium ueris sufficit utellum accipere. Reliquo uero tempore potest accipi album cum utello. Si placeret sumere aliter preparata. caueduzze sumantur cocta in uenteribus gallinarum et riuoluta et frixa aut sint assa uel singulariter frixa et semper mollia lactis usus omnino uitet. preterquam a medio Aprilis usque ad finem maii. nam in illo spacio proderit lac caprinum saltem sumere per quindenam et maxime in priam quindenam maii.

Sumetur autem sicut ab uberibus egredietur in ieiunio
depositis superfluitatibus et premissa aliqua exercitio.
cum nullus extraneus sapor in ore percipiatur. aut te-
nebrofitas in oculis aut dolor in capite. sitque mensura
mediocris scilicet continens mediam librā uel ad plus un-
cias nouē uel decem post cuius sumptionem tamdiu
tardabitur prandium donec manifestus aduenit appeti-
tus. Inter ea uero que sunt ex lacte butirum specia-
liter et seratum sunt a predictis corporibus uitanda
Si tamen placeret in hyeme aliquando sumere buti-
rum cauendum est ne sit rancidum aut nimis salsum et quod
in modica quantitate sumatur. Quod si fuerit melle co-
ditum erit melius ad sumendum crudum. Serum autem re-
cens et maxime caprinum bullitum et colatum esse peruenit
frequentare in medio maius usque ad finem Julii uel au-
gusti supradicta hora et quantitate. Caseus uero si fu-
erit uaccinus et butirous ac dulcis potest frequentari assisus
uel elixus autumno et hyeme. Vinus autem pinguis et mu-
dum rancidus nec nimis salsum poterit interdum in fine
refectionis in modica quantitate sumi multum autem non
expedit nec est tutum nisi cum cucurbitis aut herbolato
facto ex uoraginibus spinargus acriplicibus sume-
retur et raro. Casei uero quicumque fuerit cum coagulato fac-
ti debent a predictis corporibus uitari sed lac cum flo-
re coagulatum possit estiuis feruoribus aliquando sumi
ad estuationem stomachi opescendam et sitim in princi-
pio cene dummodo post iunum non sumeret immediate
Simili quoque ratione potest tunc temporis caseus re-
cens in fine sumi ubi deessent fructus nominati superius

butirum

. extra co
anglic

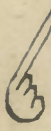

De piscibus.

Pisces quicunq; fuerint lacuales uitandi sunt
 nisi constaret locum esse limpidissimum in p
 fundum ut saxosum uel calculosum uel are/
 nosum ⁊ maxime q̄ ex transitu magni fluminis crea/
 ret uel ex magna scaturigine fontium aut ex magno ⁊
 frequenti refluxu maris similiter sunt uitãdi qui sunt
 ex riuulis lente fluentibus ⁊ maxime si receperint pul/
 tredines canapis ⁊ lini aut putridarũ herbarũ uel li/
 mositates coriorum aut condimenta ipoz uel ceteras
 superfluitates uillaz aut opidoz. Et vñdecunq; fue/
 rint hoc est marini siue fluuiales uel lacuales attendẽ
 dum ẽ principaliter q̄ habeãt substantiã purã q̄ non
 sit in odore grauis nec in sapore nec in tactu ⁊ in se/
 paratione limosa. Et eorum qui puram habent hoc
 modo substantiam semper existunt salubriores qui
 pulpam habent candidam ut argentum. Et inter hec
 etiam squamosi sunt semper preferendi tamen si squa/
 mis caruerint saltem obseruandum erit ut substantia
 sit qualis est dicta. Er̄ etiam cauendum ne pisces
 magni ⁊ duri comedantur recenter capti sed tm̄ reser/
 uentur ⁊ maxime euiscerati q̄ absq; corruptione tene/
 rescant. debent autem predictis corporibus pisces re/
 centes ut plurimum assari uel elixari. Sed assatura
 magis est frequentanda in byeme q̄ in estate siue in
 furno siue in prunis assent. Elixatura uero econuerso
 Sed illa que fit cum uino albo congruit omni tẽpo/
 re. Et est obseruandum ne in assando pisces oleo lini
 ant sed uino in quo sal fuerit dissolutuz. Si uero fri/
 cant aut multo liniant oleo dum assant expedienon

q̄ fatũ in hunc
 selypta in q̄
 re

hoc potest p
 uisere factum

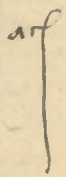

sumere cutem. Vniuersaliter tamen cutis pisciū est vitanda ⁊ de ipoz auxungia. Pisces auteꝝ perfecte salsi ⁊ maxime pre salsedine arefacti non congruunt pre dictis corporibus. licet brodium simplex congrui sic ei sumptum interdum precipue in quadragesima quādo frequentant opilaciua sit utile in principio mense qm̄ aperit meatus atqꝫ mundificat. Sed ex substātia uel nihil sumat uel parum ⁊ raro ⁊ circa finem refectionis. Si uero piscis perfecte salis fuerit lardosus ut balena siue cuiuina poterit in quadragesima paruz aliquando sumi cum spinargiis in principio quādo cūqꝫ necessitas occurreret constipationem soluēdi. Sed ex piscibus semisalsis ⁊ maxie pinguibus elixatis largius potest sumi. nā pisces pingues ⁊ grossi qꝫ biduo uel triduo fuerint sale conditi si elixentur sapiduz ⁊ salubrius comedentur.

De saporibus ⁊ condimentis

De saporibus ⁊ condimentis conuenit scire qꝫ nunqꝫ predictis corporibus acuta conueniunt. Et ideo fortia salsamenta ut piperatos ⁊ alleatos ⁊ acutos sapes ut sinapium ⁊ erutaz eis expedit ut vitent nisi taliter possent reprimi qꝫ eorum nocumentum non timeret sicut eruta reprimunt quādo pastillum eius diu in aqua simplici coquitur. quantum scilicet coquerentur vacine carnes deinde pista ta cum paucis amigdalis distemperetur cum puro a ceto nihil aliud adiungendo nisi forte modicum cinamomi. Mel autem vitare debent corpora supra dicta ⁊ multum etiam usum zucare. Si tamen erute uel alicui acido salsamento placeret interdum

iungere quicq̄ dulce melius est zucara albissima l' pa
rum sape iungat que vulgariter dicit' arab. Semper
tamen est memorandū q̄ ualde dulce acuta rassa pa
tientibus emorroydales uexationes inimicant r iō
non expedit eis vt confectiones r salsamenta frequē
tent maxime si fiant de pipere quocunq̄ vel cum mul
to zinzibere galanga uel gariofilis aut etiā multo cro
co. Sed ut error omnis possit euitari portabitur se/
quēs puluis r zinziberis albissimi. 3.ii. corradri bul
liti in aceto r exsiccati 3. i. cardamomi ben albi añ. 3.
. s. rasure eboris lote. 3. ii. gariofilorum croci añ. 3.
. i. cinamomi electi. 3. vi. fiat puluis r de ipso cum ami
gdalis pistatis fiat salsamentum cum modico aceto
uel agresta poterit addi. de ipso etiā i moderata quā
titate condiantur pastilla r per totam estatem impo
natur pastillis cum de furno extrahantur. lac amig/
dalorum factum cum agresta uel cum succo malagra
natorū aut limonum uel citrangulorum que vulgari
ter dicunt' terongie uel arangie. tales enim sapores a/
cetosi facti cum amigdalis raro uel nunq̄ possunt le
dere spūalia. possit etiam acetositarum que ponunt' i
pastillis caueri offensa si totum ouum cum eis agite
tur foreiter postmodumq̄ pastillis imponatur cum
fuerint tracta de furno. Similiter quoq̄ si lacte amig
dalorum facto cum predictis acetositaribus assature
conspargantur semper minus nocebunt. Sed si placu
erit estiuus feruoribus uti ad saporem simplici aceto
sitate cauendum est ne nimium frequentetur succus li
monum quoniam ualde neruis r neruosis membris i

inimicatur. Acetositas uero citranguli quia vicini
or temperamento semper est minoris offensionis. Et
in his etiam fructibus obseruari debet regula supra
dicta scilicet ut sumantur in usum donec in arbore ma-
turauerint limo enim tunc perfecte maturauit cum al-
miserit omnino corticis duriciem atq; uiriditatem.
Citranguli autem ad sui perfectam maturitatem dñe
per annum integrum in arbore permanere. Omnibus
autē acetositatib9 melior est que sumitur ex malogra-
nato mizo anni preteriti tum quia debilior tum qz
modicum habet stipticitatis que potest confortare sto-
machum ⁊ membra interiora. Et hac etiam ratione p̄
ceteris commendatur agresta que fit ex tenuitatib9 ui-
tium. Et ab omnibus aliis abstinendum est cum de
ipsa copia reperiatur que poterit acui cum ceteris al-
cetositatibus si placuerit cum assaturis tamen autum
estiuo tempore sufficit ad saporem ut conuassentur
in mixtura uini ⁊ multe aque rosacee cum modico sa-
lis. Assaturis etiam quadrupedum si placuerit sapo-
rem alium a sale conuigere sufficit cruce predicto mo-
do parata. uel saisamentum uiride factuz solummo-
do cum aceto uel amigdalis ⁊ petrosilino ⁊ modico
mente ⁊ cinamomi. Vel si carnes aride fuerint quassa-
men oportet diligenter vitare sufficit parum salis cuz
multo uino limphato. Sed in proposito potest ex
cinamomo electo ⁊ amigdalis atq; aceto fieri sapor
conueniens omnibus assaturis non solum quadrupe-
dum sed etiam piscium. Et hyeme potest addi pa-
rum zinziberis. Sed ille sapor qui fit tantum

Dimetuz
⁊ solutus
⁊ p̄uenit
⁊ hanc

3

ex optimo cinamomo ⁊ multis amigdalis atq; aceto
 potest omni tempore frequentari si consuetudo requi
 rat uti saponibus. quod ideo dicitur quia corpora tē
 perata non indigent alieno sapore nam cum appetitu
 regulato semper ab eis sumit alimentum. Et ideo ni
 si qualitates alimentorum uel temporum ab equali
 tate recefferint non indigent medicato sapore nisi sale
 tantummodo Sed consuetudo nature semper impo
 nit necessitatem Et ideo teste Hippocrate dandum est
 aliquid consuetudini ⁊ aliquid nature corporis ⁊ ali
 quid tempori sicut docet in proposito per regulas p̄
 dictas De his autem quibus cibaria conduntur sicut
 sal oleum acetum carnes salte ⁊ similia per p̄dicta suf
 ficienter dat̄ intelligi quod conueniat obseruari.

*atq; condimentis p̄
 omni tempore dicitur*

De potibus.

E potibus uero sciendum est q̄ ea que bibū
 tur a sanis communiter aut sumunt̄ tantum
 in ratione potus aut in ratione solummō me
 dicine preferatiue. uel in ratione potus ⁊ medicine.
 In ratione quidem potus bibitur omnis liquor sum
 ptus ad extinguendum sitim causatam ex cibo ⁊ ad
 reddendum ipsum moderate fluxibilem sicut bibitur
 uinum uel aqua in hora refectionis. De uino ergo q̄
 le conueniat in proposito ⁊ quando debeat sumi dic
 tum est supra in generalibus. In ratione uero me
 dicine sumitur tantum quando in estate bibitur ali
 quis liquor ad mitigandum estuacionem interiorum

membrorum. qua intentione bibit a pluribus tunc in
feruore iuleb. Et est syrupus factus ex aqua rosacea tan-
tum et pane zucare qui syrupus est tunc temporis ual-
de utilis temperatis quando pre feruore temporis e-
stuant. et adhuc magis utilis habentibus complexio-
nem naturaliter calidam specialiter in epate et in cor-
dibitum enim cum aqua frigida non solum infrigidat
sed humectat etiam et confortat. Simili quoque ratio-
ne habentibus stomachum siccum et intestina speciali-
us conuenit tunc temporis bibere syrupum violatum
modo predicto. Quibus uero sunt humida syrupus
rosaceum. Sicut in his quorum cerebrum siccum est con-
uenit propter estuationem interiorum membrorum tunc
temporis bibere nenufar. Eadem autem ratione tunc
temporis bibunt aquam ordeii quorum complexio to-
tus declinat ad siccitatem. Sed carnosus et habentibus
uiscera calida sufficit tunc temporis propter estuatio-
nem interiorum aquam puram frigidam bibere que
sit de fonte uiuo aut de laudabili puteo uel cisterna.
Inguibus tamen et opilatis uel strictos habentibus
meatus interiorum conuenit addere parum aceti. Sed
in proposito si predicta necessitas urgeret interdum
bibere ipsam dissoluatur in ea prius rosacea zuccara
facta de puro et albisimo pane Quapropter ipsa tunc
debet potari maxime in diebus canicularibus et etiam
iuleb sic factum scilicet quod ad unam libram panis zuc-
care ponatur tres libere de aqua rosacea nec supra ig-
nem stare permittatur nisi quantum clarificationi con-
uenit ita quod ad plus non sumatur de aqua rosacea.

nisi tertia pars. In ratione uero potus ⁊ medicine sumit sicut quando in feruoribus estatis post somnum diuurnum sitiunt ⁊ estuant uera siti qui bene fuerint in prandio refectioni. Nam talibus tunc temporis expediat in uia potus ⁊ medicine bibere aquam frigidam ⁊ unū bene limphatum. Sed in algoribus hyemis et interdum in quadragesima sumit in uia medicine solummodo nectar siue claretum in fine refectionis scilicet ad hoc ut os stomachi calefaciat ⁊ digestiuam confortet. ⁊ ideo sumit ut plurimum cum eo quod circa regionem orificii stomachi plus retinet ipsius sicut cum nebulis que sua uiscositate adherent. uel habentes ipsum humidum cum pane aliquantulum terrefacto. Sed in proposito non est necessarius nectaris usus. quia conficitur ex duabus habentibus acumen ⁊ inflammantibus scilicet speciebus ⁊ uino ⁊ tercio inflammabili quod est dulce scilicet mel aut zuccara. Propterea si rationes temporis aut consuetudinis eo placuerit uti parce sumatur ⁊ semper fiet ex puluere sequenti. ℞. cinamomi electi. ʒ. i. ⁊ ziberis albißimi. ʒ. ʒ. rosarum rubearum gariofilis zandali rubei añ. ʒ. ii. pilorum spice. ʒ. i. fiat puluis qui sufficit in proposito ad xxx. lb. uini addito melle uel zuccara quantum sufficit pulueribus incorporandis ⁊ ad plus sufficit tantum zuccare quantum mellis despumati aut media libra zuccare dissolue in uino modico tamen cum melle diutius ⁊ melius conseruatur.

Remedia emorroydarum

Sertum est q̄ seruando regimen supradictum
emorroydarum uexatio uel omnino cessabit
uel tam leuis erit q̄ poterit paruipendi. Sed
quia frequenter a debito regimine declinat. Ideo cō
uenit ut hi qui per naturam proni sunt ad uexationē
talem sciant quibus remedijs in actu passionis pote
runt se iuuare. Quando igitur emorroyde moderate
fluunt non sunt ullo modo restringende quoniam ta
lis fluxus corpori est salubris ⁊ p̄seruat ipsuz a plu
ribus ⁊ grambus morbis. Sed unmoderate fluentes
quia nimis corpus debilitant sunt compescende. Ad
quod sunt tria necessaria. primum est diligenter sua
re precepta supradicti regiminis ⁊ specialiter in uitan
do acuta ⁊ salsa ⁊ dulcia ⁊ in acutis debent assature
intelligi ⁊ maxime si fuerint aride debent etiam cunc
ta inflammatiua uitari sicut ira ⁊ coitus ⁊ exerciciuz
forte. Secundum est uti a parte. intra delectabilibus
stipticis ut sarmentis piris ⁊ coctanis ⁊ similibus ut
est scriptum superius non tamen in principio suman
tur ne uentrein constipent. Et auricule porci ⁊ pedes
⁊ amidum ⁊ etiam risi tunc frequentabuntur uel in ei
state bibatur mane syropus rosaceus aut fact⁊ ex suc
co citomorum siue murcillis ⁊ si cocti fuerint ad per
fectionem admisceatur duplum aque calide ⁊ quasi
tepidum bibatur. Si uero non esset syropus ad per
fectionem coctus quod melius est calefiat modicum
⁊ bibatur. Et si forte borretur dulcedo addatur cū
deberit sumi parum de succo maligranati recenter ex

pressi vel saltem puri uel modicum de succo citrāgu/
 li. In hyeme uero comedantur in ieiunio triginta vel
 quadraginta radicule que dicuntur vulgariter trufflex
 d'ronax. Tercium est ut exterius applicētur aliqua
 stiptica sic uidelicet ut in estate fiat sacculus ex trib9
 partibus rosarum ⁊ quarta murtillorum ⁊ unico fer
 uore bulliantur in aqua. deinde exprimatur ⁊ cum te
 puerit diu sedebitur super ipsum a mane ⁊ sero. In
 hyeme uero salua recens conquassabitur ⁊ friget cū
 multo oleo rosaceo ⁊ in sacculo ponetur ⁊ sedebit de
 super ut prius. Est etiam in fluētibus emorroydis
 aduertendum ne cessante fluxu sanguinis forte stillēt
 aquositates albe uel citrine uel uirides ⁊ ibidem sor/
 dices aggregentur. nam talis immundicia conclusa cō
 clusa non solum pruriges sed frequenter ulcera gene
 rat corrosiua. Et ideo cum apparuerint predicti ser/
 uores debet illa regio sepe leuari ⁊ etiam diu cum vi/
 no in quo salua recens ⁊ plantago equaliter sumpta
 ⁊ conquassata prius bulliantur uel in defectu plāta/
 ginis ⁊ saluie sumantur equales partes rosarum ⁊ y/
 reos uel absintu ⁊ conquassentur ⁊ bulliantur cum vi
 no. Contingit etiam sepe qd dolore mollescant et
 hoc multipliciter. Quandoquocq; quidem propter ret
 entionem sanguinis emittendi. quando enim ille ue/
 ne sunt immoderate replete nec aperiantur ut consueue/
 runt ad effundendum sanguinem excedentem dolore
 afficiunt regionem illam ⁊ quandoq; vicinas ut ē re
 gio ancarum ⁊ colligatas ut regio dorsi ⁊ cognoscit

3

excessus sanguinis ibi retenti per hoc q̄ ipsi tumene ⁊
grauedo siue ponderositas ⁊ pulsatio sequuntur ibi
dem ⁊ in iuuenibus masculis magis sentitur pulsatio
q̄ grauedo ⁊ quandoq; sanguis exuberat non solum
ibi sed etiam supra totum dorsum tenditur ⁊ diffici
liter curuantur ac si baculus esset infixus. Adrigat au
tem dolor dupliciter. vno modo scilicet ad curam p/
fectam alio uero modo ad remedium tantum. Cura
uero perfecta est ut causa doloris abscindatur perfec
te quod fit si sanguis qui superfluit sensibiliter euacu
etur ⁊ maxime per illas partes per quas natura con/
sueuit ⁊ adhuc conatur euacuare scilicet per emorroy
das ⁊ ideo festinandum est ut ille aperiantur. quod
fit tribus modis. vnus est cum fleuothomia. alius ē
cum sanguisugis apposis per cannas. tercius est cuz
medicinis ⁊ melior medicinarum est folium ficulnee.
quod debet prius complicari ⁊ q̄ una pars cuz alia
conteratur quousq; lac effluat inde. Postmodum fri
centur emorroyde cum superficie confricata donec a
periantur ⁊ simili modo confricantur cum cepa lacri/
mante uel distemperentur aloē cicotrineum cū felle bo
uino ⁊ modico aceti ⁊ calidum cum panno uel bom/
bace superponatur uel supra pannum sedeat donec
aperiantur uel simili modo superponatur oleum ami
gdalorum amaranarum uel persicarum. Si uero tarda
retur aut tardari timerecur emorroydarum apertio
saltem diuertendus est sanguis abinde quod in aperi
endo uenam grossiorem que apparet super dorsum
pedis sic in ambobus pedibus ⁊ hoc fiat in ieiunio.
⁊ ad minus de utraq; tres uncie sanguinis

extrabant. vel si predicta fleubothomia nequeat fieri fiat de vena epatis in plicatura brachii. ⁊ subtilis dieta seruetur tribus diebus. Congrua uero remedia sunt in proposito calefactoria mollicitia que suauiter ⁊ insensibiliter dectinue faciunt superfluitatem sanguinis resoluendo fiunt autem hec calefactoria duobus modis. vno modo ut medicine coctæ in aqua ponantur in aliqua olla sub sella perforata ⁊ sedendo in sella recipiat uapor per inferiora Alio uero modo ut medicine cum aqua decoctionis earum ponantur in gradali nel concâ ⁊ sedatur ibi vel imergatur de spōgia ⁊ exprimatur ⁊ superseadeatur Sed primus modus ⁊ secundus efficacius operantur. Ad medicine uero que bullentur in aqua erunt iste scz duo manipuli foliorum lingue canis uel in defectu eius tantumdem maluarum uel bismalue ⁊ manipulum unum violarie et tantumdem petrosilini ⁊ lb semis fenugreci uel in defectu eius ponantur tres uncie melliloti ⁊ .ii. desticados citrino ⁊ omnia conuassata ponantur in sacculo lineo ⁊ bullantur in aqua dulci ⁊ fiat ut prius dictum est. Quandoq; uero dolorem creant ⁊ propter excrescentiam scilicet quando in extremitate ipsarum exterius erunt quedam addicamenta sicut si eēt papille mamillarum que excrescentie in quibusdam sunt aspere ⁊ dure verruce ⁊ inde uocantur verrucalles. In quibusdam uero sunt lenes ⁊ rotunde ⁊ turgentes ad modum uue ⁊ inde dicuntur uuales. In quibusdam uero sunt molles ⁊ granose ut mori ⁊ inde dicuntur morales ⁊ qz sudāt būditatē sanguinolentaz

af

ideo quidā ficus nominauerunt. Et oēs hmōi excref-
centie affligunt sedentem uel equitantem ⁊ maxie ueru-
cales propter suam duriciem ⁊ asperitatem ⁊ p̄ has
grauius affligunt uales q̄ morales quia p̄pter sui
tumorem uel tensionem non cedunt compressioni. In
his ergo excrefcentiis est sciendum q̄ parum profunde
remedia supradicta preterq̄ in ualibus que ut plu-
rimum generantur ex retentione sanguinis cuius euac-
uatio moderata prodesset. ⁊ ideo possunt in eis ex-
erceri predicta. In uerucalibus autem prodest ad re-
medium applicare mollitiua ⁊ lenitiua ut uicellum o-
ui cunquassatum in estate cum oleo uiolaceo ⁊ in hy-
eme cum oleo amigdalorum dulcium ⁊ butiro recenti
⁊ omni tempore prodest adiungere predictis musti-
laginem maluarum aut fenugreci. ita ut in mixtura p̄-
dicta bombax uel pannus lineus immergat⁹ ⁊ super-
ponatur. In moralibus autem ad remedium pl̄ p̄-
sunt exsiccatiua sine mordificatione sicut puluis fac-
tus ex foliis rapsi barbati uel plantaginis adustis ⁊
ex radicibus cānarum adustis. Hic enim puluis incor-
poratus cum oleo rosaceo debet supponi cum panno
uel debet supersederi in spongia. Predictis autē pul-
ueribus potest adiungi quarta pars ceruse ⁊ alia q̄r-
ta pars litargeri ⁊ cum oleo rosaceo fit unguentum
conueniens in proposito ad remedium. Sed in omni-
bus predictis excrefcentiis est melius ad curam intē-
dere q̄ ad remedium. quoniam per remedium non p̄-
betur nisi momentaneum iuuamentum ⁊ nō p̄curandū
est ut ille excrefcentie sufferantur ad hoc ut equalis

maneat superficies regionis. Tamen in illis corpori/
 bus in quibus expedit ut emorroyde sepe fluant ca/
 uendum est diligenter ne per modum auferendi soliet
 fluxus prohibeatur sicut accidit quando extirpantur
 cauterio uel incisione quia ut plurimum contingit tūc
 q̄ in sanatione cauterii uel incisionis claudunt om/
 nino per consolidationem uenarū. Sed conueniens p̄
 securus modus est ut auferant paulatī cū suauibꝯ cor/
 rosims q̄ha sunt ea q̄ sunt de natura salis. nā q̄si pru/
 riēdo cōsumūt supfluitatē ⁊ cito liquecūt sicut sex al/
 ceti obusta. ⁊ sanguinē uituli ⁊ sal gēma nitrū ⁊ mel ac/
 uetꝯ exungia porci ex qbꝯ optimū cōficiť unguentū ⁊
 sic scz ut sex aceti obusta ⁊ sanguis uituli sal gēma ⁊
 nitrū oīa sil' uel aliqua ipꝯꝯ accipiant equalibꝯ por/
 tionibꝯ ⁊ puluerizent. deinde cū vna pte mellis ⁊ du/
 abus axungie liquefacte fortiter incorporent ut fiat
 sicut unguentū ⁊ in pāno supponat ⁊ qualibꝯ uice la/
 uet priꝯ cū uino calido in quo modicum mellis dis/
 soluat. potent autem in estate modicū aceti cū predi/
 ctis ex quibus unguē tū fiet incorporari. Cū at̄ excres/
 cētie fuerint elimatē ⁊ manserit superficies regionis e/
 quata sufficit in estate lauare cum uīno decoctiōis ro/
 sarum aut capsī barbati uel plātaginis. In hyeme cū
 uino decoctiōis saluie cui parti pꝯ lotionēz superas/
 perget puluis ex duabus partibꝯ rosaz ⁊ vna ceruse
 factꝯ. Pōt etiam conuenienter auferri si ligent in radi/
 ce sicca uel sericino filo dum tamen ligatura non strin/
 gat immoderate sꝯ quantū tolerari poterit absqꝯ do/
 lore graui. Si uero accipiat cortex laureole ⁊ fiat ex e/
 is fila ex qbꝯ p̄dcē excrescētie ligent ⁊ radicibus mo/

derate strictura celeriter abscondent. Tercio mō affli-
gunt ppter inflammationē ipaz in circūstācis regio-
nis 7 tūc sufficit ut sepe lauent cū aqua dulci tepida
in qua pri9 bulliat semē cucurbite uel cucumeris con-
quassatū aut portulaca uel sempuua Flores nenufa-
ris uel suo tpe limat cū succo cucurbite sempuue aut
ex albumine oui cū oleo uiolaceo fortiter agitatis. uel
fiat unguentū ex cerusa lota 7 cera alba 7 oleo uiola-
ceo 7 mustillagine phillu eq̄liter acceptatis 7 fortiter
incorporatis Et sifr iunctio fieri ex populcon si recēs
inueniat. Et si p̄dcā oīa deficerēt tepefiat aq̄ simplex
sicut sūstetisset ad solē. 7 bōbax uel pann9 line9 mers9
in ea frequenter applicet regioni p̄dicte. Quarto etiā
mō osueuerūt affligere specialiter in egerēdo q̄n ster-
cus emittendū ē duz. quia tūc maxie si fuerint excessi-
centes cohercent 7 comprimunt ab eo in exitu 7 gra-
uē generat cruciatū. 7 iō precauendū ē ne feces indu-
rent ciboꝝ utendo molliuiss 7 humectantib9 iuxta
doctrinam superiorē. Et si cetera nō habent in prōp-
tu in principio prādi sumeret medulla cassia fistule
usq; ad quantitatem vnius vncie uel circiter uel semis
ad min9 in actu uero asselandi pōt obuiari afflictio-
ni si mergant inferiora in aq̄ moderate quātūtatē et
maxime si malue fuerint ibi cocte uel in oleo uiolaceo
tepedo pann9 lineus immersus ano suauiter quantuz
poterit intromittat.

Explicit regimē sanitatis opositū seu ordinatuz a
magistro Arnoldo de villa noua Cathalono oīm me-
dicoꝝ uiuentū gemma. Impressuz Louani In do-
mo magistri Jobannis de westfalia.

1470-1485

1479? - Pallan

1482? - Remy

Ine 1373

Falta a fl. 1. (a)

